Arkadi & Boris

STRUGAȚKI

MELCUL PE POVÂRNIȘ

PARALELA 45 EDITURA

Arkadi & Boris Strugaţki

Melcul pe povârniş

Traducere din limba rusă de Valerian Stoicescu

Postfaţă de Liviu Radu

După cotitură, la abis
De râpă împădurită
Soarta ce mi-e hărăzită
Mai sigură-i decât un zapis
Deja n-o mai atragi în dispute
Şi nici măcar la linguşeli
Se desface larg precum brădetul
Totul în adânc, vraişte peste tot.[1]

Boris Pasternak

Încet, încet se târăşte
Un melc pe povârnişul muntelui Fuji
În sus, până la cele mai înalte culmi!

Issa, fiu de ţăran[2]

[1] Fragment din poezia „La cotitură” – 1958 *(n.t)*
[2] Kobayashi Issa (1763-1828), poet japonez şi preot budist în secta Jodo Shinshu, cunoscut pentru haiku-urile sale. Considerat unul din cei patru maeştri haiku japonezi, alături de Basho, Buson şi Shiki. *(n.t)*

Capitolul întâi

DE LA ACEASTĂ înălţime pădurea părea o spumă aerată; ca un imens burete poros aruncat peste întreaga lume; ca un animal furişat cândva la pândă şi care apoi a adormit, năpădit de licheni aspri. Precum o mască amorfa ce ascunde o faţă pe care nimeni, niciodată, nu a văzut-o.

Pereţ îşi scoase sandalele şi se aşeză, lăsându-şi picioarele desculţe să atârne deasupra prăpastiei. Imediat simţi cum i se umezesc călcâiele, de parcă realmente le-ar fi scufundat în ceaţa caldă, vineţie, adunată în umbra stâncii abrupte. Scoase din buzunar pietricelele adunate şi le aşeză alături cu grijă, apoi o alese pe cea mai mică şi o aruncă uşor în străfundurile vietăţii amuţite, adormite, indiferente şi veşnic devoratoare, dar licărirea albă se stinse şi nu se întâmplă nimic – nu se mişcă nicio ramură şi nici nu se deschise vreun ochi să-l privească. Atunci aruncă a doua pietricică.

Dacă ai fi aruncat câte o pietricică la fiecare minut şi jumătate, dacă ar fi fost adevărată povestea bucătăresei oloage poreclită Panseluţa şi presupunerea madamei Bardot, şefa grupului Asistenţa Populaţiei Locale, dacă nimic din ce i-a şoptit şoferul Birlic Necunoscutului din grupul Penetrarea Inginerească nu ar fi fost adevărat, dacă mai valorează ceva intuiţia omului şi dacă aşteptările se împlinesc măcar o dată în viaţă – atunci, la a şaptea pietricică, s-ar fi auzit freamătul tufişurilor din spate date la o parte şi ar fi apărut în poiană directorul, păşind pe iarba moale şi încărunţită de rouă, gol până la brâu, cu pantaloni gri din gabardină şi cu vipuşcă liliachie, respirând zgomotos, lucind în tonuri rozalii-gălbui, care ar fi început să se aplece, fără a privi nicăieri anume, nici la pădurea de dedesubt, nici la cerul de deasupra, îngropându-şi mâinile în iarbă, şi să se ridice vânturând aerul cu palmele lui late şi de fiecare dată un strat gros de burtă s-ar fi revărsat peste betelia pantalonilor, iar aerul încărcat de bioxid de carbon şi nicotină ar fi ţâşnit cu şuierături şi horcăieli din gura lui larg

deschisă. Aşa cum răsuflă rezervoarele unui submarin. Precum un gheizer sulfuros din Paramushir[3]...

Tufişurile din spate se dădură la o parte cu zgomot. Pereţ privi prudent în jur, dar nu era directorul, ci doar cineva cunoscut: Claudius-Octavian Meşterilă din grupul Eradicarea. Se apropie încet şi se opri la doi paşi de Pereţ, privindu-l de sus în jos, cu ochi negri, pătrunzători. Ştia, sau bănuia ceva foarte important şi această cunoaştere sau suspiciune îi încătuşa faţa prelungă, faţa împietrită a unui om care venise aici cu o noutate stranie şi alarmantă, despre care nimeni în lumea asta nu aflase încă nimic, dar deja era limpede că totul se schimbase în mod hotărâtor, că tot ceea ce fusese până acum nu mai avea nicio importanţă şi că, în sfârşit, fiecare va trebui să dea tot ce putea.

— Ai cui sunt pantofii? întrebă el şi se uită împrejur.

— Nu sunt pantofi, îi răspunse Pereţ. Sunt sandale.

— Aşa deci? Meşterilă zâmbi ironic şi scoase din buzunar o agendă. Sandale? Foarte bine. Dar ale cui sunt sandalele?

Se apropie de coasta abruptă, se uită prudent în jos şi imediat se dădu înapoi.

— Un om stă aşezat lângă o râpă, spuse el, iar alături sunt nişte sandale. Inevitabil apare întrebarea: ale cui sunt sandalele şi unde este proprietarul lor?

— Sandalele sunt ale mele, spuse Pereţ.

— Ale dumneavoastră? Meşterilă privi cu îndoială în agendă. Deci staţi aşezat desculţ? De ce?

Închise grijuliu agenda şi scoase din buzunarul de la spate un carneţel.

— Sunt desculţ, pentru că altfel nu se poate, explică Pereţ. Ieri am scăpat acolo pantoful drept şi am hotărât că de-acum înainte să stau mereu desculţ. El se aplecă şi se uită printre genunchii desfăcuţi. Uite-l cum zace acolo. Stai să arunc o pietricică în el...

— Un moment!

Meşterilă îi prinse rapid mâna şi îi luă pietricică.

— Într-adevăr, o simplă piatră, constată el. Dar asta nu schimbă nimic deocamdată. Nu înţeleg, Pereţ, de ce mă păcăliţi? Că doar nu poţi vedea pantoful de aici şi chiar dacă este într-adevăr acolo, încă nu se ştie dacă este şi asta e deja o cu totul altă problemă de care ne vom ocupa mai târziu; deci,

[3] Insulă vulcanică în regiunea nordică a insulelor Kurile. *(n.t)*

din moment ce pantoful nu se poate vedea înseamnă că dumneavoastră nu puteţi spera să-l nimeriţi cu piatră, chiar dacă sunteţi un ţintaş corespunzător şi într-adevăr aţi vrea asta şi numai asta: şi mă refer aici la nimerire... Dar noi o să clarificăm totul acum.

Strecură carneţelul în buzunarul de la piept şi scoase iarăşi agenda. Îşi suflecă pantalonii şi se lăsă pe vine.

— Deci, şi ieri aţi fost aici, spuse el. Pentru ce? De ce aţi venit deja a doua oară aici, la râpă, unde ceilalţi colaboratori de la Administraţie, ca să nu mai vorbim de specialiştii externi, vin doar pentru a-şi satisface nevoile?

Pereţ se chirci. Asta-i doar din cauza ignoranţei, se gândi. Nu, nu... Nu-i o provocare şi nici răutate şi nu merită băgată în seamă. Este pur şi simplu ignoranţă. Nu trebuie să i se dea atenţie ignoranţei, nimeni nu bagă în seamă ignoranţa. Ignoranţa se răhăţeşte în pădure, întotdeauna ignoranţa se cacă pe ceva şi, de obicei, acest lucru nu se observă. Ignoranţa întotdeauna ignoră ignoranţa...

— Probabil vă place să staţi aici, continuă insinuant Meşterilă. Probabil că vă place foarte mult pădurea. Vă place? Răspundeţi!

— Dar dumneavoastră? întrebă Pereţ.

Meşterilă pufni.

— Ia nu fiţi obraznic, ripostă el ofensat şi deschise agenda. Dumneavoastră ştiţi foarte bine ce slujbă am, că fac parte din grupul Eradicarea şi de aceea întrebarea dumneavoastră, mai degrabă contraîntrebarea, este complet lipsită de sens. Dumneavoastră înţelegeţi foarte bine că relaţia mea cu pădurea este dependentă de îndatoririle mele de serviciu, dar cum este determinată relaţia dumneavoastră cu pădurea – asta încă nu îmi este clar. Nu e bine, Pereţ, trebuie să reflectaţi neapărat la asta şi vă sfătuiesc pentru binele dumneavoastră, nu al meu. Nu se poate să fiţi atât de nătărău. Stă desculţ deasupra râpei, aruncă pietre... Pentru ce, vă întreb? Să fi fost în locul dumneavoastră, aş fi spus imediat totul. Şi toate s-ar fi aşezat la locul lor. De unde ştiţi, poate că există nişte circumstanţe atenuante şi, în ultimă instanţă, nu vă ameninţă nimic. Nu-i aşa, Pereţ? În fond, sunteţi un om matur şi trebuie să înţelegeţi că avem de-a face cu o ambiguitate inacceptabilă. El închise agenda şi stătu pe gânduri. Iată, de exemplu, piatra. Atâta timp

cât stă nemişcată, ea este o simplă piatră şi nu creează îndoieli. Dar uite că mâna cuiva o apucă şi o aruncă. Înţelegeţi?

— Nu, răspunse Pereţ. Adică, bineînţeles, da.

— Evident. Simplitatea dispare imediat şi nu mai este. A cui este mâna? Întrebăm noi. Unde o aruncă? Sau poate, cui? Sau poate, în cine? Şi de ce?... Şi cum puteţi sta pe marginea râpei? Aşa e firea dumneavoastră sau v-aţi antrenat în mod special? Eu, de exemplu, nu pot să stau la marginea râpei. Mi-e frică şi totodată mă gândesc: la ce bun să mă antrenez? Oricum ameţesc. Şi asta e ceva normal. Omul n-are de ce să stea la marginea râpei. Mai ales, dacă n-are permis pentru pădure. Arătaţi-mi, vă rog, Pereţ, permisul dumneavoastră.

— N-am permis.

— Aşa, deci. Nu aveţi. De ce?

— Nu ştiu... Nu mi l-au acordat.

— Corect, nu vi l-au acordat. Noi cunoaştem asta. Ei, dar de ce nu vi l-au acordat? Mie mi l-au dat, lui i l-au dat, lor le-au dat şi încă multor altora, dar, nu se ştie de ce, dumneavoastră nu vi s-a aprobat.

Pereţ se uită prudent cu coada ochiului. Nasul lung şi subţire a lui Meşterilă fornăi, iar ochii săi clipiră des.

— Poate pentru că sunt străin, presupuse Pereţ. Probabil că de aceea.

— Şi nu doar eu m-am interesat de dumneavoastră, continuă hotărât Meşterilă. Dacă aş fi doar eu! De dumneavoastră se interesează însă oameni mult mai importanţi... Ascultaţi-mă, Pereţ, poate vă aşezaţi mai departe de râpă ca să putem continua? Mi se învârte capul doar privindu-vă.

Pereţ se ridică.

— Asta pentru că sunteţi nervos, spuse el. Nu vom mai continua nimic. E timpul să mergem la cantină, o să întârziem.

Meşterilă se uită la ceas.

— Într-adevăr, e timpul, spuse el. Pare-se că astăzi m-am antrenat destul. Dumneavoastră, Pereţ, mereu mă... cumva... nici nu ştiu ce să spun...

Pereţ sări într-un picior, încercând să-şi pună sandaua.

— Of, îndepărtaţi-vă de margine! ţipă disperat Meşterilă, fluturând agenda spre Pereţ. O să mă omorâţi într-o zi cu glumele dumneavoastră!

— Deja sunt gata, spuse Pereţ, tropăind. N-am să mai fac. Mergem?

— Să mergem, spuse Meşterilă. Constat însă că nu mi-aţi răspuns la nicio întrebare. Tare mult mă mai necăjiţi, Pereţ. E posibil oare aşa ceva? Se uită în agendă şi, ridicând din umeri, o strecură sub braţ. E chiar ciudat. Absolut niciun fel de impresie, ce să mai vorbim de informaţii. O nebuloasă totală.

— Dar ce răspuns să vă dau? spuse Pereţ. Pur şi simplu am vrut să vorbesc aici cu directorul.

Meşterilă se opri brusc, de parcă s-ar fi încurcat în tufişuri.

— Aha, deci aşa se aranjează treburile la voi, spuse el cu voce schimbată.

— Ce să se aranjeze? Nu se aranjează nimic…

— Nu-nu, spuse în şoaptă Meşterilă, uitându-se în jur. Tăceţi şi nu spuneţi nimic. Nu e nevoie de niciun cuvânt. Deja am înţeles. Dumneavoastră aţi avut dreptate.

— Ce-aţi înţeles dumneavoastră? De ce am dreptate?

— Nu-nu, eu n-am înţeles nimic. N-am înţeles şi asta-i tot. Puteţi fi absolut liniştit. N-am înţeles şi n-am priceput nimic. Şi-n general, eu nici n-am fost aici şi nici nu v-am văzut. Eu, dacă vreţi să ştiţi, am stat pe băncuţa asta toată dimineaţa. Foarte mulţi pot confirma asta. Lasă că am cu cine vorbi şi-am să-i rog să confirme.

Trecură de băncuţă, urcară treptele ştirbite, străbătură aleea presărată cu nisip mărunt şi roşu şi intrară pe teritoriul Administraţiei.

— O claritate totală nu poate exista decât la anumite niveluri, sporovăia Meşterilă. Şi fiecare trebuie să ştie ce poate pretinde. Eu am pretins claritate la nivelul meu, ăsta-i dreptul meu, dar l-am epuizat. Iar acolo unde se termină drepturile, încep obligaţiile. Şi îndrăznesc să vă asigur că îmi cunosc obligaţiile tot atât de bine ca şi drepturile…

Trecură pe lângă vilele cu zece apartamente, cu perdele de tul la ferestre, lăsară în urmă un garaj cu acoperiş din tablă gofrată, traversară terenul de sport, unde zăceau atârnate de stâlpi plase de volei zdrenţuite, îşi continuară drumul pe lângă depozite, unde nişte hamali târau dintr-un tir un container roşu, imens, şi pe lângă hotel, la uşa căruia stătea cu o servietă în mână un administrator palid-bolnăvicios şi cu ochii holbaţi, nemişcaţi, şi se deplasară tot înainte, pe lângă gardul lung, dincolo de care se auzeau scrâşnete de motoare, apoi iuţiră pasul fiindcă timpul era tot mai scurt, iar Meşterilă deja nu mai vorbea, ci doar se sufoca şi şuiera, până când începură să fugă

şi cu toate astea, când dădură buzna în cantină, era deja prea târziu şi toate locurile erau ocupate, cu excepţia a doar două locuri dintr-un colţ îndepărtat, la măsuţa de serviciu, unde cel de-al treilea loc era ocupat de şoferul Birlic, care, observând că stau nehotărâţi în prag, flutură spre ei furculiţa, invitându-i la masa lui.

Toată lumea sorbea kefir şi Pereţ luă şi el kefir la fel ca ceilalţi, aşa că, în cele din urmă, pe faţa lor scorojită de masă se aliniară şase sticle, iar când Pereţ îşi mişcă picioarele, aranjându-se cât mai comod pe scaunul lipsit de spătar, de sub masă zornăiră nişte sticle şi pe culoarul dintre mese se rostogoli o sticlă plină cu brandy. Şoferul Birlic o prinse cu dexteritate şi o băgă rapid înapoi sub masă, de unde se auzi iarăşi zornăitul de sticle.

— Fiţi mai atent cu picioarele, spuse el.

— N-a fost cu intenţie, spuse Pereţ. De unde era să ştiu?

— Dar eu am ştiut? îl repezi şoferul Birlic. Acolo sunt patru bucăţi, demonstrează tu pe urmă că n-ai nicio legătură cu ele.

— Eu, de exemplu, nu prea beau, spuse demn Meşterilă. Aşa că, în general, pe mine nu mă privesc toate astea.

— Las’ că ştim noi cum nu beţi dumneavoastră, spuse Birlic. Aşa cum nu bem nici noi.

— Dar eu am ficatul bolnav! se nelinişti Meşterilă. Cum puteţi să spuneţi? Uitaţi adeverinţa, vă rog frumos…

El o scoase de undeva şi băgă sub nasul lui Pereţ o foaie dictando mototolită, pe care se observă o ştampilă triunghiulară. Într-adevăr, era o adeverinţă pe care era aşternut un scris indescifrabil de medic. Pereţ nu desluşi decât un singur cuvânt: „antabuz” şi când, interesându-se de cuvânt, încercă să ia foaia, Meşterilă nu i-o dădu şi o vârî sub nasul şoferului Birlic:

— Asta e ultima. Şi mai am una pentru anul trecut şi încă una de acum doi ani, numai că le am în seif.

Şoferul Birlic nu se uită la adeverinţă. Sorbi un pahar plin cu kefir, îşi mirosi articulaţia degetului arătător şi spuse cu o voce scăzută, mişcat până la lacrimi:

— Uite, de exemplu, ce mai e prin pădure? Arborii. El îşi şterse ochii cu mâneca. Însă ei nu stau pe loc, ci sar. Înţelegeţi?

— Şi? întrebă Pereţ cu atenţia încordată. Cum adică sar?

— Uite-aşa. Stă nemişcat. Într-un cuvânt, un arbore. Apoi începe să se chircească, să se strâmbe şi, dintr-odată, vrruumm!

Zgomot, trosnet, nici nu poţi să-ţi dai seama. Vreo zece metri. Mi-a strivit cabina. Şi iar stă.

— De ce? întrebă Pereţ.

Îşi imagină totul foarte clar. Desigur, el nu s-a chircit şi nici nu s-a strâmbat, el începe să tremure când cineva se apropie de el şi se străduie să plece. Poate că îi e silă sau, poate, frică.

— De ce sare? repetă întrebarea.

— Pentru că se numeşte arborele săritor, explică Birlic, turnându-şi kefir.

— Ieri a sosit un nou lot de ferăstraie electrice, anunţă Meşterilă, lingându-şi buzele. Productivitate fenomenală. Aş fi spus că de fapt nici nu sunt ferăstraie, ci combine tăietoare. Combinele noastre tăietoare ale dezrădăcinării.

Iar împrejur toţi beau kefir – din pahare lustruite, din căni de tablă, din ceşcuţe de cafea, din cornete de hârtie sau direct din sticlă. Toţi aveau picioarele băgate sub scaune. Şi toţi, probabil, puteau să arate adeverinţe pentru boli ale ficatului, ale stomacului, ale duodenului. Şi pentru acest an, şi pentru anii trecuţi.

— Apoi m-a chemat managerul, continuă pe un ton ridicat Birlic, şi m-a întrebat de ce este strivită cabina. Derbedeule, zice el, iar te-ai dus pe stânga! Dumneavoastră, pan Pereţ, jucaţi şah cu el, interveniţi şi pentru mine, el vă respectă, vorbeşte deseori despre dumneavoastră... Pereţ, zice el, ăsta, zice el, e o figură! Eu, zice el, nu dau nicio maşină pentru Pereţ şi nu mă mai rugaţi. N-avem voie să-i dăm drumul unui asemenea om! Înţelegeţi, bă, proştilor, zice el, ce plictisitor ar fi fără el? Nu-i aşa c-o să interveniţi?

— Bine, rosti Pereţ cu o voce pierdută. Am să-ncerc. Dar cum aşa totuşi... cu maşina?

— Pot să vorbesc şi eu cu managerul, spuse Meşterilă. Am făcut armată împreună, eu eram căpitan şi el locotenent. El şi-acum mă mai salută cu mâna la chipiu.

— Şi-apoi mai sunt sirenele, spuse Birlic, ţinând în sus paharul cu kefir. În lacurile mari, curate. Stau culcate acolo, înţelegeţi? Goale.

— Măi, Birlic, asta poate ţi s-a năzărit din cauza kefirului, spuse Meşterilă.

— Dar eu nici nu le-am văzut, îl contrazise Birlic şi duse paharul la gură. Şi nu se poate bea apă din lacurile acelea.

— Dumneavoastră nu le-aţi văzut pentru că nu există, spuse Meşterilă. Sirenele – ăsta-i misticism.

— Ba tu eşti misticism, spuse Birlic, ştergându-şi ochii cu mâneca.

— Ia staţi un pic, spuse Pereţ. Staţi un pic. Birlic, spui că stau culcate... Şi altceva? Nu se poate să stea doar culcate şi atât.

...Poate că trăiesc sub apă şi ies la suprafaţă aşa cum ieşim noi în balcon din camerele înceţoşate de fum de ţigară, în nopţile cu lună, stând cu ochii închişi ca să ne răcorim faţa, şi uite că atunci pot şi ele să stea lungite pur şi simplu. Să se odihnească. Şi să sporovăiască leneşe şi să-şi zâmbească reciproc...

— Nu mă contrazice, spuse Birlic, privindu-l ţintă pe Meşterilă. Tu ai fost măcar o dată în pădure? Doar n-ai fost niciodată în pădure, ce mai tura-vura.

— Dar ce prostie, spuse Meşterilă. Ce să fac eu în pădurea voastră? Eu am permis pentru pădurea voastră. Şi uite că dumneavoastră, Birlic, nu aveţi niciun fel de permis. Arătaţi-mi, vă rog, permisul dumneavoastră, Birlic.

— Eu n-am văzut personal sirenele astea, repetă Birlic întorcându-se spre Pereţ. Dar eu cred că ele există. Pentru că băieţii tot povestesc. Chiar şi Candid a povestit. Şi doar Candid ştia absolut totul despre pădure. Mergea în această pădure ca la muierea lui şi cunoştea absolut totul, nu doar aşa, ci prin atingere. De altfel, a şi pierit acolo, în pădurea lui.

— Dacă a pierit, spuse sugestiv Meşterilă.

— Cum adică „dacă”? A zburat omul cu elicopterul şi de trei ani nu mai avem niciun semn de viaţă de la el. În ziar i-a apărut şi necrologul, s-au făcut parastase, ce-ţi mai trebuie? Candid s-a prăbuşit, e un lucru evident.

— Ştim prea puţine, spuse Meşterilă, ca să afirmăm ceva în mod categoric.

Birlic scuipă şi se îndreptă spre tejghea să-şi mai ia o sticlă de kefir. Meşterilă se aplecă atunci spre urechea lui Pereţ şi şopti, uitându-se în jur:

— Trebuie să aveţi în vedere faptul că s-a dat o dispoziţie secretă referitoare la Candid... Iar eu cred că am dreptul să vă informez, pentru că dumneavoastră sunteţi străin...

— Ce dispoziţie?

— Să fie considerat viu, şopti tare Meşterilă şi se îndepărtă. Ce bun şi ce proaspăt e kefirul astăzi! rosti el cu voce tare.

În cantină începu să crească zgomotul. Cei care luaseră deja masa se ridicară, mutând scaunele şi îndreptându-se spre ieşire, vorbind tare, aprinzându-şi ţigările şi aruncând chibriturile pe jos. Meşterilă se uită duşmănos împrejur şi spunea tuturor celor care treceau pe alături: „Ce anapoda, domnilor, doar vedeţi că purtăm o conversaţie...”

Când Birlic se întoarse cu sticla, Pereţ i se adresă:

— O fi vorbit serios managerul, că nu-mi dă maşina? Poate a glumit, pur şi simplu?

— De ce să glumească? Pan Pereţ, el ţine mult la dumneavoastră, s-ar plictisi dacă n-aţi fi aici şi ar fi de-a dreptul dezavantajos să vă lase să plecaţi de aici... Ei bine, vă lasă el să plecaţi şi... ce-are el la toată afacerea asta? Unde-i gluma aici?

Pereţ îşi muşcă buza.

— Cum să fac să plec? N-am ce să fac aici. Se termină şi viza. Şi-apoi, eu chiar vreau să plec.

— Oricum, spuse Birlic, dacă primeşti de trei ori un avertisment sever, te zboară de aici în doi timpi şi trei mişcări. Ţi se dă un autobuz special, un şofer este trezit în toiul nopţii şi n-ai timp să-ţi strângi nici măcar un lucruşor... Deci cum fac băieţii la noi? Primul avertisment şi o retrogradare. Al doilea avertisment şi sunt trimişi în pădure să se roage să le fie iertate păcatele. Iar la al treilea avertisment, la revedere şi salut. Şi dacă, să zicem, vreau să demisionez – beau o juma’ de borcan şi îi dau un pumn peste moacă lu’ ăsta. Arătă spre Meşterilă. Imediat îmi pierd privilegiile şi mă transferă ca vidanjor. Şi-atunci ce fac eu? Mai beau o juma’ de borcan şi îi mai dau un pumn peste mutră, pricepi? Mă dau jos de pe vidanjă şi mă trimit la staţia biologică să prind tot felul de microbi. Da’ eu nu mă duc la staţia biologică, mai trag o juma’ de borcan şi îi bumbăcesc moaca pentru a treia oară. Şi-atunci deja e gata. Mă vor da afară pentru acţiuni huliganice şi mă vor exila în douăzeci şi patru de ore.

Meşterilă îl ameninţă cu degetul pe Birlic.

— Dezinformaţi, dezinformaţi, Birlic. În primul rând, trebuie să treacă cel puţin o lună între acţiuni, altfel toate aceste abateri vor fi considerate ca fiind una singură şi contravenientul va fi, uite-aşa, băgat de-a dreptul la carceră fără să mai apuce să calce în interiorul Administraţiei. În al doilea rând, vinovatul

este trimis imediat în pădure după a doua abatere, escortat de un paznic, astfel încât cel pedepsit va fi privat de posibilitatea de a comite şi a treia abatere aşa după cum îl taie capul. Nu-l ascultaţi, Pereţ, el nu cunoaşte astfel de probleme.

Birlic sorbi din kefir, se strâmbă şi chicoti.

— E-adevărat, recunoscu el. Aici, poate că, într-adevăr... Cum să spun... Mă scuzaţi, pan Pereţ.

— Ei, nu, lasă..., spuse întristat Pereţ. Oricum nu pot să pocnesc un om, aşa, netam-nesam.

— Totuşi nu e chiar obligatoriu pe ăsta... şi nu neapărat în mutră, spuse Birlic. Se poate, de exemplu, şi în ăsta... în cur. Sau doar să-i rupi costumul.

— Nu, nu pot aşa, spuse Pereţ.

— Atunci e nasol, spuse Birlic. Atunci aţi dat de necaz, pan Pereţ. Uitaţi cum facem. Mâine-dimineaţă, pe la ora şapte, veniţi la garaj, vă aşezaţi în maşina mea şi aşteptaţi. Vă duc eu.

— Serios? se bucură Pereţ.

— Păi, cum. Mâine merg pe Continent să duc nişte fier vechi. O să mergem împreună.

Deodată, cineva urlă asurzitor dintr-un ungher: „Ce faci, băi? Mi-ai vărsat supa!”

— Omul trebuie să fie simplu şi clar, spuse Meşterilă. Nu vă înţeleg, Pereţ, de ce vreţi să plecaţi de aici. Nimeni nu vrea să plece de aici, iar dumneavoastră vreţi.

— La mine întotdeauna e aşa, spuse Pereţ. Tot timpul le fac pe dos. Şi-apoi, de ce este obligatoriu ca omul să fie simplu şi clar?

— Omul trebuie să fie nebăutor, declamă Birlic, mirosindu-şi articulaţia degetului arătător. Ce zici, nu?

— Eu nu beau, spuse Meşterilă. Şi nu beau dintr-un motiv simplu şi clar pentru toată lumea: am ficatul bolnav. Aşa că dumneavoastră, Birlic, nu mă prindeţi cu d-astea.

— Ce mă surprinde pe mine la pădurea asta, spuse Birlic, sunt mlaştinile. Ele sunt fierbinţi, pricepeţi? Asta nu pot să suport. Nu pot să mă obişnuiesc deloc. Dai de belea pe undeva, te abaţi de la drumul din nuiele împletite şi uite că stau în cabină şi nu pot să ies. Ca o ciorbă fierbinte. Se ridică abur şi miroase a ciorbă, ba chiar am încercat să mănânc, numai că nu e gustos, poate că nu e destulă sare, nu ştiu... Nu-nu, pădurea nu este pentru om. Şi ce vor să mai vadă-n plus acolo? Şi îşi conduc maşinile iarăşi şi iarăşi în ea, ca-ntr-o copcă, ele se

scufundă, iar ei aduc din nou altele, iar ele iar se scufundă, iar ei din nou...

...Abundenţă verde parfumată. Abundenţa culorilor, abundenţa mirosurilor. Abundenţa vieţii. Şi toate sunt străine. Cumva familiar, asemănător în câte ceva, dar complet străin. Probabil că cel mai greu te împaci cu ideea că ea este şi străină, şi cunoscută în acelaşi timp, că derivă din lumea noastră, carne din carnea noastră, dar care s-a rupt de noi şi nu doreşte să ştie de noi. Probabil că un pitecantrop s-ar gândi în acelaşi fel la noi, urmaşii lui, cu amărăciune şi frică...

— Când va sosi ordinul, spuse Meşterilă, vom porni într-acolo cu marfă adevărată, nu cu buldozerele şi jeep-urile voastre prăpădite şi în două luni vom transforma totul acolo în... e-e-e... într-o platformă betonată, uscată şi plană.

— Tu o să transformi, spuse Birlic. Ţie dacă nu ţi se dă la timp una peste bot îl transformi şi pe tac-tu într-o platformă betonată. Pentru claritate.

Sirena sună pătrunzător. Geamurile zăngăneau în ferestre şi deasupra uşii bubui imediat o sonerie masivă. Luminile clipiră pe Pereţ şi deasupra tejghelei se aprinse o inscripţie cu litere mari: RIDICĂ-TE, IEŞI! Meşterilă se ridică în grabă, îşi potrivi ceasul de la mână şi fără să scoată un cuvânt o rupse la fugă.

— Ei, eu am plecat, spuse Pereţ. E timpul să muncesc.

— E timpul, aprobă Birlic. A venit vremea.

Îşi dădu jos pufoaica, o rulă cu grijă, apropie scaunele şi se întinse pe ele, punându-şi pufoaica sub cap.

— Deci, rămâne pe mâine la ora şapte? spuse Pereţ.

— Ce? întrebă Birlic cu o voce somnoroasă.

— Mâine vin la ora şapte.

— Unde? întrebă Birlic, foindu-se pe scaune. Ce se mişcă, blestematele, mormăi el. Şi de câte ori nu le-am spus: puneţi şi voi o canapea...

— În garaj, spuse Pereţ. La maşina dumneavoastră.

— A-a... Păi, bine, veniţi, apoi să vedem. Treaba asta e destul de grea.

Se ghemui, îşi băgă palmele la subsuori şi începu să sforăie. Avea mâinile păroase şi sub păr se putea zări un tatuaj. Acolo scria „Ce ne distruge” şi de asemenea „Doar înainte”. Pereţ se îndreptă spre ieşire.

Trecu peste o scândură aruncată peste o baltă mare din curtea din spate, ocoli o movilă din cutii goale de conserve, se

strecură printr-o gaură din gardul de lemn şi pătrunse în clădirea Administraţiei prin intrarea de serviciu. Pe coridoare era frig şi întuneric, duhnea a tutun, praf şi hârtii mucegăite. Nimeni – nicăieri. Nu se auzea nimic dincolo de uşile capitonate cu dermatină. Pereţ urcă la primul etaj pe scăriţa îngustă şi fără balustradă, sprijinindu-se de peretele deteriorat, şi se apropie de uşa deasupra căreia se aprindea intermitent inscripţia SPALĂ-ŢI mâinile înainte DE LUCRU. Pe uşă se lăfăia în toată splendoarea ei litera „M”, mare şi neagră. Pereţ împinse uşa şi simţi un oarecare şoc, descoperind că nimerise în propriul lui cabinet. Adică, desigur, nu era cabinetul lui, ăsta era cabinetul lui Kim, şeful grupului Securitatea Ştiinţifică, însă în acest loc fusese adus biroul lui Pereţ, iar acum acest birou se afla lângă uşă, alături de un perete placat cu faianţă. Jumătate din tăblia biroului era ocupată, ca întotdeauna, de „Mercedesul” acoperit cu husă, iar lângă fereastra uriaşă şi bine spălată, la biroul lui Kim, lucra deja însuşi Kim: stătea încovoiat şi privea o riglă logaritmică.

— Am vrut să mă spăl pe mâini, spuse încurcat Pereţ.

— Spală-te, spală-te, spuse Kim, dând din cap. Uite-ţi acolo lavoarul. Acum va fi foarte comod. Acum toţi or să treacă pe la noi.

Pereţ se apropie de chiuvetă şi începu să se spele pe mâini. Îşi spălă mâinile cu apă rece şi caldă, cu două feluri de săpun şi cu o pastă specială care absorbea grăsimea, le frecă cu buretele din fibre de tei şi cu câteva periuţe de diferite grade de asprime. Porni apoi uscătorul electric şi îşi ţinu un timp mâinile rozalii şi umede în curentul vuitor de aer cald.

— La ora patru dimineaţa toată lumea a fost anunţată că vom fi mutaţi la etajul unu, spuse Kim. Tu pe unde-ai umblat? La Alevtina?

— Nu, am fost la râpă, spuse Pereţ şi se aşeză la biroul său.

Uşa se deschise larg şi Proconsulul intră vertiginos în încăpere, flutură cu mapa în semn de salut şi dispăru dincolo de cortină. Se auzi scârţâitul uşii de la cabină şi zdrăngănitul zăvorului. Pereţ trase husa de pe „Mercedes”, stătu o vreme nemişcat, apoi se apropie de fereastră şi o deschise.

Pădurea nu se vedea de aici, dar era acolo. Fusese dintotdeauna acolo, deşi nu puteai s-o vezi decât de la râpă. În orice alt loc al Administraţiei ceva stătea în calea vederii. Stăteau clădirile crem ale atelierelor mecanice şi garajul de trei

etaje pentru maşinile personale ale funcţionarilor. Stăteau grajdurile de vite ale gospodăriei auxiliare şi rufele întinse pe frânghii lângă spălătoria cu centrifuga ei de uscat mereu defectă. Stătea parcul cu ronduri de flori şi pavilioane, cu marele carusel şi înotători din ipsos, acoperiţi cu graffitti mâzgălite cu creionul. Stăteau vilele cu verandele împrejmuite de iederă şi împodobite cu crucile antenelor de televiziune. Iar de aici, de la fereastra primului etaj, pădurea nu era vizibilă din cauza gardului înalt din cărămidă, încă neterminat, dar deja foarte înalt, ce împrejmuia clădirea fără etaj a grupului Penetrarea Inginerească. Pădurea putea fi văzută doar de la râpă şi tot acolo era singurul loc unde te puteai uşura în pădure.

Totuşi, chiar şi un om care nu a văzut în viaţa lui pădurea, care nu a auzit nimic despre ea, nu s-a temut de ea, nu s-a gândit şi nu a visat la ea, chiar şi un asemenea om putea bănui existenţa ei prin însăşi existenţa Administraţiei. Eu, de exemplu, m-am gândit mai demult la pădure, am dezbătut despre ea, am văzut-o în visele mele, dar nici nu bănuiam că există cu adevărat. Şi am fost convins de existenţa ei nu când am fost la râpă, ci doar atunci când am citit inscripţia de la intrare: ADMINISTRAŢIA AFACERILOR PĂDURII. Stăteam cu geamantanul în mână în faţa acestei inscripţii, prăfuit şi deshidratat după un drum lung, o citeam şi o reciteam şi simţeam o slăbiciune în genunchi pentru că acum ştiam că pădurea exista şi că tot ce gândisem despre ea până acum nu era decât un joc al unei imaginaţii debile, era doar o minciună palidă, bolnăvicioasă. Pădurea exista şi această clădire imensă şi sumbră se ocupa de soarta ei...

— Kim, spuse Pereţ. Ce-ar fi să n-ajung în pădure? Mâine totuşi plec.

— Vrei într-adevăr să nimereşti acolo? întrebă absent Kim.

...Mlaştini fierbinţi, arbori nervoşi, timizi, sirene ce se odihnesc în apă sub clar de lună, întrerupându-şi activitatea lor secretă din adâncuri, aborigeni prudenţi şi enigmatici, sate pustii...

— Nu ştiu, răspunse Pereţ.

— N-ai voie acolo, Peppy, spuse Kim. Acolo au voie doar oamenii care nu s-au gândit niciodată la pădure. Cei care întotdeauna au fost indiferenţi faţă de pădure. Prea le pui şi tu la inimă. Pentru ţine pădurea este periculoasă pentru că-ţi întinde capcane.

— Poate, spuse Pereţ. Însă eu am venit aici doar s-o văd.

— Ce nevoie ai de adevărurile amare? spuse Kim. Ce să faci cu ele? Şi ce-ai să faci în pădure? O să plângi după un vis care s-a transformat în destin? O să te rogi ca totul să devină altfel? Sau, mai ştii, poate că vei începe să transformi tot ce există în ceea ce trebuie să fie?

— Şi-atunci de ce-am venit aici?

— Ca să te convingi. Că doar înţelegi cât de important este asta: să fii convins. Alţii vin pentru cu totul altceva. Să detecteze în pădure metri cubi de lemne. Sau să găsească bacteria vieţii. Sau să scrie o dizertaţie. Sau ca să capete o legitimaţie, nu ca să meargă în pădure, ci doar aşa, pentru orice eventualitate: cândva va prinde bine, că doar nu toţi au aşa ceva. Iar culmea intenţiilor – să extragi un parc luxos din pădure aşa cum sculptorul extrage o statuie dintr-un bloc de marmură. Ca apoi să începi să tunzi acest parc. An de an. Şi să nu-l laşi să devină iar pădure.

— Mai bine plec de aici, spuse Pereţ. N-am ce să fac aici. Cineva trebuie să plece – ori eu, ori voi toţi.

— Hai să facem înmulţirile, spuse Kim şi Pereţ se aşeză la biroul său, găsi priza făcută de mântuială şi conectă „Mercedesul”.

— Şapte sute nouăzeci şi trei cinci sute douăzeci şi doi cu două sute şaizeci şi şase, zero unsprezece.

„Mercedesul” începu să se scuture şi să salte. Pereţ aşteptă până se linişti, apoi spuse ezitant răspunsul.

— Aşa. Şterge, spuse Kim. Acum, şase sute nouăzeci şi opt trei sute doisprezece împarte la zece cincisprezece…

Kim dicta cifrele, iar Pereţ le introducea în maşină, apăsând clapele înmulţirii şi împărţirii, aduna, scădea, extrăgea rădăcini şi totul decurgea normal.

— Doisprezece cu zece, spuse Kim. Înmulţeşte.

— Unu zero zero şapte, dictă mecanic Pereţ, apoi îşi dădu seama şi spuse. Ascultă, asta ne minte. Ar trebui să fie o sută douăzeci.

— Ştiu, ştiu, spuse Kim nerăbdător. Unu zero zero şapte, repetă el. Şi acum extrage rădăcina lui zece zero şapte…

— Acum, spuse Pereţ.

Se auzi din nou zdrăngănitul zăvorului după cortină şi Proconsulul apăru rozaliu, proaspăt şi satisfăcut, începu să se

spele pe mâini, cântând în acelaşi timp cu voce plăcută „Ave Maria”. Apoi spuse solemn:

— Totuşi, ce minune şi pădurea asta, domnii mei! E absolut criminal cât de puţin vorbim şi scriem despre ea! Or, ea merită să fie descrisă. Ea te înnobilează şi îţi trezeşte cele mai înalte sentimente. Ea favorizează progresul. Ea însăşi se identifică cu simbolul progresului. Şi nu putem deloc să punem capăt răspândirii zvonurilor, bancurilor şi a poveştilor incalificabile. Practic, nu există o propagandă a pădurii. Dracu’ ştie ce se vorbeşte şi se gândeşte despre pădure…

— Şapte sute optzeci şi cinci înmulţit cu patru sute treizeci şi doi, spuse Kim.

Proconsulul ridică vocea. Avea o voce puternică şi bine timbrată – „Mercedesul” nu se mai auzi.

— „Trăim ca-n pădure…” „Oamenii pădurii…” „Nu vezi pădurea de copaci…” „Merge la pădure fără topor…” Iată cu ce trebuie să luptăm! Iată ce trebuie să stârpim! Să zicem, dumneavoastră, monsieur Pereţ. Dumneavoastră de ce nu luptaţi? Doar aţi fi putut să faceţi la club o comunicare detaliată şi adecvată despre pădure şi uite că n-o faceţi. Eu demult vă urmăresc şi tot aştept, dar în zadar. Ce s-a întâmplat?

— Eu n-am fost acolo niciodată, spuse Pereţ.

— Nu contează. Nici eu n-am fost acolo niciodată, dar am ţinut o conferinţă şi, judecând după reacţii, a fost o conferinţă foarte utilă. Nu despre asta este vorba, dacă ai fost sau nu în pădure, problema este că trebuie să jupuim de pe fapte coaja misticismului şi a superstiţiilor, să dezvelim esenţa lucrurilor, să smulgem de pe ea veşmintele cu care au înzorzonat-o filistinii şi utilitariştii…

— De două ori opt deîmpărţit la patruzeci şi nouă minus şapte ori şapte, spuse Kim.

„Mercedesul” porni la treabă. Proconsulul ridică iarăşi vocea:

— Eu am făcut asta în calitate de filosof licenţiat, iar dumneavoastră aţi fi putut s-o faceţi în calitate de lingvist licenţiat. Eu vă dau ideile principale, iar dumneavoastră le dezvoltaţi în lumina ultimelor realizări din domeniul lingvisticii… Sau ce temă de dizertaţie aţi avut?

— Eu am avut „Particularităţile stilului şi ritmului prozei feminine în perioada târzie Heian” cu referire la *Makura-no soshi*[4], spuse Pereţ. Mă tem însă că...

— Perr-fect! Exact ceea ce ne trebuie! Şi evidenţiaţi faptul că nu sunt mlaştini şi mocirle, ci splendide locuri balneo pentru tratamentele cu nămol; nu arbori săritori, ci rezultatul unei ştiinţe superdezvoltate; nu aborigeni, nu sălbatici, ci vechea civilizaţie a unor oameni mândri, liberi, modeşti, puternici şi cu gânduri nobile. Şi niciun fel de sirene! Nu ceaţă vineţie, nu abureli înceţoşate – iertaţi-mă pentru calamburul nereuşit... Va fi perfect, mainherr Pereţ, va fi excelent! Şi e foarte bine că ştiţi pădurea, că puteţi împărtăşi impresiile dumneavoastră personale. Conferinţa mea a fost şi ea bună, totuşi, mă tem că uşor cam abstractă. Am folosit ca material principal stenogramele şedinţelor. Iar dumneavoastră, ca cercetător al pădurii...

— Eu nu sunt cercetător al pădurii, spuse persuasiv Pereţ. Nu mi se dă voie în pădure. Eu nu cunosc pădurea.

Dând din cap absent, Proconsulul scria repede ceva pe manşetă.

— Da, vorbea el. Da, da, din păcate ăsta este adevărul amar. Este regretabil că la noi încă se mai întâlnesc: formalismul, birocraţia, abordarea euristică a personalităţii. De altfel, şi despre asta puteţi să vorbiţi. Puteţi, puteţi, toţi vorbesc despre asta. Iar eu am să încerc să obţin de la direcţie o aprobare pentru discursul dumneavoastră. Al naibii de bucuros sunt, Pereţ, că dumneavoastră veţi participa în sfârşit la munca noastră. Eu vă observ de mai demult şi încă foarte atent... Aşa deci, v-am notat pentru săptămâna viitoare...

Pereţ opri „Mercedesul”.

— N-am să fiu săptămâna viitoare. Îmi expiră viza şi mâine plec.

— Lasă, o aranjăm noi cumva. Mă duc eu la director, el însuşi este membru al clubului, o să înţeleagă. Puteţi să consideraţi că mai rămâneţi încă o săptămână.

— Nu trebuie, spuse Pereţ. Nu-i nevoie!

— Trebuie! spuse Proconsulul, privindu-l în ochi. Dumneavoastră, Pereţ, ştiţi foarte bine că trebuie! La revedere.

---

[4] *Cartea pernei* de Sei Shonagon (966-1017) *(n.t.)*

Duse două degete spre tâmpla sa şi se retrase, legănând servieta.

— Parc-ar fi un păienjeniş, spuse Pereţ. Ce sunt pentru ei – o muscă? Managerul nu vrea să plec, Alevtina nu vrea, iar acum şi ăsta la fel...

— Şi nici eu nu vreau să pleci, spuse Kim.

— Dar nu mai pot să stau aici!

— Şapte sute optzeci şi şapte înmulţit cu patru sute treizeci şi doi...

„Tot am să plec, se gândi Pereţ, apăsând clapele. Oricum am să plec. Voi nu vreţi, iar eu am să plec. N-am să joc cu voi ping-pong, n-am să joc şah, n-am să dorm la voi şi n-am să beau cu voi ceai cu dulceaţă, nu vreau să mai cânt tot felul de cântece pentru voi, să vă mai calculez la «Mercedes», să vă analizez litigiile, iar acum să vă fac expuneri pe care oricum nu le înţelegeţi. Şi nici n-am să gândesc în locul vostru. Gândiţi şi singuri, iar eu am să plec. Plec. Plec. Oricum nu veţi înţelege niciodată că a gândi – asta nu este o distracţie, ci o obligaţie...”

Afară, dincolo de peretele neterminat, o sonetă bubuia din greu, ciocanele pneumatice izbeau, cărămizile se prăbuşeau cu zgomot, iar pe un zid stăteau înşiraţi patru muncitori care fumau, goi până la brâu şi cu căşti de protecţie. Apoi de sub fereastră mugi şi trosni o motocicletă.

— E cineva din pădure, spuse Kim. Hai, mai repede, înmulţeşte şaisprezece cu şaisprezece.

Uşa se deschise brusc şi înăuntru dădu buzna un om. Era îmbrăcat într-un combinezon, iar gluga desprinsă din capse i se bălăngănea la piept, atârnată de o bucată de cablu radio. De la bocanci până la cordon, salopeta îi era împănată cu tulpinile roz-palide ale unor tineri lăstari ca nişte săgeţi, iar piciorul drept îi era înfăşurat cu o liană pletoasă portocalie, interminabilă, ce se târa în urma lui pe podea. Liana încă tresărea. Iar lui Pereţ i se păru că ăsta este însuşi tentaculul pădurii, că el acum se va încorda şi-l va trage înapoi pe om – pe coridoarele Administraţiei, în jos pe scară, prin curte, de-a lungul peretelui, pe lângă cantină şi ateliere şi din nou în jos pe drumul prăfuit, prin parc, trecând de statui şi pavilioane spre intrarea în serpentină, dar nu pe poartă, ci tot pe lângă, spre râpă, în jos...

Omul purta ochelari de motociclist, faţa îi era acoperită cu un strat gros de praf şi Pereţ înţelese nu chiar dintr-odată că

ăsta era Stoian Stoianov de la staţia biologică. Ţinea în mână o pungă mare din hârtie. Făcu doar câţiva paşi pe podeaua de gresie, în mijlocul căreia se găsea un mozaic ce înfăţişa o femeie făcând duş, şi se opri în faţa lui Kim, ascunzând punga de hârtie la spate şi făcând mişcări stranii din cap de parcă l-ar fi mâncat pielea de pe gât.

— Kim, spuse el, eu sunt.

Kim nu răspunse. Se auzea cum peniţa lui rupe şi zgârie hârtia.

— Kimmy, rosti linguşitor Stoian.

— Hai, dispari! spuse Kim. Maniac ce eşti!

— Este pentru ultima-ultima oară, spuse Stoian. Pentru ultima şi cea din urmă dată.

El îşi mişcă iarăşi capul şi Pereţ văzu la gâtul acestuia, sfrijit şi bărbierit, tocmai în adâncitura de sub ceafă o mlădiţă ce tremura lacomă, scurtă, rozalie, subţire, ascuţită şi deja răsucită precum o spirală.

— Tu doar transmite-i şi spune-i că e de la Stoian, asta-i tot. Dacă începe să te invite la film, să-l minţi că diseară ai ceva urgent de lucru. Dacă începe să te îmbie cu nişte ceai spune-i că, vezi Doamne, tocmai acum ai băut. Şi la vin trebuie să renunţi, dacă îţi propune. Eh? Kimmişor! E chiar ultima-ultima dată!

— Ce te tot zgribuleşti? întrebă furios Kim. Ia întoarce-te!

— Iar m-am procopsit cu una? întrebă Stoian, întorcându-se. Păi, asta nu-i important. Tu doar transmite-i, iar restul chiar că nu mai contează.

Kim se aplecă peste masă şi începu să se ocupe de gâtul lui, îndesând ceva şi masând, desfăcându-şi coatele, rânjind scârbit şi mormăind înjurături. Stoian se mută răbdător de pe un picior pe altul, aplecând capul şi arcuindu-şi gâtul.

— Salut, Peppy, spuse el. Nu te-am mai văzut demult. Ce învârţi pe aici? Uite că eu iar am adus... ce să-i faci?... Este ultima-ultima dată! El dezveli hârtia şi îi arătă lui Pereţ un bucheţel din flori de pădure de un verde-veninos. Şi ce miroase! Mamă, ce miros!

— Ia nu te mai smuci atâta! îl repezi Kim. Stai cuminte! Maniacule, cârpă!

— Maniac, admise entuziasmat Stoian. Şi cârpă, însă! Este pentru ultima-ultima oară!

Lăstarii roz înfipţi în combinezon deja se uscau, se ofileau şi se scuturau, căzând pe podea, pe faţa de cărămidă a femeii de sub duş.

— Gata, spuse Kim. Cară-te!

El se depărtă de Stoian şi aruncă la găleata de gunoi ceva pe jumătate viu, care se contorsiona însângerat.

— Am tăiat-o, spuse Stoian. M-am cărat imediat. Atât să ştii, că Rita iar a făcut-o de oaie la noi, mi-e şi frică să mai plec acum de la staţia biologică. Peppy, ai fi putut şi tu să vii pe la noi, să stai de vorbă cu ei, mai ştii...

— Cum să nu! spuse Kim. N-are ce să facă Pereţ la voi acolo.

— Cum adică n-are? sări Stoian. Quentin se topeşte pur şi simplu văzând cu ochii! Numai stai s-auzi: Rita a fugit acum o săptămână – şi, asta e, ce să-i faci?... Şi în noaptea aia s-a întors, toată udă, albă şi rece ca gheaţa. Paznicul a chestionat-o neînarmat, iar ea nu ştiu ce-a făcut cu el, că omul şi-acum mai zace inconştient. Şi întreaga parcelă experimentală a fost invadată de iarbă.

— Şi? întrebă Kim.

— Iar Quentin a plâns toată dimineaţa...

— Asta ştiu şi eu, îl întrerupse Kim. Nu înţeleg ce-are a face Pereţ cu asta?

— Cum ce are? Ce tot vorbeşti? Păi, cine să aibă de-a face dacă nu Pereţ? Doar n-o să am eu, nu? Şi nici tu... Doar n-o să-l chemăm pe Meşterilă, pe Claudius-Octavian!

— Ajunge! se răsti Kim, lovind cu palma în masă. Cară-te la muncă şi să nu te mai văd pe aici în timpul programului. Nu mă supăra.

— Gata, spuse grăbit Stoian. Gata. Am plecat! Iar tu o să-i transmiţi, nu?

Aşeză bucheţelul pe masă şi o zbughi afară, urlând din uşă: „Şi cloaca iarăşi lucrează...”.

Kim luă mătura şi adună într-un colţ tot ce se scuturase.

— Un prost nebun, spuse el. Şi Rita asta... Acum trebuie să calculăm totul din nou. Să-i ia naiba cu dragostea lor cu tot...

Încă o dată motocicleta trosni enervant sub fereastră şi din nou totul se potoli, doar soneta mai bubuia dincolo de zid.

— Pereţ, spuse Kim, de ce ai fost azi-dimineaţă iar la râpă?

— Speram să-l văd pe director. Mi s-a spus că uneori face gimnastică lângă râpă. Am vrut să-l rog să mă trimită pe mine,

dar el nu a venit. Ştii, Kim, am impresia că aici toţi mint. Uneori mi se pare că până şi tu minţi.

— Directorul, spuse gânditor Kim. Poate că e şi asta o idee. Bravo! Un act de curaj...

— Oricum eu plec mâine, spuse Pereţ. Mă duce Birlic, mi-a promis asta. Mâine n-am să mai fiu aici, aşa să ştii...

— Nu m-am aşteptat, chiar nu m-am aşteptat, continuă Kim fără să-l asculte. Foarte îndrăzneţ... Sau poate că, într-adevăr, ar trebui să te trimitem acolo – să lămureşti lucrurile.

Capitolul doi

Candid se trezi şi se gândi deîndată: poimâine plec. Şi imediat Nhava se mişcă dintr-un alt ungher spre patul lui şi întrebă:

— Nu mai dormi?

— Nu, răspunse el.

— Atunci, hai să vorbim, îi propuse ea. Pentru că noi n-am mai vorbit, de altfel, de ieri-seară. Hai, ce zici?

— Hai.

— Spune-mi mai întâi când pleci.

— Nu ştiu, spuse el. Curând.

— Uite-aşa spui tu întotdeauna: curând. Când curând, când poimâine, poate crezi că ăsta e unul şi acelaşi lucru, deşi nu, acum tu deja ai învăţat să vorbeşti, doar la început te încurcai mereu, confundai casa cu satul, iarba cu ciupercile, până şi pe mortăciuni le confundai cu oamenii, ba chiar începeai să bolboroseşti de nu se înţelegea niciun cuvânt şi nimeni nu putea să te înţeleagă...

El deschise ochii şi îşi pironi privirea pe tavanul scund, acoperit de dâre de var. Pe tavan umblau furnici lucrătoare. Se deplasau în două coloane egale, de la stânga la dreapta cele încărcate şi de la dreaptă spre stânga cele neîncărcate. În urmă cu o lună, totul fusese invers: de la dreapta la stânga cele cu miceliu, de la stânga la dreapta cele neîncărcate. Şi peste o lună va fi invers, dacă nu li se va indica să facă altceva. De-a lungul coloanelor, stăteau într-un şir mai rar semnalizatoarele – mari, negre, nemişcate, doar mişcându-şi lent antenele lungi şi aşteptând ordinele. În urmă cu o lună, tot aşa mă trezeam şi mă gândeam că voi pleca poimâine, dar noi n-am plecat nicăieri şi la fel, cu mult timp înainte de asta, mă trezeam şi mă gândeam că, în sfârşit, poimâine vom pleca, dar, fireşte, noi n-am plecat, deşi, dacă noi nu plecăm poimâine, voi pleca singur. Bineînţeles, aşa m-am mai gândit şi altădată, dar acum negreşit am să plec. Ar fi bine să plec chiar acum, fără să mai vorbesc cu nimeni, fără să mai rog insistent pe cineva, dar asta nu se poate face decât cu mintea limpede, nu acum. Şi ar fi fost bine să mă

hotărăsc odată pentru totdeauna, ca deîndată ce mă voi trezi cu mintea limpede, imediat să mă şi ridic, să ies afară în stradă şi să plec în pădure şi nimănui să nu-i dau voie să-mi vorbească, iar asta-i foarte important: să nu permit să mi se vorbească, să nu mă năucească nimeni din vorbe şi, mai ales în aceste locuri de sub ochii mei, să nu mă piseze nimeni la cap până îmi ţiuie urechile şi mă apucă greaţa, până când zbuciumul îmi cuprinde creierul şi oasele. Iar Nhava deja a început să vorbească...

— ... Şi aşa s-a întâmplat, spunea Nhava, că mortăciunile ne-au condus prin noapte, deşi ele nu văd bine pe timpul nopţii, sunt oarbe de-a binelea şi asta îţi poate spune oricine, chiar şi Cocoşatul, deşi el nu este de aici, ci din satul care era învecinat cu al nostru, nu cu ăsta al nostru în care suntem acum cu tine, ci cu acela în care eu am fost fără tine, unde am locuit cu mama, aşa că n-ai cum să-l ştii pe Cocoşat pentru că în satul lui totul a fost acoperit de ciuperci, miceliul a năpădit totul şi asta nu-i pe placul nimănui, aşa că acest Cocoşat a plecat imediat din sat. S-a produs o Învingere, zice-se, şi acum oamenii nu mai au ce face în sat... Aşa-a-a. Atunci a fost o noapte fără lună şi probabil că au rătăcit drumul, s-au adunat grămadă cu noi la mijloc şi s-a făcut atât de cald de nu mai puteai respira...

Candid o privi. Stătea culcată pe spate, cu mâinile sub cap şi picior peste picior, nemişcată, doar buzele i se mişcau necontenit şi ochii îi străluceau uneori în semiîntuneric. Când înăuntru intră moşneagul, ea nu se opri din vorbit şi atunci bătrânul se aşeză la masă, trase spre el oala, o mirosi zgomotos şi începu să mănânce, plescăind. Atunci Candid se ridică şi îşi şterse cu palmele transpiraţia nocturnă de pe corp. Bătrânul clefăia şi stropea în jur, fără a-şi desprinde privirile de pe copăiţa acoperită cu un capac împotriva mucegaiului. Candid luă înapoi vasul şi îl puse lângă Nhava ca s-o facă să tacă. Moşneagul molfăi mâncarea şi spuse:

— Nu-i gustos. La oricine te-ai duce, nicăieri nu e gustos. Şi cărarea asta a fost complet năpădită, acolo unde mergeam atunci şi mergeam des – şi la dresaj, sau pur şi simplu la scăldat, iar eu mă scăldăm mult în timpurile acelea unde a fost un lac, iar acum e o mlaştină şi a devenit periculos să mergi acolo, deşi unii tot mai merg, altfel de unde ar fi atâţia înecaţi acolo? Şi trestia. Pot să întreb pe oricine: de unde cărări prin stufăriş? Şi nimeni nu poate şti asta, dar nici nu trebuie. Dar ce-i acolo la voi în copăiţă? Dacă, de exemplu, sunt boabe murate,

eu le-aş mânca pentru că îmi plac boabele murate, dar dacă sunt doar nişte rămăşiţe de ieri, atunci n-am nevoie, nu mănânc, n-aveţi decât să mâncaţi singuri resturile.

Făcu o pauză, mutându-şi privirea de la Candid la Nhava şi înapoi. Neprimind niciun răspuns, continuă:

— Iar acolo unde a crescut trestia, nu se mai poate semăna. Înainte se făceau semănături, pentru că erau necesare pentru Învingere şi totul era dus la Poiana de Lut, şi chiar şi acum tot mai duc, dar acum nu se mai lasă nimic în Poiană, ci se aduce totul înapoi. Eu le-am spus că nu este voie, dar ei nu înţeleg ce înseamnă a nu avea voie. Starostele m-a întrebat direct de faţă cu toţi: de ce nu e voie? Şi uite aici stă Pumnul, cum stai tu, ba chiar mai aproape, şi uite că aici stă, să zicem, Urechilă, iar acolo unde e Nhava ta, stau fraţii Chelioşi, stau toţi trei şi ascultă, iar el mă întreabă de faţă cu toţi. Îi spun eu, cum poţi să faci asta, noi suntem împreună cu tine, îi zic, doar nu suntem numai noi doi aici... Taică-su era un om foarte deştept sau poate că nici nu era deloc taică-su, pentru că unii au spus că nu e taică-su şi că, într-adevăr, nici nu semănau. De ce, zice el, nu pot întreba de faţă cu toţi: „De ce nu e voie?”

Nhava se ridică şi îi dădu lui Candid oala, apoi se apucă de curăţenie. Candid începu să mănânce. Moşneagul tăcu şi îl privi un timp, mestecând din buze, apoi remarcă:

— Nu e destul fermentată mâncarea dumneavoastră, nu se poate mânca aşa ceva.

— De ce nu se poate? întrebă Candid, doar ca să-l necăjească.

Bătrânul chicoti.

— Ehe, măi, Mâlcule, oftă el. Mai bine ai tăcea, Mâlcule. Mai bine povesteşte-mi despre ceea ce demult te tot întreb: e foarte dureros când ţi se taie capul?

— Da’ tu n-ai altă treabă? strigă Nhava. Ce tot cauţi să afli?

— Ţipă, spuse moşneagul. Ridică vocea la mine. N-a născut încă nimic, dar ţipă. De ce nu naşti? Trăieşti de-atâta timp cu Mâlcul şi nu naşti. Toate nasc, dar tu nu. Aşa nu se mai poate continua. Dar tu ştii ce înseamnă „a nu avea voie”? Asta înseamnă: nu e de dorit, nu se acceptă, iar fiindcă nu se acceptă, asta înseamnă că nu e voie să faci aşa ceva. Ce este voie – asta încă nu se ştie, iar ce nu e voie – nu e voie. Toţi trebuie să înţelegem asta, iar tu – cu atât mai mult, pentru că trăieşti într-un sat străin, ţi s-a dat casă şi ţi l-au plasat pe

Mâlcul drept soţ. Poate că el are un cap străin, construit, dar corpul lui e sănătos şi n-ai voie să refuzi o naştere. De aici reiese că „a nu avea voie” reprezintă lucrul cel mai de nedorit...

Nhava înşfăcă înciudată şi îmbufnată copăiţa de pe masă şi plecă la magazie. Moşneagul se uită în urma ei, suspină şi continuă:

— Şi cum se mai poate înţelege „a nu avea voie”? Se poate şi trebuie să se înţeleagă că „a nu avea voie” este ceva dăunător...

Candid termină de mâncat, trânti cu zgomot oala goală în faţa moşneagului şi ieşi în stradă. Peste noapte, casa fusese aproape complet acoperită de frunziş, iar în verdeaţa stufoasă dimprejur se zărea doar cărarea bătătorită de moşneag şi locul de pe prag unde bătrânul stătuse şi se foise, aşteptând ca ei să se trezească. Strada era deja curăţată, iar planta târâtoare, verde şi groasă cât mâna, ce ieşise ieri din reţeaua împletită de ramuri de deasupra satului şi îşi înfipsese rădăcinile în faţa casei învecinate, fusese tăiată, stropită cu fermentator, se înnegrise şi se acrise deja. Mirosul ei era iute şi apetisant, iar băieţii din vecini stăteau în jurul ei, rupând cu stropi pulpa brună şi înfulecând cu gurile pline bucăţile suculente. Când a trecut Candid, băiatul cel mare a strigat cu gura plină un „mutăciune-mortăciune” nedesluşit. N-a fost însă susţinut de ceilalţi – erau prea ocupaţi. Nu mai era nimeni pe strada roşie şi portocalie din cauza ierbii înalte în care se înecau casele, o iarbă sumbră şi năpădită de pete palide-verzi acolo unde soarele reuşea să străpungă acoperişul pădurii. Din direcţia câmpului se auzea corul dezordonat al vocilor plictisite: „Hei, semănaţi-dansaţi, când pe stânga, când pe dreapta”. Din pădure le răspundea ecoul. Sau poate nici nu era ecoul. Poate mortăciunile.

Şchiopul era, fireşte, acasă şi îşi masă piciorul.

— Ia loc, îi spuse prieteneşte lui Candid. Uite, aici am pus iarbă moale pentru musafiri. Se spune că pleci.

Iarăşi, se gândi Candid, totul iarăşi de la început.

— Ce, iar te doare? întrebă el, aşezându-se comod.

— Piciorul? Nu, e chiar plăcut. Uite-aşa îl mângâi şi e bine. Şi când pleci?

— Păi, aşa cum ne-am înţeles. Dacă ai fi mers şi tu cu mine, atunci poate chiar poimâine. Însă acum va trebui să caut alt om care să cunoască pădurea. Doar văd că nu vrei să mergi.

Şchiopul îşi întinse cu grijă piciorul şi explică:

— Cum ieşi de la mine, te întorci la stânga şi mergi până la câmp. Te duci prin câmp, pe lângă două pietre şi imediat o să vezi drumul – nu prea e năpădit de verdeaţă, pentru că acolo sunt bolovani. Pe drumul ăsta o să treci prin două sate, unul pustiu – acolo sunt ciuperci, tot satul este acoperit de ciuperci şi nu mai locuieşte nimeni, iar în al doilea sat trăiesc nişte ciudaţi – prin ei a trecut de două ori iarba albastră şi de atunci găseşti acolo doar bolnavi cu care nu trebuie să vorbeşti pentru că ei oricum nu înţeleg nimic, au memoria ferfeniţă. Iar dincolo de acest Sat Ciudat, pe mâna dreaptă, stă pentru tine Poiana de Lut. Şi n-ai nevoie de nicio călăuză, ajungi şi de unul singur, liniştit şi fără să transpiri măcar.

— Noi ajungem până la Poiana de Lut, acceptă Candid. Dar cum e mai departe?

— Unde mai departe?

— Prin mlaştină, acolo unde erau lacurile înainte. Mai ţii minte că mi-ai povestit despre un drum de piatră?

— Adică despre care drum? Până la Poiana de Lut? Doar ţi-am explicat: te întorci la stânga, mergi până la câmp, până la cele două pietre...

Candid continuă să asculte şi spuse:

— Acum ştiu drumul până la Poiana de Lut. Noi o să ajungem acolo. Însă, tu ştii doar, eu am nevoie să merg mai departe. Trebuie să ajung la Oraş, iar tu mi-ai promis că-mi arăţi drumul.

Şchiopul dădu compătimitor din cap.

— Până la Or-raş!... Iată care-i ţinta. Îmi amintesc, îmi amintesc. Nu aşa se ajunge până la Oraş, Mâlcule. De exemplu, până la Poiana de Lut e simplu: pe lângă două pietre, prin satul de ciuperci, prin Satul Ciudat, iar de-acolo urmează pe mâna dreaptă Poiana de Lut. Să zicem că mergi până la Stufăriş. Atunci te întorci de-aici, de la mine, spre dreapta, o iei prin păduricea rară, pe lângă Balta de Pâine, iar de acolo – tot timpul după soare. Unde-i soarele, acolo şi tu. Trebuie să mergi trei zile întregi, însă dacă ai aşa de multă nevoie – hai, să mergem. Noi am scos de-acolo oale, până când le-am plantat aici pe ale noastre. Eu ştiu bine Stufărişul, aşa şi trebuia să spui de la început – că numai până la Stufăriş. Atunci nu mai e nevoie să aşteptăm până poimâine, plecăm mâine-dimineaţă şi nici măcar mâncare nu mai trebuie să luăm cu noi, fiindcă acolo este Balta de Pâine... Tu, Mâlcule, vorbeşti dureros de scurt: abia încep să

te aud că ai şi închis gura. Dar la Stufăriş mergem. Mâine-dimineaţă mergem...

Candid ascultă până la sfârşit şi spuse:

— Înţelege, Şchiopule, că n-am nevoie la Stufăriş. N-am nevoie să merg la Stufăriş. Nu-mi trebuie Stufărişul.

Şchiopul asculta atent şi dădea din cap.

— Eu am nevoie în Oraş, continuă Candid. Noi amândoi am discutat mai demult despre asta. Ieri ţi-am spus că am nevoie în Oraş. Alaltăieri ţi-am spus că trebuie să ajung în Oraş. În urmă cu o săptămână, ţi-am spus că trebuie să merg în Oraş. Mi-ai spus că ştii drumul până la Oraş. Nu până la Stufăriş, ci până la Oraş. N-am nevoie la Stufăriş. („Numai să nu mă încurc, se gândi el. Poate că tot timpul mă încurc. Nu Stufărişul, ci Oraşul. Oraşul, nu Stufărişul.”) Oraşul, nu Stufărişul, repetă el cu voce tare. Înţelegi? Povesteşte-mi despre drumul până la Oraş. Nu până la Stufăriş, ci până la Oraş. Ba încă şi mai bine – hai să mergem împreună până la Oraş. Nu să mergem împreună până la Stufăriş, ci să mergem împreună până la Oraş.

Tăcu. Şchiopul începu din nou să-şi mângâie genunchiul.

— Mâlcule, probabil că atunci când ţi-au tăiat capul au stricat ceva înăuntru. La fel ca şi cu piciorul meu. Mai demult, era un picior ca toate picioarele, dintre cele mai obişnuite, dar pe urmă am mers odată noaptea prin Furnicare, ducând o matcă a furnicilor, şi acest picior a nimerit într-o scorbură, iar acum e strâmb. De ce e strâmb, nimeni nu ştie şi el merge prost. Dar până la Furnicare ajung. Şi am să ajung şi te duc şi pe tine. Numai că nu înţeleg de ce spui să pregătesc mâncare pentru drum, de aici până la Furnicare nu-i decât o palmă de loc.

El îl privi pe Candid, se fâstâci şi deschise gura.

— Dar tu nu vrei la Furnicare, spuse el. Tu unde ziceai că vrei? Tu nu vrei decât la Stufăriş. Eu însă nu pot la Stufăriş, n-ajung până acolo. Vezi doar, piciorul e strâmb. Ascultă, Mâlcule, de ce nu vrei tu la Furnicare? Hai să mergem la Furnicare, ce zici? De-atunci n-am mai fost niciodată acolo, poate că deja nici nu mai există Furnicarele. Mai aruncăm o privire şi după scorbură, ce zici?

„Acum o să mă deruteze”, se gândi Candid. Se aplecă într-o parte şi rostogoli oala spre el.

— Ce oală grozavă ai, spuse el. Nici nu mai ţin minte de când n-am mai văzut aşa oale grozave... Deci, o să mă conduci până la Oraş? Ai spus că în afară de tine nimeni nu ştie drumul până

la Oraş. Să mergem până la Oraş, Şchiopule. Ce zici, ajungem până la Oraş?

— Cum să nu! Ajungem! Până la Oraş? Bineînţeles că ajungem. Iar eu ştiu unde ai mai văzut asemenea oale. Ciudaţii mai au asemenea oale. Înţelegi tu, ei nu le cresc, le fac din lut, ei au acolo aproape Poiana de Lut şi ţi-am mai povestit: de la mine, imediat la stânga şi pe lângă două pietre până la satul de ciuperci. Iar în satul de ciuperci nu mai locuieşte nimeni şi acolo nici nu merită să mergi. Dar ce, noi n-am văzut oare ciupercile? Chiar şi când piciorul meu era sănătos, eu n-am mers vreodată în acest sat de ciuperci şi ştiu numai că de la el, după două râpe, locuiesc ciudaţii. Da. Am fi putut pleca şi mâine... Da... Ascultă, Mâlcule, hai să nu mergem acolo. Nu-mi plac ciupercile astea. Înţelegi tu, ciupercile de la noi din pădure – e altceva, se pot mânca, sunt gustoase. Dar în satul ăla ciupercile sunt cumva verzi şi mirosul lor este oribil. De ce vrei acolo? O să vii plin de miceliu şi-o să-l răspândeşti pe-aici. Hai mai bine să mergem în Oraş. E mult mai plăcut. Numai că nu putem pleca mâine. Atunci trebuie să ne facem provizii de mâncare, trebuie să mai întrebăm şi de drum. Sau tu ştii drumul? Dacă-l ştii, atunci n-am să mai întreb pe nimeni, de altfel nici nu-mi dau seamă pe cine aş putea să întreb. Poate să-l întreb pe staroste, ce părere ai?

— Dar tu singur chiar nu ştii nimic despre drumul spre Oraş? întrebă Candid. Tu ştii multe despre acest drum. Aproape c-ai ajuns odată până la Oraş, dar te-ai speriat de mortăciuni, te-ai speriat că n-o să răzbeşti de unul singur...

— Nu m-am speriat şi nu mă sperii de mortăciuni, îl contrazise Şchiopul. Îţi spun eu de ce mi-e frică. Cum vom merge noi cu tine – iată de ce mi-e teamă. Aşa o să taci tot timpul? Că eu nu pot aşa. Şi mai mi-e teamă de ceva... Tu să nu te superi pe mine, Mâlcule, doar să-mi spui, iar dacă nu vrei cu voce tare, atunci spune-mi în şoaptă sau chiar dă pur şi simplu din cap, iar dacă nici din cap nu vrei să dai, atunci, uite, închide ochiul tău drept care e acum în umbră şi nimeni nu o să te vadă, doar eu am să te văd! Iar întrebarea mea este următoarea: poate că totuşi eşti un piculeţ mortăciune? Ştii doar că nu suport mortăciunile, încep să tremur din cauza lor şi nu mai e nimic de făcut cu mine...

— Nu, Şchiopule, nu sunt o mortăciune, spuse Candid. Eu însumi nu le suport. Iar dacă ţi-e teamă că voi tăcea, să ştii că n-o să mergem numai noi doi, ţi-am mai spus deja. O să mai

meargă cu noi Pumnul şi Coada şi încă doi bărbaţi din Noua Colonie.

— Eu nu merg cu Pumnul, spuse hotărât Şchiopul. Pumnul mi-a luat fata pentru el, a luat-o şi n-a avut grijă de ea. Au răpit-o pe fata mea. Nu-mi pare rău c-a luat-o, îmi pare rău că n-a avut grijă de ea. Au mers împreună la Noua Colonie, i-au pândit hoţii şi-au luat-o pe fată, iar el le-a dat-o. Cât am mai căutat-o apoi cu Nhava ta, dar nu am mai găsit-o. Nu, Mâlcule, nu-i de glumă cu hoţii. Dacă am fi mers noi doi la Oraş, n-am fi avut linişte din partea hoţilor. E cu totul altceva la Stufăriş, acolo se poate merge fără nicio ezitare. Pornim şi mâine.

— Poimâine, spuse Candid. Tu ai să mergi, eu o să merg, Pumnul, Coada şi încă doi din Noua Colonie. Uite aşa o să şi ajungem până la Oraş.

— Toţi şase ajungem, spuse încrezător Şchiopul. Bineînţeles că n-aş fi ajuns de unul singur, dar în şase ajungem. În şase putem ajunge chiar şi până la Stâncile Dracului, numai că eu nu ştiu drumul până acolo. Sau poate să mergem până la Stâncile Dracului? E prea departe, dar ajungem în şase. Sau n-ai nevoie la Stâncile Dracului? Auzi, Mâlcule, hai mai bine să ajungem la Oraş şi pe urmă mai vedem. Numai că trebuie să luăm mai multă mâncare.

— Bine, spuse Candid, ridicându-se. Deci poimâine plecăm spre Oraş. Mâine mă duc în Noua Colonie, apoi am să vin să te văd, să-ţi mai aduc aminte o dată.

— Vino, spuse Şchiopul. Aş fi venit şi singur la tine, dar uite cum mă doare piciorul – nu mai rezist. Dar tu vino. Mai vorbim. Eu ştiu, multora nu le place să vorbească cu tine, e foarte greu de vorbit cu tine, Mâlcule, dar eu nu sunt aşa. Deja m-am obişnuit şi chiar îmi place. Vino şi adu-o pe Nhava cu tine, că e fată bună Nhava ta, atâta doar că nu are copii, dar vor veni, că încă e tânără...

Afară în stradă, Candid îşi şterse iarăşi transpiraţia de pe trup cu palmele. Ce-o urma, va vedea. Cineva începu să chicotească şi să tuşească alături. Moşneagul se ridică din iarbă, ameninţă cu degetul lui noduros şi spuse:

— Deci vă îndreptaţi spre Oraş. Ce frumos aţi pus voi totul la cale, numai că nimeni viu nu a ajuns încă la Oraş şi nici nu e voie. Chiar dacă ţi s-a pus un cap, mai trebuie să şi înţelegi...

Candid se întoarse la dreapta şi merse pe stradă. Moşneagul se târî o vreme în urma lui, împleticindu-se în iarbă şi

mormăind: „Dacă nu e voie, atunci într-un oarecare sens întotdeauna nu e voie, într-un sens sau altul... De exemplu, nu se poate fără staroste sau fără şedinţă, iar invers, se poate cu staroste sau cu şedinţă, deşi nu în orice sens...” Candid mergea repede, atât cât îi permitea căldura umedă, istovitoare, şi puţin câte puţin moşneagul rămase în urmă.

În piaţa satului, Candid îl văzu pe Urechilă, clătinându-se şi împleticindu-se pe picioarele lui strâmbe, mergând în cerc şi răspândind în jur cu mâinile o iarbă maro dintr-o oală mare, atârnată de burtă. În urma lui, iarba fumega şi se usca văzând cu ochii. Trebuia să-l evite pe Urechilă, şi Candid încercă să se ferească de el, dar Urechilă îşi schimbă atât de abil traiectoria, încât se ciocni nas în nas cu Candid.

— A-a, Mâlcule! exclamă el bucuros, desprinzându-şi grăbit cureaua şi aşezând oala pe pământ. Unde mergi, Mâlcule? Cred că mergi acasă, la Nhava, chestie de tinereţe, dar tu nu ştii, Mâlcule, că Nhava ta nu e acasă. Nhava ta e la câmp şi chiar cu ochii ăştia am văzut cum Nhava s-a dus la câmp, vrei acum sau nu să mă crezi... Poate, desigur, nici nu e la câmp, chestie de tinereţe, dar, Mâlcule, Nhava ta a mers iute pe străduţa aia, aşa că, dacă nu ajungi altundeva decât la câmp pe acea străduţă, stau şi mă întreb unde ar fi putut să meargă Nhava ta? Poate doar pe tine ar fi putut să te caute, Mâlcule...

Candid încercă încă o dată să-l ocolească, dar, nu se ştie cum, se pomeni din nou faţă-n faţă cu el.

— Şi să nu te duci după ea la câmp, Mâlcule, continuă convingător Urechilă. De ce să mergi după ea, când iată că acum distrug iarba şi îi voi chema pe toţi aici: inginerul cadastral a trecut pe-aici şi a spus că starostele i-a poruncit să-mi spună să distrug iarba din piaţă pentru că în curând aici va fi o şedinţă, chiar în piaţă. Şi pentru că va fi o şedinţă, toţi cei de pe câmp îşi vor face apariţia aici, deci va apărea şi Nhava ta, dacă ea s-o fi dus la câmp, unde de altfel se poate ajunge doar de pe acea străduţă, deşi, dacă stai să te gândeşti, de pe acea străduţă poţi ajunge nu numai la câmp. Şi chiar se poate...

Tăcu brusc şi suspină spasmodic. Ochii i se închiseră şi, ca de la sine, mâinile i se ridicară cu palmele în sus. Faţa i se întinse într-un zâmbet dulce, apoi într-un rânjet şi în fine se fleşcăi. Candid, care deja păşise într-o parte, se opri să-l asculte. Un norişor vineţiu şi tulbure se coagulă în jurul capului descoperit al lui Urechilă, buzele începură să-i tremure şi el

porni să vorbească repede şi clar cu o voce şi inflexiuni străine precum un crainic, într-un stil pe care niciun sătean nu-l folosea şi, culmea, parcă într-o limbă străină, astfel încât păreau de înţeles doar frânturi de fraze:

— La periferiile îndepărtate ale pământurilor din Sud intră în luptă tot mai noi... se retrag tot mai departe şi mai departe spre sud... deplasarea victorioasă... Marea Desţelenire a Pământului în ţinuturile de Nord a fost întreruptă nu pentru mult timp datorită unor izolate şi rare... Noile procedee de transformare în Mlaştină oferă noi şi vaste teritorii pentru liniştea şi restrămutarea la... În toate localităţile... mari victorii... munca şi eforturile... noile detaşamente de prietene... mâine şi pentru totdeauna Linişte şi Unire...

Moşneagul, ajuns şi el, stătea după umărul lui Candid şi explică pasionat:

— În toate localităţile, ai auzit?... Înseamnă că şi în a voastră... Marile victorii! Şi doar vă repet mereu: nu e voie... Liniştea şi Unirea – ar trebui să înţelegi... Desigur, şi la noi la fel, dacă e în toate... Şi noile detaşamente de prietene, pricepi?

Urechilă tăcu şi se ghemui pe vine... Norişorul vineţiu se risipi. Moşneagul ciocăni nerăbdător creştetul pleşuv al lui Urechilă. Omul clipi şi îşi frecă urechile.

— Ce-am zis? întrebă el. A fost oare vreo transmisiune? Cum e acolo cu Învingerea? Se împlineşte sau cum?... Iar tu, Mâlcule, să nu mergi la câmp. Eu te înţeleg, mergi după Nhava ta, dar Nhava ta...

Candid păşi peste oală cu iarbatak şi plecă în grabă. Moşneagul deja nu se mai auzea – ori se luase la harţă cu Urechilă, ori obosise şi intrase gâfâind într-o casă oarecare ca să-şi recapete suflul şi să ia totodată o gustare.

Casa Pumnului era tocmai la periferie. O bătrână ramolită, nu se ştie dacă mamă sau mătuşă, pufni duşmănoasă şi spuse că Pumnul nu e acasă, Pumnul e la câmp şi dacă ar fi fost acasă atunci nu ar fi fost necesar să fie căutat la câmp, iar dacă el este la câmp, atunci de ce Mâlcul stă degeaba pe-aici.

Se semăna câmpul. Aerul înăbuşitor şi stătut era îmbibat cu un amestec de mirosuri tari, te trăsnea mirosul de transpiraţie, ferment şi cereale putrede. Recolta de dimineaţă era aruncată de-a valma într-un strat gros de-a lungul brazdei, iar grânele deja începuseră să încolţească. Deasupra oalelor cu ferment se agitau şi se învârteau roiuri de muşte muncitoare şi în mijlocul

celei mai dense aglomerări ale acestui vârtej negru cu reflexe metalice, stătea starostele, care cercetă atent, cu capul aplecat şi un ochi mijit, o picătură de zer de pe unghia degetului mare. Era o unghie specială, plată, lustruită cu scrupulozitate şi spălată până la strălucire cu toate substanţele necesare. Lângă picioarele starostelui, semănătorii se târau în şir pe brazde, la zece paşi unul de celălalt. Nu mai cântau, dar din adâncul pădurii tot se mai auzeau ţipete şi vaiete şi acum era cât se poate de clar că ăsta nu mai era un ecou.

Candid merse de-a lungul şirului, aplecându-se şi uitându-se la feţele lăsate în jos. Când îl găsi pe Pumnul, îl atinse pe umăr şi imediat Pumnul ieşi din brazdă fără să întrebe nimic. Barba lui era plină de noroi.

— De ce mă atingi, băi, lână pe nas? spuse el răguşit, privindu-l pe Candid deja din picioare. Unul m-a atins, tot aşa, lână pe nas, l-au luat de mâini şi de picioare şi l-au aruncat într-un pom, şi-acum mai stă atârnat acolo, iar când îl vor da jos, nu va mai fi în stare să atingă pe nimeni, lână pe nas...

— Mergi? întrebă scurt Candid.

— Cum să nu merg, lână pe nas, când am pregătit ferment pentru şapte inşi de n-ai loc să intri în casă şi pute de nu poţi să trăieşti, cum să nu merg acum – bătrâna nu se lasă scoasă şi nici eu nu mai suport să văd toate astea. Numai că unde mergem? Şchiopul spunea ieri că ar fi către Stufăriş, numai că eu nu merg în Stufăriş, lână pe nas, pentru că acolo în Stufăriş nici măcar oameni nu mai sunt, ce să mai vorbim de fete, acolo dacă vrea omul să ia pe cineva de-un picior şi să-l arunce într-un pom, măi, lână pe nas, n-ai pe cine, iar mie mi-este imposibil să trăiesc fără fete şi starostele mă bagă de viu în mormânt... Uite-l cum stă, lână pe nas, şi holbează ochii, iar el e orb ca un liliac, lână pe nas... Uite-aşa a stat unul şi i-a dat un pumn în ochi şi acum nu mai stă, măi, lână pe nas, iar eu nu merg în Stufăriş, faci cum vrei...

— La Oraş, spuse Candid.

— La Oraş e altceva, eu voi merge la Oraş, mai ales că, se spune, nu există de fapt niciun Oraş, iar buşteanul bătrân spune doar minciuni despre acest lucru – vine dimineaţa, se-ndoapă cu jumate de oală şi începe, lână pe nas, să bată câmpii: aia nu e voie, asta nu e voie... Eu îl întreb: da' cine eşti tu, mă, să mă lămureşti ce nu am voie şi ce am voie, lână pe nas? Tace, nici el nu ştie, tot bolboroseşte despre un oarecare Oraş...

— Poimâine pornim, spuse Candid.

— La ce să mai aşteptăm? se revoltă Pumnul. De ce poimâine? La mine în casă nu se poate înnopta, duhneşte fermentul, mai bine plecăm diseară, altfel tot aşa a aşteptat unul – a aşteptat şi când i-au tras una peste urechi, a terminat-o cu aşteptatul şi nici până în ziua de azi nu mai aşteaptă... Bătrâna suduie, nu-i chip de trăit, lână pe nas! Ascultă, Mâlcule, hai s-o luăm cu noi pe bătrâna mea, poate că o fură hoţii, eu aş da-o, ce zici?

— Poimâine pornim, repetă răbdător Candid. Şi bravo ţie că ai pregătit mult ferment. Ştii că de la Noua Colonie...

Nu apucă să-şi termine vorba, că pe câmp izbucniră ţipetele:

— Mortăciunile! Mortăciunile! urlă starostele. Femeile, acasă! Fugiţi acasă!

Candid se uită în jur. Mortăciunile stăteau între pomii de la marginea drumului: două aproape complet albastre şi una galbenă, mai departe. Cu găuri rotunde în loc de ochi şi o crăpătură neagră drept gură, capetele lor se învârteau încet dintr-o parte în alta, iar mâinile lor imense atârnau precum nişte cravaşe de-a lungul trupurilor. Sub tălpile lor, pământul deja fumega, iar fuioarele albe de abur se amestecau cu fumul albăstrui.

Mortăciunile astea văzuseră multe la viaţa lor şi drept urmare stăteau foarte precaute. La cea galbenă, toată partea dreaptă îi fusese mâncată de iarbatak, iar cele albastre erau în totalitate acoperite de eczeme de la arsurile provocate de ferment. Pe alocuri, pielea li se atrofiase, plesnise şi le atârna zdrenţuită. Cât au stat ele şi s-au uitat atent, femeile fugiseră în sat, ţipând strident, iar bărbaţii se adunaseră grămadă, mormăind ameninţători pe mai multe voci, gata pregătiţi cu oalele de iarbatak.

Apoi starostele spuse: „Ce mai stăm, vă întreb? Să mergem, ce mai staţi!?” – şi toţi porniră agale spre mortăciuni, desfăşurându-se într-un lanţ larg. „În ochi! strigă starostele. Căutaţi să le aruncaţi în ochi! Ar fi bine să le nimeriţi ochii, altfel dacă nu e în ochi, e cam degeaba...” Şirul striga ameninţător: „Hu-hu-hu! Căraţi-vă de-aici! A-ha-ha-ha-ha!” Nimeni nu avea chef să se implice.

Pumnul mergea alături de Candid, smulgându-şi din barbă noroiul uscat, şi urlă mai tare decât toţi ceilalţi, iar între urlete vorbea:

— Nu-u, mergem degeaba, lână pe nas, nu rezistă ei, acum or să fugă... Oare astea să fie mortăciuni? Nişte jerpelite, este peste puterile lor să reziste... Hu-hu-hu- hu! Hei, voi!

Oamenii se opriră la vreo douăzeci de paşi distanţă de mortăciuni. Pumnul aruncă un bulgăre de pământ înspre cea galbenă şi aceasta duse în faţă cu o iuţeală neobişnuită palma ei lată şi devie bulgărele într-o parte. Toţi începură să strige din nou şi să tropăie, iar unii arătară ameninţător oalele spre mortăciuni. Le părea rău de iarbatak şi nimeni n-ar fi vrut să meargă până în sat să mai aducă alt ferment, mortăciunile erau versate şi precaute – ar fi trebuit să se termine totul cu bine şi aşa.

Şi totul s-a terminat cu bine. Aburul şi fumul de sub picioarele mortăciunilor deveniră mai dense şi creaturile se dădură înapoi.

— Ei, gata, se auzi de-a lungul lanţului. N-au rezistat, acum vor face stânga-mprejur...

Mortăciunile se preschimbară imperceptibil, de parcă s-ar fi răsucit înăuntrul propriilor piei. Dispărură şi ochii, şi gura – stăteau cu spatele. Încă o secundă şi mortăciunile plecau, licărind printre pomi. Acolo unde tocmai stătuseră, norul de abur se lăsa încet în jos.

Oamenii vociferară înviorați şi porniră înapoi spre brazde. Realizară deodată că sosise deja timpul să meargă în sat la şedinţă. Şi-au plecat la şedinţă.

— În piaţă, mergeţi în piaţă, repeta starostele fiecăruia. Şedinţa va fi în piaţă, aşa că trebuie să mergeţi în piaţă.

Candid îl căută din priviri pe Coadă, dar nu era nici urmă de el în mulţime. Coadă dispăruse pe undeva. Pumnul spunea, mergând alături într-un trap mărunt:

— Îţi mai aminteşti, Mâlcule, cum mai săreai la mortăciuni? Cum sărea el pe mortăciune, pricepi, lână pe nas, cum o prindea de cap şi o îmbrăţişa de parcă ar fi fost Nhava lui, lână pe nas, şi cum începea să urle... Îţi aminteşti, Mâlcule, cum ai început să urli? Te arseseşi, înseamnă, pentru că pe urmă te-ai acoperit tot de băşici, erau umede şi te dureau... De ce-ai sărit pe ea, Mâlcule? Uite aşa, a tot sărit unul pe o mortăciune până i-au jumulit pielea de pe burtă şi uite că acum nu mai sare, lână pe nas, şi îi va opri şi pe copii să sară... Se zice, Mâlcule, că ai fi sărit pe mortăciune ca să te ducă în Oraş, dar ce, doar n-oi fi vreo fată, altfel de ce te-ar fi dus, şi-apoi se spune că Oraşul nici

nu există, iar toate astea sunt pentru că buşteanul bătrân scorneşte tot felul de cuvinte – Oraşul, Învingerea... Şi cine a văzut Învingerea asta? Urechilă se ghiftuieşte cu gândaci beţivi şi îndrugă verzi şi uscate, iar bătrânul buştean cum-necum ascultă şi pe urmă umblă peste tot, se îndoapă cu mâncarea altora şi tot repetă...

— Mâine-dimineaţă merg la Noua Colonie, spuse Candid. Mă întorc seara, n-am să fiu toată ziua. Tu să te vezi cu Şchiopul şi să-i aduci aminte despre ziua de poimâine. Eu i-am tot amintit şi încă o să-i mai aduc aminte, dar aminteşte-i şi tu, să nu care cumva să plece pe undeva...

— O să-i amintesc, promise Pumnul. Aşa o să-i amintesc, de-o să-i rup şi ultimul picior.

În piaţă se adunase tot satul: trăncăneau, se înghesuiau şi împrăştiau seminţe pe pământul gol – creşteau aşternuturi ca să le fie mai moale când se vor aşeza. Printre picioare li se strecurau copilandri, iar lumea îi trăgea de păr şi de urechi să nu se obrăznicească şi să nu mai încurce pe nimeni. Starostele alunga înjurând coloana de furnici prost instruită care târa direct prin piaţă larve de muşte lucrătoare şi îi întreba pe toţi cei din jur cine dăduse ordin furnicilor să treacă pe aici şi ce neruşinare mai era şi asta. Au fost suspectaţi Urechilă şi Candid, dar deja era imposibil să mai lămureşti ceva cu exactitate.

Candid îl găsi pe Coadă şi încercă să schimbe o vorbă cu el, dar nu reuşi pentru că tocmai anunţară începerea şedinţei şi, ca-ntotdeauna, moşneagul fu primul care începu să vorbească. Era imposibil de înţeles despre ce vorbea, dar toţi stăteau liniştiţi şi-l ascultau, cuminţindu-şi copilaşii să nu mai zburde care încotro. Cei care se aranjaseră cel mai comod – mai departe de petele fierbinţi de soare – moţăiau.

Moşneagul vorbi mult despre ceea ce înseamnă „a nu avea voie” şi în ce sensuri trebuie înţeles, făcu apel la Învingerea totală, ameninţând cu victoriile de la Nord şi Sud, certă satul, totodată şi Noua Colonie, că peste tot există detaşamentele noi de prietene, numai în sat, la fel şi în Noua Colonie, nu sunt, aşa cum nici Linişte şi nici Unire nu sunt şi toate astea se întâmplă pentru că oamenii au uitat cuvintele „nu e voie” şi şi-au imaginat că acum e voie orice, iar Mâlcul, de pildă, vrea în plus să plece la Oraş, deşi nimeni nu l-a chemat acolo în condiţiile în care satul nu are nicio responsabilitate faţă de el pentru că e

străin, iar dacă va reieşi că el este totuşi o mortăciune, şi în sat există asemenea păreri, atunci nu se ştie ce vă mai fi, mai ales că Nhava, deşi este şi ea o străină, nu are copii cu Mâlcul, iar acest lucru nu poate fi răbdat, deşi Starostele rabdă...

La mijlocul expunerii, Starostele aţipi şi el, moleşit, dar la auzul numelui său tresări şi imediat strigă ameninţător:

— Hei! Nu dormiţi!... Acasă să dormiţi, spuse el, pentru că de-asta sunt casele, ca să se doarmă în ele şi pentru că nimeni nu doarme în piaţă, doar şedinţele se ţin în piaţă. Nu am permis, nu permit şi nu voi permite nimănui să doarmă. El se uită pieziş la moşneag, iar acesta dădu satisfăcut din cap. Iată că acesta este şi „n-ai-voie”-le nostru general. Starostele îşi netezi părul şi anunţă:

— În Noua Colonie a apărut o mireasă. Iar la noi există un mire, Vorbăreţul, binecunoscut vouă tuturor. Vorbăreţule, ridică-te şi arată-te. Dar mai bine nu, mai bine stai acolo jos, las’ că te ştim toţi... De aici apare o întrebare: să-l lăsăm pe Vorbăreţ să plece în Noua Colonie sau invers, să luăm la noi în sat mireasa din Noua Colonie... Nu-u-u, tu, Vorbăreţule, mai stai un pic, las’ că hotărâm noi şi fără tine... Care e pe-acolo alături de el, ţineţi-l mai bine, cât mai e şedinţa. Iar cine are o părere, să ne-o spună şi nouă.

Au fost două păreri. Unii (mai mult vecinii Vorbăreţului) cereau să fie trimis în Noua Colonie – lasă-l pe el să trăiască acolo, iar noi aici. Alţii, oameni liniştiţi şi serioşi, care locuiau mai departe de Vorbăreţ, credeau că nu, femeile se împuţinaseră, femeile sunt furate şi tocmai de aceea mireasa trebuia adusă aici: Vorbăreţul o fi el Vorbăreţ, dar, se înţelege, de la el tot vor veni nişte copilaşi, treaba asta e clară. Au dezbătut mult, cu patimă, şi la început au fost la obiect. Apoi Şchiopul strigă neinspirat că acum e vreme de război şi că toţi uită asta. Vorbăreţul fu instantaneu ignorat. Urechilă începu să explice cum că nu există niciun fel de război şi că niciodată nu a fost, nu este şi nu va fi Marea Desţelenire a Pământului. Nu Desţelenirea, îl contrazise cineva din mulţime, ci Mlăştinirea Necesară. Desţelenirea s-a terminat demult, deja de ani buni a început Mlăştinirea şi Urechilă habar n-are de asta, dar de unde să ştie el, săracul, dacă e un Urechilă. Moşneagul se ridică, holbă ochii şi ţipă răguşit că în niciun caz „nu e voie”, că nu există niciun fel de război, că nu există nicio Desţelenire şi nicio Mlăştinire, dar este, a fost şi va fi Lupta Totală la Nord şi la

Sud. Cum adică nu-i război, băi, lână pe nas, i s-a răspuns, când dincolo de Satul Ciudat e un lac plin cu înecaţi? Şedinţa explodă. Mare scofală – nişte înecaţi! Unde-i apă, acolo sunt şi înecaţi, iar dincolo de Satul Ciudat totul e altfel decât la oameni şi Satul Ciudat nu e lege pentru noi, pentru că ei mănâncă din lut, trăiesc sub lut şi tu ţi-ai dat nevasta hoţilor, iar acum dai vina pe înecaţi! Şi nu sunt defel înecaţi şi nu e o Luptă, nu e un război, ci doar Liniştea şi Unirea în scopul învingerii! Şi atunci de ce merge Mâlcul la Oraş? Merge Mâlcul la Oraş – înseamnă că Oraşul există, iar dacă există, ce război mai poate fi – e clar că e Unirea! Şi ce contează unde merge Mâlcul? Unul tot aşa, a mers, i-au dat bine peste nas şi-acum nu mai merge nicăieri... De-aia şi merge Mâlcul la Oraş, pentru că Oraşul nu există, îl ştim noi pe Mâlcul, prost-prost, dar deştept, nu-l duci aşa uşor cu preşul pe Mâlcul, iar dacă Oraşul nu există, atunci ce fel de Unire mai poate fi? Unirea nu există nici într-un fel, e-adevărat că într-un timp a fost, dar ea demult nu mai este... Nici măcar Învingerea nu mai este!... Cine zbiară acolo că nu este Învingerea? Şi în ce sens zbieri? Ce ai? Vorbăreţul! Ţineţi-l pe Vorbăreţ! Ah, nu l-au prins pe Vorbăreţ! De ce nu l-aţi înşfăcat pe Vorbăreţ?...

Candid ştia că şedinţa va continua mult timp şi încercă să poarte o discuţie cu Coadă, dar Coadă n-avea chef de vorbă, Coadă ţipa din toţi rărunchii:

— Învingerea?! Şi cu mortăciunile cum rămâne? De ce nu spuneţi nimic despre mortăciuni? Pentru că habar n-aveţi ce să gândiţi despre ele, de-asta şi urlaţi despre tot felul de învingeri!...

Au mai ţipat despre mortăciuni şi despre satele înciupercate, apoi au obosit şi s-au potolit, ştergându-şi feţele şi evitându-se sleiţi de puteri, şi curând s-a constatat că toţi tac şi că doar moşneagul şi Vorbăreţul mai discută. Îşi veniră în fire cu toţii, se aruncară grămadă peste Vorbăreţ şi îi îndesară frunze în gură. Moşneagul mai vorbi ceva vreme, dar îşi pierdu vocea şi n-a mai fost auzit. Atunci se ridică reprezentantul ciufulit al Noii Colonii, îşi lipi mâinile de piept, îşi roti privirile iscoditoare şi ceru cu voce dogită ca Vorbăreţul să nu fie trimis în Noua Colonie că ei nu au nevoie de Vorbăreţ, o sută de ani au trăit fără Vorbăreţ şi-or să mai trăiască încă o sută, s-o ia pe mireasă la ei şi atunci Noua Colonie n-o să se zgârcească la zestre, o să vedeţi...

Nimeni n-a mai avut forţa să reia o nouă discuţie – au promis să se mai gândească şi să ia o hotărâre mai târziu, cu atât mai mult, cu cât nu ardea.

Poporul se hotărî să plece la masă. Coadă îl luă de mână pe Candid şi îl trase într-o parte, sub un pom, şi întrebă:

— Deci, când mergem? Tare mult mă plictisesc în sat, vreau în pădure, în curând o să mă îmbolnăvesc de plictiseală aici. Dacă nu mergi – aşa să şi spui, o să merg singur în cazul ăsta, îi îndemn pe Pumnul sau Şchiopul şi plec împreună cu ei...

— Poimâine plecăm, spuse Candid. Ai pregătit hrana?

— Hrana am pregătit-o şi deja am şi mâncat-o. N-am răbdare s-o privesc cum stă degeaba şi n-o mănâncă nimeni în afară de moşneag – pur şi simplu mă doare totul din cauza lui şi moşneagului ăsta am să-i rup gâtul cu cârja dacă nu plec în curând... Ce zici, Mâlcule, cine e acest moşneag şi de ce mănâncă el tot de la toată lumea şi unde locuieşte? Sunt un om umblat, am fost în zece sate, am fost la ciudaţi, ba chiar şi pe la prăpădiţi am trecut, am înnoptat la ei de era să mor de frică, dar n-am mai văzut nicăieri un asemenea moşneag, trebuie să fie un fel de specimen rar şi probabil că din cauza asta îl păstrăm şi nu-l batem, dar eu nu mai am deloc răbdare să-l văd cum cotrobăie zi şi noapte în oalele mele – se-ndoapă în casă şi cară mâncare cu el şi încă tatăl meu îl certă, până nu l-au snopit în bătaie mortăciunile... Şi cum de intră atâta în el? Că doar e numai pielea şi osul, unde să mai aibă loc în el, când linge două oale şi mai ia cu el încă două, iar oalele nu le aduce niciodată înapoi. Ştii, Mâlcule, poate că moşneagul nu e unul singur, poate sunt doi, sau chiar trei? Doi dorm, iar unul munceşte, se-ndoapă, îl trezeşte pe-al doilea şi se culcă să se odihnească...

Coadă îl conduse pe Candid până acasă, dar refuză politicos să mănânce. Mai vorbiră încă vreo cinci minute despre cum vor momi peştele pe lacul din Stufăriş prin mişcarea degetelor, căzură de acord să meargă mâine la Şchiopul ca să-i reamintească de plecarea la Oraş, povestiră că Urechilă nu e deloc un Urechilă, ci pur şi simplu un om foarte bolnav, că mortăciunile prind femeile pentru hrană, fiindcă bărbaţii au carnea tare, iar mortăciunile nu au dinţi, şi după ce promise că va pregăti noile provizii pentru poimâine şi că-l va alunga fără milă pe moşneag, Coadă plecă în sfârşit.

Candid îşi ţinu cu greu respiraţia şi, înainte de a intra, stătu o clipă la uşă, scuturând capul. Tu, Mâlcule, numai să nu uiţi că

mâine dis-de-dimineaţă vei pleca la Noua Colonie şi nu uita: nu la Stufăriş, nu la Poiana de Lut, ci la Noua Colonie... Şi pentru ce, măi, Mâlcule, să mergi la Noua Colonie, când mult mai bine ar fi să mergi la Stufăriş – acolo e mult peşte... e distracţie... La Noua Colonie, să nu uiţi, Mâlcule, la Noua Colonie, să nu uiţi Candid... Mâine dis-de-dimineaţă, la Noua Colonie... Să-i conving pe băieţi, altfel nu vom ajunge doar în patru până la Oraş... Intră în casă fără să observe.

Nhava încă lipsea, dar moşneagul stătea la masă şi aştepta să-i pună cineva de mâncare. Îl privi disperat cu coada ochiului pe Candid şi spuse:

— Încet te mai mişti, Mâlcule, eu am fost deja la două case şi am luat şi cina, iar la voi e pustiu... Probabil că de-asta nu aveţi copii, pentru că abia vă mişcaţi şi niciodată nu sunteţi acasă când vine vremea mesei...

Candid se apropie de el şi rămase un timp pe gânduri... Moşneagul continuă:

— Şi cât timp îţi va lua să te duci până la Oraş, dacă nu ajungi nici până la cină? Se zice că e foarte departe până la Oraş, acum înţeleg totul despre tine şi ştiu că v-aţi pregătit să mergeţi la Oraş, numai că nu ştiu un singur lucru, cum o să ajungi la Oraş dacă o zi întreagă mergi până la oală de mâncare şi tot nu reuşeşti să ajungi... O să trebuiască să merg şi eu cu voi, chiar eu vă duc, fiindcă demult ar fi trebuit să ajung şi eu la Oraş, dar nu ştiu drumul până acolo, şi tare mult aş avea nevoie la Oraş ca să-mi îndeplinesc îndatoririle şi să povestesc tot despre toate persoanei potrivite...

Candid îl luă de subsuori şi îl ridică de la masă cu o smucitură. Moşneagul amuţi de uimire. Candid îl scoase din casă, purtându-l cu mâinile întinse, îl aşeză în drum şi îşi şterse palmele cu iarbă. Moşneagul se dezmetici.

— Numai de n-aţi uita să luaţi mâncare şi pentru mine, spuse el în urma lui Candid. Să-mi luaţi o groază de mâncare bună, pentru că eu merg să-mi îndeplinesc îndatoririle, iar voi mergeţi pentru propria plăcere, şi prin „a nu avea voie”...

Candid se întoarse în casă, se aşeză la masă şi îşi lăsă capul pe pumnii încleştaţi. Şi totuşi poimâine plec, se gândi. Iată ce nu trebuie să uiţi: poimâine. Poimâine, se gândi el. Poimâine, poimâine.

Capitolul trei

Pereţ se trezi la atingerea unor degete reci pe umărul său gol. Deschise ochii şi văzu deasupra sa un om în cămaşă de noapte. În cameră nu era aprinsă lumina, dar omul stătea în dreptul razelor de lună, observându-se clar faţa lui palidă, cu ochii holbaţi.

— Ce vreţi? întrebă în şoaptă Pereţ.

— Trebuie să evacuăm, spuse tot în şoaptă omul.

„Dar ăsta e comandantul”, se gândi uşurat Pereţ.

— De ce să evacuăm? întrebă el cu voce tare şi se ridică într-un cot. Ce să evacuăm?

— Hotelul este supraaglomerat. Trebuie să eliberaţi locul.

Pereţ privi buimăcit camera. În cameră nu se schimbase nimic: celelalte trei paturi erau libere.

— Nu vă mai uitaţi în jur, spuse comandantul. Ştim noi mai bine. Oricum trebuie să schimbăm aşternutul dumneavoastră şi să-l trimitem la spălătorie. Doar n-o să-l speli dumneata singur, n-ai ajuns până acolo...

Pereţ înţelese: comandantul era înspăimântat şi devenise mitocan doar ca să se încurajeze. Acum era în acea stare în care dacă-l atingeai, ar fi început să urle, să chiţăie, să zvâcnească, să spargă geamuri şi să răcnească după ajutor.

— Hai, hai, spuse comandantul şi trase cu o nerăbdare stranie perna de sub Pereţ. Aşternutul, am zis...

— Dar ce-nseamnă asta? întrebă Pereţ. E musai acum? Noaptea?

— E urgent.

— Dumnezeule, spuse Pereţ, nu sunteţi în toate minţile. Bine... Luaţi rufăria, mă descurc şi-aşa. Nu mai am decât noaptea asta.

Coborî din pat pe podeaua rece şi începu să scoată faţa de pernă. Parcă înţepenit, comandantul îl urmări cu ochii holbaţi. Buzele însă i se mişcau.

— Renovări, spuse într-un sfârşit. A sosit timpul să facem renovări: tapetul e jumulit, tavanul e crăpat, podelele trebuie

schimbate... Vocea lui deveni viguroasă. Aşa că oricum trebuie să eliberaţi locul. Începem aici renovările chiar acum.

— Renovări?

— Renovări. Vedeţi cum e tapetul. Acum vor veni aici muncitorii.

— Chiar acum?

— Chiar acum. E de neconceput să mai aşteptăm. Tavanul s-a crăpat tot. Te pomeneşti...

Pe Pereţ îl apucară frisoanele. Lăsă faţa de pernă şi îşi luă pantalonii.

— Cât e ceasul? întrebă el.

— Deja e douăsprezece şi ceva, spuse din nou în şoaptă comandantul, uitându-se peste umăr.

— Şi unde să mă duc? întrebă Pereţ, oprindu-se cu un picior deja în pantaloni. Hei, aranjaţi-mă şi pe mine undeva. În altă cameră...

— E supraaglomerat. Iar unde nu e aglomerat, acolo sunt renovări.

— Păi, la camera de gardă.

— Supraaglomerat.

Pereţ îşi aţinti întristat privirile la lună.

— Atunci măcar în cămară, spuse el. În cămară, în depozitul de rufe, la boxe. Mi-au mai rămas şase ore de somn. Sau poate mă cazaţi la dumneavoastră...

Comandantul începu brusc să se agite prin cameră. Alerga printre paturi, desculţ, alb, înfricoşător precum o stafie. Apoi se opri şi se lamentă:

— Ce-o mai fi şi asta, hmm? Şi eu sunt un om civilizat, am terminat două facultăţi, nu sunt vreun aborigen... Doar înţeleg totul! Dar nu e posibil, pricepeţi? Nicicum nu e posibil!

Sări spre Pereţ şi îi şopti la ureche:

— Viza dumneavoastră a expirat! S-a încheiat de douăzeci şi şapte de minute, iar dumneavoastră tot mai sunteţi aici. Este interzis să fiţi aici. Vă rog foarte mult... Se lăsă în genunchi şi scoase de sub pat şosetele şi ghetele lui Pereţ. M-am trezit la douăsprezece fără cinci, lac de transpiraţie, mormăia el. Ei, mă gândeam, gata! Uite că mi-a venit şi mie sfârşitul. Cum eram, dezbrăcat, aşa am şi fugit. Nu-mi mai amintesc nimic. Nori peste străzi, cuie care se agăţau de picioare... Iar nevastă-mea trebuie să nască! Îmbrăcaţi-vă, îmbrăcaţi-vă, vă rog...

Pereţ se îmbrăcă rapid. Îi venea greu să înţeleagă. Comandantul tot mai alerga printre paturi, lipăind pe pătrăţelele de lună, uitându-se afară pe coridor, scoţând capul pe fereastră şi murmurând: „Dumnezeule... Măi, să fie!”.

— Măcar pot să las geamantanul la dumneavoastră? întrebă Pereţ.

Comandantul scrâşni:

— Nici într-un caz! O să mă distrugeţi!... Chiar atât de lipsit de inimă trebuie să fiţi? Dumnezeule, Doamne-Doamne...

Pereţ îşi strânse cărţile, închise cu greu geamantanul, aruncă trenciul pe mână şi întrebă:

— Şi-acum unde să mă duc?

Comandantul nu răspunse. Aştepta, ţopăind de nerăbdare. Pereţ ridică geamantanul şi coborî pe scară întunecată şi învăluită în linişte direct în stradă. Se opri pe verandă şi încercă să-şi stăpânească tremurul, ascultând un timp cum comandantul dădea dispoziţii unui paznic somnoros: „... o să se roage să intre înapoi. Nu-l lăsa! El... (o şoaptă răutăcioasă nedesluşită). Ai înţeles? Tu răspunzi...” Pereţ se aşeză pe geamantan şi îşi puse trenciul pe genunchi.

— Nici aici, mă scuzaţi, spuse comandantul în spatele lui. Vă rog, coborâţi de pe verandă. Vă rog, trebuie să evacuaţi complet teritoriul hotelului.

A trebuit să coboare şi să mute geamantanul pe partea carosabilă. Comandantul mai zăbovi puţin, mormăind: „Vă rog foarte mult... Nevastă-mea... Fără excese... Urmările... Nu e voie...”, şi plecă în cămaşa lui albă de noapte, furişându-se pe lângă gard. Pereţ privi ferestrele întunecate ale vilelor, ferestrele cufundate în întuneric ale Administraţiei şi ferestrele înnegurate ale hotelului. Nicăieri nu se zărea vreo lumină, ba chiar şi felinarele stradale erau stinse. Doar luna – rotundă, strălucitoare şi oarecum feroce.

Pe neaşteptate, realiză că este singur. Nu mai avea pe nimeni în preajmă... Toţi oamenii din jur dorm şi toţi mă iubesc, ştiu asta, am văzut-o de mai multe ori. Şi totuşi sunt singur, de parcă toţi au murit dintr-odată sau au devenit duşmanii mei... Şi comandantul – un om bun şi o urâtanie, suferind de boala Basedow, un ghinionist care se lipise de mine încă din prima zi... Am cântat împreună cu el la pian, la patru mâini, şi-am tot discutat, iar eu eram singurul cu care îndrăznea să vorbească în contradictoriu şi alături de care se simţea un om valoros, nu

doar tatăl a şapte copii. Şi Kim. Se întorsese atunci din cancelarie şi adusese un dosar mare cu denunţuri. Nouăzeci şi două de denunţuri la adresa mea, toate cu acelaşi scris, dar semnate cu nume diferite. Că fur ceara roşie de sigiliu de la poştă, că am adus cu mine în geamantan o amantă minoră pe care o ascund în subsolul brutăriei şi că eu încă multe altele... Şi Kim a citit toate aceste denunţuri, pe unele aruncându-le la coş, dar pe altele punându-le de-o parte şi mormăind: „Iar aici trebuie să mai reflectăm...” Şi asta era surprinzător, groaznic, absurd şi dezgustător... Cum se uita la mine stingherit, cum îşi ferea imediat privirile...

Pereţ se ridică, luă geamantanul şi plecă unde văzu cu ochii. Ochii nu se uitau undeva anume. Nici nu aveai ce să vezi pe aceste străzi pustii şi întunecate. Se poticnea, strănuta din cauza prafului şi chiar căzu de câteva ori. Geamantanul era incredibil de greu şi incomod. I se freca puternic de picior, apoi se îndepărta greoi într-o parte, luându-şi avânt, şi întorcându-se din întuneric îl izbea peste genunchi. Pe o alee întunecoasă din parcul cufundat în beznă, unde doar statuile instabile, precum comandantul, se zăreau neclar în întuneric, o cataramă a geamantanului i se agaţă de cracul pantalonului şi se desprinse, şi atunci Pereţ aruncă disperat valiza. Sosise ora disperării. Plângând şi orbit de lacrimi, Pereţ răzbătu prin gardurile vii – rugi uscaţi şi prăfuiţi –, se rostogoli pe trepte, căzu şi se lovi dureros la spate şi, deja epuizat, gâfâind de supărare şi autocompătimire, îngenunche la marginea râpei.

Pădurea rămase însă indiferentă. Atât de indiferentă încât era chiar invizibilă. În josul râpei era o negură deasă şi doar undeva la orizontul îndepărtat ceva larg şi stratificat, cenuşiu şi amorf lucea slab în strălucirea lunii.

— Trezeşte-te, ceru Pereţ. Măcar acum uită-te la mine, când suntem singuri, şi nu fi îngrijorată, dorm toţi. Chiar n-ai nevoie de niciunul dintre noi? Sau tu poate nu înţelegi ce înseamnă asta – a avea nevoie? Asta înseamnă atunci când nu poţi fără... Asta înseamnă atunci când tot timpul te gândeşti la... Asta înseamnă atunci când toată viaţa aspiri către... Nu ştiu cum eşti tu. Nu ştiu nici cei care sunt convinşi că ştiu. Tu eşti aşa cum eşti, iar eu nu pot să sper decât că eşti aşa cum aş fi vrut să te văd toată viaţa: bună şi deşteaptă, îngăduitoare şi grijulie, atentă şi poate chiar recunoscătoare. Noi am pierdut toate astea, nu ne mai ajung puterile şi nici timpul, construim doar

monumente, tot mai mult, tot mai sus, tot mai ieftin, dar să ţinem minte – asta deja nu mai putem face. Dar tu eşti cu totul altfel, de aceea am venit la tine de departe, fără să fiu convins că exişti cu adevărat. Oare chiar n-ai nevoie de mine? Nu, sunt hotărât să spun adevărul. Mi-e teamă că nici eu n-am nevoie de tine. Ne-am văzut reciproc, dar n-am devenit mai apropiaţi şi n-ar fi trebuit să se întâmple aşa. Poate s-au băgat ei între noi? Ei sunt mulţi, eu – unul singur, dar sunt totuşi unul dintre ei şi probabil că nu mă poţi distinge în mulţime sau poate că nici nu merită să mă distingi. Poate că singur am născocit acele calităţi umane care ar fi trebuit să-ţi placă, dar nu ţie aşa cum eşti tu, ci ţie aşa cum mi te-am închipuit eu...

Pe neaşteptate, dincolo de orizont, apărură uşor bulgări de lumină alb-strălucitoare şi rămaseră suspendaţi, continuând să se umfle, şi imediat în dreapta, la poalele stâncii, izbucni de sub bolovanii căzuţi, forfotul razelor de proiectoare, agitându-se pe cer şi împotmolindu-se în straturile de ceaţă. La orizont, bulgării de lumină continuară să se umfle şi să se disipeze, se transformară în nişte norişori albicioşi şi dispărură. După un minut, se stinseră şi proiectoarele.

— Se tem, spuse Pereţ. Şi mie îmi este la fel de teamă. Mi-e teamă însă nu numai de tine, mi-e teamă şi pentru tine. În fond, tu încă nu-i cunoşti. De altfel, şi eu îi cunosc la fel de puţin. Ştiu doar că sunt capabili de orice extreme, în cel mai înalt grad de tâmpenie şi înţelepciune, de cruzime şi milă, de furie şi stăpânire de sine. De un singur lucru nu sunt capabili: de înţelegere. Întotdeauna au substituit înţelegerea cu nişte surogate: încredere, suspiciune, indiferenţă, dispreţ. Totdeauna a reieşit cumva că aşa e cel mai simplu. E mai simplu să crezi, decât să înţelegi. Este mai simplu să fii dezamăgit, decât să înţelegi. Este mai simplu să ignori, decât să înţelegi. Mâine plec, nu că asta ar avea deocamdată vreo importanţă. Nu pot să te ajut aici, totul e prea temeinic şi prea structurat. În plus, se vede de la o poştă că sunt străin. Am să găsesc însă punctul de aplicare al forţelor, fii fără nicio grijă. E-adevărat, te pot murdări ireversibil, dar pentru asta trebuie timp şi nu puţin: ei trebuie să găsească cea mai eficientă cale economică, şi mai cu seamă, cea mai simplă metodă. O să continuăm lupta, măcar de-am avea pentru ce să mai luptăm... La revedere.

Pereţ se ridică din genunchi şi se retrase încet, printre tufişuri, prin parc, pe alee. Încercă să-şi găsească geamantanul,

dar nu reuşi. Atunci se întoarse pe strada principală, pustie şi luminată doar de lună. Era deja unu şi ceva noaptea când se opri în faţa uşii deschise, îmbietoare a bibliotecii Administraţiei. Ferestrele erau acoperite de draperii grele, iar interiorul era luminat puternic, precum un ring de dans. Parchetul era uscat şi scârţâia disperat, iar în jur – doar cărţi. Stelajele aproape că se rupeau de atâtea cărţi, grămezi de cărţi stăteau şi pe mese, şi în unghere. În afară de Pereţ şi de cărţi, în bibliotecă nu se mai afla niciun suflet.

Pereţ se aşeză într-un fotoliu vechi, încăpător, îşi întinse picioarele şi se lăsă pe spate, aşezându-şi comod mâinile pe braţele fotoliului. Hei, ce staţi? Se adresă el cărţilor. Indolentelor! Pentru asta v-am scris? La raport, ia să-mi raportaţi cum merge cu semănatul, cât aţi semănat? Câte hectare de raţiune, de bine, de eternitate aţi semănat? Şi care sunt prognozele pentru recoltă? Şi ce e mai important – cum sunt răsadurile? Tăceţi... Uite tu, ăla, cum te cheamă? Da, da, tu ăla în două volume! Câţi oameni te-au citit? Şi câţi te-au înţeles? Eu te iubesc foarte mult, bătrâne, eşti un tovarăş bun şi cinstit. Niciodată n-ai ţipat, nu te-ai lăudat, nu te-ai bătut cu pumnul în piept. Bun şi cinstit. Iar cei care te citesc devin şi ei buni şi cinstiţi. Măcar pentru un timp. Măcar pentru ei înşişi... Dar ştii, există o opinie că pentru a merge tot înainte, bunătatea şi cinstea nu sunt chiar atât de obligatorii. Pentru asta este nevoie de picioare. Şi de ghete. Poate să fie chiar şi nişte picioare nespălate şi nişte ghete jegoase. Progresul poate fi complet indiferent la bunătate şi cinste, aşa cum a fost şi până acum. De pildă, Administraţia nu are nevoie nici de cinste şi nici de bunătate, pentru a funcţiona corect. Ar fi plăcut, ar fi de dorit, dar nicidecum obligatoriu. Aşa cum e latina pentru brancardierul de la baie. Sau bicepşii pentru contabil. Sau respectul faţă de femei pentru Meşterilă... Totul depinde de cum vrei să înţelegi progresul. Şi-l poţi înţelege astfel încât să apară acel faimos „în schimb”: un beţiv, în schimb un minunat specialist; un depravat, în schimb un predicator uluitor; o jigodie de hoţ, în schimb ce administrator! Un asasin, în schimb atât de disciplinat şi devotat... Progresul poate fi de asemenea înţeles şi ca o transformare a tuturor oamenilor în indivizi buni şi cinstiţi. Şi-atunci poate vom apuca să trăim acele timpuri când se va spune: este, desigur, un specialist priceput, dar totuşi un împuţit, aşa că trebuie dat afară...

Auziţi, cărţilor, ştiţi că sunteţi mai multe decât oamenii? Dacă toţi oamenii ar dispărea, aţi putea popula Pământul şi aţi fi exact ca oamenii. Printre voi s-ar afla buni, cinstiţi, înţelepţi şi erudiţi, dar şi paiaţe superficiale, sceptici, nebuni, asasini, perverşi, copii, predicatori abătuţi, proşti plini de ifose şi demagogi răguşiţi cu priviri înflăcărate. Şi nici n-aţi şti de ce sunteţi aici. Chiar aşa, de ce sunteţi aici? Multe dintre voi oferă cunoştinţe, dar la ce sunt bune ele în pădure? Ele n-au nicio legătură cu pădurea. Este ca şi cum ai insista să-l înveţi pe viitorul constructor al oraşelor solare să facă lucrări de fortificaţie, iar atunci când el se va strădui ulterior să construiască un stadion sau un sanatoriu lui tot o redută mohorâtă cu bastioane, escarpe şi contraescarpe îi va ieşi. Tot ce aţi dat oamenilor care au venit în pădure nu sunt cunoştinţe, ci doar nişte prejudecăţi... Altele dintre voi inspira neîncrederea şi depresia. Nu pentru că sunt posomorâte, crude, sau fiindcă propun abandonarea speranţei, ci pentru că mint. Uneori ele mint luminos, cu cântece vioaie şi fluierături voiniceşti, alteori sunt lacrimogene, cu gemete şi justificări – dar ele tot mint. Nu se ştie de ce, asemenea cărţi nu sunt niciodată arse sau confiscate din biblioteci şi nu au existat încă în istoria omenirii cazuri în care minciună să fie aruncată în foc. Poate că totul e o întâmplare, oamenii ori nu au înţeles, ori au crezut. La fel de inutile sunt ele în pădure. Nu este nevoie de ele nicăieri. Probabil că tocmai de aceea sunt atât de multe... adică nu, nu de aceea, ci pentru că sunt iubite de oameni... Mulţimea adevărurilor amare mai dragă ne e nouă...[5] Ce? Cine vorbeşte aici? Of, ăsta eu sunt... Deci, spuneam că încă mai există nişte cărţi... Ce?

— Mai încet, lasă-l să doarmă...

— Decât să doarmă, mai bine să bea.

— Da’ nu mai scârţâi în halul ăsta... Hei, dar ăsta-i Pereţ!

— Ce ne pasă nouă de Pereţ, mai bine vezi să nu cazi...

— Cam neîngrijit, parcă jalnic...

— Eu nu sunt jalnic, bolborosi Pereţ şi se trezi.

Înaintea stelajului de vizavi, se găsea o scară de bibliotecă. Pe treapta ei cea mai de sus, stătea Alevtina de la laboratorul

[5] Parafrază după un vers din poemul „Eroul” (scris în 1803) de A.S Puşkin. *(n.t)*

foto, iar jos şoferul Birlic ţinea scara cu mâinile lui tatuate şi se uita în sus.

— Totdeauna a fost agitat, spuse Alevtina, privindu-l pe Pereţ. Şi probabil că nici n-a cinat. Ar trebui să-l trezim, lasă-l să bea măcar o vodcă. E interesant, oare ce văd în somn astfel de oameni?

— Întreabă-mă ce văd eu în realitate! spuse Birlic, uitându-se în sus.

— Ceva nou? întrebă Alevtina. N-ai mai văzut niciodată până acum?

— Ei, nu, spuse Birlic. Nu pot să spun că e ceva deosebit de nou, dar e ca în filme – şi de douăzeci de ori să le vezi şi le vezi tot cu plăcere.

Pe a treia treaptă de jos a scării erau nişte şniţele mari, pe a patra treaptă stăteau castraveţi şi portocale curăţate de coajă, iar pe a cincea se găsea o sticlă pe jumătate goală şi un păhărel din plastic pentru creioane.

— Tu de uitat poţi să te uiţi, dar ţine bine scara, spuse Alevtina şi începu să scoată de pe rafturile de sus ale stelajului reviste groase şi dosare decolorate. Sufla praful de pe ele, se strâmba, răsfoia paginile şi punea de-o parte unele dosare, iar pe altele le punea înapoi la locul lor. Şoferul Birlic fornăi zgomotos.

— Acum ai nevoie şi de-acum doi ani? întrebă Alevtina.

— Acum n-am nevoie decât de un singur lucru, răspunse enigmatic Birlic. Uite, stai să-l trezesc pe Pereţ.

— Să nu pleci de lângă scară, spuse Alevtina.

— Nu dorm, spuse Pereţ. Demult mă uit la voi.

— De acolo nu se vede nimic, spuse Birlic. Dar veniţi aici, pan Pereţ, aici avem de toate: şi femei, şi vin, şi fructe...

Pereţ se ridică, şchiopătând uşor cu piciorul amorţit, se apropie de scară şi-şi turnă din sticlă.

— Ce-ai visat, Peppy? întrebă de sus Alevtina.

Pereţ se uită automat în sus şi imediat îşi coborî privirile.

— Ce-am visat?... Tot felul de prostii... Am discutat cu cărţile.

Bău şi luă o felie de portocală.

— Ţineţi o secundă, pan Pereţ, spuse Birlic. Să-mi torn şi eu.

— Deci mai ai nevoie de acum doi ani? întrebă Alevtina.

— Păi, cum altfel? spuse Birlic. Îşi turnă în păhărel şi alese un castravete. Şi de-acum doi ani, şi de-acum trei ani... întotdeauna am avut nevoie. Totdeauna am avut şi fără asta nu

pot să trăiesc. Şi nimeni nu poate trăi fără asta. Unii au nevoie mai mult, alţii – mai puţin... Totdeauna am spus: ce mă tot învăţaţi, ce sunt ăsta sunt... Birlic bău cu poftă şi muşcă lacom din castravete. Aşa nu se poate trăi, cum o fac eu aici. Mai rabd încă puţin – mai rabd şi pe urmă dau o goană cu maşina în pădure şi de nu mi-oi prinde eu o sirenă...

Pereţ ţinea scara şi încerca să se gândească la ziua de mâine, iar Birlic deja se aşezase pe treapta de jos şi începu să povestească din tinereţea lui, cum, împreună cu o gaşcă de prieteni, au prins la marginea localităţii o pereche, pe păcălici l-au bătut şi l-au izgonit, iar pe iubita lui au încercat s-o folosească. Era frig, umezeală şi, fiind şi foarte tineri, nimănui nu i-a ieşit nimic, gagica plângea de frică şi unul după altul prietenii lui au lăsat-o în pace şi doar el, Birlic, a continuat să se ţină după ea prin curţile murdare din dosul caselor, o apuca, înjura şi i se părea că acum-acum va reuşi, dar tot n-a reuşit până când n-au ajuns la casa ei şi acolo, în bezna intrării principale, a strivit-o de balustrada de fier şi a obţinut în sfârşit ceea ce şi-a dorit. În varianta lui Birlic, întâmplarea a părut extrem de captivantă şi amuzantă.

— Aşa că, nu scapă sirenele de mine, spuse Birlic. Ce-i al meu nu las să-mi scape şi nici acum nu voi lăsa să-mi scape. La mine, ce-i în guşă, şi-n căpuşă – fără minciuni.

Era un brunet cu o faţă fermecătoare, cu sprâncene stufoase, ochi vioi şi gura plină de dinţi minunaţi. Semăna foarte mult cu un italian. Atâta doar că îi puţeau picioarele.

— Dumnezeule, ce-au făcut ăştia aici, spuse Alevtina. Au încurcat toate dosarele. Ia, ţine-le deocamdată pe astea.

Ea se aplecă şi îi dădu lui Birlic o grămadă de dosare şi reviste. Birlic primi teancul, răsfoi câteva pagini, citi mişcându-şi buzele, numără dosarele şi spuse:

— Mai trebuie două bucăţi.

Pereţ tot mai ţinea scara şi se uita la pumnii lui încleştaţi. Mâine, la ora asta, nu voi mai fi aici, se gândi. Voi sta în cabină alături de Birlic, va fi cald, iar metalul abia va începe să se răcească. Birlic va aprinde farurile, se va aşeza cât mai comod, cu cotul stâng pe geam, şi va începe să sporovăiască despre politica mondială. Nu-i mai dau voie să pălăvrăgească despre altceva. Lasă-l să oprească la fiecare bodegă, lasă-l să ia pe oricine în drum, ba chiar să se abată din drum ca să lase cuiva vreo motocicletă reparată. Dar nu-l voi lăsa să vorbească decât

despre politica mondială. Sau poate că îl voi întreba despre diferitele tipuri de autoturisme. Despre normele de consum ale combustibililor, despre accidente, despre crimele inspectorilor corupţi. E un bun povestitor şi niciodată nu-ţi dai seama dacă minte sau dacă spune adevărul...

Birlic mai trase o duşcă, plescăi, se holbă la picioarele Alevtinei şi îşi continuă povestirile, agitându-se, gesticulând expresiv şi izbucnind în hohote de râs încântat. Respectând scrupulos cronologia, îşi povesti istoria vieţii lui sexuale, cum a decurs ea an de an, lună de lună. În perioada foametei, bucătăreasa din lagărul de concentrare unde el se dusese să fure hârtie (bucătăreasa îi tot zicea între timp: „Hai, nu mă lăsa, hai, nu cumva să...”). Fata unui deţinut politic din acelaşi lagăr (îi era totuna cu cine o face, pentru că era convinsă că oricum va ajunge la crematoriu). Nevasta unui marinar dintr-un oraş portuar – ea încerca astfel să se răzbune pe corditorul de bărbată-su pentru permanentele lui escapade amoroase. O văduvă bogată, de la care Birlic a trebuit să fugă în toiul nopţii doar în izmene, pentru că ea îl voia de bărbat şi încerca să-l oblige să vândă narcotice şi preparate medicale de ruşine. Femeile pe care le transporta când lucra ca şofer de taxi: îi plăteau câte o monedă de la fiecare musafir al lor, iar la sfârşitul nopţii îl răsplăteau în natură („... eu îi spuneam ei: de ce eşti aşa, la mine nu se gândeşte nimeni – uite, tu deja cu patru, iar eu până acum cu niciuna...”). Apoi o soţie, o fată de cincisprezece ani, pe care a luat-o cu aprobare specială din partea autorităţilor – ea i-a născut o pereche de gemeni şi l-a părăsit în cele din urmă, când el a încercat s-o folosească drept plată pentru prietenii prietenilor unei amante. Femei... păsărele... târfe... fluturaşi... zdrenţe... căţele...

— Aşa că nu sunt deloc un desfrânat, concluzionă el. Sunt pur şi simplu un bărbat plin de temperament şi nu vreun oarecare impotent lipsit de curaj...

Îşi termină băutura, înşfăcă dosarele şi plecă fără să-şi ia rămas-bun, făcând să scârţâie parchetul şi fluierând, cocoşându-se în mod ciudat şi semănând brusc cu o încrucişare între un păianjen şi un neanderthalian. Pereţ privi neputincios în urma lui, până când Alevtina spuse:

— Dă-mi mâna, Peppy.

Ea se aşeză pe treapta de sus, îşi aşeză mâinile pe umerii lui şi sări jos, cu un ţipăt uşor. El o prinse de subsuori, o lăsă încet

la podea şi un timp stătură aproape unul de altul, faţă în faţă. Ea rămase cu mâinile pe umerii lui, iar el continua să o ţină de subsuori.

— M-au dat afară din hotel, spuse el.

— Ştiu, spuse ea. Vrei să mergem la mine?

Era bună la suflet şi caldă şi îl privea liniştită în ochi, deşi fără vreo încredere deosebită. Privind-o, îţi puteai imagina multe secvenţe îmbietoare, calde şi dulci şi Pereţ se uită cu lăcomie la toate aceste imagini, una după alta, şi încercă să se închipuie pe el însuşi alături de ea, dar simţi deodată că, cine ştie din ce motiv, nu reuşeşte: în locul său, îl vedea pe Birlic – frumos, obraznic, precis în mişcări şi cu picioarele împuţite.

— Mda, nu, mulţumesc, spuse el, luându-şi mâinile de pe ea. Mă descurc eu cumva...

Ea îi întoarse imediat spatele şi începu să strângă resturile de mâncare pe o pagină de ziar.

— De ce să te descurci cumva? întrebă ea. Îţi pot aşterne pe o canapea. Mai tragi un pui de somn până dimineaţă şi atunci mergem să-ţi căutăm o cameră. Doar n-o să stai în fiecare noapte la bibliotecă.

— Mulţumesc, spuse Pereţ. Numai că mâine plec.

Ea îl privi mirată.

— Pleci? În pădure?

— Nu, acasă...

— Acasă... Ea împacheta încet mâncarea în ziar. Dar tu tot timpul ţi-ai dorit să ajungi în pădure, eu însămi te-am auzit.

— Da, vezi tu, eu am vrut... Dar nu m-au lăsat acolo. Şi chiar nu ştiu de ce. Iar la Administraţie nu am ce face. Uite că am şi stabilit... Mâine mă duce Birlic. Acum e deja ora trei. Mă duc la garaj, mă bag în camionul lui Birlic şi îl aştept acolo până dimineaţă. Aşa că nu trebuie să vă îngrijoraţi...

— Deci, ne vom lua rămas-bun... Sau poate totuşi mergem la mine?

— Mulţumesc, însă e mai bine în maşină. Mi-e teamă că n-am să mă pot trezi. Doar ştii că Birlic n-o să mă aştepte.

Ieşiră în stradă şi porniră spre garaj, ţinându-se de mână.

— Înseamnă că nu v-au plăcut poveştile lui Birlic? întrebă ea.

— Nu, răspunse Pereţ. Nu mi-au plăcut defel. Nu-mi place când se vorbeşte despre asta. De ce? E cumva jenant... Şi pentru el e jenant, şi pentru dumneavoastră e jenant, şi pentru

mine... Pentru toţi. Toate astea sunt prea inutile. Ca o mare plictiseală...

— Toate astea se întâmplă cel mai des din cauza unei mari plictiseli, spuse Alevtina. Şi nu trebuie să fiţi jenat pentru mine, mie mi-e indiferent. Toate astea sunt pentru mine complet lipsite de interes... Ei, bine, dumneavoastră... aici. Să ne luăm rămas-bun.

Pereţ o pupă, simţind un oarecare regret.

— Mulţumesc, spuse ea, se întoarse şi plecă repede în altă parte. Inexplicabil, Pereţ flutură mâna în urma ei.

Intră apoi în garajul luminat de beculeţe albastre, păşi peste paznicul care sforăia în scaunul lui de automobil, găsi camionul lui Birlic şi urcă în cabină. Mirosea a cauciuc, benzină şi praf. La parbriz se legăna un Mickey Mouse crăcănat, în postura literei X. E bine, se gândi Pereţ, e confortabil. Trebuia să vin aici de la bun început. În jur, stăteau tăcute maşinile, întunecate, goale. Paznicul sforăia zgomotos. Maşinile dormeau, paznicul dormea, toată Administraţia dormea. Iar Alevtina se dezbrăca în faţa oglinzii din camera sa, lângă patul aşternut – un pat dublu, mare, moale şi călduros... Nu, nu trebuie să mă gândesc la asta, pentru că dacă în timpul zilei te agasează flecăreala, zgomotul sacadat al „Mercedesurilor”, tot haosul activităţii absurde, iată că acum nu există nicio lichidare, nicio penetrare, nici pază, nici alte prostii sinistre, ci doar o lume somnoroasă deasupra râpei, iluzorie precum toate lumile somnoroase – invizibile, imperceptibile şi câtuşi de puţin mai reale decât pădurea. Pădurea este acum chiar mult mai reală – ea nu doarme niciodată. Sau poate că doarme şi ne vede pe noi toţi în vis. Noi suntem somnul pădurii. Somnul atavic. Fantomele rudimentare ale sexualităţii ei răcite...

Pereţ se culcă, se ghemui şi îşi puse sub cap trenciul mototolit. Mickey Mouse se legăna încetişor, atârnat de aţă. Văzându-l, fetele exclamau întotdeauna: „Ah, ce frumuşel e!”, iar şoferul Birlic răspundea: „Ce-i în vitrină şi-n magazin”. Schimbătorul de viteze îl incomodă şi Pereţ nu ştia cum să-l îndepărteze şi nici dacă poate fi îndepărtat. Poate că dacă-i schimbă poziţia, maşina va porni – mai întâi uşor, apoi tot mai rapid, direct spre paznicul adormit, în timp ce Pereţ va începe să se agite prin cabină, să apese pe tot ce-i cade sub mâini şi picioare, iar paznicul va fi tot mai aproape şi iată că deja i se

vede gura întredeschisă. Sforăitoare. Apoi maşina ar fi sărit, s-ar fi întors brusc şi ar fi izbit peretele garajului, iar prin spărtură ar fi apărut cerul albastru...

Pereţ se trezi şi văzu că deja e dimineaţă. Mecanicii fumau lângă uşile larg deschise ale garajului şi prin ele se vedea piaţa din faţa acestuia, galbenă de soare. Era ora şapte. Pereţ se aşeză, îşi frecă faţa şi se privi în oglinda retrovizoare. Ar fi trebuit să mă bărbieresc, se gândi Pereţ, dar nu ieşi din maşină. Birlic încă nu ajunsese şi trebuia să-l aştepte aici, chiar în acest loc, fiindcă se ştie că toţi şoferii sunt uituci şi întotdeauna pleacă fără el. Sunt două reguli de comportament cu şoferii: în primul rând, să nu ieşi niciodată din maşină dacă poţi răbda şi aştepta; în al doilea rând, să nu-l contrazici niciodată pe şoferul care te transportă. În cazuri extreme, să te prefaci că dormi.

Mecanicii de la intrare aruncară chiştoacele, le striviră grijulii cu vârfurile bocancilor şi intrară în garaj. Pereţ nu-l cunoştea pe unul dintre ei, iar al doilea a reieşit că nici măcar nu era mecanic, ci manager. Trecură pe lângă camionul lui Birlic, dar managerul se opri lângă cabină, îşi sprijini mâna pe aripă şi, nu se ştie de ce, se uită sub camion. Apoi Pereţ îl auzi pe manager cum dădea ordine: „Hai, mişcă-te, dă-mi un cric.” „De unde să-l iau?” întrebă mecanicul necunoscut. „... ...! spuse liniştit managerul. Vezi sub scaun.” „De unde era să ştiu, spuse iritat mecanicul. Doar v-am avertizat că sunt ospătar...” Pentru câteva clipe a fost linişte, apoi uşa de pe partea şoferului se deschise şi apăru faţa încruntată şi supărată a mecanicului-ospătar. Se uită la Pereţ, cercetă din priviri cabina, apoi, ciudat lucru, trase de volan şi îşi vârî ambele mâini sub scaun şi începu să cotrobăie zgomotos pe acolo.

— Oare ăsta să fie cricul? întrebă el în şoaptă.

— N-nu, spuse Pereţ. Asta cred că e o cheie franceză.

Mecanicul apropie cheia franceză de ochi, o examină cu atenţie, ţuguindu-şi buzele, o puse pe scara autovehiculului şi iarăşi îşi băgă mâinile sub scaun.

— Asta? întrebă el.

— Nu, spuse Pereţ. La asta pot să vă răspund cu exactitate. Asta e o maşină de calculat. Cricurile sunt altfel.

Mecanicul-ospătar cerceta maşina de calcul, încreţindu-şi fruntea îngustă.

— Şi cum sunt? întrebă el.

— Ei, bine... Aşa, ca un băţ de fier... Sunt de mai multe feluri. Au un mâner mobil...

— Păi, uite, şi asta are un mâner. Ca la casele de bani...

— Nu, au cu totul altfel de mâner.

— Şi dacă-l învârt pe ăsta, ce-o să fie?

Pereţ era complet încurcat. Mecanicul aşteptă o clipă, puse maşina pe treapta scării şi se băgă din nou sub scaun.

— Atunci poate-i ăsta?

— Mă rog, poate. E foarte asemănător. Numai că acolo ar trebui să mai fie şi un cârlig de fier. Gros.

Mecanicul găsi şi cârligul. Îl cântări în palmă şi spuse: „Bine. Pentru început i-l duc pe ăsta.”, apoi plecă, lăsând uşa deschisă. Pereţ îşi aprinse o ţigară. Undeva în spate se auzi un zornăit metalic, acompaniat de o ceartă. Camionul începu să duduie şi să tremure.

Birlic tot nu apăruse, dar Pereţ nu se impacientă, îşi imagină cum vor parcurge strada principală a Administraţiei şi cum nimeni nu se va uita la ei. Apoi vor coti pe drumul de ţară, trăgând în urma lor un nor de praf galben, soarele se va ridica tot mai sus în dreapta şi va începe cât de curând să dogorească, iar ei vor ieşi de pe drumul rural în şosea – lungă, dreaptă, strălucitoare şi plictisitoare –, în timp ce la orizont se va prelinge mirajul asemănător unor bălţi mari şi sclipitoare...

Mecanicul trecu din nou pe lângă cabină, rostogolind înaintea lui o roată masivă. Roata prinse viteză pe pardoseala betonată şi era evident faptul că mecanicul încearcă s-o oprească şi s-o proptească de perete. Roata se răsuci doar puţin şi se rostogoli greoaie în curte, iar mecanicul fugi stângaci după ea, rămânând tot mai mult în urmă. Apoi dispărură din raza lui vizuală şi în curte se auzi ţipătul disperat al mecanicului. Se auziră tropăiturile mai multor picioare şi pe lângă poartă trecură în fugă oameni care răcneau: „Prinde-o! Ocoleşte-o prin dreapta!”

Pereţ observă că maşina nu stătea la fel de drept că mai înainte şi scoase capul din cabină. Managerul meşterea ceva lângă roata din spate.

— Bună dimineaţa, spuse Pereţ. Dumneavoastră ce?...

— A, Pereţ dragă! strigă bucuros managerul, fără a se întrerupe din treabă. Dar stai acolo, stai, nu ieşi! Nu ne deranjezi deloc. S-a înţepenit, mizeria naibii... Uite, unul a ieşit uşor, dar al doilea s-a înţepenit...

— Cum adică s-a înţepenit? S-a stricat ceva?

— Nu cred, spuse managerul, îndreptându-se de spate şi ştergându-şi fruntea cu dosul palmei în care ţinea cheia. Probabil că doar a ruginit puţin. Stai, că acum îl fac... Şi-apoi punem de-un şah... Ce zici?

— O partidă de şah? spuse Pereţ. Dar Birlic unde e?

— Birlic? Adică Asul? Asul nostru e acum laborant principal. A fost trimis în pădure. Asul nu mai lucrează la noi. Dar ce nevoie ai de el?

— Deci aşa..., spuse încet Pereţ. Am crezut doar că... Deschise uşa şi sări pe platforma betonată.

— Nu trebuie să vă neliniştiţi, spuse managerul. Aţi fi putut rămâne acolo, nu ne stăteaţi în drum.

— Păi, de ce să mai stau? spuse Pereţ. Maşina asta nu mai pleacă nicăieri, nu?

— Nu, nu mai pleacă. Fără roţi nu poate, iar roţile trebuie să le dăm jos... Ia, uite, băi, cum s-a înţepenit! Ah, să te... În fine, las' că îl scoate mecanicii. Noi mai bine să mergem să punem piesele.

Îl luă de braţ pe Pereţ şi îl duse în biroul lui. Se aşezară la masă, managerul împinse de-o parte un maldăr de hârtii, aranjă tabla de şah şi deconectă telefonul.

— Jucăm cu ceas? întrebă el.

— Chiar nu ştiu, spuse Pereţ.

În birou era penumbră şi rece, fumul albastru de tutun plutea printre dulapuri precum nişte alge gelatinoase, iar managerul – plin de negi, umflat şi împestriţat cu pete multicolore – deschise scoica lăcuită a tablei de şah precum o caracatiţă gigantică cu două tentacule păroase şi începu să scoată grijuliu măruntaiele ei lemnoase. Ochii lui rotunzi luceau întunecaţi: dreptul, cel artificial, stătea mereu direcţionat spre tavan, iar stângul, viu ca un mercur prăfuit, se rostogolea liber în orbită, privind când spre Pereţ, când spre uşă, când spre tablă.

— Cu ceas, se hotărî în fine managerul. Scoase ceasul din dulap, îl întoarse şi apăsând pe buton făcu prima mişcare.

Soarele se înălţa. În curte se auzeau strigăte: „Ocoleşte-o prin dreapta!" La ora opt, aflat într-o poziţie grea, managerul căzu pe gânduri şi ceru pe neaşteptate un mic dejun pentru două persoane. Autovehiculele ieşeau asurzitor din garaj. Managerul pierdu prima partidă şi o propuse pe a doua. Au

dejunat copios: au băut câte două sticle cu kefir şi au mâncat câte un şniţel uscat. Managerul pierdu şi a doua partidă, îl privi plin de admiraţie şi devotament cu ochiul viu pe Pereţ şi propuse o a treia. Juca tot timpul unul şi acelaşi gambit al reginei, fără a se abate cu nicio mutare de la varianta necâştigătoare pe care o alesese odată pentru totdeauna. Parcă ar fi lucrat perfect pentru înfrângerea sa şi Pereţ muta piesele complet automat, simţindu-se ca o maşină de antrenament: nici în el, nici în lume nu mai exista nimic altceva în afară de tablă de şah, butonul ceasului şi un program de acţiune stabilit cu fermitate.

La nouă fără cinci, amplificatorul transmisiunilor interne grohăi şi anunţă cu o voce asexuată: „Toţi lucrătorii Administraţiei să stea lângă telefoane. Se aşteaptă comunicarea Directorului către angajaţi.” Managerul deveni extrem de serios, cuplă telefonul, ridică receptorul şi îl duse la ureche. Acum amândoi ochii îi erau îndreptaţi spre tavan. „Eu pot să plec?” întrebă Pereţ. Managerul se încruntă îngrozitor, îşi apăsă arătătorul pe buze şi apoi flutură cu mâna spre Pereţ. În receptorul telefonului se auzea deja un orăcăit. Pereţ ieşi în vârful picioarelor.

În garaj era multă lume. Feţele tuturor erau severe, grave, ba chiar solemne. Nimeni nu lucra, toţi ţineau la ureche receptoarele telefoanelor. Doar în curtea puternic luminată de soare ospătarul-mecanic alerga după roată: transpirat, congestionat, răvăşit, gâfâind răguşit. Se petrecea ceva foarte important. Nu se mai poate aşa, se gândi Pereţ, nu se mai poate. Eu nu mă bag niciodată, eu nu ştiu nimic niciodată: poate aici e toată nenorocirea; poate că, într-adevăr, totul e just, iar eu nu ştiu ce şi cum, şi tocmai de aceea rămân întruna pe dinafară.

Intră în cea mai apropiată cabină telefonică automată, smulse receptorul, ascultă cu atenţie încordată, dar nu auzi decât tonul de ocupat. Atunci simţi brusc o teamă, un neastâmpăr primejdios, că el iar a întârziat undeva, că undeva iar se dă ceva la toţi şi că el, ca întotdeauna, iar va rămâne fără. Sărind peste şanţuri şi gropi, traversă şantierul, se feri de gardianul înarmat cu un pistol într-o mână şi cu receptorul în cealaltă şi care îi barase drumul şi cu ajutorul unei scări mobile se căţăra pe un zid parţial construit. Reuşi să zărească prin toate ferestrele oameni încremeniţi şi ascultând concentraţi

receptoarele telefoanelor, apoi îi ajunse la urechi un sunet strident, urmat imediat în spate de trosnetul unei împuşcături de revolver, şi atunci sări jos în grămada de gunoi şi fugi spre intrarea de serviciu. Uşa era încuiată. Trase de câteva ori de clanţă şi aceasta se rupse, îl aruncă într-o parte şi se gândi pentru o clipă ce să facă în continuare. Alături de uşă era o ferestruică îngustă deschisă şi el se strecură prin ea, murdărindu-se de praf şi rupându-şi unghiile de la degete.

Nimeri într-o cameră cu două mese. La o masă stătea Meşterilă lipit de receptor. Avea faţa ca de piatră, cu ochii închişi. Ţinea receptorul la ureche cu umărul şi scria ceva repede cu creionul într-o agendă. A doua masă era liberă şi pe ea se afla un telefon. Pereţ înşfăcă receptorul şi începu să asculte.

Un foşnet. Trosnituri. O voce necunoscută, piţigăiată: „Administraţia poate conduce real doar pe bucăţica neînsemnată de teritoriu din oceanul pădurii care scaldă continentul. Nu există un sens al vieţii şi nici vreun sens al acţiunilor. Noi putem extrem de mult, dar până acum noi tot nu am înţeles ce ne este într-adevăr necesar din tot ceea ce putem face. Ea nici nu se împotriveşte, ea pur şi simplu nu observă. Dacă o acţiune v-a creat plăcere – atunci e bine, iar dacă nu v-a creat – înseamnă că a fost în zadar...” Iarăşi foşnete şi trosnituri. „... Ne împotrivim cu milioane de cai-putere, cu zeci de land-rovere, cu dirijabile şi elicoptere, cu ştiinţa medicală şi cu cea mai tare teorie logistică din lume. La Administraţie sunt cel puţin două mari neajunsuri. În prezent, acţiuni de genul acesta pot avea comunicări criptate îndepărtate în numele lui Herostratus, pentru ca el să rămână prietenul nostru cel mai drag. Ea este complet incapabilă să creeze ceva, fără a distruge autoritatea şi nerecunoştinţa...” Şuierături, fluierături şi zgomote asemănătoare unei tuse sfâşietoare. „... Ea iubeşte foarte mult aşa-zisele rezolvări simple, bibliotecile, legăturile interne, hărţile geografice şi de tot felul. Oamenilor nu le plac drumurile pe care ea le consideră cele mai scurte cu scopul de a se gândi dintr-odată la sensul vieţii pentru toţi oamenii. Angajaţii stau şi-şi bălăngăne picioarele deasupra râpei, fiecare la locul lui, se îmbrâncesc, spun glume şi tot aruncă pietricele şi fiecare se străduie să le arunce pe cele mai grele, în timp ce consumul de kefir nu ajută nici la semănatul, nici la dezrădăcinatul şi nici la conspiraţia în măsura cuvenită

împotriva pădurii. Mi-e teamă că noi n-am înţeles practic ce dorim, iar nervii, la urma urmei, trebuie şi ei să fie antrenaţi aşa cum se antrenează capacitatea de percepţie, iar raţiunea nu roşeşte şi nu se chinuie cu mustrări de conştiinţă din moment ce o întrebare pusă corect se poate transforma dintr-una ştiinţifică într-una morală. Raţiunea este falsă, este alunecoasă, nestatornică şi schimbătoare. Dar cineva trebuie doar să se enerveze, să nu mai povestească legende şi să se pregătească minuţios pentru o ieşire de probă. Mâine am să vă primesc şi am să văd cum v-aţi pregătit. Douăzeci şi două zero-zero – alarmă radiologică şi cutremur, optsprezece zero-zero – întâlnire la mine în cabinet cu tot personalul de gardă liber, cum s-ar spune, pe covor, douăzeci şi patru zero-zero – evacuarea generală.

Un sunet de apă curgătoare se auzi în receptor. Apoi se aşternu liniştea şi Pereţ observă că Meşterilă îl priveşte cu ochi severi şi acuzatori.

— Ce tot vorbeşte? întrebă în şoaptă Pereţ. Nu pricep nimic.

— Şi nu este de mirare, spuse Meşterilă pe un ton glacial. Aţi luat un receptor care nu vă aparţine.

El îşi coborî privirile, notă ceva în agendă şi continuă:

— De fapt, este o încălcare absolut inadmisibilă a regulilor. Insist să puneţi receptorul în furcă şi să plecaţi. În caz contrar, voi apela la persoane oficiale.

— Bine, spuse Pereţ. Plec. Dar receptorul meu unde este? Ăsta nu-i al meu! Atunci unde-i al meu?

Meşterilă nu răspunse. Ochii lui se închiseră încă o dată, iar el îşi lipi iarăşi receptorul de ureche. Orăcăitul se auzea până la Pereţ.

— Te întreb, unde-i receptorul meu? strigă Pereţ. Acum nu mai auzea nimic. Un fâşâit, nişte trosnituri, urmate de beep-ul rapid al încheierii apelului. Atunci aruncă receptorul şi fugi în coridor. Deschidea larg uşile camerelor şi pretutindeni vedea chipuri cunoscute şi necunoscute. Unii stăteau aşezaţi sau în picioare, înlemniţi, absolut imobili, ca nişte statui de ceară cu ochii de sticlă; alţii umblau din colţ în colţ, păşind peste firul de telefon pe care îl târau în urma lor; alţii scriau neliniştiţi în caiete groase, pe petice de hârtie sau chiar pe margini de ziar. Şi fiecare dintre ei ţinea strâns la ureche receptorul, de parcă le-ar fi fost teamă să nu care cumva să le scape vreun cuvânt. Nu erau telefoane libere. Pereţ încercă să ia unul de la un

angajat încremenit şi căzut în transă – un tânăr în salopetă de muncitor dar acesta învie imediat, ţipă ascuţit şi începu să dea din copite, şi atunci ceilalţi porniră să bombăne şi să gesticuleze, iar cineva urlă isteric: „Ruşine! Chemaţi paza!”

— Unde-i receptorul meu? strigă Pereţ. Sunt şi eu un om ca şi voi, am şi eu dreptul să ştiu! Vreau şi eu să ascult! Daţi-mi receptorul meu!

L-au îmbrâncit afară şi au încuiat uşile în urma lui. A ajuns până la ultimul etaj, unde la intrarea în pod, lângă secţia de mecanică a liftului, altfel veşnic nefuncţional, doi mecanici de gardă stăteau la o măsuţă şi jucau ritzi-pitzi. Pereţ se propti de perete, gâfâind. Mecanicii se uitară la el, îi zâmbiră absent şi se aplecară iarăşi asupra hârtiei.

— Nici voi nu aveţi un receptor personal? întrebă Pereţ.

— Avem, spuse unul dintre mecanici Cum să n-avem? N-am ajuns chiar până acolo!

— Şi de ce nu ascultaţi?

— Eh, nu se poate auzi nimic, ce să asculţi?

— De ce nu se aude?

— Pentru că am tăiat firele.

Pereţ îşi şterse cu batista mototolită faţa şi gâtul, mai zăbovi puţin până când unul dintre mecanici învinse şi coborî pe scări. Pe coridoare era agitaţie. Uşile erau deschise larg şi angajaţii ieşeau să fumeze. Zumzet de voci agitate, surescitate şi însufleţite. „Vă spun la sigur: îngheţata Eschimo a fost inventată de eschimoşi. Ce? Păi, în fine, am citit într-o carte... Chiar nu auziţi şi singuri asonanţa? Es-chi-mos. Es-chi-mo. Ce?” „Am văzut în catalogul Hiver: o sută cincizeci de mii de franci şi asta în anul cincizeci şi şase. Vă imaginaţi cât costă astăzi?” „Ce ciudate şi ţigările. Se spune că acum nu mai pun deloc tutun în ţigări, ci iau o hârtie specială, o mărunţesc şi o îmbibă cu nicotină...” „Şi de la tomate poate apărea cancerul. De la tomate, de la pipă, de la ouă, de la mănuşile de mătase...” „Cum aţi dormit? Imaginaţi-vă, n-am putut să dorm toată noaptea: soneta aia a bubuit neîncetat. Auziţi? Şi uite-aşa toată noaptea... Salut, Pereţ! Se zvonea c-ai fi plecat... Bravo, bine că ai rămas...” „... au găsit, în sfârşit, hoţul, mai ţineţi minte cum tot dispăreau lucruri? S-a dovedit a fi discobolul din parc – ştiţi statuia de lângă fântână? Ba încă are scris ceva obscen pe piciorul lui...” „Peppy, fii de gaşcă şi dă-mi cinci monezi până la leafa, adică până mâine...” „Iar el nu i-a făcut curte. Ea singură

s-a aruncat în braţele lui. De faţă cu soţul ei. Nu-ţi vine să crezi, dar am văzut cu ochii mei...”

Pereţ coborî la cabinetul lui, îl salută pe Kim şi se spălă. Kim nu lucra. Stătea liniştit, cu mâinile aşezate pe masă, şi privea peretele de faianţă. Pereţ trase husa de pe „Mercedes”, băgă ştecherul în priză şi se uită în aşteptare spre Kim.

— Astăzi nu se poate lucra, spuse Kim. Un dobitoc umblă şi repară tot. Acum stau şi nu ştiu ce să fac.

În acel moment Pereţ observă un bileţel pe masa lui. „În atenţia lui Pereţ. Vă aducem la cunoştinţă că telefonul dumneavoastră se află în cabinetul 771.” Semnătură indescifrabilă. Pereţ oftă.

— N-ai motive să oftezi, spuse Kim. Trebuie să vii la servici la timp.

— Păi, n-am ştiut. Am avut intenţia să plec astăzi.

— Eşti singurul vinovat, spuse Kim sec.

— Totuşi am ascultat puţin. Şi ştii, Kim, n-am priceput o iotă. De ce?

— A ascultat puţin! Eşti un prost. Un idiot. Ai scăpat aşa un prilej că nici nu mai vreau să vorbesc cu tine. Acum trebuie să-ţi fac cunoştinţă cu directorul. Pur şi simplu din milă.

— Să-mi faci cunoştinţă, spuse Pereţ. Să ştii, continuă el, câteodată am avut impresia că parcă înţeleg câte ceva, nişte frânturi de idei, după mine foarte interesante, însă uite că acum încerc să-mi aduc aminte şi... nimic.

— Şi al cui era telefonul?

— Nu ştiu. Era acolo unde stă Meşterilă.

— A-ha! Corect, ea naşte acum. Are ghinion Meşterilă. Cum îşi ia o nouă colaboratoare, ea mai lucrează la el vreo jumătate de an şi naşte... Da, Peppy, ai nimerit receptorul unei femei. Aşa că nici nu ştiu cum aş putea să te ajut... De fapt, nimeni nu ia receptoarele la rând să le asculte, iar femeile, probabil la fel. În fond, directorul se adresează tuturor instantaneu, dar în acelaşi timp şi fiecăruia separat. Înţelegi?

— Mă tem că...

— Eu, de exemplu, îţi recomand să asculţi astfel. Să desfăşori cuvântarea directorului într-un singur rând, să ignori semnele de punctuaţie şi să alegi cuvintele în mod aleator de parcă ai arunca în gând nişte piese de domino. Atunci, dacă jumătăţile pieselor coincid, cuvântul se acceptă şi se scrie pe o foaie separată. Dacă nu coincid – cuvântul se abandonează

temporar, dar rămâne în rând. Acolo mai sunt şi unele fineţuri legate de ritmicitatea vocalelor şi consoanelor, însă acest lucru este deja un efect de gradul doi. Înţelegi?

— Nu, răspunse Pereţ. Adică da. Păcat că n-am ştiut această metodă. Şi ce a spus el astăzi?

— Asta nu este singura metodă. Există, de exemplu, şi metoda spiralei cu paşi variabili. Această metodă este destul de primitivă, însă dacă se au în vedere doar probleme economico-gospodăreşti, atunci ea este foarte plăcută pentru că este simplă. Mai există şi metoda Stevenson-Zade, dar ea necesită dispozitive electronice... Aşa că, una peste alta, cea mai bună este metoda domino, iar în cazuri particulare, când vocabularul este specializat şi restrâns – metoda spiralei.

— Mulţumesc. Dar despre ce a vorbit astăzi directorul?

— Ce înseamnă „despre ce”?

— Cum adică?... Păi... despre ce? Păi, ce... a spus.

— Cui?

— Cui? Ţie, să zicem.

— Din păcate, nu pot să-ţi spun nimic despre asta. Este un material secret, iar tu, Peppy, eşti totuşi un colaborator extern. Aşa că nu fi supărat.

— Nu, nu sunt supărat. Numai că aş fi vrut să ştiu... El vorbea ceva despre pădure, despre libertatea voinţei... Eu, deunăzi, aruncam pietricele în râpă, doar aşa, fără niciun scop, iar el a vorbit ceva şi despre asta.

— Tu să nu-mi spui nimic, se enervă Kim. Asta nu mă priveşte. De altfel, nici pe tine nu te priveşte dacă nu era receptorul tău.

— Nu, stai puţin. A vorbit ceva şi despre pădure.

— Păi, fireşte. Niciodată nu vorbeşte despre altceva. Şi hai să închidem această discuţie. Povesteşte-mi mai bine cum ai vrut să pleci.

Pereţ povesti.

— Păcat că îl învingi mereu, spuse gânditor Kim.

— Nu pot să fac nimic în privinţa asta. Doar sunt un şahist redutabil şi el nu e decât un amator... Şi-apoi, el joacă oarecum straniu...

— N-are importanţă. Eu în locul tău m-aş gândi mai bine. De altfel, în ultima vreme nu prea mai îmi placi... Anonimele se referă numai la tine... Ştii ce, mâine am să-ţi aranjez o întâlnire cu directorul. Să mergi la el şi să-i explici hotărât. Eu cred că-ţi

va permite. Dar să ai grijă să subliniezi că eşti lingvist, filolog, că ai nimerit aici cu totul întâmplător şi să mai menţionezi, în treacăt, că ai vrut foarte mult să ajungi în pădure şi că acum te-ai răzgândit pentru că te consideri un incompetent.

— Bine.

Au tăcut. Pereţ se imagină faţă-n faţă cu directorul şi se îngrozi. Metoda dominoului, se gândi el. Stevenson-Zade...

— Şi lucrul cel mai important este să nu te jenezi să plângi, spuse Kim. Tare mult îi place asta.

Pereţ se ridică şi traversă emoţionat camera.

— Doamne, spuse el. Măcar de-aş şti cum arată. Cum este el?

— Cum este el? Mic de statură şi roşcovan...

— Meşterilă spunea că e ditamai gigantul.

— Meşterilă e un tâmpit. Un lăudăros şi un mincinos. Directorul este un om roşcovan, plinuţ şi are o cicatrice mică pe obrazul drept. Merge uşor crăcănat, ca un marinar. De altfel, chiar e un fost marinar.

— Iar Birlic spune că este uscăţiv şi poartă plete pentru că îi lipseşte o ureche.

— Birlic ăsta, cine mai e?

— Un şofer, doar ţi-am mai povestit.

Kim râse veninos.

— De unde poate să ştie toate astea şoferul Birlic? Ascultă, Peppy, nu poţi să fii atât de credul.

— Birlic spune că a fost şofer la el şi că l-a văzut de câteva ori.

— Ei, şi ce dacă? Probabil că minte. Eu am fost secretarul lui şi nu l-am văzut niciodată.

— Pe cine?

— Pe director. Am fost mult timp la el ca secretar, până mi-am terminat doctoratul.

— Şi nu l-ai văzut niciodată?

— Păi, normal! Crezi că-i atât de simplu?

— Stai puţin, atunci de unde ştii că este roşcovan şi toate celelalte?

Kim clătină din cap.

— Peppy, spuse el tandru. Sufleţelule! Nimeni n-a văzut vreodată atomul de hidrogen, dar toţi ştiu că are un înveliş electronic cu caracteristici bine stabilite şi un nucleu care are, în cazul cel mai simplu, un singur proton.

— Asta-i adevărat, spuse Pereţ stors de vlagă. Simţea că obosise. Va să zică, mâine îl voi vedea?

— Nu, întreabă-mă ceva mai simplu, spuse Kim. Eu îţi aranjez întâlnirea, asta îţi pot garanta. Dar ce-ai să vezi acolo şi pe cine – asta nu mai ştiu. Şi ce-ai să auzi acolo – iarăşi nu ştiu. Doar nu mă întrebi dacă te va lăsa directorul sau nu să pleci şi foarte bine faci. E clar că n-am de unde să ştiu, nu-i aşa?

— Astea sunt totuşi lucruri diferite, spuse Pereţ.

— Sunt aceleaşi, Peppy, spuse Kim. Te asigur că sunt aceleaşi.

— Probabil că îţi par cam greu de cap, spuse întristat Pereţ.

— Un pic eşti.

— Pur şi simplu, astăzi n-am dormit bine.

— Ba nu. Eşti doar nepractic. Şi de ce ai dormit prost, că veni vorba?

Pereţ povesti. Şi se sperie. Faţa binevoitoare a lui Kim se congestionă brusc, părul i se zburli. Kim urlă, înşfăcă receptorul telefonului, formă turbat un număr de telefon şi zbieră:

— Comandante? Ce înseamnă asta, comandante? Cum aţi îndrăznit să-l evacuaţi pe Pereţ? Gu-u-rra! Nu v-am întrebat ce i-a expirat. V-am întrebat cum aţi îndrăznit să-l evacuaţi pe Pereţ? Ce-e? Gur-ra! Să nu îndrăzniţi! Ce-e? Palavre, prostii! Gur-ra! Vă fac bucăţi! Cu tot cu Claudius-Octavian al vostru! O să-mi spălaţi WC-urile, o să vă arunc în pădure în douăzeci şi patru de ore, în şaizeci de minute! Ce-e? Aşa... Aşa... Ce-e? Aşa... Corect. Asta-i altă discuţie. Şi aşternuturile cele mai bune... Asta-i treaba voastră! Chiar şi pe stradă... Ce-e? Bine. Fie. Fie. Mulţumesc. Mă scuzaţi pentru deranj... Păi, normal... Mulţumesc frumos. La revedere.

Puse receptorul în furcă.

— Totul e în regulă, spuse Kim. E un om totuşi minunat. Du-te şi te odihneşte. O să locuieşti la el în apartament, iar el, împreună cu familia lui, se va duce la fosta lui cameră, altfel, din păcate, nu poate face altceva... Şi să nu te împotriveşti, te implor, să nu protestezi, asta nu e deloc treaba noastră. El singur a decis asta. Du-te, du-te, este un ordin. O să te sun în privinţa directorului.

Pereţ ieşi în stradă clătinându-se, mai stătu câteva clipe, mijind ochii din cauza soarelui şi se duse în parc să-şi caute geamantanul. Nu-l găsi imediat pentru că geamantanul era ţinut de mâna musculoasă din ghips a discobolului-hoţ de lângă

fântână şi care avea pe şoldul stâng o inscripţie obscenă. De fapt, inscripţia nu era chiar atât de obscenă. Acolo, stătea scris cu creionul chimic: FETELOR, FERIŢI-VĂ DE SIFILIS.

Capitolul patru

Candid plecase cu noaptea-n cap ca să se poată întoarce la prânz. Erau vreo zece kilometri până la Noua Colonie, drumul era cunoscut, bine bătătorit, plin de golurile unde fusese presărat iarbatakul. Se considera că nu este periculos să străbaţi acest drum. În dreapta şi în stânga, se întindeau mlaştini calde şi abisale, din apa ruginită şi puturoasă ieşeau ramuri negre şi putrezite şi se ridicau pălăriile gigantice şi lipicioase ale ciupercilor de mlaştină ca nişte cupole rotunde şi strălucitoare, iar câteodată apăreau aproape de drum sălaşurile părăsite şi strivite ale păianjenilor de apă. De pe drum era greu de observat ce se petrecea pe mlaştini: din împletitura coroanelor lemnoase de deasupra capului atârnau şi coborau până în mlaştini rădăcinile grăbite ale miriadelor de coloane verzi şi groase, de funii şi fire mişcătoare precum un păienjeniş – un zid de verdeaţă lacomă şi obraznică, stând precum o ceaţă ce ascunde totul în afară de mirosuri şi sunete. Din când în când, ceva se rupea în penumbra galben-verzuie şi cădea cu un zgomot prelung, cu un plescăit uleios şi dens, mlaştina ofta, gâlgâia, plescăia şi iarăşi se aşternea liniştea, pentru ca, un minut mai târziu, duhoarea venită din burta abisului deranjată să invadeze drumul prin perdeaua verde. Se spunea că nimeni nu putea trece peste aceste locuri fără fund, doar mortăciunile puteau merge peste tot, că de-aia şi erau mortăciuni – mlaştina nu le înghiţea. Candid îşi rupse un ciomag pentru orice eventualitate, nu pentru că i-ar fi fost frică de mortăciuni, care de regulă nu erau periculoase pentru un bărbat, ci pentru că se răspândiseră diferite zvonuri despre viaţa de pădure şi mlaştină, iar unele dintre ele, deşi stupide, ar fi putut fi adevărate. Se îndepărtase de sat cam cu cinci sute de paşi, când îl ajunse din urmă Nhava. El se opri.

— De ce-ai plecat fără mine? întrebă Nhava, gâfâind uşor. Ţi-am mai spus doar că plec cu tine. Eu nu rămân singură în acest sat, n-am ce să fac acolo singură, acolo nimeni nu mă iubeşte, iar tu eşti soţul meu, trebuie să mă iei cu tine şi nu înseamnă nimic faptul că nu avem copii, oricum tu eşti soţul meu şi eu

sunt soţia ta, iar copiii vor veni şi ei... Pur şi simplu, îţi spun cinstit, deocamdată nu vreau copii, nu mi-e clar pentru ce sunt ei şi ce să facem noi cu ei... Şi nu contează ce spune starostele sau moşneagul tău, la noi în sat era cu totul altfel: cine vrea – are copii, cine nu – nu...

— Ia întoarce-te acasă, spuse Candid. De unde ai mai scos-o că plec? Mă duc doar până la Noua Colonie şi voi fi înapoi acasă la prânz...

— Atunci e bine. Atunci de-aia şi merg cu tine ca să ne întoarcem împreună la prânz, mâncarea este gata de ieri şi aşa am ascuns-o, că nici măcar moşneagul tău nu o s-o găsească...

Candid îşi continuă drumul. Nu avea rost s-o contrazică, las-o să vină. El chiar se şi înveseli, îi veni cheful să se încaiere cu cineva, să mai agite în aer ciomagul, să-şi verse pe cineva furia, tristeţea şi neputinţa strânsă de atâţia ani. Pe hoţi. Sau pe mortăciuni – care era diferenţa? Las’ să meargă fata. În plus, îmi mai e şi nevastă şi nu vrea copii. Îşi luă un avânt serios şi izbi cu ciomagul un buştean mucegăit de la marginea drumului şi aproape că se dezechilibră când buşteanul se risipi în putregaiuri mărunte şi ciomagul trecu prin el ca printr-o umbră. Nişte animăluţe cenuşii şi sprintene săriră în toate părţile şi, gâlgâind, dispărură în apa întunecată.

Nhava ţopăia alături, când fugind înainte, când rămânând în urmă. Din când în când, îl lua cu amândouă mâinile de braţ pe Candid şi se atârna de el, foarte mulţumită. Vorbea despre mâncarea pe care atât de bine o ascunsese de moşneag, despre faptul că merindele ar fi putut fi mâncate de furnicile sălbatice dacă ea nu ar fi făcut în aşa fel încât furnicile să nu poată ajunge în viaţa lor la ele şi despre altele: că fusese trezită de o muscă dăunătoare, că ieri, când era pe cale să adoarmă, el, Mâlcul, deja sforăia şi mormăia în somn nişte cuvinte de neînţeles şi de unde ştii tu asemenea cuvinte, Mâlcule, pur şi simplu e de mirare pentru că nimeni la noi în sat nu ştie asemenea cuvinte, numai tu le ştii şi întotdeauna le-ai ştiut chiar şi atunci când ai fost complet bolnav şi tot le ştiai...

Candid asculta şi nu ascultă, obişnuitul zumzet plictisitor reverberă în creierul lui, mergea şi se gândea resemnat, în multe cuvinte, de ce nu se poate gândi la nimic, poate din cauza vaccinurilor nesfârşite cu care se ocupau în sat atunci când nu se ţineau de pălăvrăgeli sau poate încă dintr-o altă cauză... Poate că îşi spune cuvântul somnolenţa, şi tocmai că nu cea

primitivă, ci aceea a modului de viaţă vegetal pe care îl ducea din timpuri imemoriale, de când elicopterul aflat în viteză maximă s-a lovit de un obstacol invizibil, s-a răsucit, şi-a rupt elicele şi s-a prăbuşit ca un bolovan în mlaştină... Se pare că atunci am fost aruncat din cabină, se gândi el. Atunci am fost aruncat din cabină, se gândi el pentru a mia oară. M-am lovit cu capul de ceva, aşa că nici nu mi-am mai putut reveni... şi dacă n-aş fi fost aruncat, m-aş fi înecat atunci în mlaştină împreună cu aparatul de zbor, aşa că asta încă e bine că am fost aruncat... Îl fulgeră un gând că totul este o concluzie şi se bucură; i se părea că demult îşi pierduse capacitatea de a concluziona şi că nu putea să spună decât un singur lucru: poimâine, poimâine...

El o privi pe Nhava. Fata era agăţată de mâna lui stângă, se uita de jos în sus şi povestea entuziastă:

— Aici s-au adunat toţi grămadă şi s-a făcut foarte cald, tu ştii doar cât de fierbinţi sunt ei, iar în aceea noapte luna lipsea cu desăvârşire. Atunci mama a început să mă împingă încetişor, iar eu m-am târât în patru labe printre picioarele tuturor şi de atunci n-am mai văzut-o pe mama...

— Nhava, spuse Candid. Iar îmi povesteşti întâmplarea asta. Mi-ai povestit-o deja de două sute de ori.

— Şi ce dacă? se miră Nhava. Eşti ciudat, Mâlcule. Ce-aş putea să-ţi mai povestesc? Nu-mi mai amintesc şi nu mai ştiu nimic altceva. Doar n-o să-ţi povestesc cum am săpat noi împreună un beci săptămâna trecută, că doar ai văzut şi singur asta. Dacă aş fi săpat beciul cu altcineva, de exemplu, cu Şchiopul sau cu Vorbăreţul...

Ea se învioră brusc:

— Auzi, Mâlcule, să ştii că asta e chiar interesant. Povesteşte-mi cum am săpat noi împreună beciul. Mie nu mi-a povestit nimeni nimic despre asta pentru că nimeni altcineva nu a văzut...

Candid deveni din nou neatent. Tufişuri galbene-verzui pluteau pe partea cealaltă, clătinându-se uşor, o creatură fornăi şi răsuflă adânc în apă, un roi de gândaci moi şi albicioşi din care se prepară o spirtoasă tare trecu cu un zumzăit subţire, iar drumul de sub picioare devenea când moale din cauza ierbii înalte, când tare din pricina pietrişului şi sfărâmăturilor de piatră. Pete galbene, gri şi verzui – privirea nu avea de ce să se agaţe şi nu era nimic de care să-ţi aminteşti. Apoi drumul coti brusc la stânga, Candid mai înaintă câţiva paşi şi se opri,

tresărind. Nhava amuţi la jumătatea unui cuvânt. Pe drum zăcea o mortăciune mare, cu capul în mlaştină. Mâinile şi picioarele creaturii erau desfăcute şi contorsionate oribil şi era complet nemişcată. Mortăciunea era lividă şi zăcea întinsă pe iarba mototolită şi îngălbenită de căldură şi se vedea chiar de la depărtare cât de groaznic fusese bătută. Era ca o piftie. Candid o ocoli precaut. Se alarmă. Bătaia avusese loc de curând: firele de iarbă îngălbenite şi strivite se îndreptau văzând cu ochii. Candid cercetă atent drumul. Erau multe urme, dar nu înţelegea nimic din ele, iar drumul făcea o nouă cotitură foarte aproape în faţă şi Candid nu reuşi să-şi imagineze ce era dincolo de ea. Nhava continua să privească atentă mortăciunea.

— N-au făcut-o ai noştri, spuse ea încet. Ai noştri nu ştiu aşa. Pumnul mereu ameninţă, dar nici el nu ştie, doar agită întruna mâinile... Şi nici cei din Noua Colonie nu se pricep... Mâlcule, hai să ne întoarcem, ce zici? Dacă sunt nişte monştri? Se spune că ar umbla pe aici, rar, dar umblă. Hai să ne întoarcem... De ce să mă duci la Noua Colonie? Ce, n-am mai văzut Noua Colonie?

Candid se înfurie. Da’ ce naiba o mai fi şi asta? De-o sută de ori mersese pe acest drum şi nu întâlnise nimic de care să merite să-şi aducă aminte sau la care să se gândească. Şi iată că acum, tocmai când trebuie să plec mâine – ba nu poimâine, chiar mâine, în sfârşit!

— Acest singur drum neprimejdios devine periculos. Iar în Oraş nu se poate ajunge decât prin Noua Colonie. Dacă, în general, se poate ajunge la Oraş, dacă Oraşul există de fapt, atunci drumul spre el trece prin Noua Colonie...

Se înapoie la mortăciune. Îşi imagină cum Şchiopul, Pumnul şi Coada ar fi tropăit în jurul mortăciunii, trăncănind neîncetat, lăudându-se şi ameninţând, şi cum s-ar fi întors apoi în sat, cât mai departe de păcat, fără să mai înceteze cu lăudăroşeniile şi ameninţările. Se aplecă şi apucă mortăciunea de picioare. Picioarele erau încă fierbinţi, dar nu mai ardeau. Împinse cu o smucitură corpul greu în mlaştină. Mlaştina clefăi, sâsâi şi cedă în cele din urmă. Mortăciunea dispăru, o undă trecu peste apa întunecată şi se stinse.

— Nhava, spuse Candid, du-te în sat.

— Cum să mă duc în sat, spuse Nhava cu chibzuinţă, dacă tu nu mergi acolo? Dacă ai fi mers şi tu în sat...

— Ajunge cu trăncăneala, o repezi Candid. Fugi imediat în sat şi aşteaptă-mă. Şi acolo nu vorbeşti cu nimeni.

— Şi tu?

— Eu sunt bărbat, spuse Candid, mie n-o să-mi facă nimeni nimic.

— Ba cum o să-ţi mai facă, îl contrazise Nhava. Atâta îţi spun: dacă sunt monştri? Lor le e totuna – femeie, bărbat, mortăciune –, nu vor decât să facă din tine unul de-al lor, vei merge pe aici, înfiorător, iar noaptea vei creşte în copac... Cum o să mă duc de una singură, dacă sunt pe acolo, în spate?

— Nu există niciun fel de monştri în lume, spuse nu prea convins Candid. Totul e doar o minciună...

El privi înapoi. Şi acolo era o cotitură şi nu putea bănui ce era dincolo de ea. Nhava îi spunea ceva, vorbind mult, repede şi în şoaptă, ceea ce o făcu şi mai greu de suportat. El înşfăcă mai bine ciomagul.

— Bine. Vii cu mine. Numai că ţine-te cât mai aproape şi dacă îţi voi ordona ceva, execuţi imediat. Şi fă linişte, închizi gura şi nu mai scoţi un cuvânt până ajungem la Noua Colonie. Să mergem.

Bineînţeles, n-a putut să tacă. E-adevărat, se ţinea alături, nu mai fugea înainte şi nici nu mai rămânea în urmă, dar tot timpul mormăia ceva în barbă: la început, ceva despre monştri, apoi despre beci, apoi despre Şchiopul, cum umbla cu el pe aici şi cum el i-a făcut ei un fluier... Trecură de cotitură periculoasă, apoi de încă una periculoasă şi Candid se mai linişti puţin, când, deodată, nişte oameni ieşiră tăcuţi în întâmpinarea lor din iarba înaltă, direct din mlaştină, şi se opriră în faţa lor.

Uite, se gândi obosit Candid. Ăsta-i norocul meu. Niciodată n-am noroc. Se uită la Nhava. Nhava clătina din cap, iar faţa i se schimonosise.

— Tu să nu mă laşi lor, Mâlcule, bolborosi ea, eu nu vreau cu ei. Eu vreau să fiu cu tine, nu mă lăsa.

El se uită la oameni. Erau şapte – toţi bărbaţi, toţi nebărbieriţi până la ochi şi toţi cu bâte noduroase, imense. Oamenii nu erau localnici şi nici nu erau îmbrăcaţi ca prin părţile locului, purtau cu totul alte plante. Ăştia erau hoţii.

— Aşadar, de ce v-aţi oprit? spuse cu o voce puternică şi răsunătoare căpetenia. Apropiaţi-vă, nu vă facem niciun rău... Dacă aţi fi fost mortăciuni, atunci, sigur, ar fi fost cu totul altă discuţie, de altfel, n-ar fi fost nicio discuţie, v-am fi primit cu crenguţe şi beţişoare şi asta ar fi fost toată discuţia... Încotro vă îndreptăţi? Spre Noua Colonie, să înţeleg. E-n regulă, asta chiar

vă rog. Tu, tăticule, du-te. Dar fetiţa, desigur, ne-o laşi nouă. Şi să nu-ţi pară rău, o să-i fie mai bine cu noi...

— Nu, spuse Nhava, nu vreau la ei. Să ştii, Mâlcule, că nu vreau la ei, ăştia sunt hoţi...

Hoţii izbucniră în râs fără niciun pic de răutate, firesc.

— Poate ne lăsaţi să trecem amândoi? întrebă Candid.

— Nu, spuse căpetenia, pe amândoi nu se poate. Acum sunt mortăciuni pe-aici primprejur şi va pieri fetiţa ta, care ar putea deveni o prietenă frumoasă sau cine ştie ce căzătură, iar dispariţia ei nu ne este cu nimic de folos şi nici ţie, tăticule, ia gândeşte-te şi singur, asta dacă eşti om şi nu mortăciune, şi parcă n-ai semăna cu o mortăciune, cu toate că, desigur, şi ca om pari destul de ciudat...

— E doar o fetiţă încă, spuse Candid. De ce să-i faceţi rău?

Căpetenia se miră:

— De ce neapărat să-i facem rău? Doar n-o să rămână veşnic o fetiţă, va veni timpul să devină o femeie, nu una dintre cele pe care le-ai numi o prietenă frumoasă, dar o femeie...

— Sunt numai minciuni, spuse Nhava, nu-l crede, Mâlcule, fă ceva mai repede dacă tot m-ai adus aici, altfel mă vor înşfăca acum aşa cum au luat-o şi pe fata lui Şchiopul pe care nimeni n-a mai văzut-o de atunci, nu vreau la ei şi mai bine aş deveni o prietenă frumoasă... Uite-i cât sunt de sălbatici şi slabi, ei, probabil, nici n-au ce mânca...

Candid privi neputincios în jur, apoi îi veni o idee care i se păru extrem de reuşită.

— Ascultaţi-mă, oamenilor, se rugă el, luaţi-ne pe amândoi.

Hoţii se apropiară încet. Căpetenia îl cercetă atent pe Candid din cap până-n picioare.

— Nu, spuse el. La ce ne trebuie unul ca tine? Voi, sătenii, nu sunteţi buni de nimic, n-aveţi în voi nicio disperare, nu se ştie pentru ce trăiţi şi am putea să venim la voi şi să vă cucerim doar cu mâinile goale. N-avem nevoie de tine, tăticule, vorbeşti altfel decât ceilalţi, nu ştim ce fel de om eşti, aşa că du-te la Noua Colonie şi lasă-ne nouă fetiţa.

Candid oftă din toţi rărunchii, prinse ciomagul cu ambele mâini şi îi şopti Nhavei:

— Hai, Nhava, fugi! Fugi, şi nu te uita înapoi, îi ţin eu în loc.

Ce prostie, se gândi el. Fireşte, o mare prostie. Îşi aminti de mortăciunea ca o piftie, trântită cu capul în apa întunecată, şi ridică bâta deasupra capului.

— Ei-ei! ţipă căpetenia.

Toţi şapte, împingându-se şi alunecând, se repeziră grămadă înainte. Candid mai auzi pentru câteva secunde bătaia măruntă şi deasă a călcâielor Nhavei, apoi nu-i mai păsă de asta. Îi era teamă şi ruşine, dar teama îi trecu foarte repede pentru că observă pe neaşteptate că singurul luptător dintre toţi hoţii care merită atenţie era căpetenia. În timp ce respingea loviturile lui, Candid văzu că ceilalţi, fluturând ameninţător şi aiurea din ciomege, se încurcau între ei, clătinându-se în urma propriilor avânturi voiniceşti, şi se opreau des să-şi scuipe în palme. Deodată, unul dintre ei ţipă disperat: „Mă înec!” şi se prăbuşi zgomotos în mlaştină, alţi doi îşi aruncară imediat ciomegele şi începură să-l tragă înapoi, iar căpetenia continua să atace cu forţă, icnind şi tropotind, până când Candid îl nimeri întâmplător în rotulă. Căpetenia scăpă ciomagul, sâsâi şi se aşeză pe vine. Candid sări înapoi.

Cei doi hoţi erau preocupaţi cu scoaterea înecatului din mlaştină – era complet împotmolit şi se făcuse albastru la faţă. Căpetenia stătea pe vine şi îşi cercetă îngrijorat contuzia. Ceilalţi trei hoţi, ridicându-şi ciomegele, se buluciră în spatele lui şi cercetau şi ei contuzia, uitându-se peste capul lui.

— Eşti un prost, tăticule, îl dojeni căpetenia. Chiar aşa să dai, bă, ţărane. Şi de unde naiba a mai apărut unul ca tine...? Nu vezi ce-i bun pentru tine, bă, neam de traistă, bolovanule...

Candid nu mai aşteptă. Se întoarse şi fugi după Nhava cât îl ţineau picioarele. Hoţii începură să ţipe în urma lui, mânioşi şi batjocoritori, iar căpetenia urla sacadat: „Puneţi mâna pe el! Ţine-l!”. N-au fugit după el şi asta nu-i plăcu lui Candid. Simţea cum îl cuprinde dezamăgirea şi ciuda şi în timp ce fugea încerca să înţeleagă cum aceşti oameni neîndemânatici, greoi şi blânzi, reuşiseră să răspândească groaza în sate, ba mai mult, cum de reuşiseră să nimicească mortăciunile – luptători iscusiţi şi nemiloşi.

Curând, o văzu pe Nhava; fetiţa alergă la treizeci de paşi înainte, călcând apăsat pământul cu călcâiele goale. O văzu cum dispare după cotitură şi cum iar apare brusc – de data asta venind în întâmpinarea lui –, cum stă pe loc o clipă şi cum fuge într-o parte, direct prin mlaştină, sărind de pe un buştean pe altul şi doar stropii zburau în jurul ei. Candid simţi cum îi îngheaţă inima.

— Stai, ţipă el, gâfâind. Ai înnebunit? Stai!

Nhava se opri imediat şi se întoarse spre el, agăţându-se de o liană atârnată. El văzu că de după cotitură apar în faţa lui încă trei hoţi, care se opriră şi ei, privind când spre el, când spre Nhava.

— Mâlcule! ţipă strident Nhava. Bate-i şi fugi aici! N-o să te îneci aici, nu-ţi fie frică! Loveşte-i, loveşte-i! Loveşte-i cu ciomagul! Hu-hu-hu! O-ho-ho!

— Hei, tu, de colo, spuse grijuliu unul dintre hoţi. Tu ţine-te bine acolo, nu mai ţipa şi doar ţine-te, că dacă o să cazi, nu ştiu cine te-o mai scoate...

În spate se auzea tropăitul greoi al hoţilor şi cum strigau şi ei: „Hu-hu-hu!” Cei trei dinaintea lui aşteptau. Candid prinse atunci ciomagul de capete şi, întinzându-l în faţă de-a curmezişul pieptului, fugi în salturi spre ei şi îi doborî pe toţi trei, prăbuşindu-se şi el. Se ciocni violent de cineva, dar imediat sări în picioare. Totul juca în faţa ochilor lui. Cineva răcni iarăşi speriat: „Mă înec!”. O faţă bărboasă apăru lângă el şi Candid îl lovi cu ciomagul pe hoţ, fără să-l mai privească. Ciomagul se rupse, Candid aruncă ciotul şi sări în mlaştină.

Buturuga îi fugi de sub picioare şi el era aproape s-o rateze, dar imediat sări pe următoarea şi a continuat să sară greoi de pe o buturugă pe alta, împroşcând în toate părţile mizeria neagră şi urât mirositoare. Nhava chiţăi victorioasă şi fluieră spre el în semn de întâmpinare. În urma lui, mormăiau voci supărate: „Ce-aveţi, băi, mâini de cauciuc? Ciumeţilor!”, „Mai bine zi tu, ce-ai?”, „Ne-a scăpat fata şi acum o s-o pierdem...”, „Păi, dacă a înnebunit omul şi se ia la bătaie!...”, „Mi-a rupt hainele, pe bune, şi ce haine-aveam... mi-a rupt hainele mele nepreţuite, iar aici nici măcar nu mi le-a rupt el, că tu mi le-ai rupt...”, „Hai, gata cu vorbăria! Trebuie să-i prindem din urmă, nu să stăm la taclale... Doar îi vedeţi cum fug, iar voi staţi la taclale!”, „Mai bine zi tu, ce-ai?”, „M-a lovit în picior, vedeţi? Mi-a paradit genunchiul şi chiar nu înţeleg cum mi l-a paradit, că tocmai ce-mi luasem avânt...”, „Da’ unde-i Şapteochi? Băieţi, Şapteochi se scufundă!”, „Bă, se scufundă! Pe bune, se scufundă... Şapteochi se-neacă şi ei stau la taclale!”.

Candid se opri lângă Nhava, se prinse de o liană şi, respirând greu, asculta şi se uita cum aceşti oameni ciudaţi se îngrămădiseră la marginea drumului şi gesticulau, cum îl trăgeau din mlaştină pe Şapteochi, ţinându-l de un picior şi de cap. Se auzi un gâlgâit şi un fornăit. Totuşi, doi dintre hoţi

cercetau mlaştina cu bâtele lor şi deja se îndreptau spre Candid, prin lichidul negru şi vâscos ce le ajungea până la genunchi. Evitau buştenii. Şi din nou numai minciuni, se gândi Candid. Văd că se poate trece prin mlaştină, deşi se spune că nu există altă cale decât drumul. Ne sperie cu hoţii, ce să spun, au şi găsit cu cine să ne sperie...

Nhava îl trase de mână.

— Să mergem, Mâlcule, spuse ea. Ce stai? Să mergem, hai, mai repede... Sau poate vrei să te mai baţi? Atunci, stai să-ţi găsesc un băţ mai ca lumea şi atunci, uite, pe ăştia doi să-i baţi şi poate că ăilalţi se vor speria. Deşi, dacă nu se vor speria, atunci eu cred că te vor învinge pentru că tu eşti doar unul singur, iar ei sunt... unu... doi, trei... patru...

— Şi unde să mergem? întrebă Candid. O să ajungem la Noua Colonie?

— Ajungem, probabil, spuse Nhava. Nu ştiu de ce n-am ajunge la Noua Colonie...

— Atunci ia-o tu înainte, spuse Candid, care îşi recăpătase în cele din urmă suflul. Hai, arată-mi drumul.

Nhava sări uşoară înspre pădure, în desiş, în mirajul verde al vegetaţiei.

— De altfel, nici nu ştiu unde să mergem şi cum, vorbea ea în timp ce fugea. Eu am mai fost odată aici sau poate nu doar o dată, ci de mai multe ori. Eu şi cu Şchiopul obişnuiam să umblăm prin locurile astea când tu nu erai încă pe aici... Sau nu, deja erai, doar că atunci erai fără memorie, nu înţelegeai nimic şi nu puteai să vorbeşti, te uitai la toţi ca un peşte şi pe urmă mi te-au dat mie, te-am pus pe picioare, numai că tu probabil nu-ţi mai aminteşti nimic...

Candid sărise şi el în urma ei, încercând să-şi menţină respiraţia normală şi să calce exact pe urmele ei. Când şi când, arunca o privire înapoi...

— Eu am umblat cu Şchiopul pe aici, continuă Nhava, când hoţii i-au furat nevasta lui Pumnul, care era şi fata Şchiopului. Pe atunci mă lua mereu cu el, ori vroia să facă schimb cu mine, ori, poate, vroia să mă ia în locul fetei lui, şi uite că mergea tot timpul cu mine în pădure pentru că suferea mult fără fata lui...

Lianele li se lipeau de mâini şi îi loveau peste faţă, iar ghemele lor încâlcite şi necrozate li se agăţau de haine şi li se încurcau de picioare. De sus cădeau resturi de jeg şi insecte şi, din când în când, nişte mase grele şi amorfe ori coborau încet,

ori se prăbuşeau în vegetaţia învolburată, ori se legănau deasupra lor. Când în dreapta, când în stânga, perdeaua de liane era străpunsă de ciorchini vineţii lipicioşi – poate ciuperci, poate fructe sau poate cuiburile unor vietăţi scârboase.

— Şchiopul a spus că pe undeva pe aici există un sat… Nhava vorbea în timp ce fugea cu uşurinţă, de parcă n-ar fi fugit deloc, ci s-ar fi tolănit în patul ei: era evident faptul că nu era de prin partea locurilor, pentru că localnicii nu ştiau să alerge aşa.

— Satul nu este al nostru şi nu e nici Noua Colonie – e un oarecare altul, mi-a spus Şchiopul cum îi zice, dar am uitat, că, totuşi, asta a fost demult, când tu nu erai încă… ba nu, erai deja, doar că nu înţelegeai nimic şi încă nu mi te dăduseră mie… Iar tu când fugi, să respiri pe gură, degeaba respiri pe nas, şi-ar fi bine să vorbeşti în acelaşi timp pentru că altfel ai să gâfâi în curând, iar noi mai avem totuşi mult de alergat şi nici n-am trecut încă de viespi, uite unde o să fim nevoiţi să alergăm mai repede, deşi, poate că de atunci viespile au plecat… Viespile astea erau chiar în satul acela, iar în acel sat, zicea Şchiopul, se spune că nu mai sunt demult oameni, acolo s-a produs deja Învingerea, aşa că n-a mai rămas ţipenie de om… Nu, Mâlcule, stai că te mint, el a spus toate astea despre alt sat…

Candid îşi recăpătă al doilea suflu şi alerga mult mai uşor. Acum erau chiar în inima pădurii, în mijlocul celor mai încâlcite desişuri. Candid nu se mai băgase atât de adânc decât o singură dată, când a încercat să pună şaua pe o mortăciune ca ea să-l ducă la stăpânii ei; mortăciunea a pornit la galop, era încinsă precum un ceainic fierbinte şi în cele din urmă Candid şi-a pierdut cunoştinţa din cauza durerii şi s-a prăbuşit de pe ea direct în noroi. Apoi a suferit mult timp din cauza arsurilor de pe palme şi de pe piept…

Se făcea din ce în ce mai întuneric. Cerul nu se vedea deloc şi zăpuşeala era tot mai apăsătoare. Ochiuri de apă deschisă se iveau tot mai rar, apărând în schimb pâlcuri mari de muşchi albi şi roşii. Muşchiul era moale, răcoros, foarte elastic şi era tare plăcut să păşeşti pe el.

— Hai... hai să ne odihnim..., hârâi Candid.

— Nu, ce-ţi veni, Mâlcule? spuse Nhava. N-avem voie să ne odihnim aici. Trebuie să ne îndepărtăm cât mai repede de aici, muşchii ăştia sunt periculoşi. Şchiopul spunea că ăsta nici nu e un muşchi şi că-i un animal care stă culcat că păianjenul, tu tragi un pui de somn pe el şi nu te mai trezeşti niciodată, uite

cum stă treaba cu muşchiul ăsta, lasă-i pe hoţi să se odihnească pe el, numai că ei ştiu probabil că nu e voie, altfel, ce bine ar fi fost...

Ea îl privi pe Candid şi trecu totuşi la pas. Candid se târî până la cel mai apropiat copac, se sprijini cu spatele de el, cu ceafa, cu toată greutatea, şi închise ochii... Dorea nespus de mult să se întindă, să cadă, dar îi era frică. Îşi tot repeta: e clar că mint, aşa cum ei mint şi despre muşchi. Şi totuşi îi era frică. Inima i se zbătea nebuneşte, picioarele parcă îi lipseau cu desăvârşire, plămânii îi stăteau să explodeze şi se umflau dureros în piept la fiecare respiraţie şi totul în jur era alunecos şi sărat din cauza transpiraţiei.

— Şi dacă ne ajung? Auzi vocea Nhavei parcă prin vată. Ce-o să mai facem când ne vor ajunge, Mâlcule? Nu ştiu cum să zic, dar nu mai eşti bun de nimic şi probabil că nu o să fii în stare să te mai baţi, aşa-i?

El a vrut să-i spună: am să pot, dar nu i se mişcară decât buzele. Nu-i mai era teamă de hoţi. Lui, în general, nu-i mai era teamă de nimic. Îi era teamă doar să se mişte şi să se culce pe muşchi. Aceasta era totuşi pădurea şi ţinea minte bine lucrul ăsta, nu uitase niciodată asta chiar de-ar fi fost să uite tot restul.

— Uite că acum nu mai ai nici băţ, spuse Nhava. Să caut oare un băţ pentru tine, Mâlcule? Să caut?

— Nu, mormăi el. Nu-i nevoie... Mi-e greu...

Deschise ochii şi ascultă încordat. Hoţii erau aproape: îi auzea cum gâfâiau şi tropăiau prin lăstăriş şi în acel tropăit nu se simţea nicio vioiciune – şi hoţilor le era greu.

— Hai! Mai departe! zise Candid.

Lăsară în urmă o fâşie de muşchi alb periculos, apoi o fâşie de muşchi roşu periculos şi iarăşi începu mlaştina umedă, cu apă stătută şi groasă peste care se întinseseră flori palide, imense, cu un miros neplăcut de carne şi din fiecare floare se iţea câte un animal gri, împestriţat cu buline, care îi urmărea din priviri cu ochii aşezaţi pe filamente lungi.

— Tu, Mâlcule, bălăceşte-te mai rapid, spuse Nhava preocupată. Altfel, cine ştie ce-o să se lipească de noi şi dup-aia nu-l mai rupi de pe tine pentru nimic în lume. Să nu crezi că dacă te-au vaccinat nu te mai suge nimic! Ba cum o să se mai lipească. Pe urmă, desigur, o să crape, dar ţie nu o să-ţi fie mai uşor...

Mlaştina se termină pe neaşteptate şi terenul începu să se ridice abrupt. Apăruse iarba înaltă şi vărgată, cu margini ascuţite şi tăioase. Candid întoarse capul şi îi văzu pe hoţi. Se opriseră în mod inexplicabil. Stăteau până la genunchi în mlaştină, sprijinindu-se în ciomege şi se uitau în urma lor. Şi-au pierdut suflul, se gândi Candid, şi ei şi l-au pierdut. Unul dintre hoţi ridică mâna, făcu un gest ca de chemare şi ţipă:

— Haideţi, coborâţi, ce-i cu voi?

Candid se întoarse şi o urmă pe Nhava. După atâta mlaştină, părea extrem de uşor să meargă pe pământul tare, chiar şi în urcare. Hoţii urlau ceva – întâi pe două voci, apoi pe trei voci. Candid privi în urmă pentru ultima dată. Hoţii erau tot în mlaştină, în smârcul plin de lipitori, şi nu ieşiseră la loc uscat. Văzând că se uită înapoi, începură să-şi agite disperaţi mâinile şi iar strigară care mai de care; era greu să înţelegi ce spuneau.

— Înapoi! păreau să strige. Îna-apoi!... Nu vă atingem... O să crăpaţi, proşti-i-ilor!

Nu-i chiar atât de simplu, se gândi Candid răutăcios. Proştii sunteţi chiar voi, doar n-o să vă cred. M-am săturat să vă mai tot cred... Nhava dispăruse deja dincolo de copaci şi el se grăbi după ea.

— Veniţi îna-a-po-o-oi!... Vă lăsă-ă-ă-ăm! urla căpetenia.

Nu prea şi-au pierdut suflul, dacă urlă în halul ăsta, remarcă în treacăt Candid şi imediat se gândi că acum trebuia să-şi continue drumul şi abia apoi să se aşeze, să se odihnească şi să se caute de lipitori şi căpuşe.

Capitolul cinci

Pereţ sosi în anticamera directorului la ora zece fix dimineaţa. În anticameră era deja o coadă de vreo douăzeci de persoane. Pe Pereţ l-au pus al patrulea. El se aşeză într-un fotoliu, între Beatrice Vakh de la grupul Asistenţa Populaţiei Locale şi un individ posomorât de la grupul Penetrarea Inginerească. Judecând după insignă de identificare de la piept şi inscripţia de pe masca albă din carton, pe posomorât ar fi trebuit să-l cheme Brandskugel. Anticamera era zugrăvită într-o culoare roz-palidă, pe unul dintre pereţi stătea atârnată o tăbliţă pe care scria FUMATUL INTERZIS, GUNOIUL INTERZIS, ZGOMOTUL INTERZIS, iar pe un alt perete trona un tablou mare în care era redat eroismul lui Selivan – înaintaşul forestier: cu mâinile ridicate, sub privirile uluite ale tovarăşilor lui, Selivan se transforma într-un arbore săritor. Jaluzelele roz erau închise complet, iar sub tavan strălucea un candelabru uriaş. În plus faţă de uşa de la intrare pe care era scris IEŞIRE, în anticameră se mai găsea o uşă imensă, căptuşită cu piele galbenă, ce purta inscripţia NU IEŞIRE. Această inscripţie era realizată cu vopsele fosforescente şi apărea ca un avertisment pesimist. Sub inscripţie se află biroul secretarei. Pe el – patru telefoane multicolore şi o maşină electrică de scris. Secretară, o femeie în vârstă, plinuţă, cerceta sfidătoare printr-un lornion *Manualul de fizică atomică.* Vizitatorii vorbeau între ei cu voci scăzute. Mulţi dintre ei erau vizibil nervoşi şi răsfoiau tensionaţi revistele ilustrate vechi. Toate acestea semănau cu o sală de aşteptare la dentist şi Pereţ simţi din nou un fior rece şi neplăcut, un tremur în maxilare şi dorinţa de a pleca imediat de-acolo.

— Nici măcar nu sunt leneşi, spuse Beatrice Vakh, întorcându-şi puţin capul frumos spre Pereţ. Dar nu rezistă la munca sistematică. De exemplu, cum vă explicaţi dumneavoastră acea uşurinţă extraordinară cu care ei îşi părăsesc habitatul?

— Cu mine vorbiţi? întrebă timid Pereţ. Habar n-avea cum să explice această uşurinţă extraordinară.

— Nu. Eu vorbeam cu monşer Brandskugel.

Monşer Brandskugel îşi aranjă partea stângă a mustăţii dezlipite şi mormăi cu o voce sugrumată:

— Nu ştiu.

— Uite că nici noi nu ştim, spuse cu amărăciune Beatrice. Imediat ce detaşamentul nostru apare în apropierea satului, ei îşi părăsesc casele cu tot ce au în ele şi pleacă. Ai impresia că sunt complet dezinteresaţi în ceea ce ne priveşte. Nu le trebuie nimic de la noi. Ce credeţi, chiar aşa să fie?

Monşer Brandskugel tăcu un timp, de parcă ar fi cugetat, şi o privi prin crestăturile cruciforme ciudate ale măştii sale, apoi rosti cu aceeaşi intonaţie de mai înainte:

— Nu ştiu.

— Ce păcat, continuă Beatrice, că grupul nostru este completat exclusiv cu femei. Eu înţeleg, în asta există un sens adânc, însă deseori se simte lipsa durităţii şi a rezistenţei masculine şi, aş spune, chiar a orientării bărbatului spre un scop precis. Din nefericire, femeile au tendinţa de a se risipi şi dumneavoastră probabil că aţi observat asta.

— Eu nu ştiu, zise Brandskugel şi deodată mustaţa i se dezlipi şi plană uşor spre podea. El îşi ridică mustaţa, o cercetă atent, ridică o margine a măştii şi, scuipând preocupat pe mustaţă, o lipi apoi la locul ei.

Pe biroul secretarei răsună melodios un clopoţel. Ea aşeză deoparte manualul, se uită în listă şi anunţă, ţinându-şi cu eleganţă lornionul:

— Profesore Kakadou, sunteţi invitat…

Profesorul Kakadou scăpă din mână revista ilustrată, sări în picioare, se aşeză din nou, se uită în jur, albindu-se vizibil la faţă, apoi, muşcându-şi buza, se ridică din fotoliu cu o faţă complet desfigurată şi dispăru dincolo de uşa ce purta inscripţia NU IEŞIRE. În anticameră se aşternu pentru câteva secunde o linişte bolnăvicioasă. Apoi murmurul vocilor şi foşnetele paginilor începură din nou.

— Nu putem găsi nicicum, spuse Beatrice, cu ce să-i ademenim. Am construit pentru ei locuinţe confortabile, uscate, lacustre. Ei umplu aceste locuinţe cu turbă şi le populează cu nişte insecte. Am încercat să le propunem o hrană gustoasă în locul scârboşeniei alea acre pe care o mănâncă. În zadar. Am încercat să-i îmbrăcăm ca pe fiinţe umane. Unul a murit şi doi s-au îmbolnăvit. Dar noi ne continuăm experienţele. Ieri am

descărcat în pădure un camion de oglinzi şi nasturi auriţi... Nu-i interesează filmele şi nici muzica. Nişte opere nemuritoare nu le stârnesc decât ceva asemănător unor chicoteli... Trebuie să începem cu copiii. Eu, de exemplu, propun să le capturăm copiii şi să organizăm pentru ei şcoli speciale. Din păcate, întâmpinăm dificultăţi tehnice, mâinile umane nu îi pot prinde şi sunt necesare maşini speciale... De altfel, ştiţi asta la fel de bine ca mine.

— Eu nu ştiu, spuse abătut monşer Brandskugel.

Clopoţelul răsună iarăşi şi secretara anunţă:

— Beatrice, acum dumneavoastră. Vă rog...

Beatrice se agită. Fugi spre uşă, dar se opri brusc şi se uită dezorientată în jur. Se întoarse, se uită sub fotoliu şoptind: „Unde-i? Unde?...”, se uită prin anticameră cu ochii larg deschişi, se trase de păr şi urlă: „Unde-i?!”, apoi îl înşfăcă deodată pe Pereţ de haină, îl smulse din fotoliu şi-l aruncă jos. Acolo unde stătuse Pereţ se găsea o mapă maro şi Beatrice o înhăţă deîndată, stătu câteva clipe cu ochii închişi, cu faţa cuprinsă de o fericire nemărginită, ţinând strânsă la piept mapa, apoi se îndreptă încet spre uşa capitonată cu piele galbenă şi dispăru dincolo de ea. Într-o tăcere mormântală, Pereţ se ridică şi îşi curăţă pantalonii, încercând să nu privească pe nimeni. De altfel, nimeni nu-i dădea vreo atenţie: toţi se uitau spre uşa galbenă.

Ce-aş putea să-i spun? se gândi Pereţ. O să-i spun că sunt filolog şi că nu pot fi de niciun folos Administraţiei, lăsaţi-mă să plec şi nu mă voi mai întoarce niciodată, pe cuvântul meu de onoare. Atunci de ce-aţi venit aici? Întotdeauna m-a interesat foarte mult pădurea, dar nu sunt lăsat în pădure. Şi în general, eu am nimerit aici cu totul întâmplător, doar sunt filolog. Filologii, literaţii, filosofii n-au ce căuta în Administraţie. Aşa că e foarte bine că nu sunt lăsat, eu înţeleg şi sunt de acord cu asta... Nu pot fi nici în Administraţie, de unde se aruncă rahat în pădure, dar nici în pădure, unde maşinile capturează copii. Ar fi mai bine să plec de aici şi să mă ocup cu ceva mult mai simplu. Eu ştiu că aici sunt iubit, dar ei mă iubesc aşa cum un copil îşi iubeşte jucăriile. Sunt aici pentru distracţie, aici eu nu pot să învăţ pe nimeni ceea ce ştiu... Nu, asta desigur, nu trebuie să spun. Trebuie să vărs o lacrimă, dar unde să găsesc această lacrimă? Praf şi pulbere îi fac, numai să încerce să nu mă lase. Am să distrug totul şi am să plec pe jos. Pereţ îşi imagină cum

va merge sub soarele dogorâtor pe drumul prăfuit, kilometru după kilometru, iar geamantanul se va comporta din ce în ce mai independent. Şi cu fiecare pas, mai departe şi tot mai departe, se va îndepărta de pădure, de visul său, de neliniştea sa, care devenise demult sensul vieţii sale.

Cam demult n-a mai chemat pe nimeni, se gândi el. Probabil că directorul este foarte interesat de proiectul capturării copiilor. Şi de ce nu iese nimeni din cabinet? Poate că există o altă ieşire.

— Scuzaţi-mă, vă rog, spuse el, adresându-se lui monşer Brandskugel. Cât este ceasul?

Monşer Brandskugel se uită la ceasul său de la mână, se mai gândi şi spuse:

— Nu ştiu.

Atunci Pereţ se aplecă spre urechea lui şi îi şopti:

— N-am să spun nimănui. Ni-mă-nui.

Monşer Brandskugel ezită. Atinse nehotărât cu degetele jetonul de plastic cu numele său, se uită pe furiş în jur, căscă nervos, se uită iarăşi împrejur, îşi fixă mai strâns masca şi răspunse în şoaptă:

— Nu ştiu.

Apoi se ridică şi se îndepărtă grăbit spre alt colţ al anticamerei.

Secretara spuse:

— Pereţ, e rândul dumneavoastră.

— Cum adică al meu? se miră Pereţ. Eu sunt al patrulea.

— Colaborator extern Pereţ, spuse secretară, ridicând tonul. Este rândul dumneavoastră.

— Mai şi comentează..., bombăni cineva.

— Ar trebui să-i izgonim pe de-alde d-ăştia, spuse cu voce tare cineva din partea stângă.

— Cu o mătură încinsă!

Pereţ se ridică. Picioarele îi erau ca de vată. Se hârjâi inexplicabil cu palmele în părţile laterale ale corpului. Secretara îl privea ţintă.

— Pisica după peşte se prăpădeşte..., spuseră în anticameră.

— Ulciorul nu merge de două ori...

— Şi uite am suportat şi din ăştia!

— Scuzaţi-mă, însă asta dumneavoastră aţi suportat. Eu îl văd pentru prima dată.

— Păi, nici la mine nu-i pentru a douăzecea oară.

— Li-nişte! îşi înăspri tonul secretara. Păstraţi liniştea! Şi nu mai faceţi mizerie pe jos – uite dumneata, acolo... Da, da, dumitale îţi spun. Deci, colaborator Pereţ, intraţi sau nu? Sau chem paza?

— Da, spuse Pereţ. Da, o să merg.

Ultimul pe care l-a văzut în anticameră a fost monşer Brandskugel, care se baricadase într-un colţ după un fotoliu, rânjea şi stătea pe vine cu mâna dusă la buzunarul din spate al pantalonilor. Apoi îl văzu pe director.

Directorul se dovedi a fi un om zvelt, bine făcut, la vreo treizeci şi cinci de ani, într-un costum scump care i se potrivea de minune. Stătea lângă geamul larg deschis şi împrăştia firimituri de pâine porumbeilor care se îngrămădiseră pe pervaz. Cabinetul era absolut pustiu, niciun scaun, niciun birou şi doar vizavi de geam stătea agăţată pe un perete copia micşorată a tabloului *Fapta eroică a înaintaşului forestier Selivan.*

— Colaboratorul extern din Administraţie Pereţ? rosti directorul cu o voce limpede şi răsunătoare, întorcându-şi spre Pereţ faţa proaspătă de sportiv.

— D-da... Eu..., mormăi Pereţ.

— Mă bucur, mă bucur nespus. În sfârşit, ne cunoaştem. Bună ziua. Numele meu este Of. Am auzit multe despre dumneavoastră. Să facem cunoştinţă.

Pereţ se înclină din cauza timidităţii şi strânse mâna întinsă. Mâna era uscată şi viguroasă.

— Iar eu, după cum vedeţi, hrănesc porumbeii. O pasăre curioasă. Se simte în ea o imensă potenţa. Dumneavoastră, monsieur Pereţ, ce părere aveţi despre porumbei?

Pereţ se fâstâci pentru că nu putea suferi porumbeii. Faţa directorului radia însă aşa o bunăvoinţă şi aşa un viu interes şi o aşteptare atât de nerăbdătoare a răspunsului, încât Pereţ se stăpâni şi minţi:

— Îmi plac foarte mult, monsieur Of.

— Vă plac prăjiţi? Sau înăbuşiţi? Mie, de exemplu, îmi plac în plăcintă. O plăcintă de porumbei şi un pahar de vin bun, demisec – ce poate fi mai bun? Ce părere aveţi?

Şi pe faţa lui monsieur Of apăru iarăşi expresia celui mai viu interes şi a unei aşteptări nerăbdătoare.

— E minunat, spuse Pereţ, luând decizia să renunţe la luptă şi să fie de acord cu orice.

— Dar *Porumbelul* lui Picasso?! exclamă monsieur Of. Staţi să-mi aduc aminte: „Nici de mâncat, nici de băut, nici de sărutat, clipele trec vijelios...” Cât de exact este exprimată ideea incapacităţii noastre de a prinde şi de a materializa frumosul!

— Splendide poezii, remarcă stupid Pereţ.

— Când am văzut pentru prima dată *Porumbelul,* eu, ca mulţi alţii probabil, m-am gândit că desenul este greşit sau, în orice caz, anormal. Apoi, însă, prin natura serviciului, a trebuit să fiu mai atent cu porumbeii şi am înţeles dintr-odată că Picasso, acest magician, a surprins acel moment când porumbelul îşi strânge aripile înainte de aterizare. Piciorușele lui deja ating pământul, dar el este încă în aer, în zbor. Momentul transformării mişcării în imobilitate, a zborului în repaus.

— Picasso are picturi ciudate, pe care nu le înţeleg, spuse Pereţ, demonstrând astfel independenţa opiniei personale.

— O, de fapt dumneavoastră nu le-aţi contemplat destul. Ca să înţelegi pictura adevărată, nu e de-ajuns să vizitezi un muzeu de două-trei ori pe an. Picturile trebuie privite cu orele. Cât se poate de des. Şi numai originalele. Nicio reproducere. Nicio copie... Iată, priviţi această pictură. Văd după faţa dumneavoastră ce părere aveţi despre ea. Şi aveţi dreptate: este o copie proastă. Dacă însă aţi fi avut prilejul să vedeţi originalul, aţi fi înţeles imediat ideea pictorului.

— Şi care este ideea?

— Am să încerc să vă explic, continuă binevoitor directorul. Ce vedeţi în această pictură? În mod formal – o fiinţă jumătate om, jumătate pom. Pictura are un caracter static. Nu se vede şi nu este surprinsă tranziţia de la o esenţă la alta. În această pictură lipseşte tocmai principalul – direcţia timpului. Dar dacă aţi fi avut posibilitatea să examinaţi originalul, dumneavoastră aţi fi înţeles că pictorul a reuşit să introducă în imagine o simbolistică foarte profundă, că el a imortalizat nu un om-pom şi nici măcar transformarea omului în pom, ci tocmai şi doar transformarea pomului în om. Pictorul a folosit ideea unei străvechi legende pentru a ilustra apariţia unei noi personalităţi. Noul din vechi. Viul din mort. Raţiunea din materia retrogradă. Copia absolut statică şi tot ceea ce este ilustrat în ea există în afara fluxului temporal. Originalul conţine însă timpul.

— Mişcare! Vector! Săgeata timpului, cum ar fi spus Eddington...

— Şi unde este originalul? întrebă amabil Pereţ.

Directorul zâmbi.

— Originalul a fost, bineînţeles, distrus ca fiind obiect de artă, pentru a nu permite posibilitatea unei dihotomii. Prima şi a doua copie au fost şi ele distruse dintr-o oarecare precauţie...

Monsieur Of se întoarse la fereastră şi alungă cu cotul porumbeii de pe pervaz.

— Aşa. Am tot vorbit despre porumbei, rosti el cu o voce schimbată, oarecum birocratică. Numele dumneavoastră?

— Poftim?

— Numele. Numele dumneavoastră.

— Pe... Pereţ.

— Anul naşterii?

— Treizeci...

— Mai exact!

— O mie nouă sute treizeci. Cinci martie.

— Ce faceţi aici?

— Colaborator extern. Detaşat la grupul Securitatea Ştiinţifică.

— V-am întrebat: ce faceţi aici? întrebă directorul, întorcându-şi spre Pereţ privirile goale.

— Eu... Nu ştiu. Eu vreau să plec de aici.

— Opinia dumneavoastră despre pădure. Pe scurt.

— Păi, pădurea... Eu întotdeauna... Mi-e... teamă de ea. Şi o iubesc.

— Părerea dumneavoastră despre Administraţie?

— Sunt mulţi oameni buni aici, însă...

— Ajunge.

Directorul se apropie de Pereţ, îl prinse amical de umeri şi privindu-l în ochi spuse:

— Ascultă, prietene! Lasă! O facem în trei? Hai s-o chemăm pe secretară, ai văzut ce muiere bună? Asta nu mai e o simplă muiere, astea-s treizeci şi patru de plăceri! „Să destupăm, băieţi, nepreţuitul vin!”, fredonă el cu o voce nazală. Ce zici? Îl destupăm? Lasă asta, nu-mi place. Ai înţeles? Ce zici în privinţa asta?

El începu dintr-odată să miroasă a alcool şi a salam cu usturoi, iar ochii i se îndreptară spre rădăcina nasului.

— Îl chemăm pe inginer, pe monşerul meu Brandskugel, continuă el, strângându-l la piept pe Pereţ. El povesteşte aşa nişte întâmplări – nu mai ai nevoie de niciun aperitiv... Mergem?

— Practic, s-ar putea, spuse Pereţ. Numai că eu...

— Păi, care-i problema ta?

— Eu, monsieur Of...

— Lasă! Ce mă tot iei cu monsieur? Camarad – ai înţeles? Fratello!

— Eu, camarade Of, am venit să vă rog...

— Roa-a-agă-mă! Nu-mi pare rău de nimic! Ai nevoie de bani? Îţi dau bani! Nu-ţi place de cineva? Spune-mi şi mai vedem! Ei, ce zici?

— N-nu, eu nu vreau decât să plec. Eu nu pot să plec nicicum, eu am nimerit întâmplător aici, camarade Of, şi nu am ce să fac aici. Permiteţi-mi să plec. Nimeni nu vrea să mă ajute şi eu vă rog, ca pe un director...

Of îl eliberă pe Pereţ din îmbrăţişare, îşi aranjă cravata şi zâmbi sec:

— Vă înşelaţi, Pereţ, spuse el. Eu nu sunt directorul. Eu sunt referentul directorului la resurse umane. Scuzaţi-mă, v-am reţinut. Poftiţi, pe uşa aceasta. Directorul vă primeşte.

Deschise larg în faţa lui Pereţ o uşiţă joasă din adâncurile cabinetului său şi făcu cu mâna un gest de invitaţie. Pereţ tuşi, îl salută cu o mişcare scurtă a capului şi, aplecându-se, se târî spre următoarea încăpere. I se păru că fusese lovit uşor în partea dorsală. De altfel, poate că doar i se păruse, sau poate că monsieur Of se cam grăbise cu închisul uşii.

Încăperea în care intră era o copie fidelă a anticamerei şi chiar şi secretară de aici era o copie exactă a primei secretare, dar cea de faţă citea o carte intitulată *Sublimarea genialităţii.* Şi-ntocmai ca şi în cealaltă anticameră, în fotolii stăteau vizitatori palizi, cu reviste şi ziare. Aici era şi profesorul Kakadou, care suferea amarnic datorită unui scărpinat pe fond nervos, şi Beatrice Vakh cu mapa maro pe genunchi. Ce-i drept, toţi ceilalţi îi erau necunoscuţi, iar sub copia picturii *Fapta eroică a înaintaşului forestier Selivan* se aprindea şi se stingea cu regularitate un anunţ sever: LINIŞTE! De aceea, nimeni nu vorbea aici. Pereţ se lăsă precaut pe marginea unui fotoliu. Beatrice Vakh îi zâmbi – un pic încordată, dar în general prietenoasă.

După un minut, în tăcerea nervoasă răsună un clopoţel şi secretară, lăsând de-o parte cartea, spuse:

— Preasfinţia voastră Luca, sunteţi invitat. Preasfinţia sa Luca arăta îngrozitor şi Pereţ îşi întoarse privirile de la el. Nu-i

nimic, se gândi el, închizând ochii. O să rezist. Îşi aminti de seara ploioasă de toamnă când au adus-o în apartament pe Esthera, înjunghiată chiar la uşa casei lor de un boschetar beat..., de vecinii care l-au înşfăcat şi pe el, de cioburile ce-i trosneau din gură – muşcase din pahar când i-au adus apă... Da, se gândi el, ce a fost mai greu a trecut...

Atenţia îi fu atrasă de zgomotul unor zgârieturi repezi. Deschise ochii şi se uită împrejur. Dincolo de fotoliul alăturat, profesorul Kakadou se scărpina înverşunat cu amândouă mâinile la subsuori. Întocmai ca o maimuţă.

— Ce credeţi, trebuie să separăm băieţii de fete? şopti cu glas tremurat Beatrice.

— Nu ştiu, răspunse iritat Pereţ.

— Educaţia complexă are desigur avantajele ei, continuă să mormăie Beatrice, dar ăsta este un caz aparte... Doamne! izbucni ea pe un ton plângăcios. Dacă mă goneşte? Unde o să mă duc atunci? Deja ne-au gonit de peste tot şi nu mi-a mai rămas nicio pereche de pantofi decenţi. Toţi ciorapii mi s-au destrămat, pudra-i cocoloaşe...

Secretara lăsă deoparte *Sublimarea genialităţii* şi rosti severă:

— Nu deviaţi.

Beatrice Vakh încremeni speriată. Şi în acel moment, uşa joasă se deschise larg şi în anticameră se strecură un om ras în cap.

— Pereţ e aici? întrebă tunător.

— Este, sări Pereţ.

— Cu lucrurile la ieşire! Maşina pleacă peste zece minute, hai mai repede!

— Unde-i maşina? De ce?

— Tu eşti Pereţ?

— Da...

— Aţi vrut să plecaţi sau nu?

— Eu am vrut, însă...

— Păi, cum vreţi, urlă supărat cel ras. Treaba mea e să vă spun.

Dispăru înapoi de unde apăruse şi uşiţa se închise. Pereţ se avântă în urma lui.

— Înapoi! ţipă secretara şi nişte mâini îl prinseră de haină.

Pereţ se smuci disperat şi haina lui pârâi.

— Păi, acolo e maşina! gemu el.

— Aţi înnebunit! se enervă secretara. Unde năvăliţi aşa? Uite acolo uşa, aia pe care scrie IEŞIRE, iar dumneavoastră unde...?

Mâini vânjoase îl îndreptară pe Pereţ spre inscripţia IEŞIRE. Dincolo de uşă era o sală largă, cu multe colţuri în care se zăreau nenumărate uşi şi Pereţ începu să se agite, deschizându-le una după alta.

Soare puternic, pereţi albi şi sterili, oameni în halate albe. Un spate gol, uns cu iod. Miros de farmacie. Nu-i asta.

Întuneric, păcăniturile unui proiector de film. Pe ecran, cineva este tras de urechi în toate părţile. Pete albe – feţe nemulţumite întoarse spre el. O voce: „Uşa! Închide uşa!" Nici asta nu-i...

Alunecând pe parchet, Pereţ străbătu sala.

Miros de cofetărie. O coadă mică şi sacoşe. Dincolo de o barieră de sticlă strălucesc sticlele cu kefir şi au înflorit torturile şi prăjiturile.

— Domnilor! ţipă Pereţ. Unde-i ieşirea?

— Ieşirea de unde? întrebă vânzătorul grăsan cu bonetă de bucătar.

— De aici...

— Uitaţi, este chiar uşa la care staţi.

— Nu-l ascultaţi, îi spuse vânzătorului un bătrânel debil din coadă. Ăsta-i unul mai glumeţ, care ţine coada în loc... Hai, la treabă, nu-i mai daţi atenţie.

— Dar eu nu glumesc, protestă Pereţ. Acum îmi pleacă maşina...

— Da, nu e ăla, recunoscu bătrânelul. Ăla tot timpul întreabă unde este toaleta. Unde spuneţi că vă este maşina, domnule?

— Pe stradă...

— Pe ce stradă? întrebă vânzătorul. Sunt multe străzi...

— Mi-e indiferent care, eu nu vreau decât să ies afară.

— Nu, spuse perspicace bătrânelul. Ăsta e tot ăla. Şi-a schimbat doar reprezentaţia. Nu-l mai băgaţi în seamă.

Pereţ se uită disperat împrejur. Sări înapoi în sală şi împinse uşa învecinată. Uşa era închisă. O voce nemulţumită întrebă:

— Cine e acolo?

— Vreau să ies! urlă Pereţ. Unde este ieşirea?

— Aşteptaţi un pic.

De după uşă se auzi un freamăt, un plescăit de apă şi zgomot de sertare trântite. Vocea întrebă:

— Ce vă trebuie?

— Să ies! Trebuie să ies!
— Acum.
Scârţâi o cheie în broască şi uşa se deschise. În cameră era întuneric.
— Treceţi, spuse vocea.
Mirosea a substanţe developante. Întinzând mâinile în faţă, Pereţ înaintă şovăielnic câţiva paşi.
— Nu văd nimic, spuse el.
— O să vă obişnuiţi imediat, spuse vocea. Ei, haideţi, mergeţi, ce v-aţi oprit?
Pereţ fu luat de mânecă şi condus mai departe.
— Semnaţi, uite aici, spuse vocea.
Între degetele lui Pereţ apăru un creion. Acum reuşi să vadă în întuneric foaia de hârtie, de un alb foarte incert.
— Aţi semnat?
— Nu. Dar pentru ce să semnez?
— Nu vă fie teamă. Asta nu-i o condamnare la moarte. Semnaţi că n-aţi văzut nimic.
Pereţ semnă la nimereală. Din nou fu înşfăcat de mânecă, îl conduseră printre nişte draperii, apoi vocea întrebă:
— Cât de mulţi v-aţi adunat?
— Patru, se auzi parcă de după uşă.
— Sunteţi încolonaţi? Atenţie că acum o să deschid uşa şi voi da drumul unuia dintre voi. Treceţi câte unul, nu vă îmbrânciţi şi fără glume. E clar?
— E clar… Nu-i pentru prima dată.
— Nu şi-a uitat nimeni hainele?
— N-am uitat, n-am uitat. Daţi-i drumul!
Se auzi din nou un scrâşnet de cheie. Pereţ era gata-gata să orbească din cauza luminii puternice şi-n acel moment îi dădură un brânci. Cu ochii încă închişi, se prăvăli peste nişte trepte şi doar atunci înţelese că se află într-o curte interioară a Administraţiei. Izbucniră voci nemulţumite:
— Hei, ce-i cu tine, Pereţ? Grăbeşte-te! Cât o să te mai aşteptăm?
În mijlocul curţii trona un camion plin cu angajaţii grupului Securitatea Ştiinţifică. Din cabină se uita Kim şi dădea supărat din mână. Pereţ fugi spre maşină, se căţără la bord, îl prinseră, îl traseră şi-l aruncară pe podea. Camionul mugi, se smuci, cineva îl călcă pe mână pe Pereţ, cineva se aşeză apăsat pe el şi toţi au strigat, au râs şi au pornit la drum.

— Peppy, uite-ţi geamantanul, spuse cineva.

— Pereţ, e adevărat că dumneavoastră plecaţi?

— Pan Pereţ, nu doriţi o ţigară?

Pereţ îşi aprinse ţigara, se aşeză pe geamantan şi îşi ridică gulerul de la haină. I se dădu un trenci şi Pereţ, zâmbind a mulţumire, se înfăşură în el. Camionul prinsese viteză şi, cu toate că ziua era călduroasă, vântul care le venea în întâmpinare părea foarte pătrunzător. Pereţ fuma, ţinând ţigara în pumn, şi se uita în jur. „Merg, se gândea el, merg! E ultima dată când te mai văd, zidule. E ultima dată când vă mai văd, vilelor. Adio, groapă de gunoi, pe aici pe undeva mi-am lăsat galoşii. Adio, baltă; adio şah; adio kefir. Ce minunat, cât de uşor! În viaţa mea n-am să mai beau kefir. În viaţa mea n-am să mai joc şah!...”

Adunându-se lângă cabină, ţinându-se între ei şi ascunzându-se unul după celălalt de vântul puternic, angajaţii discutau pe teme abstracte.

— Asta a fost calculat şi eu însumi am numărat. Dacă totul va continua aşa, atunci peste şaizeci de ani la fiecare metru pătrat de teritoriu vom avea zece angajaţi. Iar masa totală va fi atât de grea, că stânca se va prăbuşi. O să avem nevoie atât de mult de mijloace de transport pentru aprovizionarea cu alimente, încât vom fi obligaţi să creăm o bandă rulantă de automobile între Administraţie şi Continent, maşinile vor rula cu viteza de 40 km/h, la o distanţă de un metru între ele, iar descărcarea se va face din mers... Nu, eu sunt convins că deja de acum direcţia se gândeşte la regularizarea fluxului de noi angajaţi. Păi, gândiţi-vă şi singuri – comandantul hotelului: este inadmisibil aşa ceva, sunt şapte şi acum-acum vine şi-al optulea şi toţi sunt sănătoşi. Meşterilă consideră că trebuie să facem ceva în privinţa asta. Nu, nu neapărat o sterilizare, aşa cum propune el...

— Să vorbească oricine, da’ nu Meşterilă!

— Păi, asta zic şi eu, că nu este obligatorie sterilizarea...

— Se spune că vor fi mărite concediile anuale până la şase luni.

Lăsară în urmă parcul şi Pereţ înţelese brusc că maşina nu merge în direcţia bună. Acum vor ieşi pe poartă şi vor începe să coboare pe serpentine, jos, sub stâncă.

— Auziţi, noi unde mergem? întrebă el îngrijorat.

— Cum unde? Să luăm salariul.

— Adică nu pe Continent?

— De ce pe Continent? Casierul deja a ajuns la staţia biologică.

— Deci dumneavoastră mergeţi la staţia biologică? În pădure?

— Păi, da. Doar suntem Securitatea Ştiinţifică şi deci primim banii la staţia biologică.

— Şi cu mine cum rămâne? întrebă dezorientat Pereţ.

— Şi tu o să primeşti. Ţi se cuvine şi o primă. Apropo, aveţi toate formele legale?

Angajaţii începură să se foiască, să scoată din buzunare şi să cerceteze cu atenţie hârtii ştampilate, de diferite dimensiuni şi culori.

— Pereţ, aţi completat şi dumneavoastră chestionarul?

— Ce chestionar?

— Adică, daţi-mi voie, ce vreţi să spuneţi – ce chestionar? Formularul numărul optzeci şi patru.

— N-am completat nimic, spuse Pereţ.

— Stimaţi domni! Ce înseamnă asta? Pereţ nu are hârtii!

— Eh, nu contează asta. Probabil că are legitimaţie...

— N-am legitimaţie, spuse Pereţ. Eu n-am nimic. Doar un geamantan şi, uite, un trenci... De fapt, eu nici nu voiam în pădure, eu intenţionam să plec.

— Dar examinarea medicală? Dar vaccinările?

Pereţ clătină din cap. Camionul gonea deja pe serpentine şi Pereţ se uita detaşat la pădure, la straturile ei plate şi poroase de sub orizont, la fierberea ei turbulentă şi îngheţată, la păienjenişul lipicios al ceţii în umbra stâncii.

— Asemenea lucruri nu se iartă cu una cu două, spuse cineva.

— Păi, în fond, pe drum nu sunt obiective...

— Dar Meşterilă?

— Păi, ce-i cu Meşterilă, dacă nu sunt obiective?

— Asta, presupun că nu ştii. Şi nimeni nu ştie. Iar anul trecut, Candid a zburat fără documente, un tânăr temerar, şi unde-i acum Candid?

— În primul rând, n-a fost anul trecut, ci mult mai devreme. Şi în al doilea rând, el pur şi simplu a pierit. La postul lui.

— Da? Dar tu ai văzut ordinul?

— Asta-i corect. N-a existat niciun ordin.

— Deci nici măcar n-avem pe ce să ne contrazicem. Cum l-au pus în buncăr, la punctul de trecere, aşa stă acolo şi acum. Completează chestionare...

— Şi cum, măi, Peppy, n-ai completat chestionarele? Poate o fi ceva necurat cu tine?

— O secundă, domnilor! Aceasta e o chestiune serioasă. Pentru orice eventualitate, propun să-l verificăm pe salariatul Pereţ, ca să zic aşa, printr-o procedură democratică! Cine va fi secretarul nostru?

— Secretar – Meşterilă!

— Foarte bună propunere. Îl alegem secretar de onoare pe mult stimatul nostru Meşterilă. Văd după expresiile tuturor că avem o unanimitate. Şi cine va fi asistentul secretarului?

— Tovarăş secretar Vanderbilt!

— Vanderbilt?... Să zicem... Există propunerea să-l alegem asistent de secretar pe Vanderbilt. Alte propuneri? Cine este pentru? Împotrivă? Se abţine cineva? Hm... Două abţineri. Dumneavoastră de ce v-aţi abţinut?

— Eu?

— Da, da, chiar dumneata.

— Nu văd sensul. Pentru ce să scoatem sufletul din om? Lui şi-aşa nu-i e bine!

— Înţeleg. Dar dumneata?

— Nu-i afurisita ta de treabă!

— Cum doriţi... Asistent de secretar, notaţi: s-au abţinut doi. Începem. Cine-i primul? Nu doreşte nimeni? Atunci, daţi-mi voie! Angajat Pereţ, răspundeţi la următoarea întrebare. Ce distanţă aţi parcurs în perioada dintre anii douăzeci şi cinci şi treizeci: a) pe jos, b) cu transportul terestru, c) cu transportul aerian? Nu vă grăbiţi, mai gândiţi-vă. Uitaţi aici nişte hârtie şi un creion.

Pereţ luă supus hârtia şi creionul şi începu să-şi amintească. Camionul se zdruncină. La început îl priveau toţi, apoi se plictisiră să se mai uite şi cineva porni să mormăie:

— Nu de suprapopulare mi-e teamă. Aţi văzut câtă aparatură zace? Pe locul viran, după ateliere – aţi văzut? Şi ce fel de aparatură o fi, ştiţi? Corect, este în lăzi bătute în cuie. Şi nimeni nu are timp să le deschidă şi să privească. Şi ştiţi ce-am văzut eu acolo, alaltăieri seară? M-am oprit şi eu să fumez, când aud deodată un trosnet. Mă întorc şi văd: peretele unei lăzi imense, cât casa de mare, se sparge şi se deschide larg precum o

poartă. Şi din ladă se târăşte un mecanism. Nu am să vi-l descriu, ştiţi şi singuri de ce. Însă aşa o privelişte... A mai stat el câteva secunde, a aruncat din el în sus o ţeavă lungă cu o chestie rotativă în vârf, ca şi cum s-ar fi uitat în jur, apoi s-a târât înapoi în ladă şi-a pus capacul la locul lui. Atunci am simţit că-mi vine rău şi pur şi simplu nu-mi venea să-mi cred ochilor. Iar astăzi de dimineaţă îmi zic: „Hai, totuşi, să văd!”. Am venit şi m-au trecut fiorii. Lada în ordine, nicio crăpătură, iar peretele fusese bătut în cuie din interior! Iar afară nu ieşeau decât nişte vârfuri ascuţite, strălucitoare şi lungi cât degetul. Şi acum, mă-ntreb: de ce-a ieşit? Şi o fi singurul de felul ăsta? Poate că în fiecare noapte, ei toţi, uite-aşa... se uită în jur. Şi până când ne va ajunge suprapopularea, între timp, ei ne vor pregăti cândva o noapte a lui Bartolomeu şi toate oscioarele noastre vor zbura în râpă sau poate nici măcar oscioarele, ci doar o făină de oase... Ce? Nu, mulţumesc, dragă, spune-le şi singur inginerilor, dacă vrei. Eu doar maşina asta am văzut-o, de unde să ştiu acum dacă aveam voie să o văd sau nu? Pe lăzi nu existau sigilii...

— Deci, Pereţ, sunteţi gata?

— Nu, răspunse Pereţ. Nu pot să-mi aduc aminte nimic. A fost prea demult.

— Ciudat. Uite, eu, de exemplu, îmi aduc aminte perfect. Şase mii şapte sute şi un kilometru pe calea ferată, şaptesprezece mii o sută cincizeci şi trei de kilometri pe cale aeriană (dintre care trei mii două sute cincisprezece kilometri pentru nevoi personale) şi cincisprezece mii şapte kilometri – pe jos. Şi doar eu sunt mai în vârstă decât dumneavoastră. Ciudat, ciudat, Pereţ... Mă rog, fie. Să încercăm următorul punct. Ce jucării aţi preferat la vârsta preşcolară?

— Tancurile mecanice, spuse Pereţ şi îşi şterse transpiraţia de pe frunte. Şi maşinile blindate.

— Aha! Ţineţi minte! Şi nu era decât la vârsta preşcolară, în timpuri, cum să zic, mult mai îndepărtate. Deşi, cu mai puţină responsabilitate, nu-i aşa, Pereţ? Aşa, deci. Tancuri şi blindate... Următorul punct... La ce vârstă v-aţi simţit atras de femei, în paranteză – de bărbaţi? Expresia din paranteză este adresată, de regulă, femeilor. Puteţi răspunde.

— Demult, spuse Pereţ. Asta a fost foarte demult.

— Mai exact.

— Dar dumneavoastră? întrebă Pereţ. Mai întâi spuneţi dumneavoastră, apoi am să vă spun şi eu.

Cel care prezida dădu din umeri.

— Eu n-am nimic de ascuns. Prima dată mi s-a întâmplat la vârsta de nouă ani, când mi-au făcut baie împreună cu verişoara mea... Iar acum, vă rog, dumneavoastră.

— Nu pot, spuse Pereţ. Nu vreau să răspund la astfel de întrebări.

— Prostule, îi şoptiră la ureche. Ia-ţi o mină serioasă, trage şi tu o minciună şi gata. Ce te mai chinui? Cine o să te verifice?

— Bine, se supuse Pereţ. La vârsta de zece ani, când mi-au făcut baie împreună cu un căţel pe care îl chema Murka.

— Minunat, exclamă prezidentul şedinţei. Iar acum, enumeraţi bolile de care aţi suferit la picioare.

— Reumatism.

— Încă!

— Şchiopătat intermitent.

— Foarte bine. Altceva?

— Guturai.

— Asta nu e boală de picioare.

— Nu ştiu. Poate pentru dumneavoastră nu-i o boală de picioare. Pentru mine însă – tocmai de picioare este. Te uzi la picioare – hop, şi guturaiul.

— Mă rog, să zicem. Şi altceva?

— Dar nu e suficient?

— Cum doriţi. Vă previn însă: cu cât mai mult, cu atât mai bine.

— Gangrenă spontană, spuse Pereţ. Cu o amputare ulterioară. Asta a fost ultima boală a picioarelor mele.

— Acum, mă rog, e destul. Ultima întrebare. Concepţia dumneavoastră despre lume. Pe scurt.

— Materialist, spuse Pereţ.

— Ce fel de materialist?

— Emoţional.

— Nu mai am întrebări. Şi dumneavoastră, domnilor?

Nu mai era nicio întrebare. Unii angajaţi moţăiau, iar ceilalţi discutau cu spatele întors la prezident. Camionul mergea acum încet. Se făcuse cald, mirosea a umezeală şi a pădure, un miros neplăcut şi înţepător, care nu ajungea până la Administraţie în zilele obişnuite. Camionul mergea cu motorul oprit şi din depărtare, de la foarte mare depărtare, se auzea chiorăitul slab al unei furtuni.

— Stau şi mă minunez, privindu-vă, spunea asistentul secretarului, întorcând şi el spatele prezidentului. Un pesimism nesănătos. Prin natura lui, omul este un optimist, asta în primul rând. În al doilea rând – şi în principal – oare credeţi că directorul se gândeşte mai puţin decât dumneavoastră la toate aceste lucruri? E chiar amuzant. În ultimul său discurs, adresându-mi-se direct, directorul a dezvăluit nişte perspective măreţe. Chiar mi s-a tăiat răsuflarea de entuziasm şi nu mi-e ruşine să recunosc asta. Eu întotdeauna am fost optimist, însă această imagine... Dacă vreţi să ştiţi, totul va fi dărâmat, toate aceste depozite, vilele... Se vor înălţa clădiri de o frumuseţe orbitoare, din materiale transparente şi translucide, stadioane, bazine, parcuri aeriene, bodegi şi birturi de cristal! Scări spre cer! Femei zvelte şi mlădioase, cu pielea bronzată şi elastică. Biblioteci! Muşchi! Laboratoare! Pătrunse de soare şi lumină! Program de voie! Automobile, glidere, dirijabile... Dezbateri, hipnostudii, stereo-cinema... Angajaţii vor sta după orele de servici în biblioteci, gândind şi compunând piese muzicale, vor cânta la ghitări şi la alte instrumente muzicale, vor sculpta în lemn şi îşi vor citi unul altuia poezii!...

— Şi tu ce o să faci?

— Eu voi ciopli în lemn.

— Şi mai ce?

— O să mai scriu şi poezii. Or să mă înveţe să scriu poezii, eu am un scris frumos.

— Şi eu ce am să fac?

— Ce vrei! spuse mărinimos asistentul secretarului. Să cioplești în lemn, să scrii poezii... Ce vrei.

— Dar eu nu vreau să cioplesc lemnul. Eu sunt matematician.

— Păi, foarte bine! Să fii sănătos şi să te ocupi de matematică!

— Sunt sănătos şi acum chiar mă ocup de matematică!

— Şi acum chiar eşti plătit să faci asta. Ce prostie! O să sari din turnuri.

— De ce?

— Cum adică – de ce? Este interesant totuşi...

— Nu e interesant.

— Ce vrei să spui? Că în afară de matematică, nu te mai interesează nimic?

— Da, în general, cred că nimic… Munceşti toată ziua şi atât de mult te zăpăceşti, că nu te mai interesează nimic.

— Eşti un om limitat. Nu-i nimic, o să te dezvolţi. Îţi vor găsi ceva talente, o să compui muzică, vei sculpta ceva…

— Să compun muzică – nu-i o problemă. Dar unde găsesc ascultătorii?…

— Mă rog, eu am să te ascult cu plăcere… Pereţ, iată…

— Asta doar ţi se pare. N-ai să mă asculţi. Şi nici poezii n-ai să scrii. O să decupezi ceva într-un lemn şi apoi o să te duci la muieri. Sau o să te îmbeţi. Că doar te ştiu. Şi vă ştiu pe toţi cei de aici. Veţi umbla de la Bodega de cristal până la Bufetul de diamant. Mai ales, dacă va fi program de voie. Chiar mi-e şi frică să mă gândesc ce va fi, dacă aici veţi avea un program de voie.

— Fiecare om este un geniu în ceva, îl contrazise asistentul secretarului. Trebuie doar găsită în el această genialitate. Noi nici nu bănuim, dar poate că eu sunt un geniu culinar, iar tu, să zicem, eşti un geniu farmaceutic, aşa că ne ocupăm cu ce nu trebuie şi ne dezvoltăm prea puţin. Directorul a spus că în viitor de asta se vor ocupa specialiştii, ei vor fi cei care vor căuta potenţialele noastre ascunse…

— Ei, ştii, potenţialul este o chestiune de fineţe. Eu, în general, nu te contrazic, poate că într-adevăr în fiecare dintre noi există un geniu, dar ce te faci dacă această genialitate nu-şi poate găsi aplicabilitatea decât ori în trecutul îndepărtat, ori în viitorul îndepărtat, iar în prezent nici măcar nu este socotită o genialitate, indiferent dacă o manifeşti sau nu. Este bine, desigur, dacă se constată că eşti un geniu culinar. Dar dacă se descoperă că eşti un birjar genial, că Pereţ este un geniu în cioplirea vârfurilor de piatră, iar eu sunt un geniu în găsirea unui X-câmp, despre care nimeni încă nu ştie nimic şi despre care se va afla abia peste zece ani?… Şi atunci, cum ar fi spus poetul, se va întoarce spre noi faţa neagră a timpului liber.

— Băieţi, spuse cineva, n-am luat la noi nimic de haleală. Până ajungem, până primim banii…

— Stoian o să ne dea de mâncare.

— Aşteaptă tu să-ţi dea Stoian de mâncare. Ei sunt acolo pe sistem de raţii.

— Ca să vezi, nevastă-mea a vrut să-mi dea nişte sandvişuri!…

— Nu-i nimic, mai răbdăm, uite deja punctul de control.

Pereţ întinse gâtul. În faţa lui se ridica pădurea precum un zid galben-verzui, iar drumul intra în ea precum firul într-un covor pestriţ. Camionul trecu pe lângă un panou din placaj: ATENŢIE! REDUCEŢI VITEZA! PREGĂTIŢI DOCUMENTELE! Se vedea deja bariera vărgată coborâtă, „ciupercuţa” santinelei de lângă ea, iar mai la dreapta – sârma ghimpată, conurile albe izolatoare, turnurile cu grilaje şi reflectoare. Camionul se opri. Toţi îl priveau pe gardianul care picotea sub „ciupercuţa” lui, stând aşezat, cu picioarele încrucişate şi cu carabina la subsuoară. De buza lui atârna o ţigară stinsă, iar spaţiul de sub „ciupercuţă” era plin de mucuri. Alături de barieră se înălţa un par pe care erau bătute în cuie tot felul de avertismente: ATENŢIE! PĂDURE!, PREZENTAŢI LEGITIMAŢIA DESFĂCUTĂ!, NU RĂSPÂNDI INFECŢIA! Şoferul claxonă delicat. Gardianul deschise ochii, se uită înainte cu priviri tulburi, apoi se desprinse de ghereta lui şi dădu ocol vehiculului.

— Sunteţi cam mulţi, spuse el răguşit. După bani?

— Chiar aşa, spuse linguşitor fostul prezident.

— Bravo, bună treabă! spuse gardianul. Înconjură camionul, se urcă pe scară şi se uită înăuntru. Oho, câţi sunteţi! le reproşă el. Dar mâinile? Cum sunt mâinile? Curate?

— Curate! răspunseră în cor angajaţii, iar unii chiar îşi arătară palmele.

— Curate la toţi?

— La toţi.

— Bine-bine, spuse gardianul şi se băgă în cabină până la brâu. De acolo se auzea: „Cine-i şeful? Dumneavoastră sunteţi şeful? Câţi ai adus? Aha... Nu minţi? Care-i numele? Kim? Vezi tu, Kim, eu am să-mi notez numele tău... Salut, Voldemar! Tot mai mergi?... Iar eu tot mai păzesc. Ia arată-mi legitimaţia... Hai-hai, nu mai mârâi, ia arată-mi-o... Legitimaţia e OK, altfel te-aş... Ce-i asta, scrii numere de telefon pe legitimaţie? Ia stai... Cine mai e şi Charlotte asta? Aha, mi-aduc aminte. Dă-mi să-l scriu şi eu... Mulţumesc. Hai, mergeţi. Puteţi să mergeţi.”

Gardianul sări de pe scară, ridicând praful cu cizmele lui, se îndreptă spre barieră şi se lăsă cu tot corpul pe contragreutate. Bariera se ridică încet şi izmenele agăţate de ea căzură în praf. Camionul se urni din loc.

În camion începură discuţii aprinse, dar Pereţ nu auzi nimic. Intra în pădure. Pădurea se apropia, venea spre ei şi se

îngrămădea tot mai sus şi mai sus, precum un val oceanic, până când îi înghiţi. Nu mai era nici soare şi cer, nici spaţiu şi timp – pădurea le luase locul. Erau doar sclipiri de culori întunecate, aer umed şi dens, mirosuri ciudate, ca de fum sufocant, şi un gust astringent în gură. Doar sunetul nu era atins de pădure: zgomotele pădurii erau acoperite de vuietul motorului şi de pălăvrăgeala angajaţilor. Iată şi pădurea, îşi repeta Pereţ, uite că am ajuns şi eu în pădure, continuă el să repete absurd. Nu de deasupra, ci dinăuntru, nu observator, ci participant. Uite că sunt în pădure. Ceva răcoritor şi umed îi atinse faţa, îl gâdilă, se desprinse şi coborî încet pe genunchii lui. Se uită: un fir lung şi subţire de vegetaţie, sau poate un animal, sau poate pur şi simplu atingerea pădurii, un salut prietenesc sau o pipăire suspicioasă; nu atinse acest fir.

Între timp, camionul gonea pe drumul ofensivei glorioase; galbenul, verdele, maroul dispăreau resemnate în urmă, iar de-a lungul marginii drumului se întindeau coloanele părăsite şi uitate ale veteranilor armatei invadatoare, buldozere negre cabrate pe roţile din spate, cu scuturile ruginite şi smulse cu furie, tractoare scufundate în pământ până la cabină în urma cărora şerpuiau şenilele destrămate, camioane lipsite de roţi şi fără geamuri – totul era mort, abandonat pentru totdeauna, însă că şi până acum priveau înainte neînfricate spre adâncul pădurii cu radiatoarele lor dezmembrate şi cu farurile sparte. Iar în jur, pădurea fremăta, tremura şi se contorsiona, schimbându-şi culorile, strălucind şi pâlpâind, înşelând vederea cu fluxul şi refluxul ei, batjocoritoare, înfricoşătoare, persiflantă, era absolut neobişnuită, era imposibil de descris, era greţoasă.

Capitolul şase

Deschizând portiera jeepului, Pereţ se uită în desişuri. Nu ştia ce ar trebui să vadă. Poate ceva asemănător unei piftii dezgustătoare. Ceva neobişnuit, de nedescris. Dar cel mai neobişnuit şi inimaginabil, cel mai imposibil lucru în aceste hăţişuri era prezenţa oamenilor şi tocmai de aceea Pereţ îi vedea doar pe ei. Veneau spre jeep, zvelţi, dibaci, fermi şi graţioşi, mergând uşor, fără poticneli, alegându-şi instantaneu şi precis locul unde urmau să păşească, părând că ignoră pădurea, că sunt în ea ca la ei acasă şi că această deja le aparţine şi poate că nici nu disimulau, ci chiar gândeau aşa cu adevărat, iar pădurea atârna deasupra lor, râzând muteşte şi arătându-i cu miriadele de degete batjocoritoare, prefăcându-se cu abilitate în ceva cunoscut, supus şi accesibil – absolut prietenoasă. Deocamdată. Până la un moment dat...

— Mamă, ce gagică bună e Rita asta! îi spuse lui Pereţ fostul şofer Birlic. Stătea alături de jeep, cu picioarele lui crăcănate larg desfăcute, ţinând cu uşurinţă între coapse o motocicletă tremurătoare şi sforăitoare. Precis aş fi ajuns la ea, dacă n-ar fi fost acest Quentin... Un bărbat atent.

Quentin şi Rita se apropiaseră foarte mult şi Stoian coborî de la volan să le iasă în întâmpinare.

— Ei, ea ce mai face? întrebă Stoian.

— Respiră, răspunse Quentin, cercetându-l cu atenţie pe Pereţ. Ce, aţi adus banii?

— El este Pereţ, spuse Stoian. Ţi-am povestit.

Rita şi Quentin îi zâmbiră lui Pereţ. Nu era timp să-i privească mai atent şi Pereţ se gândi doar în treacăt că nu mai văzuse niciodată până acum o femeie atât de ciudată precum Rita şi un bărbat atât de profund nefericit precum Quentin.

— Salut, Pereţ! spuse Quentin, continuând să zâmbească. Aţi veniţi să vă uitaţi? N-aţi mai văzut niciodată până acum?

— Nici acum nu văd, spuse Pereţ. Indiscutabil, această nefericire şi această ciudăţenie erau imperceptibil, dar foarte puternic, legate între ele.

Stând cu spatele la ei, Rita îşi aprinse o ţigară.

— Dumneavoastră nu vă uitaţi unde trebuie, spuse Quentin. Priviţi drept înaintea dumneavoastră. Să nu-mi spuneţi că nu vedeţi!

Şi atunci Pereţ văzu şi imediat uită de oameni. A apărut întocmai ca o imagine ascunsă de pe hârtia fotografică, ca o figură din ilustraţia puzzle pentru copii „Unde s-a ascuns iepuraşul?” – şi odată văzută, era imposibil s-o mai piardă din vedere. Era foarte aproape şi începea de la zece paşi de roţile jeepului şi de potecă. Pereţ înghiţi convulsiv.

Un stâlp viu se înălţa spre coroanele pomilor, un snop de vrejuri extrem de subţiri şi străvezii, lipicioase şi strălucitoare, şerpuite şi încordate, un snop ce străpungea frunzişul des, tot mai sus, spre nori. Se năştea dintr-o cloacă, o haznă uleioasă şi clocotitoare, plină de protoplasmă – vie, activă, umflată de bulele de carne primitivă, organizându-se preocupată şi descompunându-se imediat, revărsând produsele descompunerii pe malurile plate şi scuipând spume cleioase... Şi imediat, de parcă s-ar fi activat filtre sonore invizibile, peste sforăitul motocicletei începu să se distingă vocea haznalei: clocotire, plescăit, plânset cu sughiţuri, gâlgâială, gemete prelungi de mlaştină; se urni spre ei şi zidul greu al mirosurilor: carne crudă însângerată, puroi, fiere proaspătă, zer, lipici fierbinte – şi doar atunci Pereţ observă că Rita şi Quentin au atârnate la piept măşti de oxigen şi văzu cum, schimonosindu-se dezgustat, Stoian ridică spre faţă masca aparatului de respirat, dar nici el nu şi-o puse de parcă ar fi sperat că măcar mirosurile îi vor povesti tot ceea ce ochii şi urechile nu-i spuseseră...

— Băi, da’ pute aici la voi, spuse scârbit Birlic. Parcă ar fi la morgă...

Iar Quentin îi spunea lui Stoian:

— Ai fi putut şi tu să-l rogi pe Kim să intervină în legătură cu raţia. La noi totuşi e o secţie periculoasă. Avem şi noi dreptul la ciocolată, lapte...

Iar Rita fuma gânditoare, scoţând fumul pe nările subţiri, fremătătoare.

Arborii din jurul haznalei fremătau, aplecându-se tandri deasupra ei, toate ramurile lor erau întoarse într-o singură parte şi coborau spre masa clocotitoare, în timp ce de pe ramuri se prelingeau şi cădeau în cloacă liane groase şi pletoase, iar haznaua le primea în interiorul ei pentru ca protoplasma să le

roadă şi să le transforme în ea însăşi, ca şi cum ar fi putut să dizolve şi să-şi facă propriul trup din tot ceea ce o înconjura...

— Peppy! spuse Stoian. Nu te mai holba aşa, c-o să-ţi sară ochii din cap.

Pereţ zâmbi, dar ştia că zâmbetul lui era fals.

— Şi de ce ai luat motocicleta? întrebă Quentin.

— În caz că ne împotmolim. Ei se vor târî pe potecă, eu voi fi cu o roată pe potecă, iar cu cealaltă pe iarbă, iar motocicleta va merge în spate. Dacă ne împotmolim, Birlic va da fuga cu motocicleta să cheme un tractor.

— Cu siguranţă ne vom împotmoli, spuse Quentin.

— Bineînţeles că o să vă împotmoliţi, spuse Birlic. Proiectul vostru este prostesc, eu v-am spus de la bun început.

— Ia mai taci, îl repezi Stoian, nu-i treaba ta. Iese curând? îl întrebă el pe Quentin.

Quentin se uită la ceas.

— Aşa..., spuse el. Va făta acum la fiecare optzeci şi şapte de minute. Deci, a rămas... a rămas... chiar n-a mai rămas nimic, uite că a început deja.

Cloaca făta. Cu scuturături convulsive şi nerăbdătoare, începu să ejaculeze pe malurile ei plate, unul după altul, trunchiuri de cocă albicioasă, care tresăltau nesigure, se rostogoleau pe pământ neputincioase şi oarbe, apoi se opreau, se turteau, îşi scoteau prudent pseudopiciorușele şi deodată porneau să se deplaseze cu agilitate – încă agitate, încă împungându-se, dar de-acum într-o unică direcţie, împrăştiindu-se şi ciocnindu-se între ele, dar deja cu toate într-o anumită direcţie stabilită, pe o singură rază ce pornea de la matcă înspre hăţişuri, afară, într-o singură coloană fluidă, alburie, ca nişte furnici gigantice şi tumefiate asemenea melcilor...

— Aici în jur este numai mlaştină, spunea Birlic. Aşa c-o să dăm de belea, că niciun tractor nu ne mai scoate de-acolo – toate cablurile plesnesc.

— Poate mergi şi tu cu noi, i se adresă Stoian lui Quentin.

— Rita a obosit.

— Las-o pe Rita să meargă acasă, iar noi mai dăm o raită...

Quentin ezită.

— Ce zici, Rita, dragă? întrebă el.

— Da, mă duc acasă, răspunse Rita.

— Atunci e bine, spuse Quentin. Iar noi dăm o raită să aruncăm o privire, în regulă? Probabil, ne vom întoarce repede. Nu stăm mult, aşa-i, Stoian?

Rita aruncă mucul de ţigară şi porni spre staţia biologică, fără să-şi ia rămas-bun. Quentin bătu pasul pe loc, ezitând, apoi îi şopti lui Pereţ:

— Daţi-mi voie… să trec…

Se strecură pe scaunul din spate şi în acel moment motocicleta mugi îngrozitor, se smulse de sub Birlic şi făcând o săritură înaltă se prăbuşi direct în cloacă. „Stai! răcni Birlic, lăsându-se pe vine. Încotro?” Toţi încremeniră. Motocicleta se lovi de o ridicătură, urlând sălbatic, se ridică pe roata din spate şi căzu înapoi în cloacă. Toată lumea se aplecă înainte. Pereţ avu senzaţia că protoplasma se îndoaie sub greutatea motocicletei, de parcă ar fi vrut să amortizeze lovitura, apoi o lăsă uşor şi în tăcere să intre în ea şi se închise deasupra vehiculului. Motocicleta încetă să mai funcţioneze.

— Ticălos neîndemânatic! se răsti Stoian către Birlic. Ce-ai făcut?

Cloaca se transformă într-un bot care sugea, gusta şi se delecta. Ea rostogolea motocicleta înăuntrul ei, aşa cum un om ar plimba cu limba, dintr-o parte în alta a gurii, o acadea mare. Motocicleta se răsucea într-o masă spumoasă, dispărând şi apărând iarăşi, întorcându-şi neputincioasă coarnele ghidonului şi la fiecare apariţie era tot mai mică, învelişul metalic se subţia şi devenea tot mai transparent, ca o coală subţire de hârtie, şi prin el deja licăreau palid măruntaiele motorului, apoi învelişul se destrămă, anvelopele dispărură, motocicleta se scufundă pentru ultima oară şi nu mai apăru deloc.

— Ce-a halit-o! spuse Birlic cu un entuziasm idiot.

— Ticălos neîndemânatic! repetă Stoian. O să mi-o plăteşti pentru asta. Toată viaţa o să mi-o plăteşti.

— Da, bine, spuse Birlic. O să ţi-o plătesc. Şi, ce-am făcut? I-am dat gaz cum nu trebuia, îi spuse el lui Pereţ. Şi uite, ea s-a şi smucit. Înţelegeţi, pan Pereţ, am vrut să încetinesc motorul ca să nu mai huruie în halul ăla şi am rotit butonul în partea greşită. Nu sunt nici primul, nici ultimul. Era şi o rablă de motocicletă… Deci, eu am plecat, îi spuse el lui Stoian. Ce să mai fac aici? Mă duc acasă.

— Tu unde te uiţi? spuse dintr-odată Quentin cu aşa o expresie, încât Pereţ se feri involuntar.

— Şi ce? răspunse Pereţ. Unde vreau, acolo mă şi uit.

El se uita înapoi la potecă, acolo unde, sub şopronul compact din ramuri verzi-gălbui, se zărea îndepărtându-se pelerina portocalie a Ritei.

— Hai, faceţi-mi loc, îi spuse Quentin lui Pereţ. O să vorbesc acum cu el.

— Încotro, hei, încotro? mormăi Stoian. Quentin, vino-ţi în fire...

— Nu, ce să-mi mai revin, doar văd mai demult ce urmăreşte!

— Ascultă, nu fi copil! Hai, termină! Calmează-te!...

— Lasă-mă când îţi spun, dă-mi drumul la mână!...

Se agitau zgomotoşi lângă Pereţ, împingându-l din ambele părţi. Stoian îl înşfăcase puternic pe Quentin de mânecă şi de poalele scurtei, iar Quentin se congestionă brusc, începu să transpire şi fără să-şi desprindă privirile de Birlic îl împinse cu o mână pe Stoian, iar cu cealaltă îl îndoia de mijloc cu toată puterea pe Pereţ, încercând să treacă peste el. Se smucea şi cu fiecare smucitură ieşea tot mai mult din scurtă. Pereţ prinse momentul şi se rostogoli afară din jeep. Birlic tot se mai uita în urma Ritei, gura îi era întredeschisă, privirile languroase şi duioase.

— Şi de ce umblă ea în pantaloni? îi spuse el lui Pereţ. Aşa e acum moda lor – să umble în pantaloni...

— Nu-l apăra! urlă din maşină Quentin. Nu-i deloc un neurastenic sexual, este pur şi simplu o jigodie! Lasă-mă, te aranjez eu şi pe tine!

— Mai înainte erau fuste, spuse visător Birlic. O bucată de ţesătură înfăşurată în jurul corpului şi prinsă cu un ac de siguranţă. Iar eu, cum s-ar zice, îl iau şi deschei...

Dacă asta ar fi fost în parc... Dacă asta ar fi fost în hotel, sau la bibliotecă, sau la sala de festivităţi... De altfel, a şi fost – şi în parc, şi la bibliotecă, şi chiar în sala de festivităţi în timpul expunerii lui Kim „Ce este necesar să ştie fiecare lucrător al Administraţiei despre metodele statisticii matematice”. Dar acum pădurea vedea şi auzea toate astea: şi obscenitatea libidinoasă ce invadase ochii lui Birlic, şi fizionomia congestionată a lui Quentin, stupidă şi că de taur, clătinându-se în cadrul portierei jeepului, şi mormăitul bâzâitor al lui Stoian – ceva despre muncă, despre responsabilitate, despre prostie – şi

trosnetul nasturilor proiectaţi în parbriz... Şi nu se ştia ce gândea pădurea despre toate astea, se îngrozea, se amuza sau îi era silă.

— ...! spuse cu desfătare Birlic.

Şi Pereţ îl lovi. Pare-se, îi trosnise una în falcă şi-şi luxase degetul. Toţi amuţiră imediat.

Birlic îşi duse mâna la falcă şi se uită profund uimit la Pereţ.

— N-ai voie aşa, spuse Pereţ ferm. Nu aici. N-ai voie.

— Dar nici nu te contrazic, spuse Birlic, ridicând din umeri. Eu am avut în vedere doar faptul că nu mai am ce să fac aici, motocicleta nu mai este, vezi bine doar... Ce naiba să mai fac aici, acum?

Quentin se interesă cu voce tare:

— În moacă?

— Da, răspunse Birlic înciudat. M-a nimerit în falcă, chiar în os... Bine că nu mi-a dat în ochi.

— Zău aşa, chiar în bot?

— Da, spuse tăios Pereţ. Pentru că aici nu sunt permise astfel de lucruri.

— Atunci să mergem, spuse Quentin, aruncându-se pe banchetă.

— Hai, Asule, spuse Stoian, urcă în maşină. Dacă ne vom împotmoli, o să ne ajuţi la împins.

— Pantalonii mei sunt noi, spuse Birlic. Mai bine, hai să trec eu la volan.

Nu i se răspunse şi atunci el trecu pe bancheta din spate şi se aşeză alături de Quentin, care se foi un pic. Pereţ se aşeză lângă Stoian şi porniră la drum.

Căţeii deja plecaseră şi erau destul de departe, dar Stoian conducea foarte prudent, cu roţile din dreapta pe potecă, iar cu cele din stânga peste muşchii pufoşi şi în fine îi ajunseră, continuând să meargă încet în urma lor, menţinând atent viteza cu ambreiajul. „O să se ardă ambreiajul”, îl atenţionă Birlic, apoi i se adresă lui Quentin şi începu să-i explice că nu a avut nicio intenţie rea, oricum el nu mai avea motocicletă, iar bărbatul este bărbat şi dacă totul e în regulă atunci el va şi rămâne bărbat, iar pădurea din jur şi ce-o mai fi pe acolo, asta deja nu mai are nicio importanţă... „Mă, ţi-a tras una peste bot?” tot întreba Quentin. „Nu, doar atât să-mi spui, dar să nu mă minţi, ţi-a dat una peste bot sau nu?”, întreba el când şi când,

întrerupându-l pe Birlic. „Nu, răspundea Birlic, stai un pic şi ascultă-mă, că mai întâi...”

Pereţ îşi mângâia degetul umflat şi se uita la căţei. La copiii pădurii. Sau poate la slugile pădurii. Sau poate la excrementele pădurii... Mergeau încet în coloană, neobosiţi, unul după celălalt, de parcă ar fi curs peste pământ, revărsându-se peste trunchiurile putrezite ale arborilor, peste gropi, peste băltoacele cu apă stătută, prin iarba înaltă, printre tufişuri. Poteca dispărea uneori, scufundându-se în mocirla aromată şi ascunzându-se sub straturile de ciuperci tari şi cenuşii, care se sfărâmau cu trosnete sub roţi şi apărea din nou, iar căţeii se ţineau de-a lungul ei, rămânând albi şi imaculaţi, netezi şi niciun fir de praf nu se lipea de ei, niciun ghimpe nu-i rănea, iar noroiul negru şi lipicios nu-i murdărea. Curgeau cu o siguranţă inconştientă, stupidă, de parcă ar fi fost pe un drum obişnuit, binecunoscut. Erau patruzeci şi trei.

...Ardeam de nerăbdare să ajung aici şi iată că am ajuns, văd în sfârşit pădurea pe dinăuntru şi totuşi nu văd nimic. Puteam să inventez toate astea rămânând în camera de hotel cu trei paturi goale, seara târziu, când n-aş fi putut dormi, într-o linişte absolută, apoi, în puterea nopţii, soneta porneşte brusc să bubuie la şantier, în timp ce înfige pilonii. Probabil că aş fi putut să inventez tot ce este aici în pădure: şi sirene, şi arbori umblători, şi cum aceşti căţei se transformă în înaintaşul forestier Selivan – tot ce este mai absurd, mai sfânt. Şi aş fi putut să inventez şi să-mi imaginez tot ce există în Administraţie, aş fi putut rămâne acasă şi să născocesc toate astea stând culcat pe canapea, alături de un radioreceptor, ascultând simfonii de jazz şi voci ce rostesc limbi necunoscute. Dar asta nu înseamnă nimic. Să vezi şi să nu înţelegi este ca şi cum ai inventa. Trăiesc, văd şi nu pricep nimic, trăiesc într-o lume pe care cineva a plăsmuit-o fără a se mai obosi să mi-o explice şi mie, sau poate chiar şi lui însăşi. Dorul de a înţelege, se gândi brusc Pereţ. Uite, asta este boală mea – dorul de a înţelege.

Scoase mâna pe geam şi îşi aşeză degetul vătămat pe caroseria rece. Căţeii nu băgau în seamă jeepul. Probabil că nici nu înţelegeau că el există. Miroseau strident şi neplăcut, învelişul lor părea acum transparent, iar pe sub el treceau în valuri tot felul de umbre.

„Haideţi să prindem unul, propuse Quentin. Este cât se poate de simplu, îl învelim în scurta mea şi îl ducem în laborator.” „Nu merită efortul”, spuse Stoian. „De ce? spuse Quentin. Cândva tot va trebui să-i prindem.” „Mi-e cam teamă, spuse Stoian. În primul rând, doamne fereşte, poate să crape şi-atunci va trebui să scriu un raport lui Meşterilă.” „Noi i-am fiert, spuse deodată Birlic. Mie nu mi-a plăcut, dar băieţii spuneau că merge. Seamănă cu iepurele de casă, dar eu nu pun iepure în gură, după mine, că-i iepure, că-i pisică, tot un drac. Mi-e silă!...” „Eu am observat un lucru, spuse Quentin. Numărul căţeilor este întotdeauna un număr prim: treisprezece, patruzeci şi trei, patruzeci şi şapte...” „Prostii! îl contrazise Stoian. Eu am întâlnit în pădure grupuri de câte şase, de câte doisprezece...” „Da, dar asta în pădure, spuse Quentin, doar după ce o iau care încotro în grupuri. Iar cloaca fată întotdeauna un număr prim de căţei, poţi să şi verifici în jurnal, am scris toate concluziile acolo...” „Şi mai e ceva, spuse Birlic. Odată, noi cu băieţii am prins o băştinaşă şi să vezi ce râs a mai fost!” „Păi, atunci să scrii un articol”, spuse Stoian. „L-am scris deja, spuse Quentin. Asta va fi al cincisprezecelea al meu...” „Eu am şaptesprezece, spuse Stoian, şi încă unul la editură. Şi pe cine ai luat coautor?” „Încă nu ştiu, spuse Quentin. Kim ni-l recomandă pe manager, zice că acum cel mai important este transportul, iar Rita mă sfătuieşte să-l iau pe comandant...” „Numai pe comandant nu”, spuse Stoian. „De ce?” întrebă Quentin. „Nu-l lua pe comandant”, repetă Stoian. Nu-ţi spun mai mult, dar ia seama ce-ţi spun!” „Comandantul diluează kefirul cu lichid de frână, spuse Birlic. Asta a fost pe vremea când fusese şef de frizerie. Deci, noi cu băieţii am aruncat o mână de ploşniţe în apartamentul lui.” „Se zice că se pregăteşte un ordin, spuse Stoian. Toţi cei care vor avea mai puţin de cinsprezece articole vor trece printr-un tratament...” „Ei, na, am îmbulinat-o, spuse Quentin, ştiu eu tratamentele astea speciale, nu-ţi mai creşte părul şi îţi pute gură un an întreg.”

„Acasă, se gândi Pereţ. Trebuie să merg acasă cât mai repede. N-am ce să mai fac acum aici.” Apoi văzu că şirul căţeilor se rupse. Pereţ îi numără: treizeci şi doi îşi continuară drumul înainte, iar unsprezece dintre ei se aliniară şi ei într-o coloană, cotiră spre stânga şi în jos – acolo unde între nişte arbori apăruse brusc un lac: o apă întunecată şi imobilă, foarte aproape de jeep. Pereţ observă cerul ceţos şi jos şi conturul vag

al stâncii Administraţiei, undeva, la orizont. Unsprezece căţei se îndreptau hotărâţi spre apă. Stoian opri motorul, toţi ieşiră din maşină şi se uitară cum căţeii se scurgeau peste un buştean noduros de pe mal şi cum se prăbuşeau unul după altul cu zgomot în lac. Pe apa întunecată se porniră cercuri uleioase.

— Se duc la fund, spuse mirat Quentin. Se îneacă.

Stoian scoase harta şi o întinse pe capotă.

— Asta e, spuse el. Acest lac nu este marcat la noi. Satul este trecut aici, dar nu şi lacul... Uite, scrie aici: „Sat. Aborig. Şaptesprezece pe unsprezece.”

— Păi, aşa e întotdeauna, spuse Birlic. Păi, cine mai merge după hartă în pădurea asta? În primul rând, toate hărţile sunt mincinoase, iar în al doilea rând, n-ai nevoie de ele aici. Să zicem că aici, astăzi, e un drum, dar mâine va fi un râu, astăzi e un lac, iar mâine vor întinde sârmă ghimpată şi vor planta un turn de control. Sau va apărea brusc vreun depozit.

— N-am chef să merg mai departe, spuse Stoian, întinzându-se. Ce ziceţi, ajunge pentru astăzi?

— Sigur, e de ajuns, spuse Quentin. Pereţ trebuie să primească şi el leafa. Haideţi în maşină.

— De-aş avea un binoclu, spuse deodată Birlic, privind hulpav pe sub palmă către lac. Cred că acolo se scaldă o gagică.

Quentin se opri.

— Unde?

— E goală, spuse Birlic. Pe bune, e goală. Complet, fără nimic.

Quentin se albi la faţă şi o rupse la fugă către maşină.

— Unde o vezi? întrebă Stoian.

— Uite, pe malul ăla...

— Nu-i nimic acolo, spuse Quentin răguşit. Stătea pe treapta maşinii şi cercetă prin binoclu malul opus. Mâinile îi tremurau.

— Mincinos blestemat! Iar vrei s-o iei peste bot... Nu-i nimic acolo! Repetă el, dându-i binoclul lui Stoian.

— Cum adică nu-i nimic? spuse Birlic. Doar n-oi fi vreun ochelarist, eu am ochi de şoim...

— Stai un pic, aşteaptă, nu mai smulge, spuse Stoian. Băi, ce obicei – să smulgi omului din mână...

— Nu-i nimic acolo, mormăia Quentin. Baliverne. Sunt atâţia care îndrugă verzi şi uscate.

— Ştiu eu ce-i asta, spuse Birlic. E o sirenă. Sigur vă spun.

Pereţ tresări.

— Ia dă-mi binoclul, spuse el repede.

— Nu se vede nimic, spuse Stoian, întinzându-i binoclul.

— V-aţi găsit pe cine să credeţi, bolborosea Quentin, liniştindu-se treptat.

— Zău c-a fost, spuse Birlic. Probabil că s-a scufundat. Stai c-o să iasă acum...

Pereţ reglă binoclul, ținându-l la ochi. Nu se aştepta să vadă ceva: ar fi fost mult prea simplu. Şi nu văzu nimic. Doar oglinda lacului, malul îndepărtat acoperit de pădure şi conturul stâncii pe deasupra marginii zimţate a copacilor.

— Şi cum era? întrebă el.

Birlic începu să o descrie amănunţit, arătând cu mâinile cum era. Povestea foarte apetisant, pătimaş, dar era cu totul altceva decât voia Pereţ.

— Da, cu siguranţă..., spunea el. Da... Da.

Poate ea a ieşit să-i întâmpine pe căţei, se gândea el, zgâlţâit pe bancheta din spate alături de un Quentin posomorât, privind cum urechile lui Birlic se mişcau ritmic. Birlic mesteca ceva. Ea a ieşit din hăţişurile pădurii, albă, rece, hotărâtă şi a păşit în apă, în apa pe care o ştia atât de bine, şi a intrat în lac aşa cum intru eu în bibliotecă, s-a scufundat în amurgul verde instabil şi a înotat în întâmpinarea căţeilor, iar acum deja i-a întâlnit la mijlocul lacului, pe fundul apei, conducându-i undeva, pentru ceva, pentru cineva şi iată cum va mai fi legat încă un nod al evenimentelor forestiere şi poate că la multe mile de aici se va întâmpla sau chiar începe deja să se întâmple din nou ceva: gheme de ceaţă vineţie fierb între arbori, cu toate că nu este nicidecum o ceaţă, sau încă o cloacă va începe să muncească într-o poiană liniştită, sau aborigenii pestriţi, care acum stau aşezaţi pe jos şi se uită la filme didactice, ascultând răbdători explicaţiile Beatricei Vakh, răguşită de atâta zel, se vor ridica pe neaşteptate şi vor pleca în pădure ca să nu se mai întoarcă niciodată... Şi totul va fi încărcat de un adânc înţeles, aşa cum este încărcată de sens fiecare mişcare a mecanismului complex şi totul va fi straniu şi, în consecinţă, lipsit de semnificaţii pentru noi, în orice caz pentru aceia dintre noi care nu se pot obişnui defel cu prostia şi refuză să o accepte ca pe o normă. Şi el începu să simtă importanţa fiecărui eveniment, a fiecărui fenomen din jur: că într-o serie n-ar fi putut să fie nici patruzeci şi doi, nici patruzeci şi cinci de căţei, că pe trunchiul acestui

arbore tocmai ce crescuseră nişte muşchi roşii şi că cerul nu se vede deasupra potecii din cauza ramurilor atârnate.

Jeepul se zguduia. Stoian mergea cu viteză foarte mică şi Pereţ văzu înainte prin parbriz, încă de departe, un stâlp înclinat de care era prinsă o scândură cu un înscris pe ea. Scrisul fusese spălat de ploaie şi se decolorase – era o inscripţie foarte veche, pe o scândură cenuşie, murdară, bătută în stâlp cu două cuie uriaşe, ruginite. AICI, ÎN URMĂ CU DOI ANI, S-A ÎNECAT ÎN MOD TRAGIC ÎNAINTAŞUL FORESTIER GUSTAV. PE ACEST LOC I SE VA ÎNĂLŢA UN MONUMENT. Înclinându-se când într-o parte, când în alta, jeepul trecu de stâlp.

...Măi, să fie, Gustav, se gândi Pereţ. Cum de ţi-ai găsit să te îneci tocmai aici? Fără îndoială, ai fost un flăcău zdravăn, Gustav, ras în cap, cu fălci pătrate şi păroase, dinte de aur, tatuat din cap până-n picioare, cu mâinile atârnând până la genunchi, iar la dreapta aveai lipsă un deget, sfâşiat într-o încăierare de beţivi. Şi nu inima a fost cea care te-a îndemnat să devii înaintaş forestier, pur şi simplu aşa s-au aranjat lucrurile că ai stat în termenul ce ţi s-a dat, acolo, pe stânca unde este acum Administraţia, apoi nu ai mai avut unde să fugi decât în pădure. Şi nu ai scris articole în pădure, ba nici măcar nu te-ai gândit la ele, te-ai gândit la cu totul alte articole, scrise până la tine şi împotriva ta. Şi ai construit aici un drum strategic, punând dale de beton şi tăind pădurea de-o parte şi de altă până departe, pentru ca în caz de nevoie să aterizeze pe acest drum bombardierele cu opt motoare. Dar oare pădurea rezistă la asta? Aşa că te-a înecat la loc uscat. Şi, în schimb, peste zece ani, îţi vor face un monument şi, poate, vor da numele tău vreunei cafenele. Cafeneaua va purta numele „La Gustav”, iar şoferul Birlic va bea acolo kefir şi va pipăi fetele ciufulite din corul local...

Birlic, pare-se, are două antecedente penale, nu se ştie de ce, dar pentru cu totul altceva decât pentru ce ar fi trebuit să fie. Prima dată a ajuns în colonia de muncă pentru furtul truselor poştale ale unei oarecare întreprinderi, iar a doua oară pentru nerespectarea regimului paşapoartelor. Iar Stoian – ăsta era curat. Nu bea nici kefir, nici altceva. El o iubeşte tandru şi pur pe Alevtina, pe care nimeni niciodată nu a iubit-o tandru şi pur. Când va ieşi de sub tipar cel de-al douăzecilea articol, el îi va oferi Alevtinei mâna şi inima şi va fi refuzat, în ciuda articolelor lui, în pofida umerilor lui largi şi a frumosului său

nas roman, pentru că Alevtina nu suportă maniacii curăţeniei, suspectându-i (nu fără temei) că ar fi nişte desfrânaţi rafinaţi de neînţeles. Stoian trăieşte în pădure, unde, spre deosebire de Gustav, a venit benevol şi niciodată nu se plânge de nimic, deşi pentru el pădurea nu este decât o imensă groapă de gunoi plină cu subiecte neabordate de articole ce garantează evitarea tratamentului... Te poţi mira la nesfârşit că mai există oameni capabili să se acomodeze cu pădurea, deşi asemenea oameni reprezintă majoritatea covârşitoare. La început, pădurea îi atrage ca un loc romantic, sau ca un loc de profit, sau ca un loc unde sunt permise multe, sau ca un loc unde te poţi ascunde. Mai târziu, ea îi sperie puţin, iar ei încep să conştientizeze ulterior că „aici e aceeaşi vraişte ca în oricare alt loc” şi asta îi împacă oarecum cu neobişnuitul caracter al pădurii, dar nimeni dintre ei nu intenţionează să trăiască aici până la adânci bătrâneţi... Şi uite-l pe Quentin despre care se zvoneşte că stă pe aici numai pentru că îi este teamă să o lase nesupravegheată pe Rita, iar Rita pentru nimic în lume nu vrea să plece de aici şi niciodată nu va spune cuiva adevăratul motiv... Iată că am ajuns şi la Rita... Rita poate să plece în pădure şi să nu revină săptămâni la rând. Rita se scaldă în lacurile pădurii. Rita încalcă toate ordinele şi nimeni nu îndrăzneşte să-i facă observaţii. Rita nu scrie articole, în general, nu scrie nimic, nici chiar scrisori. Se ştie foarte bine, Quentin plânge noaptea şi merge să doarmă la vânzătoarea de la bufet atunci când nu este ocupată cu altcineva... La staţia biologică se ştie totul... Dumnezeule, seara aprind luminile la club, pornesc casetofonul, beau kefir, beau kefir de sting, şi noaptea, sub clar de lună, fac întrecere care aruncă mai departe sticlele în lac. Dansează, joacă gajuri, învârt sticluţa, cărţi şi biliard, schimbă femeile între ei, iar în timpul zilei, în laboratoarele lor, toarnă pădurea dintr-o eprubetă în alta, cercetează pădurea la microscop şi o socotesc la maşinile de calculat, iar pădurea stă împrejur şi atârnă deasupra lor, încolţeşte prin dormitoarele lor şi, în orele înăbuşitoare premergătoare furtunilor, arborii hoinari se strâng grămadă la ferestrele lor, probabil neînţelegând nici ei cine sunt aceşti oameni şi de ce se află aici şi pentru ce, în general...

Ce bine că plec de aici, se gândi el. Am stat pe aici ceva timp şi n-am priceput o iotă din ce se întâmplă, nu am găsit nimic din ceea ce am vrut să găsesc, dar acum ştiu că n-am să pricep vreodată ceva şi că nu am să găsesc vreodată ceea ce caut, că

toate vin la timpul lor. N-am nimic în comun cu pădurea, iar ea nu mi-e mai aproape decât Administraţia. În orice caz, eu n-am să mă fac de râs aici. Am să plec, voi munci şi voi aştepta. Şi voi spera că va veni vremea...

Curtea staţiei biologice era pustie. Nu mai era nici camionul, nici coadă de la ghişeul casei. Nu era decât geamantanul lui Pereţ, barând drumul spre verandă, şi trenciul lui gri, atârnat pe o balustradă. Pereţ ieşi din Jeep şi se uită nedumerit în jur. Birlic, braţ la braţ cu Quentin, se îndrepta deja spre cantină, de unde răzbătea clinchetul veselei şi se simţea fumul de mangan. Stoian spuse: „Să mergem la cină, Peppy” şi băgă maşina în garaj. Îngrozit, Pereţ înţelese dintr-odată ce înseamnă toate astea: casetofonul care va urla, pălăvrăgeala inutilă, kefirul şi, de ce nu, poate încă un păhărel? Şi aşa în fiecare seară, multe-multe seri...

Fereastra ghişeului se deschise cu un pocnet şi casierul îşi scoase capul, ţipând supărat:

— Ce-i cu dumneavoastră, Pereţ? Cât o să vă mai aştept? Veniţi aici şi semnaţi.

Cu picioarele amorţite, Pereţ se apropie de ferestruică.

— Uite aici, suma în litere, spuse casierul. Da’ nu acolo; aici. Ce-i asta, vă tremură mâinile? Poftim!...

El începu să numere hârtiuţele.

— Şi unde-i restul? întrebă Pereţ.

— Nu vă grăbiţi... Restul e aici, în plic.

— Nu, eu mă refer...

— Asta nu interesează pe nimeni la ce vă referiţi. Nu pot să schimb eu procedura doar pentru dumneavoastră. Asta-i leafa dumneavoastră. Aţi primit?

— Eu am vrut să ştiu...

— Eu v-am întrebat dacă aţi primit leafa? Da sau nu?

— Da.

— Slavă domnului! Iar acum luaţi şi prima. Aţi luat prima?

— Da.

— Asta-i tot. Permiteţi-mi să vă strâng mâna, mă grăbesc. Trebuie să ajung la Administraţie până la ora şapte.

— Am vrut doar să vă întreb, spuse grăbit Pereţ, unde sunt toţi ceilalţi oameni... Kim, camionul... Mi-au promis că mă vor duce... pe Continent...

— Eu nu pot să vă duc pe Continent, trebuie să fiu la Administraţie. Permiteţi-mi să închid fereastra.

— Nu ocup mult loc, spuse Pereţ.

— Asta nu contează. Sunteţi un om matur, trebuie să înţelegeţi. Eu sunt casier. Am state de plată. Dacă se întâmplă ceva cu ele? Luaţi-vă cotul.

Pereţ luă cotul şi ferestruica se închise. Pereţ privi prin geamul tulbure şi murdar cum casierul îşi strânge la nimereală statele, mototolindu-le şi îndesându-le într-o servietă, apoi uşa încăperii se deschise, intrară doi paznici imenşi, îl legară pe casier de mâini, îi puseră un laţ de gât şi, în timp ce unul îl trăgea pe casier de funie, celălalt luă servieta, controlă camera şi brusc îl observă pe Pereţ. Un timp, s-au uitat unul la altul prin geamul tulbure, apoi paznicul puse servieta pe scaun, foarte încet şi prudent, de parcă i-ar fi fost teamă să nu sperie pe cineva, şi tot atât de încet şi precaut, fără a-şi dezlipi privirile de la Pereţ, se întinse spre carabina sprijinită de perete. Pereţ aşteptă, îngheţat şi perplex, paznicul înhăţă carabina, se dădu îndărăt şi ieşi, trăgând uşa după el. Lumina se stinse.

Atunci Pereţ se îndepărtă de ferestruică, fugi în vârful picioarelor spre geamantanul lui, îl înşfăcă şi o rupse la goană undeva, cât mai departe de locul ăsta. Se ascunse după garaj şi văzu cum paznicul iese pe verandă, ţinând carabina în cumpănă, cum se uită în dreapta şi în stânga, apoi la picioare, cum ia de pe balustradă trenciul lui Pereţ cântărindu-l în mână şi căutând apoi prin buzunare şi cum, după ce s-a mai uitat încă o dată împrejur, a intrat în casă. Pereţ se aşeză pe geamantan.

Era răcoare, începea să se întunece. Pereţ stătea, privind absent ferestrele luminate, vopsite în alb pe jumătatea lor inferioară. Dincolo de ferestre se agitau nişte umbre, iar pe acoperiş se rotea silenţioasă aripa reticulară a radarului. Vesela zornăia, din pădure se auzeau urletele animalelor nocturne. Apoi, de undeva se aprinse un reflector, raza lui albastră începu să se mişte şi în ea intră, ivindu-se de după colţul clădirii, un buldozer care se îndreptă spre poartă însoţit de rază, bubuind şi sărind peste gropi. În cupa buldozerului stătea paznicul cu carabina. El îşi aprinse o ţigară, ferindu-se de vânt, iar în jurul încheieturii mâinii stângi era legată o funie groasă şi pufoasă ce se ducea în cabina maşinii prin geamul întredeschis.

Buldozerul plecă şi reflectorul se stinse. Ţinându-şi carabina sub braţ, al doilea paznic străbătu precum o umbră lugubră curtea, târşâind bocancii imenşi. Când şi când, se apleca şi pipăia pământul, probabil în căutare de urme, iar Pereţ se lipi

de perete cu spatele transpirat şi rămase nemişcat, urmărindu-l din priviri.

În pădure se auzeau urlete înfiorătoare şi prelungi. Pe undeva se trântiră nişte uşi. O lumină se aprinse la primul etaj, iar cineva spuse cu voce tare: „Ce zăpuşeală e aici la tine.” Ceva căzu în iarbă, rotund şi strălucitor, şi se rostogoli spre picioarele lui Pereţ. Pereţ încremeni din nou, apoi realiză că era o sticlă de kefir. Pe jos, se gândi Pereţ. Trebuie să plec pe jos. Douăzeci de kilometri prin pădure. E de rău dacă-i prin pădure. Acum pădurea va vedea un om jalnic, tremurând tot, transpirat de frică şi oboseală, care stă să moară sub geamantan şi pe care nu se ştie de ce nu îl aruncă. Mă voi târî, iar pădurea va ţipa înfundat la mine, urlând din ambele părţi...

Paznicul apăru iarăşi în curte. Nu era singur. Alături de el mai mergea cineva, respirând din greu, fornăind, imens, pe patru labe. Se opriră în mijlocul curţii şi Pereţ îl auzi pe paznic mormăind: „Ia! Uite, ia... Da’ nu înfuleca, bă, prostule, miroase... Ăsta nu-i salam, ăsta e un trenci, trebuie să-l miroşi... Ei? Cherchez când îţi spun...” Cel în patru labe, schelălăia şi scâncea. „Ei! oftă cu năduf paznicul. Tu numai purici ştii să cauţi... Marş!” Se topiră în întuneric. Au bocănit nişte tocuri pe verandă, s-a izbit o uşă. Apoi ceva rece şi umed îl atinse pe obraz. Pereţ tresări, gata-gata să cadă. Era un câine-lup uriaş. Scoase un scâncet abia perceptibil, suspină din greu şi îşi aşeză capul greu pe genunchii lui Pereţ. Pereţ îl mângâie după ureche. Dulăul căscă gura şi porni să se fâţâie pentru a se face mai comod, dar tocmai atunci la etajul întâi începu să bubuie casetofonul. Dulăul se retrase brusc şi o rupse la goană fără să scoată niciun sunet.

Casetofonul era cuprins de turbare şi mulţi kilometri împrejur nu mai rămăsese nimic în afară de casetofon. Şi atunci, pe neaşteptate, ca într-un thriller, porţile puternic luminate în albastru se deschiseră larg, silenţios şi în curte intră precum o navă imensă un camion gigantic, împodobit cu constelaţii de lumini semnalizatoare, se opri, farurile trecură pe fază scurtă, apoi se stinseră încet, de parcă un monstru din pădure tocmai şi-ar fi dat duhul. Din cabină scoase capul şoferul Voldemar şi începu, deschizând larg gura, să urle ceva şi continuă mult timp aşa, încordându-se, cu priviri înverşunate, apoi trase un scuipat, dispăru înapoi în cabină, se aplecă din nou peste geam şi scrise cu creta pe portieră cuvântul „Pereţ!!!” răsturnat. Atunci Pereţ

înţelese că maşina venise după el, înşfăcă geamantanul şi fugi de-a lungul curţii, îi era teamă să se uite în spate, îi era frică să nu audă împuşcături în urmă. Se căţără cu greu pe cele două scări până la cabina spaţioasă cât o cameră şi cât timp îşi aranjă geamantanul, cât se aşeză şi îşi căută ţigările, Voldemar tot mai vorbea ceva, congestionându-se, sforţându-se, gesticulând şi împingându-l cu palma în umăr pe Pereţ, dar numai când casetofonul amuţi brusc, Pereţ auzi în sfârşit vocea lui: Voldemar nu spunea nimic deosebit, pur şi simplu înjura cu cele mai obscene cuvinte.

Camionul nici nu ieşise încă pe poartă, că Pereţ şi adormi, de parcă i s-ar fi pus pe faţă o mască cu eter.

Capitolul şapte

Satul era tare ciudat. Când ieşiră din pădure şi îl văzură jos, în groapa de fundaţie, îi uimi liniştea. Era aşa o linişte, că nici măcar nu se bucurară. Satul era triunghiular, şi tot triunghiulară era şi poiana mare în care era amplasat – o chelie vastă de lut, fără nici măcar un singur tufiş, fără măcar vreun fir de iarbă, de parcă ar fi fost arsă şi apoi bătătorită, complet întunecată şi împrejmuită dinspre cer de coroanele întreţesute ale arborilor viguroşi.

— Nu-mi place satul ăsta, spuse Nhava. Probabil că aici degeaba ceri de mâncare. Ce fel de mâncare poate fi aici, dacă n-au nici măcar câmp, doar lut gol? Probabil că sunt vânători, prind tot felul de animale şi le mănâncă, ţi-e greaţă numai când te gândeşti...

— Poate am nimerit în Satul Ciudat? întrebă Candid. Poate asta o fi Poiana de Lut?

— Cum o să fie ăsta Satul Ciudat? Satul Ciudat este un sat ca oricare altul, cum e satul nostru, numai că în el trăiesc ciudaţii... Pe când aici, uite ce linişte, nu se vede picior de om şi nici copilaşi, deşi copilaşii poate că deja s-au culcat... Şi de ce nu se văd oameni aici, Mâlcule? Hai să nu intrăm în satul ăsta, deloc nu-mi place...

Soarele apunea şi satul de jos se scufunda în amurg. Părea foarte pustiu, dar nu neglijat, nu părăsit, nu abandonat, ci întocmai pustiu, nu părea real, de parcă nici n-ar fi fost un sat, ci un decor. Da, se gândi Candid, probabil că n-ar trebui să mergem acolo, dar mă dor picioarele şi foarte mult aş vrea să fiu sub un acoperiş. Şi ceva de mâncare. Şi vine noaptea... Ca să vezi, o zi întreagă am umblat prin pădure, ba chiar şi Nhava a obosit, s-a agăţat de mâna mea şi nu-i mai dă drumul.

— Bine, spuse el nehotărât. Hai să nu mai mergem.

— Să nu mai mergem, să nu mai mergem, spuse Nhava. Tocmai acum când mi-e foame? Cât aş putea rezista fără să mănânc? N-am mâncat nimic de dimineaţă... Şi hoţii ăştia ai tăi... Ştii ce poftă mi s-a făcut din cauza lor? Nu, hai să coborâm

amândoi acolo, mâncăm, iar dacă nu ne place, plecăm imediat. Noaptea asta va fi caldă, fără ploi... Să mergem, ce mai stai?

La marginea lui au fost însă imediat somaţi. Lângă prima căsuţă, stătea un om cenuşiu, aproape complet dezbrăcat, direct pe pământul gri. Părea slab în amurg, aproape se contopea cu pământul, şi Candid abia desluşi silueta lui pe fondul peretelui albicios.

— Unde mergeţi? întrebă cu voce stinsă omul.

— Noi trebuie să înnoptăm, spuse Candid. Iar dimineaţă trebuie să mergem la Noua Colonie. Am rătăcit drumul. Am fugit de hoţi şi am pierdut drumul.

— Aşa, deci, aţi venit singuri? spuse fără vlagă omul. Bravo, bine aţi făcut... Intraţi, intraţi, altfel e atâta muncă de făcut, iar oamenii au rămas atât de puţini... Abia articula cuvintele, de parcă îl cuprinsese somnul... Iar noi trebuie să muncim... foarte mult trebuie să muncim... foarte mult...

— Ne dai de mâncare? întrebă Candid.

— La noi, acum... Omul rosti câteva cuvinte care i se părură cunoscute lui Candid, deşi ştia că până atunci nu le mai auzise niciodată. Asta-i bine că a venit un băiat, pentru că un băiat... Şi începu din nou să vorbească într-un mod straniu, de neînţeles.

Nhava îl trase pe Candid de mânecă, dar el îşi smulse mâna supărat.

— Eu nu te înţeleg, îi spuse omului, încercând măcar să-l vadă mai bine. Tu spune-mi, se găseşte ceva de mâncare la tine?

— Uite, dacă ar fi trei..., spuse omul.

Nhava îl smulse pe Candid cu toată forţa şi se retraseră amândoi de-o parte.

— O fi bolnav oare? spuse înfuriat Candid. Tu ai înţeles ce tot bolborosea el acolo?

— De ce vorbeşti cu el? întrebă în şoaptă Nhava. Doar n-are faţă! Cum poţi vorbi cu el, dacă n-are faţă?

— De ce n-are faţă? se miră Candid şi se uită în urmă. Nu se mai vedea niciun om: ori plecase, ori se topise în amurg.

— Aşa, spuse Nhava. Ochii îs, gura îi, dar faţă nu-i... Ea se lipi brusc de el. E ca o mortăciune, spuse ea. Numai că el nu este o mortăciune, de la el miroase şi cu toate astea pare o mortăciune... Hai să mergem în oricare altă casă, dar aici nu vom găsi de mâncare, nici să nu speri.

Ea îl târî spre următoarea casă şi se uitară înăuntru. În casa aceea totul era neobişnuit, nu erau paturi, lipseau mirosurile

unei locuinţe, interiorul era pustiu, era întuneric şi neplăcut. Nhava adulmecă aerul.

— Aici, de fapt, nu a fost niciodată de mâncare, spuse ea dezgustată. În ce fel de sat prostesc m-ai adus, Mâlcule? Ce să facem noi aici? N-am mai văzut nicicând în viaţa mea astfel de sate. Aici copiii nu ţipă, iar pe stradă nu-i nimeni.

Şi-au continuat drumul. Sub picioare simţeau praf fin şi răcoros, nu-şi auzeau nici proprii paşi, iar în pădure nu mai bubuia şi nu mai gâlgâia nimic, aşa cum se întâmpla de obicei seara.

— Ce ciudat a vorbit, spuse Candid. Acum îmi amintesc că parcă am mai auzit cândva o asemenea vorbire… Dar când şi unde, asta nu-mi mai amintesc…

— Nici eu nu-mi amintesc, spuse Nhava, după o scurtă tăcere. Şi într-adevăr, Mâlcule, şi eu am mai auzit astfel de cuvinte, poate în vis, poate în satul nostru, nu acolo unde trăim noi acum, eu cu tine, ci în altul, unde m-am născut eu, numai că asta a fost foarte demult, pentru că eu eram încă foarte mică şi am uitat totul de atunci, iar acum parcă să zic că mi-am amintit, deşi nu cu adevărat.

În casa următoare au văzut un om care dormea culcat direct pe podea, lângă prag. Candid se aplecă deasupra lui şi îl scutură de umăr, dar omul nu se trezi. Pielea lui era umedă şi rece, ca la amfibii, era gras, moale şi aproape lipsit în întregime de muşchi, iar buzele păreau negre în semiîntuneric şi luceau unsuroase.

— Doarme, spuse Candid, întorcându-se spre Nhava.

— Cum adică doarme, spuse Nhava, dacă se uită la noi?

Candid se aplecă din nou asupra omului şi i se păru şi lui că, într-adevăr, omul îi privea, abia ridicându-şi pleoapele. Dar nu, doar i se păruse.

— Ba nu, doarme, spuse Candid. Să mergem.

Contrar obiceiului ei, Nhava tăcu.

Ajunseră până în mijlocul satului, uitându-se în fiecare casă şi în fiecare dintre ele toţi dormeau. Adormiţii erau bărbaţi graşi, transpiraţi, nicio femeie, niciun copil. Nhava amuţise de tot şi nici Candid nu prea era în apele lui. Burţile celor care dormeau chiorăiau, ei nu se trezeau, dar aproape de fiecare dată când Candid privea în urmă, înainte de a ieşi în stradă, avea impresia că ei îl conduc cu priviri scurte, prudente. Se întunecase de-a binelea, printre ramuri se zărea cerul cenuşiu luminat de lună şi Candid se gândi iarăşi că totul seamănă

îngrozitor de mult cu decorul unui teatru de top. Se simţea însă obosit în ultimul hal, până la indiferenţa totală. Acum nu dorea decât un singur lucru: să se culce undeva, sub un acoperiş (să nu-i cadă, în plin somn, vreo porcărie nocturnă, de sus), fie şi direct pe podeaua bătătorită şi tare, mai bine totuşi într-o casă pustie, nu cu adormiţii ăştia dubioşi. Nhava îi atârna cu totul de mână.

— Nu-ţi fie frică, spuse Candid. Aici n-are de ce să-ţi fie frică.

— Ce spui? întrebă ea somnoroasă.

— Am spus că n-ai de ce să te temi, că doar aici toţi sunt mai mult morţi decât vii, îi împrăştii cu o singură mână.

— Nu mi-e frică de nimic, spuse Nhava supărată. Sunt obosită şi vreau să dorm, din moment ce nu-mi dai de mâncare. Iar tu umbli şi tot umbli din casă în casă, din casă în casă, chiar m-am plictisit, că doar în toate casele e la fel, toţi oamenii deja stau culcaţi şi se odihnesc şi doar noi doi hoinărim...

Atunci Candid se hotărî şi intră în prima casă care se nimeri. Acolo era un întuneric absolut. Candid ascultă atent, încercând să-şi dea seama dacă există cineva sau nu în cameră, dar auzi doar fornăitul Nhavei, care se lipise cu fruntea de el. Începu să pipăie împrejur, găsi un perete, cercetă cu mâinile dacă podeaua este uscată şi se întinse, aşezând capul Nhavei pe burta lui. Nhava deja dormea. Spera să nu regrete ceea ce făcuse, ceva nu era în regulă cu locul ăsta... mă rog, e doar o singură noapte... apoi să întrebe care-i drumul... în timpul zilei ei nu dorm... şi-n cel mai rău caz, înapoi în mlaştină, or fi plecat şi hoţii... iar dacă nu au plecat... cum era cu băieţii la Noua Colonie?... Nu era iarăşi poimâine?... Nu, asta deja e mâine... mâine...

Se trezi din cauza luminii şi se gândi că este luna. În casă era întuneric, iar lumina vineţie intra pe fereastră şi pe uşă. Îl deruta faptul că această lumină a lunii poate intra atât pe fereastră, cât şi pe uşa din colţul opus, dar în cele din urmă înţelese că se află totuşi în pădure şi că aici nu poate exista o lună adevărată şi imediat uită de asta, pentru că în fâşia de lumină ce străbătea geamul apăru silueta unui om. Omul stătea chiar aici, în casă, cu spatele la Candid, privind pe fereastră şi se vedea clar, după siluetă, că stă cu mâinile la spate şi cu capul înclinat, aşa cum locuitorii pădurii nu stau niciodată – pur şi simplu n-aveau de ce să stea aşa –, dar lui Karl Etinghof îi plăcea să stea aşa lângă fereastra laboratorului, pe timp de

ploaie şi ceaţă, când nu se putea lucra, şi atunci înţelese cât se poate de clar că ăsta era chiar Karl Etinghof, care plecase cândva, pentru o perioadă, în pădure şi nu se mai întorsese la staţia biologică, fiind emisă şi o ordonanţă prin care era declarat dispărut fără urmă. I se puse un nod în gât de emoţie şi strigă: „Karl!” Karl se întoarse încet, lumina vineţie căzu pe faţa lui şi Candid văzu că nu era Karl, ci un oarecare băştinaş necunoscut, care se apropie imperceptibil de Candid, se apleacă deasupra lui, fără a-şi desprinde mâinile de la spate şi era cât se poate de evident că faţa lui, o faţă istovită şi lipsită de barbă, nu avea nimic de-a face cu chipul lui Karl. Omul nu rosti niciun cuvânt, ba, pare-se, nici măcar nu-l văzu pe Candid, se ridică în picioare şi se duse spre uşă, tot aşa de gârbovit, iar când păşi peste prag, Candid înţelese că totuşi ăsta era Karl, sări de la locul lui şi fugi după el.

Se opri dincolo de uşă şi privi strada, încercând să-şi stăpânească frisonul nervos, bolnăvicios, care îl cuprinsese dintr-odată. Totul era plin de lumină, pentru că deasupra satului atârna un cer vineţiu luminos, toate casele arătau de parcă ar fi fost bidimensionale şi, mai mult decât oricând, ireale, iar în diagonală, pe partea cealaltă a străzii, se înălţa o construcţie lungă şi stranie, care nu exista în pădure şi pe lângă ea mişunau oameni. Cel care semăna cu Karl se îndreptă singur spre această construcţie, se apropie de mulţime, se contopi cu ea şi dispăru, de parcă nu ar fi existat vreodată. Candid intenţionă să se apropie şi el de construcţie, dar îşi simţi picioarele ca de vată şi nu reuşi să se urnească din loc. Chiar se miră cum de mai poate stă pe astfel de picioare; de teamă să nu cadă, încercă să se agaţe de ceva, dar nu avea de ce anume, era înconjurat de vid. „Karl, mormăia el, clătinându-se, Karl, întoarce-te!” Repetă de câteva ori aceste cuvinte, apoi de disperare ţipă tare spre ei, dar nimeni nu-l auzi pentru că tocmai în acel moment izbucni un urlet mult mai puternic, jalnic şi sălbatic, un geamăt sincer de durere care-i răsună în urechi şi-i umplu ochii de lacrimi. Inexplicabil, înţelese imediat că urletul venea tocmai din acea construcţie lungă, poate şi pentru că n-ar fi avut de unde altundeva să vină. „Unde-i Nhava? strigă el. Fata mea, unde eşti?” Înţelese că acum o va pierde, că a sosit această clipă, că acum va pierde tot ceea ce-i era apropiat, tot ce-l lega de viaţă, şi că va rămâne singur. Se răsuci să fugă înapoi în casă şi o văzu pe Nhava cum, dându-şi capul pe spate, cade încet cu faţa în

sus, iar el o prinse şi o ridică, neînţelegând ce se petrece cu ea. Capul îi era prăbuşit pe spate, iar gâtul îi era descoperit chiar în faţa ochilor lui; în locul unde toţi oamenii au o scobitură la claviculă, Nhava avea două astfel de scobituri, iar el nu le va mai vedea niciodată. Dar urletul de plâns nu încetase şi atunci Candid înţelese că trebuie să fie acolo de unde venea acesta. Ştia doar că este un eroism adevărat, de unul singur o va duce acolo şi mai ştia că pentru EI ăsta nu este un act de eroism, ci un lucru absolut natural, un procedeu normal, pentru că ei nu înţelegeau ce înseamnă să-ţi cari în braţe fata, caldă şi unică, şi să o duci de unul singur acolo de unde vine plânsetul.

Urletul încetă. Candid văzu că stă în apropierea construcţiei, printre toţi aceşti oameni, în faţa unei uşi negre, pătrate şi încerca să priceapă ce face el aici cu Nhava în braţe, dar n-a mai apucat s-o facă, pentru că de după uşa neagră şi pătrată ieşiră două femei împreună cu Karl, toţi trei încruntaţi şi nemulţumiţi, apoi se opriră să discute. Le vedea buzele mişcându-se şi bănuia că între ei este o dispută, că sunt nervoşi, dar nu înţelegea cuvintele şi doar o singură dată prinse un cuvânt pe jumătate înţeles: „chiasmă”. Apoi una dintre femei, fără a întrerupe discuţia, se întoarse spre mulţime şi făcu un gest de parcă i-ar fi invitat pe toţi să intre înăuntrul construcţiei. Candid spuse: „Acum, acum...” şi încă mai tare o strânse spre el pe Nhava. Se auzi iarăşi urletul de plâns, şi toţi cei din jur începură să mişune, oamenii graşi se îmbrăţişară între ei, se ţineau aproape unul de celălalt, mângâindu-se şi dezmierzându-se reciproc, ochii lor erau uscaţi, iar buzele strânse sălbatic, însă aşa plângeau ei şi strigau, luându-şi la revedere, încât a devenit limpede că toţi ăştia erau bărbaţi şi femei, iar bărbaţii îşi luau rămas-bun pentru totdeauna de la femei. Nimeni nu avea curajul să intre primul şi atunci Candid merse el primul, pentru că era un om curajos, pentru că ştia ce înseamnă „a trebui”, pentru că ştia că tot nu va ajuta la nimic. Karl îl privi însă şi cu o mişcare imperceptibilă a capului îl dădu de-o parte, iar pe el îl cuprinse o groază insuportabilă pentru că acesta nu era totuşi Karl, înţelese asta şi se retrase, împingând cu spatele trupuri moi şi alunecoase. Şi când Karl dădu iarăşi din cap, el se întoarse, o săltă pe Nhava pe umăr şi fugi cu picioare moi, îndoite, de-a lungul străzii luminate şi pustii, ca într-un vis, fără zgomote de urmăritori înapoia sa.

Se dezmetici, lovindu-se de un pom. Nhava ţipă şi el o lăsă la pământ. Iarbă sub picioare.

De aici se vedea tot satul. O ceaţă de un liliachiu luminiscent atârna ca într-un con deasupra satului, casele păreau spălăcite, şi la fel de spălăcite păreau şi figurile oamenilor.

— Nu ştiu de ce, dar nu-mi amintesc nimic, spuse Nhava. De ce suntem aici? Parcă deja ne culcasem. Sau încă tot mai visez?

Candid o ridică şi porni mai departe, mai departe, mai departe, străbătând tufişurile, încurcându-se în iarbă, până când în jur se făcu complet întuneric. Atunci mai merse puţin, o lăsă din nou la pământ pe Nhava şi se aşeză alături. Împrejur iarba era caldă, înaltă, nu se simţea deloc umezeală şi nicicând Candid nu mai întâlnise în pădure un asemenea loc uscat şi îmbelşugat. Îl durea capul şi avea încontinuu o stare de somnolenţă, nu voia să se gândească la nimic şi nu-i mai rămăsese decât sentimentul unei uşurări imense, ca şi cum ar fi intenţionat să facă ceva îngrozitor, dar n-o făcuse.

— Mâlcule, spuse Nhava cu voce somnoroasă. Tu ştii, Mâlcule, că totuşi mi-am amintit unde am auzit o asemenea vorbire? Chiar tu ai vorbit aşa, Mâlcule, când nu aveai cunoştinţă. Auzi, Mâlcule, poate chiar eşti de origine din satul ăsta? Poate că pur şi simplu ai uitat. Că doar erai foarte bolnav atunci, Mâlcule, erai complet lipsit de cunoştinţă...

— Dormi, spuse Candid. Nu voia să gândească. Nu voia să se gândească la nimic. „Chiasmă”, îşi aminti el. Şi imediat adormi. Nu chiar imediat. Îşi mai aminti că nu Karl dispăruse fără urmă, ci Valentin dispăruse cu desăvârşire, iar în ordonanţă fusese menţionat Valentin, pe când Karl pierise în pădure, iar corpul lui, găsit cu totul întâmplător, fusese pus într-un sicriu de plumb şi trimis pe Continent. El însă tot se mai gândi că toate astea le visează.

Când deschise ochii, Nhava încă mai dormea. Stătea culcată pe burtă în scobitura dintre două rădăcini, cu faţa cufundată în încheietura cotului, mâna dreaptă îi era întinsă într-o parte şi Candid văzu un obiect strălucitor în pumnul ei murdar întredeschis. La început nu-şi dădu seama ce era, doar îşi aminti brusc de un semi-vis straniu avut în această noapte, de teama şi uşurarea lui că nu s-a întâmplat ceva îngrozitor. Apoi înţelese ce obiect era acela, ba chiar denumirea lui apăru pe neaşteptate în memoria sa. Era un scalpel. Aşteptă puţin, verificând concordanţa formei obiectului cu sunetul acelui cuvânt,

realizând în subconştientul lui că n-are ce verifica aici, că totul este corect, dar absolut imposibil, pentru că scalpelul cu formă şi denumirea lui monstruoasă nu era în concordanţă cu această lume. O trezi pe Nhava.

Nhava se dezmetici, se aşeză şi începu imediat să vorbească:

— Ce loc uscat, în viaţa mea nu m-am gândit că pot exista astfel de locuri uscate şi că iarba poate creşte atât de înaltă aici, Mâlcule... Ea tăcu şi apropie de ochi pumnul în care ţinea scalpelul. Privi o secundă scalpelul, apoi scoase un ţipăt ascuţit, aruncă obiectul cutremurându-se şi sări în picioare. Scalpelul se înfipse în iarbă şi rămase nemişcat. Îl priveau şi le era teamă.

— Ce-i ăsta, Mâlcule? şopti într-un sfârşit Nhava. Ce lucru înspăimântător... Sau poate ăsta nu e un lucru? Poate este o plantă? Vezi doar cât este de uscat totul aici – poate o fi crescut pe-aici?

— Dar de ce înspăimântător?

— Cum să nu fie înspăimântător? spuse Nhava. Ia să-l iei în mână... Hai, încearcă, încearcă să-l iei şi atunci o să ştii de ce este înspăimântător... Nici eu nu ştiu de ce este înspăimântător...

Candid luă scalpelul. Acesta rămăsese cald, iar capătul ascuţit era rece. Trecând cu prudenţă degetul peste scalpel, găsi locul unde înceta să mai fie cald şi devenea rece.

— De unde l-ai luat? întrebă Candid.

— Nu l-am luat de niciunde, spuse Nhava. Probabil că el singur s-a furişat în mâna mea în timp ce dormeam. Vezi ce rece este? Poate că a vrut să se încălzească şi atunci a venit la mâna mea. Niciodată n-am mai văzut aşa ceva... Nici nu ştiu cum să-l numesc. Totuşi nu pare să fie o plantă, poate că e o lighioană, poate că are şi nişte picioruşe pe care tocmai le-a ascuns, numai că e atât de tare şi de duşmănos... Dar dacă noi încă mai dormim, Mâlcule?

Ea se fâstâci brusc şi îl privi pe Candid.

— Am fost azi-noapte în sat? Bineînţeles că am fost, acolo era un om fără faţă şi tot timpul se gândea că sunt băiat... Iar noi am căutat un loc unde să dormim... Da, apoi m-am trezit, tu nu erai şi am început să pipăi locul cu mâna... Uite, acolo s-a strecurat el în pumnul meu! spuse ea. Numai că uite ce mă miră, Mâlcule, atunci nu-mi era deloc teamă de el, ba din contră... Chiar îmi trebuia pentru ceva...

— Totul a fost un vis, decise Candid. Simţea furnicături în ceafă. Îşi amintea tot ce se întâmplase în timpul nopţii. Şi de Karl. Şi cum dădea imperceptibil din cap: fugi până mai eşti teafăr. Şi despre faptul că atunci când era viu, Karl fusese chirurg.

— De ce taci, Mâlcule? întrebă Nhava îngrijorată, privindu-l drept în faţă. Unde te uiţi?

Candid o dădu de-o parte.

— Asta a fost un vis, repetă el cu asprime. Uită. Mai bine caută ceva de mâncare, iar eu am să îngrop acest obiect.

— Dar pentru ce mi-a trebuit, nu ştii cumva? întrebă Nhava. A trebuit să fac ceva...

Ea îşi scutură capul.

— Nu-mi plac astfel de vise, Mâlcule, spuse ea. Nu-mi amintesc nimic. Îngroapă-l cât mai adânc, altfel o să iasă şi iarăşi o să se târască până în sat unde o să sperie pe cineva... Mai bine hai să punem deasupra o piatră mai grea... Bine, tu îngroapă-l şi eu plec să caut de mâncare.

Ea adulmecă aerul:

— Pe aici, pe undeva aproape, sunt fructe. E de mirare că sunt fructe într-un loc atât de uscat.

Ea începu să fugă uşor şi fără zgomot peste iarbă şi curând dispăru dincolo de arbori, iar Candid rămase aşezat, ţinând scalpelul pe palme. Nu îl îngropă. Înfăşură tăişul cu un smoc de iarbă şi îl strecură la piept. Acum îşi amintea totul, dar nu înţelegea nimic totuşi. Fusese un vis straniu şi groaznic din care, datorită neatenţiei cuiva, apăruse scalpelul. Ce păcat, se gândi el, că astăzi capul meu s-a limpezit mai mult ca oricând şi că totuşi nu pot să înţeleg nimic. Înseamnă că n-am să pot niciodată.

Nhava se reîntoarse repede şi scoase de la piept un morman întreg de fructe de pădure şi câteva ciuperci mari.

— Acolo există o potecă, Mâlcule, spuse ea. Mai bine hai să nu ne mai întoarcem în satul ăla, eu şi cu tine, ce nevoie avem de el, hai, lasă-l... iar eu cu tine hai să mergem pe potecă şi vom ajunge undeva negreşit. O să întrebăm acolo care-i drumul până la Noua Colonie şi totul va fi bine. E de-a dreptul uimitor cât de mult vreau acum să ajung la această Nouă Colonie, niciodată n-am mai vrut aşa de mult ca până acum. Hai să nu ne mai întoarcem în acest sat viclean, nu mi-a plăcut deloc acolo şi ce bine că am plecat de acolo, altfel în mod sigur s-ar fi întâmplat o

nenorocire. Dacă vrei să ştii, noi nici n-ar fi trebuit să ajungem acolo, că doar hoţii ţi-au strigat să nu te duci, altfel vei pieri, dar tu nu asculţi niciodată pe nimeni. Şi uite că din cauza ta noi era să păţim o nenorocire... De ce nu mănânci? Ciupercile îţi ţin de foame, fructele sunt gustoase, tu doar freacă-le între palme şi fă un amestec din ele, ce-i cu tine astăzi, parc-ai fi un copil? Acum îmi amintesc cum îmi spunea mereu mama că acolo cresc cele mai bune ciuperci, acolo unde este uscat, dar eu nu ştiam pe atunci ce-i ăsta – un loc uscat – şi mama îmi spunea că înainte era mult loc unde era uscat, aşa, ca pe un drum bun, de-asta ea înţelegea, iar eu nu înţelegeam...

Candid gustă din ciupercă şi o mâncă. Într-adevăr, ciupercile erau bune, şi fructele de pădure erau bune, iar el se învioră. Dar încă nu ştia ce să facă în continuare. Să se întoarcă în sat – nici asta nu voia. Încercă să-şi imagineze locul aşa cum îi explicase şi îi desenase Şchiopul cu nuiaua pe pământ, cum îi povestea Şchiopul despre drumul spre Oraş, care ar fi trebuit să treacă tocmai prin aceste locuri. „Un drum foarte bun, spunea cu regret Şchiopul, cel mai direct drum până la Oraş, numai că nu se poate ajunge la el prin mlaştină, ăsta-i tot necazul...” Minţea. Şchiopul minţea. Mersese şi prin mlaştină, probabil că fusese şi în Oraş, dar, nu se ştie de ce, minţise. Poate poteca Nhavei este chiar acel drum drept? Trebuie să risc. Mai întâi va trebui totuşi să ne întoarcem. Trebuie totuşi să ne întoarcem în sat...

— Trebuie totuşi să ne întoarcem, Nhava, spuse el după ce mâncară.

— Unde să ne întoarcem? Să ne întoarcem în satul viclean? Nhava se întristă. Şi de ce-mi spui asta, Mâlcule? Ce a mai rămas de văzut în acel sat? Iată de ce nu te iubesc, Mâlcule, asta e problema cu tine, niciodată nu ne putem înţelege omeneşte... Şi doar hotărâsem deja că nu ne mai întoarcem în acel sat, ţi-am găsit şi poteca, iar acum începi să aduci din nou vorba despre întoarcere...

— Trebuie să ne întoarcem, repetă el. Nici mie nu-mi place, Nhava, dar trebuie să mergem acolo. Dacă acolo ne vor arăta cum să ajungem mai repede în Oraş?...

— De ce în Oraş? Eu nu vreau în Oraş, eu vreau la Noua Colonie!

— Mergem direct spre Oraş, spuse Candid. Deja nu mai suport.

— Păi, atunci, bine, spuse Nhava. Bine, să mergem la Oraş, ba chiar e şi mai bine, ce n-am văzut noi în Noua Colonie? Mergem la Oraş, sunt de acord, sunt de acord cu tine în toate, dar hai să nu ne mai întoarcem în acel sat... Faci cum vrei, Mâlcule, dar eu nu m-aş întoarce niciodată în acel sat...

— Şi eu la fel, spuse el. Va trebui însă. Nu fi supărată, Nhava, dar nici eu nu aş fi vrut...

— Dacă nu vrei, atunci de ce mergem?

Nu voia şi nici nu ar fi putut să-i explice de ce. Se ridică şi, fără să privească în urmă, porni în direcţia în care ar fi trebuit să fie satul – pe iarba caldă şi uscată, pe lângă trunchiurile uscate şi calde, mijind ochii din cauza soarelui cald, neobişnuit de persistent aici, în întâmpinarea groazei trăite ce îi încorda dureros toţi muşchii, în întâmpinarea unei speranţe stranii şi calme ce răzbătea prin groază precum un fir de iarbă printr-o crăpătură în asfalt.

Nhava îl ajunse din urmă şi merse alături de el. Era supărată şi o vreme chiar tăcu, dar până la urmă nu mai rezistă.

— Nici să nu te gândeşti, declară ea, că am să vorbesc cu oamenii ăia, de-acuma să vorbeşti tu singur cu ei, singur să te duci acolo şi să vorbeşti. Mie nu-mi place să am de-a face cu un om dacă el nici măcar n-are faţă, mie nu-mi place asta. Nu te poţi aştepta la ceva bun de la un asemenea om, dacă el nu face diferenţa între un băiat şi o fată... încă de dimineaţă mă doare capul şi acum ştiu de ce...

Pe neaşteptate, ajunseră la sat. Candid pornise pesemne prea mult în lateral şi satul apăru printre arbori în dreapta lor. Totul se schimbase, iar Candid nu înţelese de prima dată ce se întâmplase. Apoi pricepu: satul se scufunda.

Poiana triunghiulară era acoperită de o apă neagră, care creştea văzând cu ochii, umplând depresiunea de lut, inundând casele şi învârtindu-se în tăcere pe străzi. Candid stătea neajutorat şi privea cum dispar ferestrele sub apă, cum se înclină şi se dărâmă pereţii îmbibaţi de apă, cum se prăbuşesc acoperişurile şi cum nimeni nu aleargă afară din case, nimeni nu încearcă să ajungă la mal, cum niciun om nu se arată la suprafaţa apei – de altfel, poate că acolo nici nu mai erau oameni, poate că plecaseră toţi astă-noapte, dar el simţea că toate astea nu erau chiar atât de simple. Ăsta nu e un sat, se gândi el, asta e o machetă; stătea uitată de toţi şi prăfuită, până când cineva a fost curios să afle ce s-ar întâmpla dacă totul ar fi

acoperit de apă. Dacă va fi ceva interesant?... Şi atunci au inundat totul. Dar ceva interesant tot n-a apărut...

Acoperişul unei construcţii plate se îndoi lin şi dispăru fără zgomot în apă. Deasupra apei negre parcă trecu o respiraţie uşoară, pe suprafaţa netedă goniră valuri şi totul se termină. În faţa lui Candid se întindea un lac obişnuit, triunghiular, deocamdată de mică adâncime şi lipsit de viaţă. Ulterior va deveni adânc cât o prăpastie, iar în el vor apărea peşti pe care noi îi vom prinde, îi vom prepara şi îi vom pune în formol.

— Eu ştiu cum se numeşte asta, spuse Nhava. Avea o voce atât de liniştită, încât Candid se uită la ea. Într-adevăr, era complet liniştită şi, se pare, chiar mulţumită. Asta se numeşte Învingerea, spuse ea. Uite de ce n-aveau feţe, iar eu n-am înţeles de la început. Probabil că ei doreau să trăiască în lac. Ei obişnuiau să-mi povestească că aceia care trăiesc în case pot rămâne să locuiască în lac, de-acum aici va fi întotdeauna un lac, iar cine nu vrea să rămână poate să plece. Eu, de exemplu, aş fi plecat, deşi poate că ar fi chiar mai bine să trăieşti în lac. Dar asta nimeni nu poate să ştie... Poate vrei să ne scăldăm? îi propuse ea.

— Nu, spuse Candid. Nu vreau să mă scald aici. Vom merge la poteca ta. Să mergem.

Numai de-aş ieşi de aici, se gândi el, altfel aş vrea să fi fost ca acea maşinuţă în labirint... Stăteam aşezaţi cu toţii şi râdeam, uitându-ne cum ea, cu un aer preocupat, se loveşte, caută, se obişnuieşte cu mirosul... apoi puneam în drumul ei o copaie pe care o umpleam cu apă, provocându-i o fâstâceală înduioşătoare, dar numai pentru un moment, pentru că începea iarăşi să-şi mişte preocupată antenele, să bâzâie şi să adulmece fără să ştie că ne uităm la ea, iar nouă ne era, în general, indiferent că ea nu ştie, deşi probabil asta era mai îngrozitor decât orice. Dacă în general o fi groaznic, se gândi el. Necesitatea nu poate fi nici groaznică, nici bună. Necesitatea este necesară şi orice altceva spunem despre ea sunt doar invenţii, ca şi maşinuţele din labirinturi, dacă ele ar putea să inventeze. Atunci când greşim, necesitatea ne ia pur şi simplu de gât, iar noi începem să plângem şi să protestăm, ce groaznică şi crudă este ea, iar ea este pur şi simplu aşa cum este – doar noi suntem proşti şi orbi. Chiar pot filosofa astăzi, se gândi el. Probabil că din cauza uscăciunii. După cât se pare, chiar pot filosofa...

— Uite şi poteca ta, spuse supărată Nhava. Du-te, poftim.

E supărată, se gândi el. Nu i-am dat voie să se scalde, tot timpul tac, în jur e uscat, neplăcut... Nu-i nimic, să se mai supere. Atâta timp cât este supărată – tace şi mulţumesc pentru asta. Cine merge pe aceste poteci? Oare sunt chiar atât de umblate, încât nu se mai acoperă cu iarbă? O potecă stranie, de parcă n-ar fi fost bătătorită, ci săpată...

La început, poteca a trecut prin locuri uscate, confortabile, dar după un timp coborî brusc povârnişul dealului şi se preschimbă într-o fâşie mlăştinoasă de mizerie neagră. Pădurea curată se termină şi iar începură să se întindă împrejur mlaştinile, muşchii se îndeseau peste tot, se făcuse umed şi zăpuşeală. Nhava se învioră imediat. Se simţea mult mai bine aici. Deja vorbea neîntrerupt şi, curând, în capul lui Candid apăru şi se instală binecunoscutul zumzet răsunător, iar el se mişca de parcă ar fi fost pe jumătate adormit, uitând orice filosofie, uitând aproape şi unde merge, lăsându-se pradă gândurilor incoerente, întâmplătoare, şi nu atât gândurilor, cât mai degrabă înfăţişărilor.

Şchiopul şchioapătă pe strada principală şi le spune tuturor celor pe care îi întâlneşte (iar dacă nu întâlneşte pe nimeni, atunci uite, doar aşa) că, iată, a plecat, va să zică, Mâlcul şi a luat-o pe Nhava cu el, probabil a plecat la Oraş, deşi nu există niciun fel de Oraş. Sau poate nu la Oraş, poate a plecat la Stufăriş, ce bine e să dai la peşte în Stufăriş, doar bagi degetele în apă – şi uite peştele. Numai că, dacă stai să te gândeşti, la ce i-o trebui lui peştele?, că Mâlcul nu mănâncă peşte, prostovanul, deşi poate s-a hotărât să prindă peşte pentru Nhava, că Nhava mănâncă peşte şi uite aşa el o va hrăni pe ea cu peşte... Dar atunci de ce m-a întrebat tot timpul despre Oraş? Nu-uu, nu s-a dus la Stufăriş şi e de aşteptat să nu se întoarcă prea curând...

Iar în întâmpinarea lui, merge Pumnul pe strada principală şi le spune la toţi cei întâlniţi că uite cum a tot umblat Mâlcul să mă convingă, să mergem, zicea, hai la Oraş, Pumnule, să mergem poimâine şi un an întreg m-a tot chemat să mergem poimâine la Oraş, şi când am pregătit şi eu foarte multă mâncare, că m-a şi certat bătrâna, a plecat şi fără mine, şi fără mâncare... Unul, tot aşa, lână pe nas, pleca-pleca fără mâncare, i-au dat una cum trebuie în frunte, aşa că acum nu mai pleacă, nici cu mâncare nu pleacă, şi îi e frică şi fără mâncare, stă acasă, aşa i-au dat una...

Iar Coadă stă la el acasă, lângă moşneagul care ia micul dejun, şi îi spune: din nou mănânci şi iar mănânci mâncarea altuia. Tu să nu crezi, zice el, că-mi pare rău, doar că mă mir cum intră într-un singur bătrânel slab atâtea ulcioare cu cele mai săţioase mâncăruri. Tu mănâncă, zice el, dar trebuie să-mi spui că poate, totuşi, nu eşti singurul la noi în sat. Poate voi sunteţi totuşi trei, sau măcar doi? E de groază să te uiţi cum tot mănânci-mănânci, te saturi, iar apoi îmi explici că nu e voie...

Nhava mergea alături, ţinându-se cu amândouă mâinile de mâna lui şi povestindu-i cu patimă:

— Şi a mai trăit în acest sat al nostru un bărbat pe care îl numeau Furie-Martir, n-ai cum să-ţi aminteşti de el, tu tocmai atunci erai fără cunoştinţă. Iar acest Furie-Martir întotdeauna era supărat şi întreba: de ce? De ce ziua lumină, iar noaptea întuneric? De ce gândacii se îmbată, iar furnicile nu? De ce mortăciunile sunt interesate de femei, dar n-au nevoie de bărbaţi? Mortăciunile i-au furat două neveste, una după alta. Prima i-a fost furată încă înainte să fiu eu, dar a doua când eram şi eu în sat deja, aşa că el a tot umblat şi a întrebat: de ce, întreba el, nu l-au furat pe el, ci i-au furat nevasta...? Intenţionat umbla zile şi nopţi întregi prin pădure, ca să-l fure şi pe el şi atunci şi-ar fi găsit nevestele, măcar una, însă, desigur, el n-a fost răpit pentru că mortăciunile n-au nevoie de bărbaţi, lor femei le trebuie, aşa le este obiceiul şi n-aveau de gând să-şi schimbe regulile din cauza unui Furie-Martir... Mai obişnuia să întrebe mereu de ce trebuie el să lucreze la câmp, când şi aşa în pădure este destulă mâncare – o stropeşte cu ferment şi mănâncă. Starostele îi spune: nu vrei – nu munceşti, nu te trage nimeni de mână... iar el tot repeta: de ce şi de ce... Sau cum s-a ţinut de capul lui Pumnul. De ce, zice, în Satul de Sus au crescut multe ciuperci, iar în al nostru nu au crescut? Pumnul i-a explicat mai întâi liniştit: la cei de Sus s-a produs Învingerea, iar la noi încă nu şi cu asta basta. Iar el întreabă: de ce la noi nu s-a produs Învingerea de atâta timp? Da’ ce ţi-a venit cu Învingerea, întreba Pumnul, dacă nu o ai, ce, ţi s-a făcut dor de ea? Furie-Martir nu s-a lăsat. Şi l-a obosit pe Pumnul, şi a început să strige Pumnul în gura mare să audă tot satul, şi să agite pumnii prin aer, şi a fugit să se plângă starostelui, iar starostele s-a enervat şi el, a adunat întreg satul şi l-au alergat pe Furie-Martir să-l pedepsească, dar nu l-au mai prins... L-a fel s-a ţinut de capul moşneagului de mai multe ori. La început, moşneagul

nu s-a mai dus să mănânce la el, apoi a început să se ascundă de el şi, într-un sfârşit, n-a mai rezistat şi i-a spus: lasă-mă în pace, zicea el, din cauza ta nu-mi mai intră mâncarea în gură, de unde să ştiu eu – de ce? Oraşul ştie de ce şi gata. A plecat Furie-Martir la Oraş şi nu s-a mai întors...

În stânga şi în dreapta pluteau încet pete galbene-verzui, ciupercile-narcotice pufăiau înfundat şi împrăştiau ca nişte fântâni arteziene spori roşcaţi, iar o viespe-de-pădure rătăcită se năpusti urlând în zbor, încercând să-i lovească în ochi, şi a trebuit să fugă o sută de paşi ca să fie lăsaţi în pace; păianjeni subacvatici multicolori meştereau de zor la construcţiile lor, agăţându-se de liane cu zgomot şi prudenţă; arborii-săritori se lăsau pe vine şi se chirceau, pregătindu-se să sară, dar simţindu-i pe oameni se opreau, prefăcându-se a fi nişte arbori obişnuiţi – şi n-aveai la ce să-ţi opreşti privirile, nu era nimic de ţinut minte. Şi nici la ce să te gândeşti n-aveai, pentru că a te gândi la Karl, la noaptea trecută şi la satul inundat ar fi însemnat să delirezi.

— Furie-Martir era un om bun, el şi cu Şchiopul te-au găsit dincolo de Stufăriş. Ei au plecat spre Furnicare, dar nu se ştie cum au ajuns la Stufăriş şi acolo te-au găsit ei pe tine şi te-au cărat; mai exact, te-a cărat Furie-Martir, iar Şchiopul doar venea în urma lui şi adună tot ce cădea de la tine... A strâns destul de multe, dar pe urmă a povestit că i s-a făcut frică şi a aruncat tot. Povestea că astfel de lucruri n-au crescut niciodată pe la noi şi nici nu pot creşte. Apoi Furie-Martir a scos toată îmbrăcămintea de pe tine, era o îmbrăcăminte foarte ciudată, nimeni n-a putut înţelege unde a putut creşte aşa ceva sau cum... Aşa că el a tăiat toată îmbrăcămintea asta şi a sădit-o – credea că o să crească ceva din ea. Dar n-a crescut nimic, nici măcar n-a răsărit şi atunci el a pornit să umble prin sat şi să întrebe: de ce, dacă iei orice îmbrăcăminte, o tai şi o sădeşti, ea va creşte, dar a ta, Mâlcule, nici măcar n-a răsărit. Mult timp s-a ţinut scai şi după tine, nu te lăsa deloc în pace, dar tu atunci erai fără cunoştinţă şi doar mormăiai ceva, ca ăla fără faţă, şi-ţi acopereai faţa cu mâna. Aşa că te-a lăsat în pace. După aceea, tot mai mulţi bărbaţi au mers la Stufăriş – şi Pumnul, şi Coadă, ba chiar şi însuşi starostele, sperau să mai găsească unul la fel. Nu, n-au găsit... Atunci m-au ales pe mine să te îngrijesc. Îngrijeşte-l cum poţi, mi-au spus, şi pune-l pe picioare – îţi va fi soţ, şi ce dacă e străin, şi tu pari la fel de străină. Că doar şi eu

sunt la fel de străină, Mâlcule. Uite cum s-a întâmplat: mortăciunile m-au prins împreună cu mama mea, iar noaptea era fără lună...

Terenul începuse iarăşi să se înalţe, dar umiditatea nu scăzu, deşi pădurea devenea din ce în ce mai curată. Nu se mai vedeau buturugi, ramuri putrezite şi grămezi de liane intrate în putrefacţie. Dispăruse verdeaţa şi totul în jur devenise galben şi portocaliu. Pomii erau mai zvelţi, iar mlaştina se transformase în mod neobişnuit: lină, fără muşchi şi mormane de noroi. Dispăruse şi păienjenişul de lăstari, iar în dreapta şi în stânga se putea vedea până departe. Chiar şi iarba de la marginea drumului era mai moale şi mai suculentă, fir lângă fir, de parcă cineva le adunase şi le sădise special acolo.

Nhava se opri la jumătatea cuvântului, adulmecă aerul şi spuse îngândurată, privind în jur:

— Unde putem să ne ascundem aici? Se pare că nu putem să ne ascundem nicăieri...

— Vine cineva? întrebă Candid.

— O mulţime de cineva şi nu ştiu cine sunt... Nu sunt mortăciuni, dar cel mai bine ar fi să ne ascundem totuşi. Sau am putea, desigur, să nu ne mai ascundem, oricum sunt deja aproape şi nici nu prea ai unde să te ascunzi aici. Hai să stăm la marginea drumului şi să vedem...

Ea mai adulmecă încă o dată aerul.

— E un miros urât, nu că ar fi periculos, dar mai bine n-ar fi fost... Dar tu, Mâlcule, chiar nu simţi nimic? Pute de parcă ar fi un ferment putrezit – chiar sub nasul tău e un ulcior, şi e plin de ferment putrezit cu mucegai... Uite-le! Hei, micuţelor, nu-ţi fie frică, poţi să le şi goneşti... Uş-uş!

— Ia mai taci, spuse Candid, privind mai atent.

La început i se păru că în întâmpinarea lor se târăsc pe potecă nişte broaşte ţestoase albe. Apoi înţelese că nu mai avusese până acum ocazia să vadă asemenea animale. Semănau cu nişte amoebe imense şi opace, sau cu nişte limacşi foarte tineri, numai că limacşii nu aveau pseudopode şi erau totuşi mai mari. Erau multe, se târau într-un singur şir, una după alta, destul de repede, aruncându-şi sprintene înainte pseudopodele şi absorbindu-le apoi în interiorul lor. Curând, ajunseră foarte aproape – albe, strălucitoare – şi Candid simţi şi el un miros necunoscut, tăios. Se retrase imediat la marginea potecii, trăgând-o după el pe Nhava. Limacşii-amoebe se târau unul

după altul pe lângă ei, fără să-i bage în seamă. În total erau doisprezece, iar pe ultimul, cel de-al doisprezecelea, Nhava nu se mai putu abţine şi îl lovi cu călcâiul. Amoeba îşi trase rapid fundul şi începu să înainteze în salturi. Acest lucru o încântă pe Nhava şi ea dădu să se repeadă după ea să o ajungă şi s-o mai lovească încă o dată, dar Candid o prinse de haină.

— Dar sunt aşa de nostime! spuse Nhava. Şi se târăsc pe potecă de parcă ar fi nişte oameni care merg... Ar fi interesant de ştiut unde merg? Probabil că merg, Mâlcule, în acel sat viclean, ele sunt, probabil, de acolo, iar acum se întorc şi nu ştiu că în sat s-a petrecut Învingerea. Se vor învârti pe lângă apă, apoi se vor reîntoarce. Şi unde să mai meargă, săracele de ele? Poate să caute un alt sat... Hei, strigă ea... Să nu vă duceţi! Nu mai există satul vostru, acolo e doar un lac!

— Ia mai taci, spuse Candid. Să mergem. Ele nu înţeleg limba ta. Nu mai ţipa degeaba!

Au mers mai departe. După trecerea amoebelor, poteca părea un pic alunecoasă. S-au întâlnit şi s-au despărţit, se gândi Candid. S-au întâlnit şi au mers în direcţii diferite. Şi eu le-am cedat drumul. Eu, nu ele. Această împrejurare i se păru dintr-odată foarte importantă. Ele – micuţe şi lipsite de apărare, iar eu – cel mare şi puternic, şi totuşi eu m-am dat la o parte de pe potecă şi le-am dat prioritate, acum mă gândesc la ele, iar ele au trecut şi acum deja probabil că nici nu-şi mai aduc aminte de mine. Pentru că în pădure ele sunt acasă, şi ce nu întâlneşti în pădure? Cum e şi într-o casă, sunt gândaci, ploşniţe, urechelniţe sau zboară buimac un fluture. Sau o muscă se zbate în geam. Şi nu este deloc adevărat că muştele se zbat în geam. Muştele chiar cred că ele zboară când se tot lovesc de geam. Şi eu îmi imaginez că merg. Numai pentru că îmi mişc picioarele... Probabil că, dintr-o parte, e foarte amuzant să fiu privit şi... cum să zic asta... cu compătimire... cu milă... ceea ce e corect...

— În curând dăm de un lac aici, spuse Nhava. Să mergem mai repede, vreau să beau şi să mănânc. Poate o să momeşti şi tu nişte peşte pentru mine...

Au grăbit pasul. Începu desişul stufărişului. Ei bine, gândi Candid, sunt precum o muscă. Dar sunt precum un om? Îşi aminti de Karl şi îşi aminti că acel Karl nu semăna cu Karl. E foarte probabil, se gândi el liniştit. E foarte probabil ca nici eu să nu mai fiu acel om care, cu nu ştiu câţi ani în urmă, s-a prăbuşit cu elicopterul. Numai că atunci este de neînţeles de ce

mă zbat ca musca în geam. Probabil însă că atunci când i s-a întâmplat asta lui Karl, el deja nu se mai zbătea în geam. Ce ciudat va fi când voi ieşi spre staţia biologică şi ei mă vor vedea. Bine că m-am gândit la asta. Trebuie să mă gândesc mult la asta şi serios. Bine că mai este încă mult timp şi că nu voi ieşi atât de curând la staţia biologică…

Poteca se bifurcă. Una dintre ele ducea pesemne spre lac, iar cealaltă cotea brusc, undeva, într-o parte.

— Nu mergem pe-acolo, spuse Nhava, asta o ia în sus, iar mie mi-e sete.

Poteca devenea tot mai strâmtă, apoi se transformă într-un drum plin de hârtoape şi în cele din urmă se pierdu în desiş. Nhava se opri.

— Ştii, Mâlcule, spuse ea, hai mai bine să nu mergem la acest lac. Ceva nu-mi place la acest lac, ceva nu-i cum trebuie. După mine, ăsta nici nu-i lac, acolo este ceva mai mult decât o apă…

— Dar acolo este apă? întrebă Candid. Doar ai vrut să bei ceva. De altfel, nici eu nu sunt împotrivă…

— Este apă, spuse Nhava fără chef, dar e caldă. Apă rea, nu-i curată… Ştii ce, Mâlcule, tu mai stai pe-aici că faci prea mult zgomot când mergi, din cauza ta n-aud nimic, aşa de zgomotos eşti, ia mai stai şi aşteaptă-mă şi te chem eu, am să strig ca un săltăreţ. Ştii cum strigă un săltăreţ? Uite că am să strig ca un săltăreţ. Iar tu să stai aici, sau mai bine așează-te…

Ea intră în stufăriş şi dispăru. Şi atunci lui Candid îi atrase atenţia liniştea surdă, ca de vată, care domnea aici. Nu era nici zumzet de insecte, nici răsuflarea mlaştinii, nici smiorcăitul ei, nici urletele fiarelor din pădure, aerul umed şi fierbinte era nemişcat. Asta nu era liniştea uscată a satului viclean, acolo era liniştea nocturnă din culisele unui teatru. Iar aici era o linişte subacvatică. Candid se aşeză precaut pe vine, rupse câteva fire de iarbă, le strivi între degete şi văzu pe neaşteptate că aici pământul ar fi trebuit să fie comestibil.

Smulse un smoc de iarbă cu tot cu pământ şi începu să mănânce. Brazdă de iarbă îi potolea bine foamea şi setea, era răcoritoare şi un pic sărată. Caşcaval! îşi spuse Candid. Da, caşcaval… Ce înseamnă caşcaval? Şvaiţer, brânză topită. Caşcaval cu lacrimi. Straniu…

Apoi apăru din stufăriş Nhava. Se aşeză şi începu să mănânce şi ea repede şi cu grijă. Ochii îi erau rotunzi.

— Ce bine că am mâncat aici, spuse ea într-un târziu. Vrei să vezi ce fel de lac este ăsta? De altfel, aş vrea să-l mai văd o dată, dar dacă sunt singură, mi-e frică. Ăsta este lacul despre care povesteşte Şchiopul întotdeauna, numai că eu credeam că minte sau că a avut vedenii, dar se pare că totuşi este adevărat, sau poate că şi eu am vedenii...

— Hai să mergem să vedem, spuse Candid.

Lacul a apărut după vreo cincizeci de paşi. Candid şi Nhava au coborât pe malul mlăştinos şi au dat de-o parte stufărişul. Deasupra apei era un strat gros de ceaţă albă. Apa era caldă, chiar fierbinte, însă curată şi transparentă. Mirosea a mâncare... Ceaţa se învolbura încet, într-un ritm regulat, şi, după un minut, Candid simţi că i se învârte capul. În ceaţă era cineva. Oameni. Mulţi oameni. Toţi erau goi şi complet imobili, întinşi pe apă. Ceaţa se ridica şi se cobora ritmic, când descoperind, când acoperind iarăşi corpurile alb-gălbui, cu feţele date pe spate – oamenii nu înotau, erau culcaţi pe apă ca şi cum ar fi fost pe o plajă. Candid se cutremură. „Să plecăm de aici", şopti el şi o trase pe Nhava de mână. Au ieşit la mal şi s-au întors la potecă.

— Ăştia nu sunt înecaţi, spuse Nhava. Şchiopul n-a înţeles nimic. Pur şi simplu ei se scăldau aici, apoi a ţâşnit un izvor fierbinte, iar ei au fost fierţi... Asta este foarte înfricoşător, spuse ea după o pauză. Nici nu-mi vine să vorbesc despre asta... Şi cât de mulţi sunt acolo, un sat întreg...

Ajunseră la locul unde se bifurca poteca şi se opriră.

— Acum, în sus? întrebă Nhava.

— Da, spuse Candid. Acum, în sus.

Au cotit la dreapta şi au început să urce povârnişul.

— Şi toate sunt femei, spuse Nhava. Ai observat?

— Da, spuse Candid.

— Ăsta-i cel mai înfricoşător lucru, nu pot nicicum să înţeleg. Sau poate...

Nhava se uită la Candid.

— Sau poate mortăciunile le gonesc acolo? Poate că mortăciunile le gonesc acolo – de prin toate satele, le gonesc în acest lac şi le fierb... Ascultă, Mâlcule, de ce-am plecat noi din sat? Am fi rămas în sat şi niciodată n-am fi văzut aşa ceva. Ne-am fi gândit că ce le mai născoceşte Şchiopul, am fi trăit liniştiţi, dar ţie ţi-a trebuit să mergi la Oraş... Pentru ce ţi-a trebuit la Oraş?

— Nu ştiu, spuse Candid.

Capitolul opt

Erau culcaţi în tufişurile lizierei şi priveau printre frunze vârful dealului. Dealul avea pante blânde şi era golaş, iar pe vârf, întocmai ca o căciulă, trona un nor de ceaţă liliachie. Cerul era senin deasupra dealului, vântul sufla în rafale, gonind norii cenuşii, şi burniţa. Ceaţa vineţie rămânea nemişcată, de parcă nici n-ar fi fost vânt. Era destul de răcoare, ba chiar rece, erau uzi până la piele, stăteau zgribuliţi, scuturaţi de frisoane, clănţăneau din dinţi, dar deja nu mai puteau să plece: la douăzeci de paşi stăteau drepte ca nişte statui trei mortăciuni, cu gurile negre larg căscate, cu ochii pustii, privind şi ele vârful dealului. Aceste mortăciuni se apropiaseră de ei în urmă cu cinci minute. Nhava le simţise şi se pregătise s-o rupă la fugă, dar Candid îi astupase gura cu palma şi o împinse în iarbă. Acum se mai liniştise, dar tremura cu scuturături puternice, însă deja nu de teamă, ci de frig şi iarăşi se uita, dar nu spre mortăciuni, ci spre deal.

Pe colină şi în împrejurimile ei se petrecea ceva straniu, ca nişte fluxuri şi refluxuri grandioase. Cu un zumzet grav, foarte profund, roiuri gigantice de muşte îşi luară brusc zborul din pădure, îndreptându-se direct spre vârful dealului şi dispărând apoi în ceaţă. Povârnişurile se însufleţiră cu coloane de furnici şi păianjeni, din tufişuri se revărsară sute de moluşte-amoebe, iar roiuri uriaşe de viespi şi albine şi nori de gândaci multicolori se repezeau cu hotărâre prin ploaie. Zgomotul creştea precum un taifun. Acest val atinse vârful dealului, dispăru imediat, absorbit de norul vineţiu, şi dintr-odată se aşternu liniştea. Dealul deveni încă o dată mort şi gol, apoi trecu un timp şi din nou zgomotul şi vuietul începură să crească, iar toate astea erupseră iarăşi din ceaţă şi se îndreptară spre pădure. În vârf rămăseseră doar moluştele, în schimb, pe povârnişuri se răspândeau în locul lor cele mai neverosimile şi neaşteptate animale: se rostogoleau fiinţe păroase, mânămesteci şchiopătau pe picioare frânte şi încă nişte ciudăţenii, nici fiare, nici insecte, necunoscute, nicicând văzute, pestriţe, pline de ochi, golaşe şi strălucitoare... Şi din nou se lăsă liniştea şi iarăşi se repetă

totul, iar şi iar, într-un ritm perseverent, înspăimântător, cu energie la fel de puternică, încât totul părea că fusese aşa dintotdeauna şi că întotdeauna va fi în acelaşi ritm şi la aceeaşi intensitate... Odată, un tânăr hipocet ieşi cu un urlet înfiorător din ceaţă, nişte mortăciuni veniseră de câteva ori în goană şi imediat o şi zbugheau în pădure, lăsând în urma lor dâre albicioase de abur rece, iar norul vineţiu stătea nemişcat, înghiţea şi scuipă, înghiţea şi scuipă neobosit, ritmic, precum o maşinărie...

...Şchiopul spunea că Oraşul se află pe deal. Poate că ăsta şi era Oraşul. Poate asta numesc ei Oraş? Da, probabil că ăsta este Oraşul. Numai că în ce constă sensul lui? Pentru ce există el? Şi activitatea asta ciudată... Eu mă aşteptam la ceva în sensul ăsta... Prostii, nu m-am aşteptat deloc la aşa ceva. Mă gândeam doar la stăpâni, şi unde sunt aici stăpânii? Candid se uită la mortăciuni. Stăteau în aceleaşi poziţii, iar gurile lor erau la fel de căscate. Poate că greşesc, se gândi Candid. Poate chiar ele sunt stăpânii. Pesemne că tot timpul greşesc. M-am dezvăţat complet să gândesc aici. Dacă uneori îmi mai vin idei, atunci imediat se dovedeşte că nu sunt capabil să le leg... Din ceaţă nu a ieşit încă nicio moluscă. Întrebare: de ce nu a ieşit încă din ceaţă nicio moluscă?... Nu, nu-i asta. Trebuie să le luăm în ordine. Doar caut izvorul unei activităţi raţionale... Nu este corect, iar nu-i corect. Pe mine nu mă interesează deloc activitatea raţională. Pur şi simplu eu caut pe cineva care să mă ajute să mă întorc acasă. Să mă ajute să străbat cei o mie de kilometri de pădure. Care să-mi spună măcar în ce direcţie să merg... Mortăciunile trebuie să aibă stăpâni, iar eu tocmai pe aceşti stăpâni îi caut, eu caut izvorul unei activităţi raţionale. Candid se mai înviоră puţin: ieşise ceva foarte închegat. S-o luăm chiar de la început. Să gândim totul liniştit şi fără grabă. Acum nu trebuie să ne grăbim, acum avem tot timpul să gândim liniştit şi fără grabă. S-o luăm chiar de la început. Mortăciunile trebuie să aibă nişte stăpâni, pentru că mortăciunile nu sunt oameni şi pentru că mortăciunile nu sunt animale. Deci mortăciunile sunt făcute. Dacă ele nu sunt oameni... dar chiar aşa, de ce nu sunt totuşi oameni? Candid îşi frecă fruntea. Dar deja am rezolvat această întrebare. Demult, încă pe vremea când eram în sat. Eu am rezolvat-o chiar de două ori, pentru că prima dată am uitat răspunsul, iar acum am uitat demonstraţia...

Îşi scutură capul din toate puterile şi Nhava şuieră încet spre el. El se linişti şi un timp zăcu nemişcat, cu faţa îngropată în iarba udă.

...De ce nu sunt ele animale – deja am demonstrat cândva... Temperatură înaltă... Ba nu, este o prostie... Brusc, simţi îngrozit că uitase cum arată mortăciunile, îşi amintea doar corpul lor încins şi o durere tăioasă în palme. Întoarse capul şi privi mortăciunile. Da. Nu am voie să gândesc, îmi este contraindicat să gândesc, tocmai acum când trebuie să gândesc mai intens ca oricând. „E timpul să mănânc; tu mi-ai povestit deja asta, Nhava; poimâine noi plecăm” – asta e tot ce-mi trebuie. Dar eu am plecat deja! Şi sunt aici! Acum o să plec la Oraş. Indiferent ce-ar însemna asta – Oraşul. Mi-a crescut o pădure pe tot creierul. Nu înţeleg nimic... Mi-am adus aminte. Merg la Oraş ca să mi se explice totul: despre Învingere, despre mortăciuni, despre Marea Deşţelenire A Pământului şi despre lacul înecaţilor... Şi se pare că toate astea nu sunt decât minciuni. Iarăşi au minţit despre tot, nu mai poţi să crezi pe nimeni... Am sperat că la Oraş mi se va explica în ce fel voi ajunge până la ai mei, că doar Moşneagul tot timpul spunea: Oraşul ştie tot. Şi nu se poate ca Oraşul să nu ştie despre staţia noastră biologică, despre Administraţie. Chiar şi Şchiopul pălăvrăgea mereu despre Stâncile Dracului şi despre sate care zburau... Dar poate oare norul vineţiu să-mi explice ceva? Ar fi fost ceva îngrozitor dacă stăpânii s-ar fi dovedit a fi norul vineţiu. Dar de ce „ar fi fost”? Deja este îngrozitor! Doar este atât de evident, Mâlcule: aici, ceaţa vineţie este stăpână peste tot, oare cum de nu mi-am amintit? De fapt, nici măcar nu este o ceaţă... Deci, asta-i treaba. De aceea i-a gonit pe oameni ca pe nişte animale, în desişuri, în mlaştini, de aceea i-a înecat în lacuri: au fost prea slabi şi n-au înţeles, şi chiar dacă au înţeles tot nu au putut să facă nimic pentru a împiedica... Când eu nu eram încă prigonit, când eu eram încă acasă, cineva a demonstrat foarte convingător că nu este posibil un contact între umanoizi şi non-umanoizi. Da, nu este posibil. Desigur, el este imposibil. Iar acum nimeni nu-mi spune cum să ajung acasă. La fel, contactul meu cu oamenii nu este posibil şi eu pot demonstra asta. Eu încă pot să mai văd Stâncile Dracului, se zice că le poţi vedea uneori dacă te caţeri într-un arbore potrivit şi dacă este şi sezonul favorabil; numai că trebuie să găseşti mai întâi de toate un arbore potrivit, un arbore normal, omenesc,

care nu sare. Şi care nu te respinge. Şi care nu încearcă să-ţi înţepe ochii. Şi totuşi nu există un asemenea arbore din care aş putea să văd staţia biologică... Staţia biologică! Sta-ţi-a bi-o-lo-gi-că. Uitase ce înseamnă asta, staţia biologică.

Încă o dată pădurea răsună, bâzâi, trosni şi ţârâi şi valurile de muşte şi furnici ţâşniră din nou spre cupola liliachie. Un nor trecu pe deasupra capetelor lor şi tufişurile se acoperiră de insecte moarte, neputincioase, nemişcate sau abia zvâcnind, strivite în înghesuiala roiului. Candid simţi o usturime neplăcută la mână şi se uită. Sprijinit în pământul afânat, cotul lui era acoperit cu o împletitură din fire fine de miceliu. Candid le sfărâmă nepăsător cu palma. Iar Stâncile Dracului – un miraj, se gândi el, nimic din toate astea nu există. Dacă ei îţi tot povestesc despre Stâncile Dracului – înseamnă că totul nu-i decât o minciună, înseamnă că nimic asemănător nu există, iar acum eu nu mai ştiu, practic, pentru ce am venit aici...

Dintr-o parte se auzi un fornăit binecunoscut, terifiant. Candid întoarse capul. Imediat o mamă-hipocet se uită stupid de dincolo de cei şapte pomi de pe deal. Una dintre mortăciuni se învioră brusc, se suci şi înaintă câţiva paşi în întâmpinarea hipocetului. Se auzi iarăşi un fornăit, pomii trosniră şi hipocetul se îndepărtă. Chiar şi hipoceţilor le e frică de mortăciuni, îşi spuse Candid. Dar cui nu-i este frică de ele?... Muştele urlă. Stupid, absurd. Muştele – urlă. Viespile urlă...

— Mama! şopti brusc Nhava. Vine mama...

Ea se aşezase în patru labe şi privea peste umărul lui. Faţa ei exprima o mare uimire şi neîncredere. Şi Candid văzu cum trei femei ieşeau din pădure şi se îndreptau spre poalele dealului, fără a da nicio atenţie mortăciunilor.

— Mama! ţipă Nhava parcă având vocea altcuiva, sări peste Candid şi fugi să le iasă în întâmpinare. Atunci Candid sări şi el şi i se păru că mortăciunile sunt aproape de tot, că le simte căldura corpurilor.

Trei, se gândi. Trei... Ar fi fost de-ajuns şi una. Se uită la mortăciuni. Asta mi-e sfârşitul, îşi spuse. Prostie. De ce-au venit aici ţaţele astea? Urăsc muierile, întotdeauna iese ceva prost din cauza lor.

Mortăciunile închiseră gurile, capetele lor se întorceau încet după Nhava care fugea. Apoi mortăciunile păşiră toate înainte şi Candid îşi impuse să sară din tufişuri în întâmpinarea lor.

— Înapoi! strigă el către femei, fără să le privească. Plecaţi de aici! Mortăciuni!

Mortăciunile erau imense, spătoase, nou-nouţe, fără nicio zgârietură, fără nicio bavură. Mâinile lor incredibil de lungi atingeau iarba. Fără să le piardă din ochi, Candid se opri în drumul lor. Mortăciunile se uitau pe deasupra capului lui şi, încet, dar cu hotărâre, se îndreptau spre el, iar el se dădea înapoi, se retrăgea, tot încercând să amâne inevitabilul început şi inevitabilul sfârşit, luptându-se cu o greaţă nervoasă şi ezitând să se oprească. Nhava ţipa în spatele lui: „Mama! Eu sunt. Da, mamă, eu!” Muieri proaste, de ce nu fug? Au înlemnit de frică? Opreşte-te, îşi spunea, opreşte-te odată! Cât poţi să te mai dai îndărăt? Nu putea să se oprească! Păi, bine, dar acolo este Nhava, îşi spuse. Şi aceste trei proaste... Grase, somnoroase, prostănace indiferente... Şi Nhava... Dar ce treabă am eu cu ele, se gândi. Şchiopul demult ar fi fugit pe piciorul lui, iar Pumnul, cu atât mai mult... Iar eu trebuie să mă opresc. Nedrept. Însă trebuie să mă opresc! Hai, opreşte-te!... Nu putea să se oprească şi pentru asta se dispreţuia, pentru asta se felicita, pentru asta se ura şi continua să se retragă.

Mortăciunile se opriră. Brusc, ca la o comandă. Cea care mergea în faţă aşa şi încremenise, cu piciorul ridicat, apoi încet, parcă nehotărâtă, îl aşeză în iarbă. Gurile lor atârnau din nou deschise şi capetele lor se întoarseră spre vârful dealului. Continuând să se retragă, Candid se uită înapoi. Dând din picioare, Nhava stătea agăţată de gâtul uneia dintre femei care, pare-se, zâmbea şi o bătea încet pe spate. Celelalte două femei stăteau liniştite alături şi le priveau. Nu la mortăciuni, nu la deal. Şi nici măcar spre Candid – un bărbat păros şi straniu, poate chiar un hoţ. Iar mortăciunile stăteau nemişcate, aidoma unor statui străvechi, primitive, de parcă picioarele lor ar fi intrat în pământ, de parcă nu mai rămăsese în toată pădurea nicio femeie pe care ar fi trebuit să o prindă şi s-o care acolo unde li s-a ordonat, şi de sub picioarele lor se ridicau coloane de abur, ca fumul focului de jertfă...

Atunci Candid se întoarse şi merse spre femei. Şi chiar nu merse, ci mai mult se târî, nefiind sigur de nimic, nedând crezare nici ochilor, nici urechilor, nici gândurilor sale. Sub ţeastă îi clocotea un ghem bolnăvicios şi întreg corpul îl durea după încordarea agonică.

— Fugiţi, le spuse el de departe. Fugiţi până nu-i prea târziu, de ce staţi?

Ştia deja că spune o absurditate, dar asta era inerţia datoriei şi el continuă să mormăie:

— Mortăciunile sunt aici, fugiţi, le reţin eu...

Nu-i dădură nicio atenţie. Nu pentru că nu l-ar fi auzit sau că nu l-ar fi văzut – o fată tânără, copilăroasă, poate cu doar doi ani mai mare decât Nhava, cu picioare încă subţiri, îl privi şi îi zâmbi foarte prietenos, dar el nu însemna nimic pentru ele, de parcă ar fi fost un câine mare ce se pripăşise pe acolo, care alergase peste tot ca un bezmetic şi care ar fi fost gata să stea ore întregi pe lângă oameni, aşteptând nu se ştie ce.

— De ce nu fugiţi? spuse încet Candid. Dar deja nu mai aştepta vreun răspuns, iar ele nici nu i l-au dat.

— Ehe-he-he, chicotea femeia însărcinată, râzând apoi şi dând din cap. Şi cine ar fi crezut? Ai fi putut crede aşa ceva? o întrebă ea pe fată. Eu cu siguranţă nu. Draga mea, îi spuse ea mamei Nhavei, cum a fost oare? A pufăit mai tare sau a gâfâit? Sau pur şi simplu s-a agitat şi a transpirat?

— Nu-i adevărat, spuse fata. A fost minunat, nu-i aşa? A fost proaspăt ca o auroră şi înmiresmat...

— Ca nişte crini, continuă femeia gravidă. De la mirosul lui te ia ameţeala, de la labele lui te furnică... Măcar ai avut timp să oftezi?

Fata izbucni în râs. Mama Nhavei zâmbea fără plăcere. Femeile erau puternice, sănătoase, neobişnuit de curate, de parcă ar fi fost spălate, şi chiar se spălaseră de curând – părul lor scurt era umed, iar veşmintele lor galbene, ca nişte saci, li se lipiseră de corpurile ude. Mama Nhavei era mai scundă decât celelalte şi probabil mai în vârstă decât ele. Nhava o îmbrăţişase de talie şi se lipise cu faţa de pieptul ei.

— Este peste puterile voastre, spuse mama Nhavei cu un fals dispreţ. Ce-aţi putea voi să ştiţi despre asta? Voi sunteţi nişte ignorante...

— Nu ştim nimic, spuse imediat gravidă. De unde să ştim? De aceea te şi întrebăm... Te rog, spune-ne, cum era rădăcina dragostei?

— Era amară? întrebă fata şi iarăşi pufni în râs.

— Da’ chiar aşa, spuse gravidă. Fructul e destul de dulce, deşi este prost spălat...

— Nu-i nimic, îl spălăm noi, spuse mama Nhavei. Tu nu ştii dacă au curăţat Bazinul de Păianjeni? Sau ar trebui s-o aducem în vale?

— Rădăcina era amară, îi spuse gravida fetei. Ei nu-i face plăcere să-şi amintească de ea. Ce ciudat, şi se mai spune că e ceva de neuitat! Ascultă-mă, draga mea, aşa-i că o visezi?

— Nu-i ceva amuzant, spuse mama Nhavei. E chiar dezgustător...

— Dar ce, noi glumim? se miră gravidă. Noi doar ne interesăm...

— Aşa de captivant povesteşti, spuse fata, zâmbind cu dinţi strălucitori. Mai povesteşte-ne ceva...

Candid asculta lacom, încercând să descopere un sens ascuns în această poveste, dar nu înţelegea nimic. A văzut doar că aceste două femei îşi bat joc de mama Nhavei, că mama Nhavei se simţea jignită şi că încerca să ascundă asta sau să schimbe subiectul discuţiei, dar nu reuşea. Iar Nhava îşi înălţă capul şi se uită cu atenţie la femeile care vorbeau, mutându-şi privirile de la una la alta.

— Ai putea crede că te-ai născut singură în lac, spuse mama Nhavei către gravidă, acum deja cu o iritare făţişă.

— O, nu, spuse ea. Dar eu nu am reuşit să primesc studii atât de largi şi fata mea – se bătu uşor cu palma pe burtă – se va naşte în lac. Asta-i toată diferenţa.

— Ce te tot legi de mama mea, grăsană bătrână? răbufni dintr-odată Nhava. Mai bine uită-te la tine cu ce semeni şi apoi să te legi de ea! Altfel, o să te spun lui bărbată-miu şi aşa o să-ţi ardă un ciomag peste curul tău ăla gras, că n-o să te mai legi de nimeni altă dată!

Cele trei femei izbucniră în râs.

— Mâlcule! ţipă Nhava. De ce râd de mine?

Continuând să râdă, femeile îl priviră pe Candid.

Mama Nhavei – cu mirare, gravida – indiferentă, iar fata nu se ştie cum, dar pare-se cu interes.

— Ce Mâlc mai e şi ăsta? întrebă mama Nhavei.

— Ăsta-i bărbatul meu. Uitaţi-vă la el cât este de bun. El m-a salvat de hoţi...

— Ce fel de bărbat? întrebă cu ostilitate gravidă. Nu le mai născoci, fetiţo!

— Să nu născoceşti, spuse imediat Nhava. Ce te amesteci tu? Care-i treaba ta? Ce, e bărbatul tău? Dacă vrei să ştii, eu nici nu

vorbesc cu tine. Eu vorbesc cu mama. Ce te tot bagi ca moşneagul, neîntrebat şi fără voie?...

— Şi cu tine ce-i? spuse gravida adresându-i-se lui Candid. Ce-i cu tine, chiar eşti bărbat?

Nhava se linişti. Mama ei o îmbrăţişase puternic cu mâinile, strângând-o la piept. Ea se uita la Candid cu dezgust şi groază.

Doar fata continua să zâmbească, iar zâmbetul ei era atât de plăcut şi tandru, încât Candid se adresă tocmai ei:

— Nu, desigur, spuse el. Cum o să-mi fie soţie? Ea este fata mea... A vrut să povestească cum Nhava îl pusese pe picioare, că o iubeşte foarte mult şi că-i bucuros că totul a ieşit atât de bine şi cu succes, deşi el nu înţelege mai nimic.

Fata izbucni însă pe neaşteptate în hohote de râs, scuturându-şi mâinile.

— Aşa credeam şi eu, gemu ea. Ăsta nu-i soţul ei... Uite, ăsta este soţul ei! Ea arătă spre mama Nhavei. Ăsta... al ei... soţ! Of, nu mai pot!

Pe faţa gravidei apăru o mirare veselă şi ea începu demonstrativ să-l privească atentă pe Candid, din cap până-n picioare.

— Of-of-of... începu ea pe tonul ei de dinainte, dar mama Nhavei o întrerupse nervoasă.

— Încetaţi! Deja m-am săturat! Pleacă de-aici! îi spuse lui Candid. Du-te, du-te, ce mai aştepţi? Du-te-n pădure!...

— Cine ar fi crezut, gânguri gravidă, că rădăcina dragostei poate să pară atât de amară... atât de murdară... păroasă... Surprinse privirea furioasă pe care i-o aruncă mama Nhavei şi flutură mâna spre ea.

— Bine, bine, spuse ea. Nu fi supărată, draga mea. E doar o glumă. Pur şi simplu suntem foarte mulţumite că ţi-ai găsit fetiţa. Asta este un noroc incredibil!...

— Mai lucrăm sau nu? întrebă mama Nhavei. Sau continuăm să pălăvrăgim?

— Lasă că merg eu, nu fi supărată, spuse fata. Chiar acum începe exodul.

Dădu din cap şi îi zâmbi din nou lui Candid şi fugi uşor, în susul povârnişului. Candid o privi cum fuge – precis, profesional, nu ca o femeie. Fata ajunse în vârf şi, fără să se oprească, sări în ceaţa liliachie.

— Încă n-am curăţat Bazinul Păianjenilor, spuse îngrijorată gravidă. La noi veşnic e haos cu constructorii... Ce-i de făcut?

— Nimic, spuse mama Nhavei. Să mergem până la vale.

— Eu înţeleg, dar mi se pare totuşi o mare prostie să ne chinuim şi să cărăm un om aproape matur tocmai până în vale, când avem bazinul nostru.

Ridică deodată din umeri şi se schimonosi.

— Mai bine așează-te, spuse mama Nhavei, se uită împrejur şi întinzând mâna spre mortăciuni pocni din degete.

Una dintre mortăciuni sări imediat de la locul ei, fugi, alunecă pe iarbă din cauza grabei, căzu în genunchi şi, dintr-odată, cumva straniu, se lărgi, se încovoie şi se turti.

Candid clipi: nu mai era o mortăciune, ci un fotoliu comod şi confortabil. Gravidă se aşeză în fotoliul moale, răsuflând uşurată, şi îşi lăsă capul pe spătarul moale.

— Nu mai e mult, mieună ea, întinzându-şi satisfăcută picioarele. De-ar fi mai repede...

Mama Nhavei se aşeză pe vine lângă fată şi o privi în ochi.

— Ai crescut, spuse ea. Te-ai sălbăticit! Eşti bucuroasă?

— Şi-ncă cum, spuse nesigură Nhava. Doar eşti mama mea. Te-am visat în fiecare noapte... Iar ăsta este Mâlcul, mamă... Şi Nhava începu să vorbească.

Candid privea în jur, încleştându-şi maxilarele. Nu era un delir, cum sperase la început. Era ceva foarte obişnuit, foarte natural, doar că îi era necunoscut lui, însă nu puţine sunt necunoscute în pădure. Cu asta trebuie să te obişnuieşti, aşa cum se obişnuise cu zgomotul din cap, cu pământul comestibil, cu mortăciunile şi cu toate celelalte. Stăpânii, se gândi el. Astea sunt stăpânele. Nu le este teamă de nimic. Ele comandă mortăciunile. Înseamnă că ele sunt stăpânele. Înseamnă că ele trimit mortăciunile după femei. Înseamnă că ele... El se uită la părul ud al femeilor. Înseamnă că... Şi mama Nhavei pe care au furat-o mortăciunile...

— Unde vă scăldaţi? întrebă el. De ce? Cine sunteţi voi? Ce vreţi?

— Ce? spuse gravidă. Ascultă, draga mea, el întreabă ceva.

Mama îi spuse Nhavei:

— Stai o secundă, că n-aud nimic din cauza ta... Ce spui tu? o întrebă pe gravidă.

— Ieduţul ăsta, spuse ea. Vrea ceva.

Mama Nhavei se uită la Candid.

— Păi, ce-ar putea să vrea? spuse ea. Probabil că vrea să mănânce. Ăştia întotdeauna sunt flămânzi şi mănâncă îngrozitor

de mult, e chiar de ne-nţeles de ce vor atâta mâncare, pentru că, în fond, nu fac nimic.

— Iedutul, spuse gravidă. Bietul ieduţ vrea iarbă. Bee-ee!... Dar tu ştii, se adresă ea mamei Nhavei, ăsta e chiar omul de pe Stâncile Albe. De altfel, îi întâlnim acum tot mai des. Cum coboară ei de acolo?

— E mai greu de înţeles cum se ridică ei acolo. Cum coboară, am văzut. Cad. Unii mor, iar alţii rămân în viaţă.

— Mamă, spuse Nhava. De ce te uiţi aşa de urât la el? Păi, ăsta-i Mâlcul! Spune-i ceva tandru, altfel o să se supere. E chiar de mirare că nu s-a supărat până acum. Eu, în locul lui, demult m-aş fi supărat...

Dealul urlă din nou şi nori negri de insecte întunecară cerul. Candid nu auzea nimic, văzu doar cum se mişcă buzele mamei care o tot îndemna pe Nhava să facă nu ştiu ce şi văzu cum se mişcau buzele gravidei când i se adresa, iar expresia feţei ei era, într-adevăr, de parcă ar fi vorbit cu un ţap domesticit care tocmai a intrat în grădina cu legume. Apoi urletul se stinse.

— ...numai că-i foarte jegos, spuse gravidă. Şi cum de nu ţi-e ruşine? Ea întoarse capul şi începu să privească dealul.

Din norul liliachiu ieşeau în patru labe mortăciuni. Se deplasau nesigure, neîndemânatice şi tot timpul cădeau în cap. Între ele, mergea fata, se aplecă, le atingea, le împingea uşor, iar ele se ridicau în picioare una după alta, se îndreptau şi, la început, se poticneau, dar apoi mergeau cu pas tot mai sigur şi plecau în pădure.

...Stăpânele, repetă Candid în sinea lui. Stăpânele. Nu cred. Şi ce să fac? El o privi pe Nhava. Nhava dormea. Mama ei stătea aşezată pe iarbă, iar Nhava se încovrigase alături şi dormea, ţinând-o de mână.

— Toate sunt cam slabe, spuse gravidă. Iar a venit timpul să curăţăm totul. Ia uită-te cum se poticnesc... Cu asemenea lucrători, nu se poate încheia Învingerea.

Mama Nhavei îi răspunse ceva şi începură o discuţie pe care Candid nu o înţelegea. Pricepea doar cuvinte disparate, ca într-un delir al lui Urechilă. De aceea, doar stătea şi privea cum fata coboară dealul, trăgând de labă un mânămestec neîndemânatic. Pentru ce stau aici, se gândi el, am avut nevoie de ceva de la ele, doar sunt stăpânele... Nu reuşea să-şi amintească.

— Stau şi atât, spuse cu voce tare, răutăcios. Nu mă mai gonesc şi uite că stau. Ca o mortăciune.

Gravidă îl privi cu coada ochiului şi întoarse capul.

Fata veni şi spuse ceva, arătând spre mânămestec, şi ambele femei începură să cerceteze cu atenţie monstrul, ba chiar la un moment dat gravida se ridică puţin din fotoliu. Un mânămestec imens, groaza copiilor de la sate, scâncea jalnic, se smulgea slab şi îşi deschidea şi închidea neputincios maxilarele înfricoşătoare, cornoase. Mama Nhavei îl apucă de maxilarul inferior şi cu o mişcare puternică şi sigură îl dislocă. Mânămestecul icni şi amuţi, acoperindu-şi ochii cu o peliculă pergamentoasă. Gravidă spunea: „...Este evident că nu-i suficient... Ţine minte, fetiţo... Maxilarele slabe, ochii nu se deschid larg... sigur nu va face faţă şi de aceea este inutil şi poate chiar dăunător, ca orice greşeală... Trebuie curăţat, trebuie schimbat locul, iar aici totul va fi curăţat...” – „...dealul... uscăciune şi praf...” spunea fata. „...pădurea se opreşte... asta încă nu ştiu... iar dumneavoastră mi-aţi povestit cu totul altfel...” – „...iar tu încearcă şi singură”, spunea mama Nhavei. „... asta imediat se observă... încearcă, încearcă!”

Fata trase într-o parte mânămestecul, se dădu un pas înapoi şi începu să-l privească. Parcă îl ţintuia cu privirea. Faţa ei deveni serioasă şi cumva neplăcută. Mânămestecul se clătina pe labele neîndemânatice, îşi mişca abătut falca rămasă şi se tânguia încetişor. „Uite, vezi”, spuse gravidă. Fata se apropie de mânămestec şi se lăsă pe vine în faţa lui, ţinându-şi palmele pe genunchi. Mânămestecul începu să tremure şi se prăbuşi pe neaşteptate, cât era de lung, cu braţele desfăcute în lături, de parcă ar fi căzut peste el o greutate imensă. Femeile izbucniră în râs. Mama Nhavei spuse:

— Încetează odată, de ce nu ne crezi?

Fata nu răspunse. Stătea deasupra mânămestecului şi îl privea cum îşi trage labele sub el, încet şi cu precauţie, încercând să se ridice. Faţa ei se ascuţi. Îl ridică printr-o smucitură pe mânămestec, îl aşeză pe labe şi făcu o mişcare de parcă ar fi vrut să-l îmbrăţişeze. Între palmele ei trecu prin corpul mânămestecului un jet de ceaţă liliachie. Mânămestecul scânci, se ghemui şi se arcui, agitându-şi labele. Încerca să fugă, să se furişeze, să se salveze, se agita, iar fata mergea în urma lui, rămânând aplecată asupra lui, şi el căzu din nou la pământ, cu labele împletite în mod nefiresc, apoi începu să se înnoade. Femeile tăceau. Mânămestecul se transformă într-un

ghem pestriţ, din care se prelingeau tot felul de mucozităţi, şi atunci fata se îndepărtă de el şi spuse, privind într-o parte:

— Ce mizerabil...

— Trebuie curăţat! Curăţat, spuse gravidă, ridicându-se. Ocupă-te de asta, nu merită să mai amânăm. Ai înţeles totul?

Fata dădu din cap.

— Atunci noi plecăm, iar tu să începi deîndată.

Fata se întoarse şi se îndreptă spre deal, spre norul liliachiu. Se opri lângă ghemul pestriţ, înşfăcă o labă zvâcnitoare şi porni mai departe, trăgându-l după ea.

— O prietenă foarte bună, spuse gravidă. Bravo!

— Ea va conduce, spuse mama Nhavei, ridicându-se şi ea. Are caracter. Eh, ce să mai vorbim, trebuie să mergem.

Candid abia le auzea. Tot nu reuşea să-şi desprindă privirile de la o băltoacă neagră ce rămăsese în locul unde fusese răsucit mânămestecul. Fata nu-l atinsese nici măcar cu un deget, pur şi simplu stătuse deasupra lui şi făcuse ce dorise cu el. Aşa drăguţă, aşa gingaşă, aşa blândă... Nici cu degetul nu-l atinsese... Şi cu asta tot aşa trebuie să mă obişnuiesc? Da, gândi el. Trebuie, începu să se uite cum mama Nhavei împreună cu gravidă o ridică cu grijă în picioare pe Nhava, cum o iau de mâini şi o duc în pădure, jos, spre lac. Şi tot aşa nu-l observară şi nu îi adresară nicio vorbă. El se uită iarăşi la băltoacă. Se simţi mic, jalnic şi neputincios, dar totuşi se hotărî şi începu să coboare în urma lor. Le ajunse şi rămase la doi paşi distanţă în spatele lor, transpirând abundent de frică. Ceva fierbinte se apropie de el. Întoarse capul şi sări în lături. În urma lui, păşea fără zgomot o mortăciune enormă, grea, dogorâtoare, mută. Nu-nu-nu, îşi spuse Candid. Este doar un robot, o slugă. Iar eu – bravo mie! – am înţeles asta de unul singur. Am uitat cum am ajuns la asta, dar chiar n-are importanţă. Important este că am înţeles, că am priceput. Am confruntat totul şi am înţeles – de unul singur... Am creier, e clar? îşi spuse, holbându-se la spatele femeilor. N-aveţi nimic extraordinar... Şi eu mai pot câte ceva.

Femeile vorbeau despre cineva care îşi băgase nasul unde nu-i fierbea oala şi ajunsese de batjocură. Ceva le amuza şi râdeau. Mergeau prin pădure şi râdeau. Parcă ar fi mers pe uliţa satului la şezătoare. Şi în jur era pădurea, sub picioare nu mai era nicio potecă, ci o iarbă deasă, străvezie, iar într-o astfel de iarbă întotdeauna existau nişte flori mărunţele, greu observabile, care aruncau în toate părţile spori ce pătrundeau

prin piele şi germinau în corp. Iar ele chicoteau şi pălăvrăgeau şi bârfeau, în timp ce Nhava mergea între ele şi dormea, dar făceau în aşa fel încât ea păşea destul de sigură şi aproape că nici nu se împiedica... Gravidă întoarse capul într-o doară, îl văzu pe Candid şi spuse cu un aer absent:

— Încă mai eşti aici? Du-te în pădure, în pădure… De ce te ţii după noi?

Da, se gândi Candid. De ce? Ce treabă am eu cu ele? Că doar o oarecare treabă o exista, ceva trebuie să aflu de la ele… Nu, nu asta… Nhava! – îşi aminti brusc, înţelese că o pierduse pe Nhava. Nu era nimic de făcut în privinţa asta. Nhava pleacă împreună cu maică-sa, totul e corect, ea pleacă laolaltă cu stăpânele. Iar eu? Eu rămân. Şi totuşi de ce merg după ele? O conduc pe Nhava? Dar ea doarme, ele au adormit-o. Îl cuprinse tristeţea. Adio, Nhava, zise în gând.

Ajunseră la o răspântie de cărări şi femeile o cotiră la stânga, spre lac. Spre lacul cu înecate. Ele chiar erau înecate… Din nou minciuni din partea tuturor, toţi le încurcă… Ele trecură de locul unde Candid o aşteptase pe Nhava şi mâncase pământ. Asta a fost cândva tare demult, se gândi Candid, aproape la fel de demult că staţia biologică... Staţia biologică... Abia se mai târa; dacă nu i-ar fi călcat pe urme mortăciunea, probabil că deja ar fi rămas în urmă. Apoi femeile se opriră şi îl priviră, împrejur era stufăriş, sub picioare pământul era cald şi mlăştinos. Nhava stătea cu ochii închişi, clătinându-se abia vizibil, iar femeile se uitau gânditoare la el. Atunci îşi aminti.

— Cum ajung la staţia biologică? întrebă el.

Pe feţele acestora apăru mirarea şi el pricepu că le vorbeşte în limba lor natală. Se miră chiar el însuşi: nici nu-şi mai amintea când vorbise ultima dată în această limbă.

— Cum ajung la Stâncile Albe? întrebă el.

Gravidă spuse cu un surâs ironic:

— Uite c-am aflat şi ce vrea ieduţul nostru… Nu vorbea cu el, ci cu mama Nhavei. Este aşa de amuzant că ăştia nu înţeleg nimic. Niciunul dintre ei nu înţelege nimic. Închipuie-ţi cum se târăsc spre Stâncile Albe şi cum se trezesc dintr-odată în zona bătăliilor!

— Putrezesc acolo de vii, spuse gânditoare mama Nhavei, merg şi putrezesc mergând şi niciunul nu observă că nu merg, ci bat pasul pe loc... De altfel, lasă-l să meargă, asta nu va face decât să ajute Desţelenirea. Putrezeşte – asta-i ceva folositor. Se

topeşte – e la fel de folositor... Sau poate că-i protejat? Eşti protejat? îl întrebă ea pe Candid.

— Nu înţeleg, spuse Candid cu voce stinsă.

— Draga mea, ce-l tot întrebi? Cum o să fie protejat?

— În lumea asta, orice este posibil, spuse mama Nhavei. Am mai auzit despre astfel de lucruri.

— Astea-s minciuni, spuse gravidă. Ea îl privi din nou cu atenţie pe Candid. Ştii, de fapt, spuse ea, poate că ar fi mult mai de folos aici... Îţi aminteşti ce ne spuneau ieri Educatoarele?

— Ă-ă-ă, spuse mama Nhavei. Poate... Lasă-l... Lasă-l să rămână.

— Da, da, să rămână, spuse pe neaşteptate Nhava. Nu mai dormea şi simţea şi ea că se va întâmpla ceva rău. Tu să rămâi, Mâlcule, să nu te duci nicăieri, de ce să pleci acum? Doar ai vrut să ajungi la Oraş, iar lacul ăsta e chiar Oraşul, nu-i aşa, mamă?... Sau poate eşti supărat pe mama? Nu trebuie să te superi pe ea, de obicei e bună, numai că astăzi, nu ştiu de ce, e rea... Probabil din cauza căldurii...

Mama ei o prinse de mână. Candid văzu cum în jurul capului mamei se încheagă repede binecunoscutul nor liliachiu. Pentru un moment, ochii îi deveniră sticloşi şi se închiseră, apoi ea spuse:

— Să mergem, Nhava, deja ne aşteaptă.

— Şi Mâlcul?

— El rămâne aici... N-are nimic de făcut în Oraş.

— Dar eu vreau să vină cu mine! De ce nu înţelegi, mamă, că el este soţul meu, mi-a fost dat drept soţ şi deja demult mi-e soţ...

Amândouă femeile se schimonosiră.

— Să mergem, să mergem, spuse mama Nhavei. Tu nu înţelegi deocamdată nimic... Dacă nimeni n-a avut nevoie de el, atunci e de prisos, toţi sunt aşa, iar ei sunt o greşeală... Dar hai odată! Bine, mai târziu o să vii şi la el... dacă vrei.

Nhava se împotrivea, probabil că simţea acelaşi lucru pe care îl simţea şi Candid – că s-au despărţit pentru totdeauna. Mama ei o trăgea de mână în stufăriş, iar Nhava tot privea înapoi şi ţipa:

— Să nu pleci, Mâlcule! Mă voi întoarce curând, să nu cumva să-ţi treacă prin cap să pleci fără mine, n-o să fie bine, e de-a dreptul necinstit! Bine, să nu fii soţul meu dacă asta, nu ştiu de

ce, nu le place, dar eu tot voi fi soţia ta, că doar eu te-am pus pe picioare şi acum să mă aştepţi! Mă auzi? Să mă aştepţi!...

El se uita în urma ei, fluturând anemic din mână, dând din cap aprobator, şi se tot străduia să zâmbească. Adio, Nhava, zise în sinea sa. Adio. Dispărură din raza privirii lui şi nu mai vedea decât stufărişul, dar vocea Nhavei încă se mai auzea, apoi Nhava tăcu, se auzi un plescăit şi se aşternu liniştea. El îşi înghiţi nodul din gât şi o întrebă pe gravidă:

— Ce-o să faceţi cu ea?

Ea continua să-l privească atentă.

— Ce-o să facem cu ea? spuse ea, căzând pe gânduri. Asta nu-i grija ta, ieduţule, ce vom face cu ea. În orice caz, nu va mai avea nevoie de soţ. La fel, nici de tată... Dar ce vom face cu tine? Doar eşti de pe Stâncile Albe şi nu te putem lăsa aşa, pur şi simplu...

— Şi ce aveţi nevoie? întrebă Candid.

— Ce avem nevoie...? Oricum, n-avem nevoie de soţi.

Ea surprinse privirea lui Candid şi râse dispreţuitor.

— Nu-i nevoie, nu-i nevoie, stai calm... încearcă măcar o dată în viaţă să nu fii ţap. Încearcă să-ţi imaginezi o lume fără ţapi...

Ea vorbea fără să se gândească, mai degrabă se gândea la altceva.

— Şi la ce altceva mai eşti bun?... Spune-mi, ţăpucule, la ce te pricepi?

Era ceva în toate cuvintele ei, în tonul ei, în dispreţul şi autoritatea ei indiferentă, ceva important, ceva neplăcut şi groaznic, dar era greu de descifrat şi, nu se ştie de ce, Candid îşi aminti doar de uşile negre, pătrate, şi de Karl cu cele două femei, la fel de indiferente şi autoritare.

— Mă auzi? întrebă gravidă. Ce ştii să faci?

— Eu nu ştiu să fac nimic, spuse Candid nepăsător.

— Poate ştii să administrezi?

— Am ştiut cândva, spuse Candid. Ia mai dă-te dracului, se gândi, ce te tot legi de mine? Eu te întreb cum să ajung la Stâncile Albe, iar tu mă tot baţi la cap... Dintr-odată înţelese că îi era teamă de ea, altfel ar fi plecat demult. Aici ea era stăpâna, iar el – un ieduţ murdar, jalnic şi prost.

— A ştiut cândva..., repetă ea. Ordonă acestui arbore să se culce!

Candid se uită la arbore. Era un copac mare şi gros, cu o coroană stufoasă şi cu trunchiul păros. Dădu din umeri.

— Bine, spuse ea. Atunci omoară acest arbore... Nici asta nu poţi? În general, poţi să faci viul să moară?

— Să omor?

— Nu e obligatoriu să omori. De omorât poate şi un mânămestec. Să faci ca viul să devină mort. Să obligi viul să devină mort. Poţi?

— Nu înţeleg, spuse Candid.

— Nu înţelegi... Atunci ce faceţi voi acolo, la Stâncile Albe, dacă nici asta nu înţelegi? Şi nici mortul nu ştii să-l faci viu?

— Nu ştiu.

— Atunci ce ştii? Ce-ai făcut la Stâncile Albe, până ai căzut? Doar te-ai îndopat şi ai murdărit femeile?

— Am cercetat pădurea, spuse Candid.

Ea îl privi cu severitate.

— Să nu îndrăzneşti să mă minţi! Un om nu poate cercetă pădurea, asta e ca şi cum ai cerceta soarele. Dacă nu vrei să rosteşti adevărul, atunci aşa să şi spui.

— Chiar am cercetat pădurea, spuse Candid. Eu am cercetat... se fâstâci.

— Am cercetat în pădure cele mai mici vietăţi. Acelea care nu se văd cu ochiul liber.

— Iar minţi, spuse tolerantă femeia. Nu poţi cerceta ceea ce ochiul nu vede.

— Ba este posibil, spuse Candid. Trebuie doar... – el iar ezită. Microscop... Lentile... Aparate... Asta nu se poate reda. Intraductibil.

— Dacă iei o picătură de apă, spuse el, atunci, având lucrurile necesare, se pot vedea în ea mii şi mii de animale micuţe!...

— Pentru asta nu-i nevoie de niciun fel de lucruri, spuse femeia. Eu văd că aţi căzut în desfrâu cu lucrurile voastre moarte, acolo, la Stâncile Albe. Sunteţi degeneraţi. Demult am observat că v-aţi pierdut priceperea de a desluşi tot ceea ce poate vedea în pădure orice om, chiar şi un bărbat murdar... Stai, tu vorbeşti despre cele mici sau despre cele mai mici? Poate te referi la constructori?

— E posibil, spuse Candid. Eu nu te înţeleg. Eu vorbesc despre animale minuscule, care aduc boli, dar care pot şi să vindece, care ajută la prepararea mâncării, care sunt foarte multe şi care există peste tot... Am căutat să aflu care este structura lor aici, la voi în pădure, cum arată şi ce pot ele...

— Iar ele sunt diferite la Stâncile Albe, spuse sarcastic femeia. De altfel, lasă, am înţeles cu ce te ocupi. Desigur, tu n-ai nicio putere asupra constructorilor. Orice ţăranoi prostănac poate mai mult decât tine... Unde să te pun oare? Doar singur ai venit aici...

— Eu plec, spuse obosit Candid. Plec, adio...

— Nu, aşteaptă... Stai, când îţi spun! ţipă ea şi Candid simţi cum nişte cleşti încinşi îi strâng coatele la spate. Se smuci, dar n-avea rost.

Femeia gândi cu voce tare:

— La urma urmei, singur a venit. Se mai întâmplă astfel de cazuri. Dacă îi dăm drumul, va pleca în satul lui şi va rămâne complet inutil... Să-i prindem, e lipsit de sens. Dar dacă ei ar veni în mod voluntar... Ştii ce o să fac cu tine? Spuse ea. Am să te dau Educatoarelor pentru munca de noapte. La urma urmei, au mai fost şi cazuri fericite... La Educatoare, la Educatoare! Dădu din mână şi, fără grabă, intră cu mers legănat în stufăriş.

Şi atunci Candid simţi cum este întors spre cărare. Coatele îi amorţiseră, ba chiar i se păru că i se carbonizaseră. Se smuci din toate puterile, dar menghina îşi întări strânsoarea. Nu înţelegea ce se va întâmpla cu el, unde trebuie să fie dus şi cine sunt aceste Educatoare şi ce înseamnă muncă de noapte, dar îşi aminti de cele mai teribile lucruri pe care le văzuse: fantoma lui Karl în mijlocul mulţimii plângătoare şi mânămestecul care se încolăcea într-un ghem pestriţ. Se răsuci şi izbi cu piciorul mortăciunea, îl lovi în spate, orbeşte, ştiind cu disperare că a doua oară nu va mai putea repeta procedeul. Piciorul i se scufundă într-o fierbinţeală moale, mortăciunea hârâi şi slăbi strânsoarea, Candid căzu cu faţa în iarbă, sări în picioare, se întoarse şi ţipă – mortăciunea pornise din nou spre el, desfăcându-şi larg mâinile incredibil de lungi. N-avea nimic la îndemână, nici iarbatak, nici ferment, nici măcar un băţ sau vreo piatră. Pământul cald şi mlăştinos îi alunecă sub picioare. Apoi îşi aminti, îşi strecură mâna la piept şi când mortăciunea se aplecă asupra lui, o lovi cu scalpelul undeva între ochi. Strângând pleoapele şi lăsându-se cu toată greutatea, trase tăişul de sus în jos, până la pământ, şi iarăşi căzu.

Stătea întins, cu obrazul lipit de iarbă, şi privea cum mortăciunea încă se clătina pe picioare, cum se desfăcea larg precum că un geamantan, pe toată lungimea corpului ei portocaliu, cum se poticnea în cele din urmă şi se prăbuşea pe

spate, inundând totul în jur cu un lichid alb-vâscos, cum zvâcni de câteva ori ca apoi să rămână inertă. Candid se ridică şi porni mai departe. Pe potecă. Cât mai departe de aici. Îşi amintea vag că voia să aştepte aici pe cineva, că voia să afle ceva şi că intenţiona să facă un anumit lucru. Acum însă nu mai era ceva important. Important era să plece cât mai departe, deşi înţelegea că nu va reuşi să plece nicăieri. Nici el şi nici mulţi, mulţi, mulţi alţii.

Capitolul nouă

Pereţ se trezi din cauza disconfortului, a tristeţii şi, aşa cum i s-a părut la început, a unei încărcături insuportabile ce-i apăsa conştiinţa şi toate simţurile. Disconfortul se transformă în durere şi gemu involuntar, revenindu-şi încet.

Povara de pe conştiinţă s-a dovedit a fi disperarea şi necazul că maşina nu mergea spre Continent, iarăşi nu mergea spre Continent şi, în general, nu se deplasa deloc. Stătea cu motorul oprit, îngheţată şi moartă, cu uşile larg deschise. Parbrizul era acoperit de picături tremurătoare, care se adunau şi se prelingeau în şuvoaie reci. Dincolo de geam, noaptea se aprindea în izbucnirile orbitoare ale proiectoarelor şi farurilor şi nu se putea distinge afară nimic altceva decât aceste străfulgerări care îi provocau dureri în ochi. Nu se auzea nimic şi, pentru un moment, Pereţ se gândi că a surzit, apoi înţelese că în urechi îl apasă ritmic vuietul gros şi polifonic al sirenelor. Începu să se agite în cabină, lovindu-se dureros de tot felul de pârghii şi colţuri şi de geamantanul său blestemat, încercă să şteargă parbrizul, se aplecă în afară printr-una dintre uşi, apoi prin cealaltă: nu reuşea nicicum să înţeleagă unde se află, ce fel de loc e ăsta şi ce se întâmplă de fapt. Război, se gândi el, Dumnezeule, ăsta-i război!... Proiectoarele îl băteau în ochi cu o plăcere sadică, iar el nu reuşea să vadă nimic altceva decât o clădire mare şi necunoscută, în care se aprindeau şi se stingeau cu regularitate luminile la toate ferestrele deodată, la toate etajele. Şi mai era totuşi ceva, putea zări un număr uriaş de pete largi, liliachii.

Brusc, o voce monstruoasă rosti calmă, parcă într-o linişte deplină: „Atenţiune, atenţiune. Toţi angajaţii să rămână pe locuri, conform regulii numărul şase sute şaptezeci şi cinci per Pegas omicron trei sute doi directiva opt sute treisprezece, pentru recepţia solemnă a padişahului fără suită specială, numărul încălţămintei cincizeci şi cinci. Repet. Atenţiune, atenţiune. Toţi angajaţii...” Proiectoarele încetară să se mai agite şi Pereţ întrezări în sfârşit arcul binecunoscut al urării „Bine aţi venit”, strada principală şi vilele întunecate presărate

de-a lungul ei şi nişte oameni în pijamale, stând lângă vile cu lămpi de gaz în mână, apoi zări, nu foarte departe, un şir de oameni apropiindu-se în pas alergător, cu trenduri negre, fluturânde. Aceşti oameni fugeau pe întreaga lăţime a străzii, desfăşurând în urma lor ceva ciudat, deschis la culoare, şi, uitându-se mai atent, Pereţ înţelese că trag după ei o plasă de pescuit, sau poate o plasă de volei, moment în care o voce spartă ţipă strident în urechea lui: „Ce-i cu camionul ăsta? De ce stai aici?”. Dându-se brusc în lături, văzu alături un inginer ce purta o mască albă din carton, având pe frunte inscripţionat cu creionul chimic cuvântul „Libidovici”, iar acest inginer se căţără cu cizmele lui murdare de-a dreptul peste el, trăgându-i un ghiont în faţă cu cotul, fonfăind şi duhnind a transpiraţie, ca să se prăbuşească pe locul şoferului, pipăi în jur după cheia de contact şi negăsind nimic scoase un urlet pătrunzător, isteric, apoi se rostogoli din cabină pe partea cealaltă. Pe stradă se aprinseră toate felinarele şi se lumină ca ziua, dar oamenii în pijamale continuau să stea cu lămpile de gaz lângă uşile vilelor lor şi fiecare dintre ei ţinea în mână o plasă de prins fluturi pe care le fluturau ritmic de parcă ar fi alungat ceva invizibil din dreptul intrărilor. Parcurgând stradă pe toată lungimea ei, veniră spre el şi trecură una după alta pe alături patru maşini negre, sinistre, ca nişte autobuze fără geamuri, având pe plafoane nişte palete din grilaj reticular ce se roteau neîncetat, iar la scurtă vreme după aceea, un blindat străvechi coti de pe o străduţă şi le luă urma. Turela ruginită se învârtea cu un scrâşnet înfiorător, iar ţeava subţire a mitralierei se mişca în sus şi în jos. Blindatul îşi croi drum cu greu pe lângă camion, trapa turelei se deschise şi omul care se ivi dinăuntru era îmbrăcat într-o cămaşă de noapte, din bumbac, cu şireturile desfăcute şi bălăbănindu-se care încotro. Individul îi strigă iritat lui Pereţ: „Ce-i cu tine, măi, drăguţă! Trebuie să trec şi tu te-ai înţepenit aici!” Atunci Pereţ îşi prinse capul între mâini şi închise ochii.

N-am să mai plec niciodată de aici, se gândi el. Nimeni n-are nevoie de mine aici, sunt absolut inutil, dar ăştia nu mă lasă să plec de aici, chit că pentru asta ar trebui să pornească un război sau să provoace o inundaţie...

— Vă rog, hârtiile dumneavoastră! rosti o voce ostenită de bătrân şi Pereţ simţi că-l bate cineva pe umăr.

— Ce? făcu Pereţ.

— Documentele. Le-aţi pregătit?

Ăsta era un bătrân într-o pelerină din muşama şi care purta de-a curmezişul pieptului o puşcă Berdan[6], atârnată pe un lanţ metalic învechit.

— Ce hârtii? Ce documente? Pentru ce?

— A, domnul Pereţ! spuse bătrânul. Dumneavoastră de ce nu respectaţi regulamentul? Trebuia ca toate hârtiile să se afle deja la dumneavoastră în mână, în poziţie desfăcută, ca la muzeu.

Pereţ îi dădu legitimaţia. Bătrânul îşi propti coatele pe puşcoci, studie cu atenţie ştampilele, compară fotografia cu faţa lui Pereţ şi spuse:

— Parcă aţi mai slăbit, *herr* Pereţ. Parcă v-aţi mai tras la faţă. Munciţi mult...

Îi înapoie legitimaţia.

— Ce se întâmplă? întrebă Pereţ.

— Ce se cuvine, asta se şi întâmplă, spuse bătrânul devenit dintr-odată sever. Se întâmplă regulă cu numărul şase sute şaptezeci şi cinci per Pegas. Adică o evadare.

— Ce evadare? De unde?

— Orice fel de evadare care este prevăzută de regulament, spuse bătrânul şi începu să coboare pe scară. Te pomeneşti că ne aruncă în aer, aşa că mai bine protejaţi-vă urechile şi staţi cu gura deschisă.

— Bine, spuse Pereţ. Mulţumesc.

— Tu ce te tot învârti pe-aici, hodorog bătrân? se auzi de jos vocea furioasă a şoferului Voldemar. Stai că-ţi arăt eu legitimaţii! Na, miroase! Ai înţeles? Atunci, şterge-o de-aici, dacă ai înţeles!...

Alături era trasă cu braţele o betonieră, într-un cor de strigăte şi tropăituri. Zbârlit şi cu rânjetul pe buze, şoferul Voldemar se căţără în cabină. Mormăind cuvinte obscene, porni motorul şi trânti zgomotos uşa. Camionul se urni brusc şi prinse viteză de-a lungul străzii, pe lângă oamenii în pijamale care fluturau plasele de prins fluturi. La garaj, se gândi Pereţ. Ah, mi-e totuna. Dar nu mă mai ating de geamantan. Nu vreau să-l mai car, mai dă-l dracului! Plin de ură, lovi cu călcâiul geamantanul. Camionul coti brusc, părăsind strada principală, năvăli într-o baricadă de butoaie goale şi căruţe, spulberând-o

---

[6] Armă folosită de trupele ţariste în războiul ruso-turc din 1877-1878. *(n.t)*

în toate părţile şi continuându-şi drumul. Pe radiator se legănă un timp o bucată crăpată dintr-o droşcă, apoi se desprinse şi trosni sub roţi. Acum camionul gonea pe străduţele laterale înguste. Bosumflat şi cu un chiştoc stins lipit de buză, Voldemar îşi îndoia şi îşi răsucea tot corpul în timp ce manevra cu amândouă mâinile volanul imens. Nu, nu e la garaj, se gândi Pereţ. Şi nici la ateliere. Şi nici pe Continent. Pe străduţe era întuneric şi pustiu. O singură dată au apărut fugitiv în lumina farurilor nişte feţe cartonate cu nume inscripţionate şi nişte mâini răsfirate şi au dispărut imediat.

— Dracu' m-a pus, spuse Voldemar. Am vrut să merg direct pe Continent şi când colo, ce să vezi? Dumneavoastră dormeaţi şi-mi zic, ia hai să trec pe la garaj să trag rapid un şah. Numai că acolo l-am găsit pe Ahile lăcătuşul, am dat o fugă după kefir, am luat câte o porţie şi am aşezat piesele... Eu îi propun gambitul damei, el e de acord, totul e aşa cum trebuie... Eu – e4, el – c6... îi zic: eh, şi-acum nu-ţi mai rămâne decât să te rogi. Şi-atunci a început totul... N-aveţi cumva o ţigăruşcă, pan Pereţ?

Pereţ îi dădu o ţigară.

— Şi ce fel de evadare? întrebă el. Şi unde mergem?

— E o evadare dintre cele mai obişnuite, spuse Voldemar, aprinzându-şi ţigara. La noi sunt în fiecare an astfel de evadări. A evadat o maşinuţă de la ingineri. Şi acum s-a dat ordin ca toată lumea să participe la prinderea ei. Ia uite cum o prind...

Ajunseră la marginea orăşelului. Pe maidan, umblau oameni în lumina lunii. Păreau a se juca baba-oarba – mergeau cu genunchii flexaţi, cu mâinile larg desfăcute. Toţi aveau ochii legaţi. Unul dintre ei se repezi mai tare, se lovi de un stâlp şi probabil că scoase un ţipăt de durere, pentru că toţi ceilalţi se opriră şi începură să-şi întoarcă precauţi capetele.

— În fiecare an, acelaşi joc, spuse Voldemar. Au acolo tot felul de fotoelemente şi acustice, cibernetică şi paznici-trântori plantaţi la fiecare colţ – şi totuşi, în fiecare an, de la ei evadează obligatoriu o oarecare maşinuţă. Şi atunci ţi se spune: lasă totul baltă, du-te şi caut-o. Şi cine are chef s-o caute? Cine vrea să se implice, vă întreb? Doar cât o vezi cu coada ochiului şi gata. Ori te expediază la ingineri, ori te aruncă undeva, în pădure, la vreo bază îndepărtată, să pui ciuperci la spirt şi toate astea pentru ca, doamne fereşte, să nu divulgi ceva! De-aia s-a şmecherit şi poporul, se descurcă fiecare cum poate. Unii se leagă singuri la ochi ca să nu vadă, iar alţii... Ăla care-i mai deştept, ăla pur şi

simplu aleargă şi ţipă din răsputeri… Unul cere legitimaţii, altul face percheziţii sau doar se urcă pe un acoperiş şi urlă. Ca şi cum s-ar afla în treabă, dar nu riscă…

— Şi cu noi cum e, încercăm să prindem ceva? întrebă Pereţ.

— Păi, cum altfel? Şi noi prindem. Prinde poporul, facem şi noi ca toţi ceilalţi. Tot vom încerca să prindem, şase ore de acum înainte, după ceas. Există un ordin: dacă în răstimp de şase ore nu va fi găsit mecanismul evadat, va fi aruncat în aer prin telecomandă. Ca să rămână totul secret. Altfel, cine ştie în ce mâini străine cade. Aţi văzut ce tărăboi e la Administraţie? Şi ăsta-i încă o linişte paradiziacă, o să vedeţi ce-o să înceapă acolo peste şase ore. Că doar nimeni nu ştie pe unde s-a vârât această maşinuţă. Poate că ea este la tine în buzunar. Iar încărcătura pe care o folosesc este chiar puternică, asta pentru siguranţă… Uite, anul trecut, maşinuţa a apărut la baia orăşenească, iar acolo se înghesuise o mulţime de oameni să se salveze. Credeau că baia e un loc plin de umezeală, neînsemnat… Şi eu am fost acolo. Doar sunt la baie, mă gândeam… Aşa că am fost aruncat prin geam, aşa de lin, de parcă aş fi fost pe valuri… Nici n-am apucat să clipesc, că şi zăceam într-un morman de zăpadă, iar pe deasupra mea pluteau grinzile în flăcări…

Acum era linişte împrejur, iarbă firavă în lumină tulbure a lunii, un drum alb, sfărâmat. La stânga, acolo unde rămăsese în urmă Administraţia, luminile se agitau iarăşi nebuneşte.

— Atâta doar că nu pricep, spuse Pereţ, cum o să o prindem. Nici măcar nu ştim cum arată… Mare, mică, întunecată sau deschisă la culoare…

— Dumneavoastră veţi vedea asta în curând, promise Voldemar. Vă voi arăta asta peste cinci minute. Cum or s-o prindă oamenii deştepţi. Ce dracu’, unde-i locul ăla…? L-am ratat. Probabil c-am luat-o la stânga. Aha, la stânga… Uite şi depozitul de tehnică şi deci noi trebuie s-o facem la dreapta…

Camionul părăsi drumul şi începu să se zdruncine peste bolovani. Depozitul rămase în stânga – rânduri de containere imense şi palide, ca un oraş mort pe o câmpie…

…Probabil că n-a mai rezistat. Au zgâlţâit-o pe vreun banc de probă vibrator, au chinuit-o serios, i-au scormonit prin măruntaie, i-au ars nervii fini cu letconul până a sufocat-o mirosul de sacâz, au obligat-o să facă tot felul de tâmpenii pentru că a fost creată să facă tâmpenii, ba chiar a fost

perfecţionată să facă cele mai mari idioţenii, iar seara o abandonau sfârşită şi stoarsă de puteri în vreo cămăruţă caldă şi uscată. Şi iată, în sfârşit, s-a hotărât să plece, cu toate că ştia totul – că fuga e absurdă şi că urmează condamnarea sa. Şi a plecat, purtând cu sine încărcătura autodistrugătoare, iar acum stă undeva în umbră, păşind lent cu picioarele ei articulate, şi priveşte, şi ascultă, şi aşteaptă... Iar acum totul îi devenise probabil foarte clar, despre tot ceea ce mai înainte nu putea decât să presupună: că nu există nicio libertate, că înaintea ei uşile sunt închise sau deschise, că totul e doar o prostie şi un haos şi că nu există decât o singură singurătate...

— Aha! făcu Voldemar satisfăcut. Uite-o, draga de ea! Uite-o iubita mea...

Pereţ deschise ochii, dar nu reuşi să vadă în faţa lui decât o baltă mare şi neagră, ba chiar nici măcar o baltă nu era, ci doar o simplă mlaştină, apoi auzi cum urlă motorul şi imediat un val de noroi se ridică şi se prăbuşi peste parbriz. Motorul mugi din nou sălbatic şi se opri. Era cât se poate de linişte.

— Asta-i ca la noi, spuse Voldemar. Să patineze toate cele şase roţi. Ca săpunul în lighean. E clar, nu?

Puse chiştocul în scrumieră din bord şi întredeschise uşa.

— Mai e cineva pe-aici? spuse el, apoi strigă:

— Hei, amice! Care-i treaba?

— E în ordine! se auzi de afară.

— Ai prins-o?

— Am prins un guturai! se auzi de afară. *Und*[7] cinci mormoloci.

Voldemar izbi uşa la loc, aprinse lumina în cabină, se uită la Pereţ şi îi făcu cu ochiul, scoase de sub scaun o mandolină şi, lăsându-şi capul pe umărul drept, începu să ciupească corzile.

— Faceţi-vă comod, aranjaţi-vă, spuse el ospitalier. Până se face dimineaţă, până ajunge un tractor...

— Mulţumesc, spuse docil Pereţ.

— Nu vă deranjez? întrebă politicos Voldemar.

— Nu-nu, spuse Pereţ. Vă rog...

Voldemar lăsă capul pe spate, dădu ochii peste cap şi începu să cânte cu o voce tristă:

Tristeţea mea-i de neclintit

---

[7] În germană în text, *şi (n.t)*

Alerg ca un nebun sfârşit
De ce cu mine te-ai răcit
Ce crud tu dragoste-ai strivit...

Noroiul se scurgea lent pe parbriz şi la un moment dat se zări cum străluceşte slab sub lună mlaştina şi un automobil straniu ce se înălţa chiar în mijlocul ei. Pereţ acţionă ştergătoarele de parbriz şi după un timp observă cu uimire că în mlaştină zăcea scufundat până la turelă blindatul de deunăzi.

...Cu altul te-ai înveselit
Sunt singur, un nebun sfârşit...

Voldemar izbi cu toată forţa strunele, luă o notă falsă şi tuşi.

— Hei, prietene! se auzi de afară. Ai ceva de haleală?

— Şi ce-i cu asta? ţipă Voldemar.

— Avem kefir!

— Nu sunt singur!

— Haideţi odată cu toţii! Ne ajunge pentru toţi! Ne-am făcut rezerve, c-am ştiut unde să mergem!

Şoferul Voldemar se întoarse spre Pereţ.

— Ei, ce ziceţi? spuse el entuziasmat. Mergem? Bem un kefir, poate jucăm şi un tenis... ce ziceţi?

— Eu nu joc tenis, spuse Pereţ.

Voldemar urlă:

— Hai, că venim imediat! Doar să umflu barca.

Se căţără din cabină pe caroserie, iute precum o maimuţă, începu să robotească pe acolo, să zornăie nişte fiare, să scape ceva pe jos şi începu să fluiere vesel. Se auzi un plescăit şi târşâielile unor picioare pe capotă, apoi de undeva de jos îl chemă vocea lui Voldemar: „Gata, domnule Pereţ! Săriţi aici, numai să nu uitaţi să luaţi mandolina!”. Jos, pe suprafaţa lucitoare a noroiului lichid, plutea o barcă gonflabilă, iar în ea stătea Voldemar, ca un gondolier, cu picioarele larg desfăcute, cu o lopată mare de genist în mână, zâmbind bucuros şi uitându-se în sus la Pereţ.

...Într-un blindat ruginit, din timpurile Verdunului, era o zăpuşeală de-ţi venea să vomiţi, trăsnea a ulei încins şi duhnea a benzină, un bec chior lumina deasupra unor cuvinte obscene zgâriate pe măsuţa metalică a comandantului, iar sub tălpi, noroiul plescăitor le îngheţa picioarele, un dulap metalic

contorsionat destinat depozitării muniţiilor era burduşit cu sticle de kefir, toţi erau doar în lenjerie de corp şi îşi scărpinau cu labele piepturile păroase, toţi erau beţi, cineva se plictisea cântând la mandolină, iar mitraliorul de la turelă, îmbrăcat într-o cămaşă de stambă, scutura de sus scrumul ţigării pentru că nu mai apucase un loc la masă şi câteodată cădea pe spate, spunând de fiecare dată: „Pardon, v-am confundat...”, şi mereu era ridicat înapoi de jos în hohote de râs stridente...

— Nu, spuse Pereţ, mulţumesc, Voldemar, eu rămân aici. Trebuie să-mi mai spăl una-alta... Nici gimnastica nu mi-am făcut-o încă.

— A, exclamă respectuos Voldemar, asta-i altă treabă. Atunci, eu mă duc, iar dumneavoastră când terminaţi cu spălatul doar să strigaţi că imediat venim şi vă luăm... Doar mandolina aş lua-o...

Plecă cu ea, iar Pereţ rămase să-l vadă cum încearcă mai întâi să vâslească cu lopata, dar barca doar se învârtea pe loc, şi cum începe atunci să împingă în lopată ca-ntr-o prăjină, iar treaba merse de minune. Luna îl înveli într-o lumină moartă, iar el părea ultimul om rămas după ultimul Mare Potop, navigând printre vârfurile celor mai înalte clădiri, extrem de singur, căutând salvarea în faţa singurătăţii, încă plin de speranţă. Ajunse la blindat, bubui cu pumnii în blindaj, chepengul se deschise şi cineva scoase capul dinăuntru, râzând zgomotos şi vesel, apoi îl traseră în interior cu capul în jos şi Pereţ rămase singur.

Era singur, tot atât de singur ca unicul pasager al unui tren de noapte hurducându-se din toate cele trei vagoane paradite ale sale pe o cale ferată ce dispare treptat în zare, vagonul scârţâie din toate încheieturile şi se clatină, mirosul de funingine al locomotivei şi vântul răzbat prin geamurile deformate şi sparte, ireparabile, pe podea tresaltă chiştocuri de ţigară şi ghemotoace de hârtie, pe un cârlig se clatină pălăria de paie uitată de cineva, iar când trenul va ajunge la ultima gară unicul pasager va păşi pe peronul putrezit unde nu-l va întâmpina nimeni şi, convins că nu-l aşteaptă nimeni, se va îndrepta încet spre casă, unde va găti pe o plită două ouă jumări cu salam înverzit, vechi de trei zile.

Blindatul se zgudui brusc, începu să duduie şi se lumină puternic de flash-uri convulsive. Sute de fire multicolore luminoase se întindeau de la el peste toată câmpia şi în lumina

lunii precum şi a strălucirilor bruşte ale flash-urilor se văzu cum cercuri largi încep să pornească de la blindat pe oglinda netedă a mlaştinii. Din turelă apăru cineva în alb şi proclamă sfâşietor: „Mult prea stimaţi domni! Doamnelor şi domnilor! Salut naţiune! Cu desăvârşit respect, luminăţia-voastră, am onoarea să rămân, mult stimată prinţesă Dikobella, a dumneavoastră umilă slugă şi tehnician-administrator, semnătură indescifrabilă...” Blindatul se zgudui iarăşi, începu să strălucească în flash-uri, apoi amuţi din nou.

„Şi asmuţi-voi asupra voastră liana cea fără de scăpare, se gândi Pereţ. Şi neamul vostru blestemat jungla îl va mătura, prăbuşise-vor acoperişurile, cădea-vor grinzile, iar *karela,* amara *karela,* va năpădi casele.”[8]

...Pădurea înainta, venind în întâmpinare, urca serpentina şi se căţăra pe stânca abruptă cu ariergarda ei de valuri de ceaţă liliachie din care se târau, înfăşurând şi strivind, miriade de tentacule verzi, pe străzi se revărsau cloace mizerabile şi urât mirositoare, iar casele se prăbuşeau în lacuri fără fund şi arborii săritori stăteau pe pistele betonate de decolare în faţa avioanelor supraîncărcate, în care oamenii zăceau întinşi în stive, de-a valma cu sticlele lor de kefir, cu mape cenuşii parafate şi seifuri grele, apoi pământul de sub stâncă se dă în lături şi înghite totul. Ar fi fost ceva atât de firesc, atât de natural, încât nimeni nu s-ar fi mirat, toţi ar fi tras doar o sperietură şi ar fi primit distrugerea ca pe o pedeapsă pe care fiecare o aştepta demult deja cu teamă. Iar şoferul Birlic ar fi alergat ca un păianjen printre vilele ce se balansau, ar fi căutat-o pe Rita pentru ca în sfârşit să primească totuşi ce-i al lui şi tot n-ar fi reuşit...

Din blindat se înălţară trei rachete, o voce milităroasă zbieră: „Tancuri la dreapta, adăposturile la stânga! Echipaj, la adăposturi!” şi imediat cineva adăugă, bâlbâindu-se: „Muierile la stânga, paturile la dreapta! E-echi-paj, la pa-paturi!” Se auziră nechezături şi tropăituri de-a dreptul neomeneşti, de parcă o herghelie de armăsari de prăsilă ar fi izbit şi lovit cu copitele în acea cutie metalică, căutând o ieşire spre libertate, căutând să ajungă la iepe. Pereţ deschise larg uşa şi se uită afară. Sub el se găsea o mlaştină adâncă, pentru că roţile

---

[8] Parafrază la prima strofă din „Cântecul lui Mowgli împotriva oamenilor” din *„A doua carte a junglei”* de Rudyard Kipling. *(n.t)*

monstruoase ale camionului erau scufundate în lichidul cleios şi unsuros până mai sus de butuci. Totuşi, malul nu era departe.

Pereţ se târî până în spate şi traversă lungul drum spre bordul din spate, păşind cu bubuieli şi zăngănituri în umbra deasă a lunii pe fundul acestei imense copăi de oţel, apoi se căţără pe bord şi coborî până la apă pe una dintre nenumăratele scări ale camionului. Încercând să ia o decizie, stătu o vreme atârnat deasupra mocirlei ca de gheaţă, iar când începură iarăşi să tragă cu mitralieră din autoblindat, închise ochii şi sări. Mlaştina începu să-i facă loc în ea şi continuă să se scufunde astfel pentru mult, mult timp, parcă fără de sfârşit, iar când simţi pământul sub picioare, noroiul îi urcase până la piept. Se opinti cu tot corpul în mocirlă, o împinse cu genunchii şi o îndepărtă cu palmele şi, cu toate că întâi doar se zbătu pe loc, apoi se obişnui şi, spre mirarea lui, începu să înainteze şi foarte repede ajunse la loc uscat.

Ce bine ar fi să găsesc undeva nişte oameni, se gândi. Pentru început, doar nişte oameni – curaţi, bărbieriţi, atenţi, primitori. Nu-i nevoie de zborul ideilor măreţe şi nici de talente sclipitoare. Nu-i nevoie de ţeluri extraordinare şi nici de abnegaţie. Lasă-i doar să-şi deschidă braţele la vederea mea şi cineva să dea fugă să pregătească o baie, cineva să se grăbească să scoată nişte rufe curate şi să pună de un ceai, numai să nu-mi ceară nimeni documentele şi autobiografia în trei exemplare, cu douăzeci de amprente digitale la dublu şi anexate şi nimeni să nu sprinteze la telefon ca să transmită unde trebuie, şoptind semnificativ că, vezi doamne, pe aici a apărut un necunoscut mizerabil care-şi spune Pereţ, numai că-i foarte puţin probabil să fie Pereţ pentru că Pereţ a plecat pe Continent conform unui ordin care fusese dat deja şi care va fi afişat mâine... De asemenea, nu-i nevoie ca ei, principial vorbind, să fie adepţii sau adversarii cuiva. Nu trebuie să fie adversari de principiu ai beţiei, numai să nu fie nişte beţivani. Nu trebuie să fie adepţi de principiu ai adevărului gol-goluţ, numai să nu mintă şi să toarne porcării nici în faţă, nici pe la spate. Şi n-ar trebui să pretindă unui om să fie în deplină concordanţă cu nişte idealuri, ci doar să-l accepte şi să-l înţeleagă aşa cum este el... Dumnezeule, se gândi Pereţ, oare cer atât de mult?

Ieşi la drum şi continuă să meargă mult timp spre luminile Administraţiei. Acolo se aprindeau continuu reflectoarele, se

agitau umbrele şi se ridica un fum multicolor. În timp ce Pereţ mergea, apa îi gâlgâia şi îi pleoscăia în ghete, iar îmbrăcămintea uscată stătea pe el ca o cutie şi trosnea precum cartonul, când şi când de pe pantaloni se rupeau straturi de mizerie şi bufneau izbindu-se de drum şi de fiecare dată Pereţ avea impresia că a scăpat pe jos portmoneul cu acte şi îşi pipăia panicat buzunarul, şi când se apropie de depozitul de tehnică îl fulgeră brusc un gând îngrozitor că documentele i s-au umezit şi că toate ştampilele şi semnăturile se întinseseră pe hârtie şi deveniseră indescifrabile, ireparabile, suspecte. Se opri şi deschise cu mâini de gheaţă portmoneul, scoase toate legitimaţiile, toate permisele, toate certificatele şi adeverinţele şi începu să le cerceteze sub lumina lunii. Se dovedi că nu se întâmplase nimic înfricoşător, că apa deteriorase doar o singură adeverinţă mare, pe hârtie timbrată, care atestă faptul că purtătorul ei fusese vaccinat şi că îi era permis să muncească la maşinile de calculat. Atunci puse iarăşi documentele în portmoneu, aşezând grijuliu bancnote între ele, şi tocmai când era gata să pornească mai departe, când îşi imagină cum va ieşi pe strada principală şi cum oamenii cu măşti de carton şi bărbi lipite strâmb îl vor înhăţa de mâini, îl vor lega la ochi, îi vor da să miroasă ceva şi îi vor ordona: „Caută! Caută!”, după care îi vor spune: „Aţi reţinut mirosul, angajat Pereţ?” şi îl vor asmuţi: „*Cherchez* prostănacule, *cherchez.*” Şi imaginându-şi toate astea, se abătu din drum fără să schimbe ritmul şi începu să fugă încovoiat spre depozitul de tehnică, se scufundă în umbra lăzilor imense decolorate, unde picioarele i se încurcară în ceva moale, şi se prăbuşi cât era de lung pe un morman de cârpe şi câlţi.

Aici era cald şi uscat. Pereţii aspri ai lăzilor erau fierbinţi la atingere şi asta îl bucură la început, dar apoi îl miră. În lăzi era linişte, dar îşi aminti de povestea cu maşinăriile ce ies de unele singure din containere şi înţelese că în lăzi există o altă viaţă, lucru care nu-l sperie, din contră, îl făcu să se simtă în siguranţă. Se aşeză mai comod, îşi dădu jos ghetele îmbibate de apă, îşi scoase şosetele ude şi îşi şterse cu câlţi picioarele. Era atât de cald, atât de bine şi de comod, încât se gândi: „Ce ciudat, oare să fiu singur aici? Chiar nimeni să nu se fi gândit că este mult mai bine să stai aici decât să te târăşti peste maidane cu ochii legaţi sau să te afli în vreo mlaştină împuţită?” Se propti cu spatele de placajul fierbinte şi se sprijini cu picioarele

goale de placajul fierbinte de vizavi şi simţi o dorinţă puternică să toarcă. Deasupra capului era o crăpătură îngustă şi văzu o fâşie de cer, albicios din cauza lunii, decorat cu câteva steluţe neclare. De undeva răzbăteau huruitul, trosnetul şi urletul motoarelor, dar asta nu-l privea defel.

„Ce bine ar fi să rămân aici pentru totdeauna, îşi spuse. Din moment ce nu pot pleca pe Continent, mai bine rămân aici pentru totdeauna. Ce să spun, maşinării! Noi toţi suntem nişte maşini! Numai că noi suntem maşini stricate sau doar prost asamblate...”

...Există o opinie, domnilor, conform căreia omul nu se va înţelege niciodată cu maşina. Şi nu vom argumenta, cetăţeni. La fel consideră şi directorul. Ba chiar şi Claudius-Octavian Meşterilă este de aceeaşi părere, în fond, ce este o maşină? Un mecanism neînsufleţit, lipsit de toată gama de organe de simţ şi incapabil să fie mai deştept decât omul. Mai mult decât atât, structura ei nu este proteică, şi-n plus, pentru că viaţa nu se poate reduce la procese fizice şi chimice, înseamnă că şi raţiunea... Aici, un intelectual-liric cu trei bărbii şi papion se urcă la tribună, îşi smuci fără milă plastronul scrobit şi începu să bocească: „Eu nu pot... Eu nu vreau asta... Un bebe rozaliu cu jucării zornăitoare... salcia plângătoare aplecată peste baltă... fetiţele cu şorţuleţe albe... Ele recită poezii... ele plâng... Plâng!... Deasupra rândurilor minunate ale poetului... Nu doresc ca fierul electronic să stingă aceşti ochi... aceste buze... aceşti tineri şi timizi obraji... Nu, n-o să ajungă maşina mai deşteaptă decât omul! Pentru că eu... Pentru că noi... Noi nu vrem asta! Şi niciodată nu va fi asta! Niciodată!!! Niciodată!!!” I se întinseră pahare cu apă, iar la patru sute de kilometri deasupra buclelor lui albe ca zăpada, trecu tăcut, lipsit de viaţă şi vigilent, un satelit-distrugător automat, insuportabil de strălucitor şi încărcat cu focoase nucleare...

Nici eu nu vreau asta, se gândi Pereţ, dar nu se poate să fii chiar atât de prost. Se poate, desigur, să anunţi o campanie pentru prevenirea iernii, să faci un pic de şamanism după ce te-ai îndopat cu ciuperci otrăvitoare, să baţi într-o tamburină în timp ce urli descântece, dar cel mai bine este totuşi să-ţi coşi nişte şube şi să-ţi cumperi pâslari... De altfel, acest protector cu păr cărunt al obrăjorilor timizi va mai striga cât va mai striga de la tribună, apoi va fura din cutia maşinii de cusut a amantei pompiţa cu ulei, se va furişa până la o oarecare matahală

electronică şi va începe să-i ungă pinioanele, holbându-se la cadrane şi chicotind respectuos când va fi curentat. Dumnezeule, salvează-ne de proştii cei neghiobi. Şi nu uita, Doamne, să ne salvezi şi de proştii cei deştepţi cu măşti de carton...

— Eu cred că ai asta din cauza viselor, rosti de undeva de sus o voce de bas blândă. Din experienţă ştiu că visele pot lăsa câteodată nişte sedimente foarte neplăcute. Uneori e ca şi cum ai fi paralizat. Imposibil să te mişti, imposibil să lucrezi, dar mai târziu totul va trece. Ar trebui să mai lucrezi. De ce n-ai mai lucra? Atunci toate sedimentele s-ar topi în plăcere...

— Ah, dar eu nu pot să mai lucrez, îl contrazise o voce subţirică, mofturoasă. Eu m-am plictisit. Întotdeauna acelaşi lucru: fier, material plastic, beton, oameni. Sunt sătul până-n gât. Pentru mine n-a mai rămas niciun fel de plăcere în asta. Lumea este atât de frumoasă şi atât de variată, iar eu stau într-un singur loc şi mor de plictiseală.

— Da' mai schimbă-ţi şi tu locul, scârţâi din depărtare un moş arţăgos.

— Uşor de zis – să schimb locul! Uite că acum nu sunt la locul meu şi mi-e la fel de urât. Şi cât de greu a fost să plec!

— Ei, bine, spuse un bas înţelept. Şi atunci ce ţi-ai dori? Asta e chiar cumva de neconceput. Ce ţi-ai putea dori, dacă nu mai vrei să lucrezi?

— Ah, cum de nu înţelegi? Eu vreau să-mi trăiesc viaţa din plin. Eu vreau să văd locuri noi, să am noi experienţe, pe când aici întotdeauna totul e la fel...

— La loc comanda! urlă o voce de cositor. Pălăvrăgeală! Acelaşi lucru – asta-i bine. Obiectiv stabil. 'Nţeles? Repetaţi!

— Ah, ia mai lăsaţi-ne cu comenzile dumneavoastră...

Fără îndoială, discutau maşinile. Pereţ nu le vedea şi nici nu şi le putea imagina, dar avea senzaţia că s-ar fi pitit sub tejgheaua unui magazin de jucării şi ar fi ascultat cum vorbesc acestea, jucării cunoscute din copilărie, dar imense şi din această cauză, înspăimântătoare. Această voce subţirică şi isterică aparţinea, desigur, păpuşii Janna de cinci metri înălţime. Purta o rochie pestriţă din tul, avea o faţă grasă, rozalie şi imobilă, cu ochi rulanţi, mâini şi picioare grase, desfăcute nenatural, cu degetele lipite între ele. Iar cu vocea de bas vorbea un urs, un uriaş Winnie the Pooh care abia încăpea în container, blând, flocos, îndesat cu rumeguş, maroniu, cu

ochi din năsturaşi de sticlă. Mai erau şi alte jucării, dar Pereţ nu reuşea încă să-şi dea seama care anume.

— Eu consider că totuşi ar trebui să mai lucrezi, mormăi Winnie the Pooh. Măi, drăguţă, trebuie să ai în vedere că aici sunt creaturi care au avut mult mai puţin noroc decât tine. Cum ar fi grădinarul nostru. Arde de nerăbdare să muncească. Dar stă aici şi se gândeşte zi şi noapte, pentru că nu şi-a perfecţionat definitiv planul de acţiune. Şi nimeni nu l-a auzit plângându-se. Munca monotonă – este tot muncă. Plăcerea monotonă – este tot plăcere. Asta încă nu-i un motiv pentru discuţii despre moarte şi altele asemenea.

— Ah, nu vă înţeleg, spuse păpuşa Janna. După dumneavoastră, toate se întâmplă din cauza viselor sau nu ştiu ce să mai zic. Iar eu am o presimţire. Nu-mi găsesc locul. Ştiu că va fi o explozie îngrozitoare, iar eu voi fi împrăştiată în cele mai mici fărâme şi mă voi transforma în abur. Ştiu eu, am văzut...

— La loc comanda! urlă vocea de cositor. Nu mai suport! Ce ştiţi voi despre explozii? Puteţi să alergaţi spre orizont cu orice viteză şi sub orice unghi. Chiar şi acolo, cineva care va avea nevoie vă va ajunge de la orice distanţă şi atunci va fi o explozie veritabilă, nu un oarecare abur intelectual. Dar oare eu sunt acela care are nevoie? Nimeni nu vă va spune asta şi chiar dacă ar vrea să spună ceva, tot n-ar mai apuca s-o facă. Ştiu eu ce spun. 'Nţeles? Repetaţi!

În toate astea era multă înfumurare stupidă. Desigur, ăsta era un tanc uriaş cu acţionare mecanică. Cu exact aceeaşi înfumurare, obişnuia să se deplaseze pe şenilele lui de cauciuc, căţărându-se peste bocancul ce i se punea în drum.

— Eu nu ştiu la ce vă referiţi, spuse păpuşa Janna. Iar dacă tot am fugit până aici, la voi, la singurele făpturi asemănătoare mie, atunci asta, după mine, nu înseamnă că intenţionez să fac pe placul cuiva şi să alerg spre orizont sub nu ştiu ce unghiuri. Şi, în general, vă rog să ţineţi cont că eu nu discut cu dumneavoastră. Iar dacă este vorba despre muncă, uite că nu sunt bolnavă, sunt o fiinţă normală şi am nevoie de plăceri la fel ca voi toţi ceilalţi. Dar asta nu este muncă adevărată, este un fel de falsă plăcere. Eu tot o mai aştept pe a mea, cea adevărată, şi uite că ea nu-i, nu-i şi nu-i. Nu ştiu care-i problema, iar dacă încep să mă gândesc atunci realizez că nu sunt decât nişte prostii..., începu ea să plângă cu sughiţuri.

— Ei, da..., spuse grav Winnie the Pooh. În general, da... Sigur... Numai că... Hmm...

— Totul este în regulă! Remarcă o voce nouă, foarte sonoră şi veselă. Fetiţa are dreptate. Nu există muncă adevărată...

— Muncă adevărată, munca adevărată! Scârţâi veninos bătrânul. Împrejur sunt mine întregi de muncă adevărată. Un Eldorado! Minele regelui Solomon! Iată-i cum mă împresoară cu măruntaiele lor bolnave, cu sarcoame, cu admirabile fistule, cu adenoide şi apendice apetisante, cu obişnuita, dar atât de captivanta carie, în sfârşit! Haideţi să vorbim sincer. Ne deranjează, ne împiedică să lucrăm. Nu ştiu care-i problema, poate emană vreun miros deosebit sau emit vreun câmp necunoscut, dar când ei se află alături de mine mă apucă schizofrenia. Mă scindez în două. Jumătate din mine doreşte cu ardoare plăcerea, se întinde să înşface şi să facă ce este necesar, desfătător, dezirabil, iar cealaltă cade în prostraţie şi mă pisează cu eternele întrebări: oare merită? Pentru ce, este moral?... Uite, dumneavoastră, da, despre dumneavoastră vorbesc, ce faceţi, lucraţi?

— Eu? spuse Winnie the Pooh. Bineînţeles... cum să nu?... E chiar ciudat să aud asta de la dumneavoastră, nici nu m-am aşteptat... O să termin proiectarea elicopterului şi apoi... Doar v-am mai povestit că am creat un tractor perfect, a fost aşa o plăcere... Cred că nu aveţi niciun motiv să vă îndoiţi de faptul că muncesc.

— Nu mă îndoiesc, nu mă îndoiesc, scârţâi bătrânul.

(Ce mai zdreanţă de boşorog scârbos, ori goblin, ori astrolog, purtând o manta neagră din pluş cu paiete aurii.)

— Dumneavoastră doar să-mi spuneţi, unde este acest tractor?

— Ei, d-da... Chiar nu înţeleg... De unde să ştiu? Ce, e treaba mea? Acum mă interesează elicopterul...

— Exact despre asta e vorba! spuse Astrologul. Dumneavoastră n-aveţi treabă cu nimic! Sunteţi mulţumit de toate! Nu vă deranjează nimeni. Sunteţi chiar ajutat! Şi uite c-aţi dat naştere unui tractor, fiind în culmea fericirii, iar oamenii s-au repezit imediat să vi-l ia ca să nu vă mai distragă cu tot felul de mărunţişuri şi să vă puteţi delecta într-o şi mai mare măsură. Dar ia întrebaţi-l pe el, îl ajută oamenii sau nu...?

— Pe mine? urlă Tancul. Rahat! La loc comanda! De fiecare dată când cineva iese în poligon şi se hotărăşte să se mai

dezmorţească un pic, să-şi mai prelungească plăcerea, să se mai joace, să ia ţinta în cătarea azimutală sau, să zicem, în cea verticală, ei şi încep să facă o hărmălaie de nedescris, încep să ţipe, că ţi-e şi scârbă, nu alta, şi acel cineva cade într-o proastă dispoziţie. Am zis eu oare că acest cineva sunt eu? Nu! Degeaba aşteptaţi asta de la mine. ’Nţeles? Repetaţi.

— Şi eu, şi eu la fel! începu să trăncăne păpuşa Janna. De câte ori nu m-am gândit, pentru ce există ei? Doar totul are un sens adevărat în lumea asta? Iar eu cred că ei nu au. Poate că ei nici nu există, poate sunt doar nişte halucinaţii. Şi când încerci să-i analizezi, să iei o probă din partea de sus, din partea de jos, din mijloc, atunci în mod sigur te loveşti de vreun perete, sau treci chiar pe lângă ei, sau adormi dintr-odată...

— Bineînţeles că există, isterică proastă ce eşti! scrâşni Astrologul. Au şi partea de sus, şi de jos, şi de mijloc, şi toate părţile astea sunt pline de boli. Eu nu cunosc nimic mai încântător decât oamenii, nicio altă creatură nu poartă în ea atâtea obiecte de delectare. Ce ştiţi voi despre sensul existenţei lor?

— Ia nu vă mai complicaţi atât! spuse vocea sonoră şi veselă. Ei sunt pur şi simplu frumoşi. E o adevărată plăcere să-i priveşti. Nu întotdeauna, desigur, dar imaginaţi-vă o grădină. Ea poate fi oricât de frumoasă doriţi, dar fără oameni nu va fi niciodată perfectă, nu va fi întreagă. Chiar şi un singur fel de oameni ar putea s-o aducă la viaţă. Fie că vor fi oameni mititei cu extremităţile goale, care niciodată nu merg, ci doar aleargă şi aruncă pietre... sau oameni mijlocii care rup florile – tot una. Ba chiar şi oamenii flocoşi, care aleargă pe patru membre. Fără ei, grădina nu e grădină...

— Ascultând această absurditate, pe cineva îl poate cuprinde tristeţea, spuse Tancul. Prostii! Grădinile reduc vizibilitatea, iar în ceea ce-i priveşte pe oameni, mereu au deranjat pe cineva şi nu se poate spune nimic bun despre ei. În orice caz, cineva care trage o salvă zdravănă într-o clădire unde se află în mod inexplicabil oameni, îşi pierde orice dorinţă de a mai lucra, devine somnoros şi cineva care face asta adoarme. Normal că nu mă refer la mine, dar dacă cineva ar fi spus asta despre mine, oare dumneavoastră l-aţi fi contrazis?

— Pare-se că în ultima vreme vorbiţi cam mult despre oameni, spuse Winnie the Pooh. De oriunde aţi începe discuţia, invariabil ajungeţi şi la oameni.

— Şi de ce nu, la urma urmei? sări imediat Astrologul. Dumneavoastră ce treabă aveţi? Nu sunteţi decât un oportunist! Şi dacă vrem să vorbim, atunci vorbim. Fără să vă cerem aprobarea.

— Vă rog, vă rog, spuse întristat Winnie the Pooh. Noi am mai vorbit şi altădată despre fiinţele vii, despre plăcere, despre proiecte, dar acum remarc că oamenii încep să ocupe tot mai mult loc în discuţiile noastre, iar asta înseamnă că şi în gândurile noastre.

Se aşternu tăcerea. Încercând să se mişte fără zgomot, Pereţ îşi schimbă poziţia – se culcă pe o parte şi îşi strânse genunchii la burtă. Winnie the Pooh nu are dreptate. Lasă-i să vorbească despre oameni, lasă-i să discute cât mai mult despre oameni. După toate aparenţele, cunosc foarte prost oamenii şi tocmai de asta e foarte interesant ce spun. Gura copilului adevăr grăieşte. Când oamenii vorbesc despre ei înşişi, ori se laudă, ori se căiesc. Mi-ajunge...

— Sunteţi destul de proşti în judecăţile voastre, spuse Astrologul. Uite, de exemplu, grădinarul. Sper că înţelegeţi că sunt destul de obiectiv încât să empatizez cu satisfacţia tovarăşilor mei. Vă place să sădiţi grădini şi să distrugeţi parcuri. Minunat. Empatizez. Dar faceţi-mi plăcerea şi spuneţi-mi ce-au de-a face oamenii cu asta? Ce-au de-a face cu asta oamenii care ridică piciorușul lângă pom, sau aceia care fac acelaşi lucru prin altă metodă? Simt aici un oarecare estetism nesănătos. E ca şi cum aş fi făcut o operaţie de amigdalită şi aş fi cerut, pentru satisfacţia mea deplină, ca pacientul operat să fie în acelaşi timp înfăşurat într-o cârpă multicoloră...

— Dumneavoastră aveţi o fire cam rece, remarcă Grădinarul, dar Astrologul nu-l luă în seamă.

— Sau iată, dumneavoastră, continuă el, care tot azvârliţi cu bombe şi rachete, calculaţi corecţii şi vă jucaţi cu telemetrele. Nu-i totuna pentru dumneavoastră dacă există sau nu oameni în clădire? Aş fi putut crede că, dimpotrivă, vă mai gândiţi şi la tovarăşii dumneavoastră, la mine, de exemplu. Să coşi răni! rosti el visător. Nici nu vă puteţi imagina ce-i asta – să coşi o ditamai rana zdrenţuită la burtă...

— Iar despre oameni, iar despre oameni, spuse mâhnit Winnie the Pooh. Este a şaptea seară când vorbim numai despre oameni. E ciudat să vorbim despre asta, dar între dumneavoastră şi oameni a apărut probabil o oarecare legătură

nedeterminată, însă destul de puternică. Natura acestei legături îmi este pe deplin neclară, iar dacă nu vă iau în calcul pe dumneavoastră, Doctore, pentru cine anume sunt oamenii un izvor necesar de plăcere...? În general, toate astea mi se par absurde şi cred că a venit timpul...

— La loc comanda! răcni Tancul. N-a venit încă timpul.

— Ce-e-e? întrebă pierdut Winnie the Pooh.

— N-a venit încă timpul, îţi spun, repetă Tancul. Desigur, unii sunt incapabili să ştie dacă a sosit sau nu timpul, alţii – nu dau nume – chiar nu ştiu că trebuie să sosească un astfel de timp, dar cineva ştie cu precizie că va veni inevitabil timpul când nu numai că se vor putea trage focuri asupra oamenilor aflaţi în interiorul clădirilor, dar va şi trebui! Iar cine nu va trage – acela este duşman! Un criminal! Va fi anihilat! ’Nţeles? Repetaţi!

— Bănuiam eu ceva de felul ăsta, spuse pe neaşteptate Astrologul cu o voce blândă. Răni zdrenţuite... Cangrene... Arsuri radioactive de gradul trei...

— Sunt cu toţii nişte fantome, suspină păpuşa Janna. Ce trist! Câtă jale!...

— Dacă nu puteţi cu niciun chip să încetaţi a mai vorbi despre oameni, spuse Winnie the Pooh, atunci haideţi să încercăm să clarificăm natura acestei legături. Să încercăm să discutăm logic...

— Ori una, ori alta, spuse o voce nouă, monotonă şi plictisită. Dacă există legătura menţionată, atunci dominanta trebuie să fie ori ei, ori noi.

— Ce prostie, spuse Astrologul. Ce înseamnă „ori”? Bineînţeles că noi.

— Şi ce înseamnă „dominantă”? întrebă cu o voce nefericită păpuşa Janna.

— În contextul dat, „dominantă” înseamnă a predomina, explică vocea plictisită. În ceea ce priveşte însăşi întrebarea, ea nu este stupidă, ci singura corectă, asta dacă vrem să discutăm logic.

Se lăsă tăcerea. Probabil, toţi aşteptau continuarea. Într-un sfârşit, Winnie the Pooh nu mai rezistă şi întrebă: „Ei?”

— Încă nu mi-e clar: v-aţi hotărât să discutaţi logic? întrebă vocea plictisită.

— Da, da, ne-am hotărât, se agitară maşinile.

— În acest caz, considerând existenţa legăturii ca fiind axiomatică, ori ei sunt pentru voi, ori voi sunteţi pentru ei. Dacă ei sunt pentru voi, iar ei vă împiedică să acţionaţi în conformitate cu legile naturii dumneavoastră, ei trebuie să fie înlăturaţi, aşa cum se înlătură orice obstacol. Dacă voi sunteţi pentru ei, dar nu vă satisface această stare a lucrurilor, ei iarăşi trebuie eliminaţi, aşa cum se elimină orice sursă care produce o stare nesatisfăcătoare a lucrurilor. Asta-i tot ce pot să vă spun cu privire la esenţa discuţiei voastre.

Nimeni nu mai rosti un cuvânt, în containere se porni larmă, scrâşnete şi pocnituri, de parcă imensele jucării s-ar fi aranjat pentru culcare, obosite de discuţie, şi se mai simţea încă o stânjeneală generală, care plutea în văzduh ca la întâlnirile oamenilor ce pălăvrăgesc prea mult timp, fără milă nici de mamă, nici de tată, în goană după câte o vorbă de duh, şi care simt dintr-odată că au mers prea departe cu trăncăneala lor. „A crescut umiditatea”, scârţâi în surdină Astrologul. „Am observat asta mai demult, ciripi păpuşa Janna. E aşa de plăcut: noile cifre...” „Ce-o fi asta la mine, mi s-a cam golit acumulatorul, mormăi Winnie the Pooh. Grădinarule, n-aveţi cumva un acumulator de douăzeci şi doi de volţi în plus?” „N-am nimic”, răspunse Grădinarul. Se auzi un trosnet, de parcă s-ar fi smuls un placaj, apoi un şuierat mecanic şi Pereţ văzu deodată prin crăpătura îngustă de deasupra sa ceva strălucitor, în mişcare, şi i se păru că cineva îl priveşte în umbra dintre lăzi, de groază îl năpădi o transpiraţie rece, se ridică şi ieşi în vârful picioarelor direct în lumina lunii, după care o rupse la fugă pe mijlocul drumului. Alerga din răsputeri şi avea senzaţia că zeci de ochi stranii şi groteşti îl urmăresc, privindu-l cât este de micuţ, jalnic şi lipsit de apărare pe şesul aflat în bătaia tuturor vânturilor, amuzându-se de faptul că umbra lui este mult mai mare decât el însuşi şi că, de frică, uitase să-şi pună ghetele, iar acum uite-l, îi e teamă să se mai întoarcă după ele.

Trecu podul peste şanţul secat şi deodată văzu înaintea lui căsuţa de la marginea Administraţiei, se sufocă şi simţea o durere insuportabilă la degetele picioarelor desculţe, ba chiar vru să se oprească, dar auzi în spate, peste zgomotul propriului suflu, tropăitul mărunt şi des a nenumărate picioare. Şi atunci, pierzându-şi din nou minţile de frică, o rupse la fugă cu ultimele puteri, fără să simtă pământul, fără să-şi mai simtă propriul corp, scuipând salivă lipicioasă şi vâscoasă, nu mai înţelegea

nimic. Luna fugea alături de el pe deasupra câmpiei, tropotul se apropia şi se tot apropia, şi atunci îşi zise: „gata, ăsta mi-e sfârşitul”, tropăitul îl ajunse din urmă şi cineva imens, alb, fierbinte, ca un cal înfierbântat, apăru alături de el, acoperi luna şi, continuându-şi goană, începu să se îndepărteze încet, într-un ritm frenetic, aruncându-şi înainte picioarele lungi şi dezgolite, iar Pereţ observă că era un om ce purta un tricou cu numărul „14” şi chiloţi de sport, albi şi cu o dungă de culoare închisă. Pereţ se sperie şi mai tare. Tropăitul multiplu din urmă lui nu se mai termina, se auzeau gemete şi ţipete de durere. Fug, se gândi cuprins de isterie. Fug cu toţii! A început! Şi ei fug, numai că e târziu, târziu, târziu...

Vedea vag vilele de pe strada principală şi unele feţe încremenite, iar el tot încerca să nu rămână în urma omului cu picioare lungi ce purta numărul „14” pentru că nu ştia încotro trebuie să fugă şi unde-i salvarea, poate că pe undeva deja se împart arme, iar eu nu ştiu unde şi iar o să rămân pe dinafară şi uite că nu mai vreau, nu mai pot să rămân pe dinafară, pentru că ele sunt acolo, în lăzi, şi poate că au dreptate din punctul lor de vedere, dar pentru mine tot duşmani sunt...

Pătrunse în goană prin mulţime, care se dădu la o parte din faţa lui, şi înaintea ochilor lui se ivi un stegulet pătrat în carouri de şah, se auziră strigăte încurajatoare, iar o figură cunoscută alerga alături de el, strigându-i: „Nu vă opriţi, nu vă opriţi, Pereţ... Puteţi respira şi pe gură... Mai profund, mai profund, numai să nu vă opriţi...” Atunci el se opri, îl înconjurară imediat şi îi acoperiră umerii cu un halat din atlaz. Din difuzoare, o voce răsunătoare spuse: „Al doilea a sosit Pereţ de la grupul Securitatea Ştiinţifică în timpul de şapte minute, douăsprezece secunde, trei zecimi... Atenţie, se apropie al treilea!”

Figura cunoscută s-a dovedit a fi Proconsulul, care-i spunea: „Sunteţi un flăcău de toată isprava, Pereţ, nu m-aş fi aşteptat la asta niciodată. Când aţi fost anunţat la start, m-a pufnit râsul, dar acum văd că este necesar să vă includem în grupul de bază. Acum mergeţi să vă odihniţi, iar mâine, până în doisprezece, să fiţi amabil şi să veniţi la stadion. Trebuie să învingem cumva în cursa de asalt. Vă trimit la atelierele de lăcătuşerie... Nu mă contraziceţi, mă înţeleg eu cu Kim.” Pereţ se uită împrejur: multă lume cunoscută şi necunoscută, cu măşti de carton. În apropiere, îl aruncau în aer şi îl prindeau apoi pe bărbatul cu picioare lungi, cel care sosise primul. Acesta zbura până la lună,

drept ca un buştean, strângând la piept o cupă mare, metalică. De-a curmezişul străzii atârna o placardă cu anunţul „Finiş”, iar sub această inscripţie privea un cronometru Claudius-Octavian Meşterilă, într-un palton negru, sobru, având pe mânecă o banderolă pe care scria „Arbitru princ.” „…Dacă aţi fi alergat în echipament sportiv, bombănea Consulul, am fi putut să vă luăm în considerare acest timp ca fiind oficial.” Pereţ îl împinse cu cotul şi se târî cu picioare moi prin mulţime.

— Decât să transpiri de teamă stând acasă – se vorbea în mulţime –, mai bine faci sport.

— Exact asta îi spuneam acum şi lui Meşterilă. Aici nu-i vorba de frică, dumneavoastră vă înşelaţi. Trebuie introdusă ordinea în alergarea asta a grupelor de explorări. Dacă oricum aleargă toţi, măcar să alerge cu folos…

— Şi al cui este planul? Al lui Meşterilă! Ăsta nu scapă din mână ce-i al lui. Ce talent!…

— Păcat totuşi că se aleargă în izmene. Una e să-ţi faci datoria în izmene – asta-i ceva onorabil –, dar să concurezi în izmene – asta, după părerea mea, este o greşeală tipică de organizare. Voi scrie despre asta…

Pereţ scăpă din mulţime şi se îndepărtă clătinându-se de-a lungul unei străzi pustii. Îi venea să vomite, îl durea pieptul şi îşi imagina cum cei din containere, întinzându-şi gâturile lor metalice, privesc uimiţi drumul, mulţimea în izmene şi pe cei legaţi la ochi, căznindu-se zadarnic să înţeleagă ce legătură există între ei şi activitatea acestei mulţimi şi, desigur, nu vor putea să înţeleagă, şi tot ce a reprezentat izvoarele răbdării lor este pe punctul să sece…

În vila lui Kim era întuneric, plângea un sugar.

Uşa hotelului era bătută în scânduri, geamurile erau la fel de întunecate şi înăuntru cineva umbla cu lanterna, iar Pereţ observă la ferestrele primului etaj nişte feţe palide care priveau precaute afară.

Dintre uşile bibliotecii ieşea afară ţeava interminabilă a unui tun, având în capăt o proeminentă frână de gură, iar pe partea cealaltă a străzii tocmai ce arsese o baracă şi pe locul incendiului umblau luminaţi de o flacără purpurie oameni cu măşti de carton şi cu detectoare de mine.

Pereţ se îndreptă spre parc. De pe o străduţă întunecată se apropie de el o femeie, îl prinse de mână şi fără să scoată un cuvânt îl duse undeva. Pereţ nu se opuse, îi era indiferent. Era

îmbrăcată toată în negru, mâna ei era caldă şi moale, iar faţa albă îi strălucea în întuneric. Alevtina, se gândi Pereţ. Iată că a venit şi ora aşteptată de ea, se gândi cu o neruşinare sinceră. Şi ce-o fi rău în asta? Deci a aşteptat. Nu ştiu de ce sau pentru ce are nevoie de mine, însă ea tocmai pe mine m-a aşteptat...

Au intrat în casă. Alevtina aprinse lumina şi spuse:

— Demult te aştept aici.

— Ştiu, spuse el.

— Dar de ce mergeai pe alături?

Într-adevăr, de ce? se întrebă. Probabil pentru că mi-e totuna.

— Mi-a fost totuna, spuse el.

— Bine, nu asta-i important, spuse ea. Stai jos, pregătesc eu totul acum.

El se aşeză pe marginea scaunului, cu mâinile pe genunchi şi o privi cum îşi desface de la gât un şal negru şi cum îl agaţă într-un cui – albă, durdulie, caldă. Apoi ea plecă în adâncurile casei, de acolo zăngăni un boiler şi se auzi pleoscăitul apei. Simţi o durere puternică în tălpi, ridică piciorul şi îşi cercetă talpa goală. Pernuţele degetelor erau julite până la sânge, un sânge amestecat cu praf şi uscat în cruste negre. Îşi imagină cum îşi cufundă picioarele în apă fierbinte, cum la început va fi foarte dureros şi cum durerea va dispărea apoi şi va veni alinarea. Astăzi voi dormi în cadă, îşi spuse. Iar ea – lasă să vină şi să mai adauge apă fierbinte.

— Vino încoace, îl chemă Alevtina.

Se ridică greoi şi avu impresia că toate oasele îi trosniră dureros în acelaşi timp, şchiopătă pe un covor roşcat până la uşa ce dădea în coridor, apoi de-a lungul unui covor alb-negru până la capătul coridorului, unde uşa de la baie era larg deschisă şi focul albastru vuia cu un aer preocupat în boiler, iar faianţa strălucea şi Alevtina, aplecată deasupra căzii, turna nişte prafuri în apă. Şi în timp ce se dezbrăca, trăgând de pe el lenjeria de corp întărită de mizerie, ea agită apă până când deasupra ei începu să se ridice o plapumă de spumă, albă ca zăpada, înălţându-se peste margini, iar el se cufundă în această spumă şi închise ochii de plăcere şi totodată de durerea pe care-o simţea în picioare, apoi Alevtina se aşeză pe marginea căzii şi îl privi, zâmbind tandru, atât de bună, atât de prietenoasă şi fără să spună niciun cuvânt despre documente...

Ea îl spăla pe cap, iar el scuipa într-o parte şi pufnea, gândindu-se ce mâini puternice şi îndemânatice avea ea, exact ca mama, şi probabil gătea la fel de gustos ca mama, apoi, într-un târziu, ea întrebă: „Să-ţi frecţionez spatele?” El îşi bătu uşor urechea să scoată apa şi săpunul şi spuse: „Păi, sigur, şi-ncă cum!...” Ea îi frecă spatele cu un burete aspru şi dădu drumul la duş.

— Aşteaptă, spuse el. Vreau să mai stau aşa, pur şi simplu. O să scurg acum apa asta, îmi pun apă curată şi mai stau aşa, culcat în ea, iar tu mai stai jos, aici. Te rog.

Ea opri duşul, ieşi pentru puţin timp şi se întoarse cu un taburet.

— Ce bine! spuse el. Ştii, niciodată nu mi-a mai fost atât de bine aici.

— Ei, vezi, zâmbi ea. Şi tu nu vroiai.

— De unde să ştiu?

— Şi de ce trebuie să ştii totul dinainte? Ai fi putut doar să încerci. Ce-ai fi avut de pierdut? Eşti căsătorit?

— Nu ştiu, spuse el. Acum, pare-se că nu...

— Aşa credeam şi eu. Probabil că ai iubit-o foarte mult. Cum era?

— Cum era?... Nu-i era frică de nimic. Şi era atât de bună. Şi obişnuiam amândoi să visăm cu ochii deschişi pădurea.

— Care pădure?

— Cum care? Pădurea-i una singură.

— A noastră cumva?

— Ea nu este a noastră. E de sine stătătoare. De altfel, poate că într-adevăr este a noastră. Numai că este greu să-ţi imaginezi asta.

— Eu n-am fost niciodată în pădure, spuse Alevtina. Se spune că ar fi îngrozitor acolo.

— Ce nu poate fi înţeles este întotdeauna îngrozitor. Ar fi bine să învăţăm să nu ne mai temem de ceea ce nu poate fi înţeles, totul ar fi mult mai simplu.

— Eu cred că n-ar mai trebui să inventezi nimic, spuse ea. Dacă inventezi mai puţin, atunci n-o să mai existe nimic de neînţeles în lumea asta. Iar tu, Peppy, tot timpul inventezi.

— Şi cu pădurea? îi aminti el.

— Ce-i cu pădurea? N-am fost acolo, însă dacă aş fi ajuns, nu cred că m-aş fi pierdut. Unde este pădure, acolo sunt şi poteci,

unde sunt poteci, acolo sunt şi oameni, iar cu oamenii întotdeauna te poţi înţelege.

— Şi dacă nu sunt oameni?

— Dacă nu sunt oameni, atunci n-ai ce face acolo. Trebuie să te ţii aproape de oameni, cu ei nu te prăpădeşti.

— Nu, spuse Pereţ. Nu-i chiar atât de simplu. Din contră, eu cu ei mă prăpădesc. Cu ei, nimic nu înţeleg.

— Dumnezeule, dar ce nu înţelegi?

— Dar eu nimic nu înţeleg. De altfel, din cauza asta am şi început să visez despre pădure. Acum însă văd că nici în pădure nu-i mai uşor.

Ea clătină din cap.

— Ce copil eşti! Spuse ea. Cum de n-ai înţeles până acum că pe lumea asta nu există nimic altceva decât dragoste, mâncare şi putere? Fireşte, totul e încurcat într-un singur ghem, numai că indiferent de ce fir ai trage, în mod obligatoriu ajungi sau la dragoste, sau la putere, sau la mâncare...

— Nu, spuse Pereţ. Nu vreau aşa.

— Dragule, spuse ea încetişor. Şi cine o să te întrebe dacă vrei sau nu vrei? Bineînţeles, eu aş putea să te întreb: ce te tot agiţi, Peppy, ce-ţi mai trebuie?

— Păi, cred că acum nu-mi mai trebuie nimic, spuse Pereţ. Aş fugi de-aici, undeva, departe, şi m-aş face arhivar sau restaurator. Asta-i tot ce-mi doresc.

Ea clătină iarăşi din cap.

— Puţin probabil. Se pare că la tine totul este prea complicat. Îţi trebuie ceva mai simplu.

El nu o contrazise şi ea se ridică.

— Uite-ţi prosopul, spuse ea. Uite, aici am pus rufăria. Ieşi din baie şi hai să bem un ceai. Bea ceai cu dulceaţă de zmeură şi du-te la culcare.

Pereţ golise deja cadă şi rămăsese acolo, ştergându-se cu un prosop pufos, când începură să zornăie geamurile şi se auzi în depărtare o bufnitură surdă. Şi atunci el îşi aminti de depozitul de tehnică şi de păpuşa Janna, proastă şi isterică, şi strigă:

— Ce-i asta? Unde?

— Au detonat maşinuţa, răspunse Alevtina. Nu te speria.

— Unde? Unde au detonat-o? La depozit?

Alevtina tăcu o vreme, uitându-se probabil pe fereastră.

— Nu, spuse ea într-un sfârşit. De ce la depozit? În parc... Uite, se vede fumul... Şi toţi aleargă care-ncotro şi se agită...

Capitolul zece

Pădurea nu se vedea. În locul pădurii, de sub stâncă şi până la orizont, se-ntindeau norii deşi. Totul semăna cu un câmp de gheaţă înzăpezit: troiene, dune de zăpadă, polinii, crevase ce tăinuiesc adâncurile fără fund – iar dacă ar fi să sări jos de pe stâncă, atunci nu te vor opri nici pământul, nici mlaştinile calde şi nici ramurile răsfirate, ci gheaţa tare, sclipind în soarele matinal şi pudrată cu zăpadă uscată, iar tu vei rămâne întins sub soare pe gheaţă – plat, imobil, negru. Iar dacă stai să te gândeşti, totul semăna cu o pătură veche, albă, bine spălată, aruncată peste vârfurile pomilor...

Pereţ căută iarăşi împrejur, găsi o pietricică, o aruncă dintr-o palmă în alta şi se gândi că totuşi e un locşor al naibii de bun de stat deasupra râpei: aici sunt şi pietricele, nu se simte nici Administraţia, în jur rugi sălbatici, iarbă arsă şi nestrivită şi chiar o oarecare păsărică îşi mai permitea uneori să ciripească, atâta doar că nu trebuia să priveşti în dreapta unde latrina luxoasă cu patru găuri strălucea obraznică în soare, proaspăt vopsită, aninată chiar deasupra râpei. E-adevărat, era destul de departe şi, cu multă bunăvoinţă, te puteai sforţa să-ţi imaginezi că e un foişor, sau vreun pavilion ştiinţific, însă cel mai bine ar fi fost să nu fi existat deloc.

Poate tocmai din cauza acestei noi latrine, construită în turbulenta noapte trecută, pădurea se închisese cu nori. De altfel, puţin probabil. Nu începe pădurea să se înfăşoare în nori până la orizont din pricina unor nimicuri, văzuse ea grozăvenii şi mai mari din partea oamenilor.

În orice caz, se gândi Pereţ, pot veni aici în fiecare dimineaţă. Voi face tot ce mi se ordonă, voi face socoteli la „Mercedesul” stricat, voi învinge în cursa de asalt, voi juca şah cu managerul şi chiar mă voi strădui să-mi placă kefirul: probabil că nici nu-i chiar atât de greu din moment ce majoritatea oamenilor a reuşit. Iar seara (şi noaptea întreagă) voi merge la Alevtina, voi mânca dulceaţă de zmeură şi mă voi culca în baia directorului. Asta chiar că e ceva, se gândi el: să mă şterg cu prosopul directorului, să mă îmbrac în halatul

directorului şi să-mi încălzesc picioarele în şosetele de lână ale directorului. De două ori pe lună, voi merge la staţia biologică să-mi iau salariul şi prima, nu în pădure, ci chiar la staţia biologică, şi nici măcar la staţia biologică, ci la ghişeul casieriei, nu la întâlniri cu pădurea, nu la război cu pădurea, ci doar după salariu şi primă. Şi-n schimb dimineaţa, dis-de-dimineaţă, voi veni aici şi voi privi din depărtare pădurea şi voi arunca în ea cu pietricele.

În spate, tufişurile se desfăcură cu un trosnet. Pereţ se uită precaut, dar nu era directorul, ci acelaşi Meşterilă. Ţinea în mâini o mapă groasă şi se opri ceva mai departe, uitându-se la Pereţ de sus în jos cu ochii umezi. Era clar că ştia ceva, ceva foarte important şi adusese aici, la râpă, această noutate stranie şi îngrijorătoare pe care nu o ştia nimeni altcineva în lume decât el şi era cât se poate de clar că tot ceea ce fusese înainte nu mai avea nicio importanţă acum şi că fiecare trebuia să dea tot ce putea.

— Să trăiţi, spuse el şi făcu o plecăciune, lipindu-şi mapa de şold. Bună dimineaţa. Cum v-aţi odihnit?

— Bună dimineaţa, spuse Pereţ. Mulţumesc, bine.

— Astăzi, umiditatea este de şaptezeci şi şase la sută, comunică Meşterilă. Temperatura – şaptesprezece grade. Fără vânt. Nebulozitatea – zero. Se apropie tiptil, ţinându-şi mâinile drepte pe lângă corp şi aplecându-se de mijloc spre Pereţ, şi continuă: Astăzi, dublu-v este egal cu şaisprezece...

— Care dublu-v? întrebă Pereţ, ridicându-se.

— Numărul petelor, turui Meşterilă. Privirile lui alergară de la un obiect la altul.

— La soare, spuse el. La ş-ş-ş... Tăcu, privindu-l fix în faţă pe Pereţ.

— Şi de ce-mi spuneţi toate astea? spuse cu ură Pereţ.

— Îmi cer iertare, spuse repede Meşterilă. Nu se mai repetă. Va să zică, doar umiditatea, nebulozitatea... hmm... vântul şi... Nici despre opoziţiile planetare nu doriţi să vă informez?

— Ascultă, spuse Pereţ posomorât. Ce vrei de la mine?

Meşterilă se dădu înapoi doi paşi şi plecă fruntea.

— Îmi cer iertare, spuse el. Probabil, v-am deranjat, dar sunt câteva hârtii care necesită... să vă zic, imediat... ale dumneavoastră personal... El îi întinse lui Pereţ mapa, ţinând-o ca pe o tavă goală.

— Dispuneţi să vă informez?

— Ştii ce..., începu Pereţ ameninţător.

— Da-da? spuse Meşterilă. Fără să dea drumul la mapă, începu să se scotocească grăbit prin buzunare, căutându-şi probabil agenda. Faţa i se învineţise, parcă de prea mult zel.

Prost şi iar prost, se gândi Pereţ, încercând să se stăpânească. Ce să iei de la ăsta?

— O prostie, spuse cât se poate de reţinut. Înţelegi? O prostie şi nicidecum spiritual.

— Da-da, spuse Meşterilă. Îndoit, ţinând mapa între cot şi şold, mâzgălea nebuneşte în agendă.

— Un moment... Da-da?

— Ce scrii acolo? întrebă Pereţ.

Meşterilă îl privi speriat şi citi:

— Iunie cincisprezece... timpul: şapte patruzeci şi cinci... locul: deasupra râpei...

— Ascultă, Meşterilă, spuse iritat Pereţ. Ce dracu’ vrei de la mine? Ce tot umbli brambura după mine? Ajunge, m-am săturat! (Meşterilă mâzgălea la repezeală.)Gluma asta a dumneavoastră este proastă şi nu trebuie să mă spionaţi. Să vă fie ruşine, om în toată firea... Da’ termină odată cu scrisul, idiotule! Ce tâmpenie! Mai bine v-aţi fi făcut gimnastică sau v-aţi fi spălat pe faţă, uitaţi-vă cum arătaţi! Pffuu!

Începu să încheie cureluşele de la sandale, cu degetele tremurând de furie.

— Probabil că e adevărat ce se vorbeşte despre dumneavoastră, sufla din greu Pereţ, că vă învârtiţi peste tot şi că notaţi toate vorbele. Am crezut că sunt glume prosteşti de-ale dumneavoastră... N-am vrut să cred, pentru că eu, în general, nu suport astfel de lucruri, dar dumneavoastră aţi devenit de-a dreptul neruşinat...

Se ridică şi văzu că Meşterilă stătea în poziţie de drepţi, iar pe obraji îi curgeau lacrimile.

— Ce-i cu dumneavoastră astăzi? întrebă Pereţ, speriindu-se.

— Eu nu pot..., îngăimă Meşterilă, plângând cu sughiţuri.

— Ce nu puteţi?

— Gimnastică... Ficatul meu... adeverinţă... şi de spălat pe faţă...

— Doamne-dumnezeule, spuse Pereţ. Dacă nu puteţi, nici nu trebuie, eu am zis doar aşa, pur şi simplu... Ei, şi de ce totuşi umblaţi după mine? Pentru Dumnezeu, înţelegeţi-mă, e atât de neplăcut... N-am nimic cu dumneavoastră, dar înţelegeţi?...

— Nu se va mai repeta, ţipă exaltat Meşterilă. Lacrimile de pe obraji se uscară instantaneu. Niciodată!

— Hai, lăsaţi-mă, spuse Pereţ obosit şi porni printre tufişuri. Meşterilă dădu buzna în urma lui. O paiaţă bătrână, se gândi Pereţ. Smintit...

— Foarte urgent, bombănea Meşterilă, gâfâind. Doar necesitatea maximă... Atenţia dumneavoastră personală...

Pereţ privi în urmă.

— Ce dracu'? exclamă el. Asta-i geamantanul meu, ia dă-l încoace, de unde l-ai luat?

Meşterilă puse geamantanul pe pământ şi tocmai deschidea gura, crispată din cauza sufocării, când Pereţ prinse geamantanul de mâner, fără să-l mai intereseze ce urmează să zică. Atunci Meşterilă se aruncă cu burta pe geamantan, fără să mai spună ceva.

— Daţi-mi geamantanul înapoi! spuse Pereţ, turbat de mânie.

— Pentru nimic în lume! hârâi Meşterilă, răscolind pietrişul cu genunchii. Mapa îl incomodă, o prinse între dinţi şi îmbrăţişă cu ambele mâini geamantanul. Pereţ trase din toate puterile şi rupse mânerul.

— Terminaţi odată cu porcăria asta! ţipă el. Chiar acum!

Meşterilă scutură capul şi mormăi ceva. Pereţ îşi desfăcu gulerul şi se uită buimac împrejur. Nu departe, dintr-un motiv oarecare, doi ingineri cu măşti de carton stăteau în umbra unui stejar. Surprinzându-i privirea, luară imediat poziţia de drepţi şi pocniră din călcâie. Pereţ privi în jur ca un animal hăituit şi porni grăbit pe o potecă, afară din parc. Din câte s-au întâmplat până acum, se gândi febril, asta însă le întrece pe toate... Deja s-au înţeles între ei... Să fug, trebuie să fug! Dar cum să fug? Ieşi din parc şi era gata să se îndrepte spre cantină, când în drumul lui apăru din nou Meşterilă, murdar şi înfricoşător. Stătea cu geamantanul pe umăr, chipul lui albastru era stropit de lacrimi, sau poate de transpiraţie, sau de apă, ochii rătăciţi îi erau acoperiţi de o peliculă umedă şi albicioasă, iar mapa pe care se mai vedeau încă urmele de dinţi o ţinea strâns la piept.

— Nu aici, vă rog..., hârâi el. Vă implor... în cabinet... este insuportabil de urgent... în plus faţă de interesele subordonării...

Pereţ se dădu brusc la o parte şi fugi pe strada principală. Oamenii de pe trotuare stăteau ca nişte stâlpi, cu capetele date pe spate şi ochii holbaţi. Un camion care venea cu viteză spre

el, frână cu un scrâşnet ascuţit şi sălbatic şi se năpusti în chioşcul de ziare, iar din benă săriră oameni cu lopeţi şi începură imediat să se alinieze pe două rânduri. Un gardian trecu pe lângă el în paşi de paradă, ţinându-şi arma pentru onor...

Pereţ încercă de două ori să dispară pe câte o străduţă laterală şi de fiecare dată Meşterilă apăru în faţa lui. Deja Meşterilă nu mai putea să vorbească, doar mergea şi mârâia, dând ochii peste cap, implorator. Atunci Pereţ o rupse la fugă către clădirea Administraţiei. Kim, îşi spuse disperat, Kim nu va permite asta... Sau poate şi Kim?... O să mă încui în toaletă... lasă-i să încerce... o să lovesc şi cu picioarele... acum nu mai îmi pasă...

Dădu buzna în hol şi imediat îl întâmpină zăngănitul de alămuri al orchestrei reunite ce începu să bubuie un marş asurzitor. Feţe încordate, ochi holbaţi şi piepturi bombate defilau prin faţa lui. Meşterilă îl ajunse şi goni în urma lui pe scara principală, pe covoarele zmeurii unde nimănui nu îi era permis să păşească vreodată, prin tot felul de săli necunoscute cu două rânduri de ferestre, pe lângă şiruri de gardieni îmbrăcaţi în uniforme de gală, încărcaţi de decoraţii, pe un parchet alunecos şi ceruit, apoi în sus, până la etajul trei şi mai departe, de-a lungul unei galerii cu portrete, şi din nou mai sus, către etajul patru, pe lângă nişte tinere machiate şi încremenite precum manechinele, până spre capătul coridorului luxos, luminat ca ziua de lămpi fluorescente, spre uşa gigantică din piele cu o plăcuţă pe care scria DIRECTOR. Nu mai avea unde să fugă.

Meşterilă îl prinse din urmă, se strecură pe sub cotul lui, horcăi îngrozitor că un epileptic şi deschise larg în faţa lui uşa din piele. Pereţ intră şi îşi scufundă tălpile într-o blană monstruoasă de tigru, se cufundă cu toată fiinţa lui în amurgul sobru, directoral, lăsat de perdelele pe jumătate trase, în aroma nobilă de tutun scump, în liniştea de vată, în ritmul şi pacea unei existenţe străine.

— Salut, spuse Pereţ în spaţiu. La masa gigantică nu era însă nimeni. Şi nimeni nu stătea în fotoliile imense. Şi nimeni nu-i aruncă vreo privire de întâmpinare, cu excepţia martirului Selivan dintr-o pictură uriaşă ce ocupa un perete întreg.

În spatele lui, Meşterilă scăpă cu o bufnitură geamantanul. Pereţ tresări şi se întoarse. Meşterilă stătea pe loc, clătinându-

se şi întinzând mapa ca pe o tavă goală. Avea ochi ca de mort, sticloşi. Omul stă să moară, se gândi Pereţ. Dar Meşterilă nu muri.

— Este extraordinar de urgent..., şuieră el, sufocându-se. Fără viză directorului este imposibil... personală... niciodată n-aş fi avut curajul...

— Care director? şopti Pereţ. Un gând îngrozitor începu să se închege vag în creierul lui.

— Dumneavoastră..., hârâi Meşterilă. Fără viză dumneavoastră... nicidecum...

Pereţ se rezemă de masă şi, sprijinindu-se de suprafaţa lăcuită, o ocoli până la fotoliul care i se păru cel mai aproape. Se prăbuşi între braţele răcoroase din piele şi descoperi că în stânga lui stau înşiruite telefoane de diferite culori, în dreapta tomuri legate şi imprimate cu aur, iar drept în faţa lui, o călimară monumentală ce-i reprezenta pe Tannhäuser şi Venus, deasupra căreia se vedeau ochii albi, rugători ai lui Meşterilă şi mapa întinsă. El încleştă braţele fotoliului şi se gândi: „Ah, deci aşa? Ticăloşilor, canaliilor, slugilor... Aşa, deci? Ei, bine, bastarzilor, lingăilor, mutre de carton... Ei, bine, atunci aşa să fie...”

— Nu scuturaţi mapa deasupra mesei, spuse sever. Dă-ţi-o încoace!

În cabinet se simţi o mişcare, licăriră nişte umbre, un vârtej uşor se înălţă şi Meşterilă se materializă alături, înapoia umărului său drept, iar mapa se ivi pe masă şi se deschise parcă de la sine, de unde apărură nişte foi dintr-o hârtie de foarte bună calitate şi el citi un cuvânt tipărit cu litere mari: PROIECT.

— Vă mulţumesc, spuse sever. Dumneavoastră puteţi pleca.

Şi din nou zbură vârtejul, apăru şi dispăru imediat un miros vag de transpiraţie, iar Meşterilă era deja lângă uşă, mergând de-a-ndăratelea, cu corpul încovoiat şi mâinile drepte pe lângă şolduri – înspăimântător, jalnic şi gata de orice.

— Un moment, spuse Pereţ. Meşterilă înlemni. Dumneavoastră puteţi omorî un om? întrebă Pereţ.

Meşterilă şovăi. Scoase bloc-notes-ul şi rosti:

— Ce ordonaţi?

— Dar să comiteţi o sinucidere? întrebă Pereţ.

— Ce? făcu Meşterilă.

— Du-te, spuse Pereţ. Te chem eu mai târziu.

Meşterilă dispăru. Pereţ tuşi şi îşi frecă obrajii.

— Să admitem, spuse cu voce tare. Şi mai departe?

Văzu pe masă un calendar de birou, întoarse pagina şi citi ce fusese scris pentru ziua de astăzi. Scrisul fostului director îl dezamăgi. Directorul scrisese cu litere mari şi lizibile, ca un profesor de caligrafie. „Şefii grupelor. 9:30. Control picior. 10:30. Pudră pentru Ăla. Gustat kefir-zefir. Mecanizare. Bobina: cine a furat-o? Patru buldozere!!!”

La dracu' cu buldozerele, îşi spuse Pereţ. Gata: fără buldozere, fără excavatoare, fără combine tăietoare pentru dezrădăcinări... Bine ar fi fost totodată să-l castrăm pe Birlic – dar nu e voie, ce păcat... şi mai este acest depozit de maşini. Îl arunc în aer, se hotărî el. Îşi imagină Administraţia – vedere de sus – şi înţelese că foarte multe ar fi trebuit aruncate în aer. Prea multe... Şi orice prost ştie să arunce în aer, gândi el.

Trase sertarul din mijloc al biroului şi văzu acolo teancuri de hârtii, creioane neascuţite şi două odontometre filatelice, iar deasupra acestora – un epolet răsucit din aur, un epolet de general. Un singur epolet. Îl căută şi pe al doilea, pipăind cu mâna pe sub hârtii, se înţepă într-o piuneză şi găsi o legătură de chei de seif. Acesta se găsea într-un colţ îndepărtat, un seif tare straniu, decorat ca bufet. Pereţ se ridică şi se îndreptă spre seif, privindu-l din toate părţile şi observând foarte multe alte lucruri ciudate pe care nu le observase până atunci.

Sub fereastră era o crosă de hochei, alături de ea o cârjă şi o proteză de picior încălţată cu o gheată de patinaj cu lama ruginită. În străfundurile cabinetului se mai găsea o uşă, de-a curmezişul căreia era întinsă o sfoară pe care atârnau un slip negru şi nişte şosete, dintre care unele erau găurite. Pe uşă era prinsă o tăbliţă metalică înnegrită, pe care era gravată inscripţia BOVINE. Pe pervaz se găsea un mic acvariu, ascuns pe jumătate de perdea, iar în apa curată şi transparentă un axoloti negru şi gras îşi mişca ritmic branhiile ramificate printre algele multicolore. De după pictura ce-l înfăţişa pe Selivan, ieşea o baghetă luxoasă de dirijor, completată cu cozi de cal.

Pereţ zăbovi mult lângă seif, încercând cheile. În cele din urmă, deschise larg uşiţa grea, blindată. Pe interiorul uşii erau lipite poze obscene din reviste pentru bărbaţi, iar înăuntru nu erau decât nimicuri. Pereţ descoperi acolo un lornion cu lentila stângă spartă, o şapcă având o cocardă misterioasă şi fotografia unei familii necunoscute (un tată rânjit, o mamă cu buzele ţuguiate şi doi băieţi în uniforme de cadeţi). Mai era acolo şi un

parabellum bine curăţat şi îngrijit, cu un singur cartuş pe ţeavă, un alt epolet de general, răsucit şi el, şi o cruce de fier cu frunze de stejar. Mai găsi în seif un teanc de mape, toate goale însă, cu excepţia celei mai de jos, unde văzu un proiect de ordin, în ciornă, privind aplicarea unei sancţiuni şoferului Birlic pentru nevizitarea sistematică a Muzeului Istoriei Administraţiei. „Aşa-i trebuie, aşa-i trebuie nemernicului, mormăi Pereţ. Îţi stă mintea în loc, auzi la el, să nu viziteze muzeul... Trebuie să soluţionăm aceste probleme.”

Tot timpul acest Birlic, fir-ar să fie! Ce, o să se termine lumea cu el? Adică, o să se termine în sensul cunoscut... Kefiroman, afemeiat dezgustător, pierde-vară. De altfel, toţi şoferii sunt nişte pierde-vară... Nu, trebuie să terminăm cu toate astea: kefir, partidele de şah în timpul serviciului. Că veni vorba, ce tot socoteşte Kim la „Mercedesul” stricat? Sau totul este aşa cum trebuie să fie – nişte procese stocastice... Ascultă, Pereţ, ştii prea puţine. Că doar toţi muncesc. Aproape nimeni nu fentează munca. Muncesc şi noaptea. Toţi sunt ocupaţi, nimeni nu are timp. Ordinele se execută, ştiu eu, doar am văzut şi singur. Pare-se, totul este în ordine: paznicii păzesc, conducătorii conduc, inginerii construiesc, cei cu ştiinţa scriu articole, casierii dau banii...

Ascultă, Pereţ, se gândi el. Poate că tot acest carusel de-asta şi există, pentru ca toţi să muncească? Într-adevăr, un mecanic bun repară o maşină în două ore. Şi pe urmă? Restul de douăzeci şi două de ore? Şi dacă, în plus, la maşini lucrează doar muncitori experimentaţi, care nu le strică niciodată? E de la sine înţeles: un bun mecanic va fi transferat ca bucătar, iar bucătarul – ca mecanic. Astfel, nu numai douăzeci şi două de ore, dar chiar şi douăzeci şi doi de ani se pot ocupa complet. Da, în asta este o oarecare logică. Toţi muncesc şi îşi fac datoria faţă de omenire, nu sunt nişte maimuţe... în felul acesta deprind o meserie în plus... La drept vorbind, aici nu este niciun fel de logică, e o harababură totală, nu logică... Dumnezeule, stau aici ca un stâlp, iar ei pângăresc pădurea, o dezrădăcinează şi o transformă în parc. Trebuie făcut ceva, cât mai repede, pentru că acum răspund pentru fiecare hectar, pentru fiecare căţel, pentru fiecare sirenă, acum eu răspund pentru toate...

Se precipită, încuie seiful cum se nimeri, fugi la birou, dădu de-o parte mapa şi scoase din sertar o coală de hârtie... Aici sunt însă mii de oameni, se gândi. Sunt tradiţii acceptate, relaţii

sudate, vor râde de mine... îşi aminti de Meşterilă, transpirat şi jalnic, şi chiar de el însuşi în anticamera directorului. Nu, nu vor râde. Vor plânge, vor reclama... lui ăsta... monsieur Of... se vor spinteca între ei. Dar nu vor râde. Uite că ăsta-i cel mai groaznic lucru, se gândi. Ei nu ştiu cum să râdă, nu ştiu ce-i asta şi pentru ce trebuie s-o facă. Oamenii, îşi spuse. Oameni, oameni mărunţi şi omuleţi. Democraţia este necesară, ca şi libertatea de opinii şi libertatea de a înjura, şi am să-i adun pe toţi şi o să le spun: înjuraţi şi râdeţi... Da, vor înjura. Vor înjura mult, cu patimă şi extaz, fiindcă aşa li s-a ordonat: vor înjura pentru slaba aprovizionare cu kefir, pentru mâncarea proastă de la cantină, îl vor înjura cu deosebită ardoare pe măturător – străzile n-au mai fost curăţate de ani de zile; îl vor înjura pe şoferul Birlic pentru evitarea sistematică a băii... iar în pauză vor da fuga la latrina de deasupra râpei... Nu, aşa mă încurc, se gândi. E necesară o oarecare ordine. Ce am eu acum?

Începu să scrie repede şi neglijent pe o foaie: „Grupul Eradicarea pădurii, grupul Cercetarea pădurii, grupul de Pază Militară a pădurii, grupul Asistenţa Populaţiei Locale din pădure...” Ce mai e acolo? Da! „Grupul Penetrarea Inginerească a p.” Şi încă... „Grupul Securitatea Ştiinţifică a p.” Se pare că asta-i tot. Aşa. Şi ele cu ce se ocupă? Ce ciudat, niciodată nu m-am întrebat până acum cu ce se ocupă ele. Mai mult decât atât, niciodată nu m-am învrednicit să aflu cu ce se ocupă Administraţia, în general. Cum pot coexista eradicarea pădurii şi pază pădurii concomitent cu ajutorarea populaţiei locale... Ei, uite ce, gândi el. În primul rând, niciun fel de eradicare. Eradicarea va fi eradicată. Penetrarea inginerească – probabil, la fel. Lasă-i să lucreze sus, în orice caz n-au ce face acolo, jos. Lasă-i să-şi desfacă maşinile, sau să facă un drum bun, sau să acopere această mlaştină împuţită... Atunci ce mai rămâne? Rămâne paza militară. Cu câini-lup. Ei, în general... mă rog, în general, pădurea trebuie păzită. Numai că... Îşi aduse aminte de feţele paznicilor pe care-i cunoscuse şi îşi frământă buzele nedumerit. M-da... Mă rog, să admitem. Dar Administraţia pentru ce? Eu – pentru ce? Ce-ar fi să dizolv Administraţia? Se înveseli şi totodată îl cuprinse groaza. Asta ar fi ceva, se gândi. Pot s-o fac! O dizolv şi gata! Se gândi. Cine o să mă judece? Eu sunt directorul, eu sunt şeful. Un ordin – şi gata!

Brusc, auzi nişte paşi grei. Undeva, foarte aproape. Mărgelele de sticlă ale lustrei zornăiră, pe sfoară şosetele puse

la uscat se clătinară uşor. Pereţ se ridică şi se apropie în vârful picioarelor de uşiţă. Acolo, dincolo de uşiţă, cineva umbla neregulat, parcă poticnindu-se întruna, dar altceva nu se mai auzea şi în uşă nu exista nici măcar o gaură de cheie prin care ar fi putut să se uite. Pereţ trase prudent de mâner, dar uşa nu cedă. „Cine-i acolo?” întrebă cu voce tare, apropiindu-şi buzele de crăpătură. Nu răspunse nimeni, dar paşii nu încetară – de parcă acolo ar fi umblat cu mers împleticit un om beat. Pereţ mai trase o dată de mâner, ridică din umeri şi se întoarse la locul lui.

Oricum, puterea are şi avantajele ei, îşi spuse. Bineînţeles că n-am să desfiinţez Administraţia, e o prostie, de ce-aş desfiinţa o organizaţie, gata făcută, bine structurată? Trebuie doar să o redirecţionez, să o canalizez pe un curs adevărat. Să se termine odată cu infiltrarea în pădure, să se intensifice cu prudenţă cercetarea ei, să se încerce stabilirea de contacte, să se înveţe de la ea... Numai că ei nici nu înţeleg ce este pădurea. Ce să spun, pădurea! Lemne şi iar lemne... Oamenii trebuie învăţaţi să iubească pădurea, să o respecte, s-o preţuiască, să trăiască viaţa ei... Nu, aici este mult de muncă. Cea adevărată, importantă. Iar oameni se vor găsi – Kim, Stoian... Rita... Doamne, dar cu managerul ce-o fi-n neregulă?... Alevtina... La urma urmei, chiar şi acest Of este şi el o figură, e deştept, dar se ocupă numai de fleacuri... O să le arătăm noi, se înveseli el. O să le arătăm noi, dracu’ să-i ia! Bine. Dar în ce stadiu ne aflăm cu treburile curente?

Trase mapa spre el. Pe prima foaie stăteau scrise următoarele:

PROIECTUL DIRECTIVEI

PRIVIND INTRODUCEREA ORDINII

§ 1. În decursul ultimului an, Administraţia Pădurii şi-a îmbunătăţit substanţial munca şi a atins indicatori înalţi în toate domeniile sale de activitate. Au fost valorificate, cercetate, eradicate şi luate sub protecţie militară şi ştiinţifică mai multe

sute de hectare din teritoriul pădurii. Îndemânarea specialiştilor şi a lucrătorilor de rând creşte neîncetat. Organizaţia se perfecţionează, se reduc cheltuielile neproductive, iar obstacolele birocratice şi cele ce nu ţin de producţie au fost îndepărtate.

§ 2. Cu toate acestea, simultan cu realizarea acestor succese, continuă să aibă loc acţiunea nocivă a celei de-a Doua Legi a Termodinamicii, precum şi a Legii Numerelor Mari, reducându-se astfel indicatorii înalţi generali. Acum, sarcina noastră cea mai apropiată devine înlăturarea efectelor întâmplării, care aduc haos, tulbură ritmul unic şi provoacă diminuarea tempourilor.

§ 3. În legătură cu cele mai sus-menţionate, se propune ca pe viitor apariţia întâmplărilor de orice natură să fie considerată ca o abatere de la lege şi care contravine idealului organizării, iar implicarea în întâmplare (probabilitate) – ca o faptă criminală, sau, dacă implicarea în întâmplare (probabilitate) nu aduce după sine consecinţe grave – ca o încălcare extrem de serioasă a disciplinei de serviciu şi de producţie.

§ 4. Culpabilitatea persoanei care este implicată în întâmplare (probabilitate) se determină şi se măsoară conform articolelor din Codul Penal nr. 62, 64, 65 (excl. Parag. S şi O), 113 şi 192 p. K sau §§-lor Codexului de Administraţie 12, 15 şi 97.

Notă. Consecinţele fatale ale oricărei implicări în întâmplare (probabilitate) nu reprezintă, ca atare, circumstanţe atenuante sau justificative. În acest caz, pedeapsa sau condamnarea se va aplica post-mortem.

§ 5. Prezenta directivă a fost promulgată azi, luna... ziua... anul... Nu are putere retroactivă.

Semnătură: Directorul Administraţiei……………………….

Pereţ îşi linse buzele uscate şi întoarse pagina. Pe următoarea foaie se găsea un ordin de trimitere în judecată a salariatului H. Toiti din grupul Securitatea Ştiinţifică, în conformitate cu Directiva „Despre introducerea ordinii”, „pentru tolerarea frauduloasă a Legii Numerelor Mari,

manifestată prin alunecarea pe gheaţă, concomitent cu producerea de leziuni la gleznă, a cărui criminală implicare în întâmplare (probabilitate) a avut loc în data de 11 martie a.c.” Se propunea ca salariatul H. Toiti să fie numit pe viitor în toate documentele drept probabiliticul H. Toiti…

Pereţ clănţăni din dinţi şi se uită pe următoarea foaie. Şi aici era tot un ordin, privind aplicarea post-mortem a unei sancţiuni administrative – amendă în cuantum de patru salarii lunare – pentru crescătorul de câini de la Paza Militară, G. de Montmorency, „care şi-a permis cu nepăsare să fie lovit de o descărcare atmosferică (fulger)”. Mai departe, erau cereri pentru concedii, o solicitare pentru indemnizaţie fixă în cazul pierderii întreţinătorului de familie şi nota explicativă a unui oarecare Z. Lumbago privind pierderea unei bobine…

— Ce dracu’! spuse cu voce tare Pereţ şi citi încă o dată proiectul Directivei. L-au trecut sudorile. Proiectul fusese tipărit pe hârtie cretată, cu margini aurite. Ar fi bine să mă sfătuiesc cu cineva, se întristă Pereţ, altfel mă pierd de tot…

În acel moment, uşa se deschise larg şi în cabinet intră Alevtina, împingând o măsuţă pe roţi. Alevtina era îmbrăcată foarte elegant şi în ton cu moda, cu o expresie sobră pe faţa ei machiată şi fardată profesionist.

— Micul dejun pentru dumneavoastră, spuse ea cu o voce delicată.

— Închideţi uşa şi veniţi încoace, spuse Pereţ.

Ea închise uşa, împinse măsuţa cu piciorul şi, aranjându-şi părul, se apropie de Pereţ.

— Ei, cum e, pusi? spuse ea, zâmbind. Acum eşti mulţumit?

— Ascultă, spuse Pereţ. Ce prostie! Ia citeşte!

Ea se aşeză pe braţul fotoliului, îşi puse mâna stângă dezgolită în jurul gâtului lui Pereţ, iar cu mâna dreaptă luă Directivă.

— A, ştiu, spuse ea. Totul e-n regulă. Ce se întâmplă? Poate vrei să-ţi aduc Codul Penal? Nici fostul director nu ţinea minte niciun articol.

— Nu, stai, spuse nerăbdător Pereţ. Ce are a face Codul cu asta, ce legătură are codul! Tu ai citit?

— Nu numai că am citit, dar l-am şi dactilografiat. L-am şi stilizat. Că doar Meşterilă nu ştie să scrie, el aici a învăţat să citească... Apropo, pusi, spuse ea preocupată, Meşterilă

aşteaptă acolo, în anticameră, iar tu să-l primeşti în timpul micului dejun, îi place asta. El o să-ţi facă şi nişte sandvişuri...

— Mai dă-l în mă-sa pe Meşterilă! spuse Pereţ. Tu mai bine explică-mi ce...

— Nu poţi să-l dai în mă-sa pe Meşterilă, îl contră Alevtina. Tu încă eşti pusi al meu, tu nu înţelegi nimic încă... îl apăsă pe nas cum ar fi apăsat un buton.

— Meşterilă are două carnete. Într-unul notează cine şi ce a spus, asta pentru director, iar în al doilea notează ce a spus directorul. Tu, pusi, să ai asta în vedere şi să nu uiţi niciodată.

— Aşteaptă, spuse Pereţ. Vreau să mă sfătuiesc cu tine. Directiva asta... Eu nu semnez delirul ăsta.

— Cum adică nu-l semnezi?

— Uite aşa. Mâna mea nu vrea să se mişte ca să semneze aşa ceva.

Faţa Alevtinei deveni severă.

— Pusi, spuse ea. Nu te încăpăţâna. Tu doar semnează. E foarte urgent. Am să-ţi explic eu totul, dar acum...

— Dar ce-i de explicat? întrebă Pereţ.

— Păi, dacă nu înţelegi, înseamnă că ai nevoie de o explicaţie. Deci asta am de gând să fac mai târziu.

— Nu, acum să-mi explici, spuse Pereţ. Dacă poţi, adăugă el. Ceea ce mă îndoiesc.

— Ah, tu, micuţul meu, spuse Alevtina şi îl sărută pe tâmplă. Se uită îngrijorată la ceas. Ei, bine, fie.

Se aşeză pe birou, îşi strecură mâinile sub coapse şi începu să vorbească, uitându-se cu ochii mijiţi pe deasupra capului lui Pereţ.

— Munca administrativă există ca bază pentru toate celelalte. Munca asta nu a apărut de ieri, de azi, vectorul ei îşi are punctul de plecare departe, în străfundurile timpului. Până în prezent, acest vector s-a concretizat în ordinele şi directivele existente. Dar el se îndreaptă adânc şi spre viitor şi acolo el încă îşi mai aşteaptă concretizarea. E la fel cu construirea unei şosele pe un teren trasat. Acolo unde se termină asfaltul, stând cu spatele la porţiunea deja executată, se află geodezul şi se uită prin teodolit. Acest geodez eşti tu. Linia imaginară care se prelungeşte de-a lungul axei optice a teodolitului este vectorul administrativ nematerializat pe care numai tu, dintre toţi oamenii îl vezi, şi pe care tocmai tu trebuie să-l materializezi. Ai înţeles?

— Nu, spuse ferm Pereţ.

— Nu contează asta, ascultă mai departe... Aşa cum şoseaua nu poate coti arbitrar la stânga sau la dreapta, ci trebuie să urmeze axa optică a teodolitului tău, aşa şi fiecare directivă următoare trebuie să servească la continuarea neîntreruptă a tuturor celor precedente... Pusi, dragule, nu intra în fondul chestiunii, eu însămi nu înţeleg nimic, ba poate că e chiar mai bine, pentru că intrarea în fondul problemei poate naşte îndoieli, îndoiala dă naştere la baterea pasului pe loc, iar baterea pasului pe loc înseamnă moartea totală a activităţilor administrative, prin urmare şi ale tale, şi ale mele, şi ale tuturor în general... Este elementar. Nicio zi fără directive şi totul va fi în ordine. Uite, această Directivă privind introducerea ordinii – ea nu se vine pe un teren pustiu, ea deja este legată de precedenta Directivă privind nediminuarea, care la rândul ei este legată de Ordinul privind nongestaţia, iar acest Ordin decurge logic din Dispoziţia privind indignarea excesivă, iar ea...

— Ce dracu'! se revoltă Pereţ. Arată-mi aceste dispoziţii şi ordine... Nu, mai bine arată-mi-l chiar pe primul, cel din străfundurile timpului.

— Dar pentru ce-ţi trebuie?

— Cum adică, pentru ce? Îmi spui că ele decurg logic una din alta. Nu cred asta!

— Hai, măi, puiuţ, spuse Alevtina. Ai să vezi toate astea. Am să-ţi arăt toate astea. Ai să citeşti toate astea cu ochişorii tăi miopi. Înţelege odată: alaltăieri nu s-a dat nicio directivă, ieri nu s-a dat nicio directivă, dacă nu punem la socoteală flecuşteţul de ordin referitor la prinderea maşinuţelor, şi ăla verbal... Tu ce crezi, cât timp mai poate exista Administraţia fără directive? Încă de ieri-dimineaţă totul a ajuns un haos: nişte oameni umblă peste tot şi schimbă becurile arse, îţi poţi imagina? Nu, pusi, faci cum vrei, dar Directiva trebuie semnată. Doar îţi vreau binele. O s-o semnezi repejor, fă o şedinţă cu şefii grupelor, spune-le ceva încurajator, apoi o să-ţi aduc tot ce vrei tu. Vei citi, vei cerceta, vei pătrunde în fondul problemei... deşi ar fi mai bine, desigur, să nu pătrunzi.

Pereţ îşi prinse obrajii în palme şi îşi scutură capul. Alevtina se dădu vioaie jos de pe masă, înfipse peniţa în craniul lui Venus şi apoi îi întinse stiloul lui Pereţ.

— Hai, scrie, dragule, repejor...

Pereţ luă stiloul.

— Dar aş putea să o abrog mai târziu? întrebă el rugător.

— Se poate, pusi, se poate, spuse Alevtina şi Pereţ înţelese că ea minte. Azvârli stiloul.

— Nu, spuse el. Nu şi nu. Nu voi semna asta. La ce dracu' să mai semnez acest delir, dacă există, probabil, zeci de ordine, dispoziţii şi directive raţionale, judicioase, absolut esenţiale, cu adevărat necesare în acest haos.

— De exemplu? întrebă prompt Alevtina.

— Doamne-Dumnezeu... Păi, oricare vrei tu... Fir-ar să fie... Păi, ce-ai zice de...?

Alevtina scoase un bloc-notes.

— Păi, ce-ai spune...? Ce-ai spune de un ordin, spuse Pereţ foarte sarcastic, că lucrătorii din grupul Eradicarea să se autoeradicheze în cel mai scurt timp? Poftim! Să se arunce cu toţii de pe stâncă... sau să se împuşte... Chiar azi! Responsabil, Meşterilă. Zău, asta ar fi de mai mult folos...

— Un moment, spuse Alevtina. Deci, să se sinucidă cu ajutorul armelor de foc, astăzi până la orele douăzeci şi patru zero-zero. Responsabil, Meşterilă... Ea închise bloc-notesul şi căzu pe gânduri. Pereţ o privea cu uimire.

— Bine, atunci! spuse ea. În regulă! Asta este chiar mai progresivă... Dragule, trebuie să înţelegi ceva: nu-ţi place directiva – nu ne trebuie. Însă dai alta. Uite că ai dat-o, iar eu nu mai am niciun fel de pretenţii de la tine...

Se lăsă să alunece pe podea şi începu să se agite, aranjând farfuriile în faţa lui Pereţ.

— Uite aici clătitele, aici dulceaţa... Cafeaua este în termos, e fierbinte, ai grijă să nu te frigi... Tu mănâncă, iar eu am să fac rapid schiţa proiectului şi ţi-l aduc peste o jumătate de oră.

— Aşteaptă, spuse năucit Pereţ. Aşteaptă...

— Cine-i aici deşteptul meu? spuse Alevtina cu tandreţe. Ce mai, eşti mare! Doar să fii mai prietenos cu Meşterilă.

— Aşteaptă, spuse Pereţ. Ce-i cu tine, de ce râzi?

Alevtina fugi spre uşă. Pereţ se repezi după ea, ţipând: „Eşti nebună?", dar nu reuşi s-o prindă. Alevtina dispăru şi în locul ei apăru Meşterilă ca din neant, ca o fantomă. Era deja spilcuit, curăţat, având deja o culoare normală şi, ca de obicei, era gata de orice.

— Genial, spuse el încet, împingându-l pe Pereţ spre birou, grandios. Asta precis va intra în istorie...

Pereţ se dădu înapoi ca în faţa unei scolopendre gigantice, se lovi de masă şi îl împinse pe Tannhäuser peste Venus.

Capitolul unsprezece

Se trezi, deschise ochii şi privi tavanul scund, mânjit cu dâre de var. Pe tavan iarăşi umblau furnicile. De la dreapta la stânga – cele încărcate, de la stânga la dreapta – cele neîncărcate. În urmă cu o lună, era invers; în urmă cu o lună era Nhava. Altceva nu se mai schimbase. Poimâine plecăm, se gândi.

La masă stătea moşneagul şi îl privea, scărpinându-se în ureche. Moşneagul slăbise rău de tot, ochii i se îngropaseră în fundul capului şi aproape că rămăsese fără dinţi. Probabil că moşneagul va muri cât de curând.

— Ce-i cu tine, Mâlcule, se plânse moşneagul, nu mai ai nimic de mâncat. Cum ţi-au luat-o pe Nhava, deja nu mai există nimic de mâncare la tine în casă. Nici dimineaţa nu este, nici la prânz, eu ţi-am spus doar: nu te duce, nu este voie. De ce-ai plecat? L-ai ascultat pe Şchiopul şi ai plecat, dar Şchiopul înţelege oare ce este voie şi ce nu este voie? Şi uite că Şchiopul nu înţelege asta, şi tatăl lui Şchiopul era la fel de neînţelegător, şi bunicul lui la fel, şi tot neamul Şchiopului era aşa, şi uite că toţi au murit şi Şchiopul în mod sigur o să moară şi el, n-are cum să scape... Auzi, Mâlcule, dar poate ai ceva de mâncare, poate ai ascuns-o pe undeva, hmm? Că doar mulţi o ascund... Dacă ai ascuns-o, atunci scoate-o mai repede că vreau să mănânc, ştii că nu pot fără mâncare, eu toată viaţa am mâncat, aşa m-am obişnuit... Acum Nhava nu mai este, pe Coadă l-a omorât un pom... Uite la cine era întotdeauna multă mâncare – la Coadă! Mâncam la el câte trei oale dintr-odată, deşi niciodată mâncarea nu era fermentată îndeajuns, era proastă, probabil că de-aia l-a şi omorât copacul... Iar eu îi spuneam: nu se poate mânca o asemenea mâncare...

Candid se ridică şi căută prin casă în locurile ascunse făcute de Nhava. Într-adevăr, nu era pic de mâncare. Atunci ieşi în stradă, o coti la stânga şi se îndreptă spre piaţă, către casa lui Pumnul. Moşneagul se târa în urma lui, se smiorcăia şi plângea. Dinspre câmp se auzeau strigăte răzleţe şi plictisite: „Hei, semănaţi-dansaţi, când pe stânga, când pe dreapta...” Pădurea întorcea ecoul. În fiecare dimineaţă, aşa avea impresia Candid,

pădurea părea că se apropie tot mai mult. În realitate nu era aşa şi, chiar dacă ar fi fost, era puţin probabil ca ochiul omului să observe asta. Probabil că nici mortăciunile nu se înmulţiseră în pădure, dar păreau a fi mai multe. Poate datorită faptului că acum Candid ştia exact cine sunt ele şi pentru că le ura. Când apărea o mortăciune din pădure, imediat răsunau ţipetele: „Mâlcule! Mâlcule!” Iar el mergea acolo şi distrugea cu scalpelul mortăciunea, repede, sigur, cu o plăcere feroce. Tot satul se adună să privească acest spectacol şi invariabil spunea într-un singur glas „ah” şi toţi îşi acopereau feţele cu mâinile când de-a lungul corpului se desfăcea acoperită de abur cicatricea albă, înfiorătoare. Copiii nu-l mai tachinau pe Mâlcul, acum le era o frică de moarte de el, doar fugeau şi se ascundeau când apărea el. În fiecare seară, în casele din sat se şuşotea despre scalpel, iar la indicaţiile isteţului staroste au început să facă lăzi de depozitare din pielea mortăciunilor. Şi au ieşit nişte containere frumoase, mari şi rezistenţe...

În mijlocul pieţei, stătea ţeapăn Urechilă, cufundat până la brâu în iarbă, învăluit de un nor liliachiu, cu palmele ridicate, cu ochii ca de sticlă şi cu buzele înspumate. În jurul lui, se adunaseră prichindei curioşi, care-l priveau şi-l ascultau cu gurile căscate – acest spectacol nu-i plictisea niciodată. Candid se opri şi el să asculte, iar pe copii parcă îi spulberă vântul.

— În luptă întră cele mai noi..., delira cu voce metalică Urechilă. Deplasare de succes... locuri vaste de linişte... noile detaşamente de prietene... Linişte şi Unire...

Candid îşi continuă drumul. Astăzi dimineaţă avea capul destul de limpede şi simţea că poate să gândească şi atunci începu să desluşească cine este acest Urechilă şi pentru ce există el. Chiar avea sens să reflecteze la acest lucru, pentru că de-acum Candid mai ştia câte ceva, iar uneori i se părea că ştie foarte mult, dacă nu chiar tot. Fiecare sat avea câte un urechilă al lui, şi la noi este un urechilă, şi la Noua Colonie, iar moşneagul chiar se lăuda cât de special era un urechilă din satul unde acum este o ciupercărie. Probabil că au fost timpuri în care mulţi oameni ştiau ce înseamnă Învingerea şi înţelegeau despre ce succese este vorba; apoi, probabil că EI au fost interesaţi să informeze pe fiecare despre asta sau doar şi-au închipuit că sunt interesaţi, până când, mai apoi, s-a dovedit că se puteau foarte bine lipsi de multe şi de mulţi, că toate aceste sate nu sunt decât o greşeală, iar bărbaţii nimic altceva decât

nişte ţapi... iar asta s-a petrecut când au învăţat să controleze ceaţa liliachie şi când primele mortăciuni au ieşit din norii liliachii... şi primele sate s-au pomenit pe fundul celor dintâi lacuri triunghiulare... şi au apărut primele detaşamente de prietene... Dar urechiaţii au rămas şi a supravieţuit o tradiţie pe care n-au distrus-o, pentru că EI pur şi simplu au uitat de ea. O tradiţie absurdă, tot atât de lipsită de sens ca şi această întreagă pădure, ca toţi aceşti monştri artificiali şi aceste oraşe ce răspândeau distrugerea, ca şi aceste teribile muieri-amazoane, preotese ale partenogenezei, suverane feroce şi înfumurate ale virusurilor, stăpânele pădurii, umflate de apă caldă... ca şi această uriaşă zarvă din junglă, şi toate aceste Mari Desţeleniri şi Mlăştiniri, şi tot acest plan monstruos în absurditatea şi grandomania lui...

Gândurile îi curgeau liber şi chiar cumva mecanic, iar în acea lună reuşiseră să-şi croiască pentru ele însele canale obişnuite şi chiar permanente, astfel că acum Candid ştia dinainte ce emoţii îl vor străbate în clipele următoare. La noi în sat, asta se numeşte „a gândi”. Iată, acum vor apărea îndoielile... în fond, n-am văzut nimic. Am întâlnit trei vrăjitoare de pădure. Însă ce nu poţi să întâlneşti în pădure! Am văzut dispariţia unui sat viclean, dealul ce semăna cu o uzină de creaturi însufleţite, o distrugere infernală a unui mânămestec... Dispariţia, uzină, distrugerea... Păi, astea sunt cuvintele şi conceptele mele. Chiar şi pentru Nhava, această dispariţie nu este o dispariţie, ci Învingerea... Dar eu nu ştiu ce-i aceea o Învingere. Mi-e teamă şi mi-e silă, iar toate astea se întâmplă pentru că îmi sunt străine şi poate că ar trebui să spunem nu „o asmuţire crudă şi aberantă a pădurii asupra oamenilor”, ci „un atac sistematic, excepţional organizat şi analizat precis, a noului asupra vechiului”, „s-a copt oportun noul plin de forţă în pofida vechiului putrezit şi lipsit de perspective...” Nu o perversiune, ci o revoluţie. Ordinea naturală a lucrurilor. Legi naturale pe care le privesc subiectiv din afară, cu ochii unui străin care nu înţelege nimic şi care tocmai din această cauză îşi închipuie că înţelege tot şi are dreptul de a judeca, ca un băieţaş care se supără pe cocoşul cel urât ce calcă nemilos săraca găinuşă...

Întoarse capul spre Urechilă, care, cu înfăţişarea lui obişnuită de năuc, stătea în iarbă şi îşi rotea capul ca să-şi amintească unde se află şi ce-i cu el. Un radioreceptor viu. Deci, există şi radioemiţătoare vii... Şi mecanisme vii. Şi maşini vii.

Da, de exemplu, mortăciunile... De ce însă, de ce toate astea, minunat gândite şi excepţional organizate, nu provoacă în mine nicio umbră de compasiune – doar dezgust şi ură...

Pumnul veni tiptil în spatele lui şi îl lovi cu palma între omoplaţi.

— Stă aici şi se holbează, lână pe nas, spuse el. Unul, uite, tot aşa, holba ochii, i-au smuls mâini şi picioare, aşa că acum nu se mai holbează... Când plecăm, Mâlcule? Cât o să mă mai baţi la cap? Bătrâna mea a plecat în altă casă, lână pe nas, şi eu însumi dorm pentru a treia noapte la staroste, iar astăzi mă gândesc să mă duc să dorm la văduva lui Coadă. Toată mâncarea a putrezit în aşa hal, încât nici buturuga aia bătrână nu mai vrea s-o înfulece, se strâmbă şi zice: totul e putred la tine, nu numai că nu poţi să înfuleci, dar nici s-o miroşi nu mai poţi, lână pe nas... Numai la Stâncile Dracului nu mă duc, Mâlcule, eu mă duc cu tine la Oraş, luăm noi de-acolo nişte muieri. Dacă ne întâlnim cu hoţii, le dăm jumătate, n-o să ne pară rău, lână pe nas, iar cealaltă jumătate o aducem în sat, lasă să trăiască aici, n-au de ce să înoate acolo degeaba, de altfel, una, tot aşa, a tot înotat până i-au tras una peste bot şi uite că acum nu mai înoată, iar apă nici nu vrea s-o mai vadă, măi, lână pe nas... Ascultă, Mâlcule, poate ai minţit despre Oraş şi despre muierile alea? Sau poate ai avut vedenii: ţi-au luat-o hoţii pe Nhava şi de necaz ai avut vedenii. Uite, Şchiopul nu te crede: el socoteşte c-ai avut vedenii. Ce fel de Oraş în lac, lână pe nas...? Toţi ziceau că-i pe deal şi nu în lac. Oare se poate trăi în lac, lână pe nas? Că doar ne-am îneca toţi, doar e apă, lână pe nas. Şi ce dacă sunt muieri acolo, eu nu mă bag în apă nici măcar după muieri, nu ştiu să înot, şi pentru ce? În orice caz, aş putea să stau pe mal, până când le scoţi tu din apă... Tu, vasăzică, intri în apă, lână pe nas, iar eu o să rămân pe mal şi noi, uite-aşa, ne facem treaba repejor...

— Ţi-ai făcut ciomag? întrebă Candid.

— De unde să iau un ciomag din pădure, lână pe nas? protestă Pumnul. Trebuie să merg la mlaştină după ciomag. Iar eu n-am avut timp, am păzit mâncarea să n-o înfulece moşneagul şi la ce mi-o trebui un ciomag dacă nu vreau să mă bat cu nimeni?... Unul, tot aşa, s-a bătut, lână pe nas...

— Bine, spuse Candid. Îţi rup eu ceva de-un ciomag. Poimâine plecăm, nu uita...

El se întoarse şi plecă înapoi. Nu s-a schimbat Pumnul. Niciunul dintre ei nu s-a schimbat. Şi cât s-a străduit să le explice, nimic n-au înţeles şi, pare-se, nu au crezut nimic.

...Mortăciunile nu pot sluji la o muiere, aici, Mâlcule, cam baţi câmpii, frate, iar cu trei n-o scoţi la capăt. Muierile au o frică teribilă de mortăciuni, uită-te la a mea şi apoi mai vorbeşte. În ce priveşte satul care s-a scufundat, acolo doar s-a petrecut Învingerea, asta ştie oricine şi fără să-i spui tu, dar ce treabă au muierile în asta – nu-i prea clar. Oricum, Mâlcule, tu n-ai fost la Oraş, recunoaşte, că noi nu ne supărăm, de altfel tu povesteşti atât de interesant. Numai că tu n-ai fost la Oraş, asta o ştim cu toţii, pentru că acela care vizitează Oraşul – nu se mai întoarce înapoi... Iar pe Nhava ta n-au luat-o nu ştiu ce muieri, au fost pur şi simplu hoţii, hoţii noştri, din partea locului. Niciodată n-ai fi putut, Mâlcule, să-i respingi pe hoţi. Deşi într-adevăr eşti un bărbat curajos, iar cum procedezi tu cu mortăciunile – ţi-e groază, nu alta, să priveşti...

Nicio idee referitoare la apropierea nimicirii nu încăpea în capetele lor. Pieirea se apropia prea încet şi începuse mult prea demult. Probabil, tot necazul era că nimicirea este un concept legat de ceva fulgerător, de scurtă durată, ceva asemănător unei catastrofe. Iar ei erau incapabili şi nici nu doreau să generalizeze, nu ştiau şi nici nu intenţionau să se gândească la lumea din afara satului lor. Era satul şi era pădurea. Pădurea era mai puternică, pentru că pădurea a existat DINTOTDEAUNA şi întotdeauna va fi mai puternică. Şi ce-are a face aici pieirea? Ce fel de nimicire mai e şi asta? Asta e doar viaţa. Uite, atunci când pomul loveşte pe cineva – asta, desigur, e pieirea, însă aici trebuie doar să ai capul pe umeri şi să pricepi ce şi cum... Cândva îşi vor da seama. Când nu vor mai rămâne femei; când mlaştinile vor ajunge la un pas de case; când în mijlocul străzilor vor izbucni izvoarele subterane, iar deasupra acoperişurilor va atârna ceaţa liliachie... Sau poate că nici atunci nu vor pricepe – vor spune doar: „Aici nu se mai poate trăi – Învingerea.” Şi vor pleca să construiască alt sat...

Şchiopul stătea lângă prag, stropea cu ferment ciupercuţele ce crescură peste noapte şi se pregătea de micul dejun.

— Stai jos, îi spuse prietenos lui Candid. Mănânci? Ciupercile sunt bune.

— Mănânc, spuse Candid şi se aşeză alături.

— Mănâncă, mănâncă, spuse Şchiopul. Acum n-o mai ai pe Nhava, cum o să te descurci tu fără Nhava? Am auzit că iar vrei să pleci. Cine mi-a spus asta?... A, ei da, tu mi-ai spus: plec, cum s-ar zice. De ce nu stai acasă? Ai fi stat acasă, ţi-ar fi fost şi ţie bine... Mergi la Stufăriş sau la Furnicare? La Stufăriş aş fi mers şi eu cu tine. Am fi cotit-o acum împreună la dreapta pe stradă, am fi trecut noi de păduricea rară, am fi adunat în acelaşi timp ciuperci în păduricea rară, am fi luat cu noi fermentul şi acolo am fi şi mâncat – sunt ciuperci bune în păduricea rară, nu cresc din astea în sat, iar aici mănânci-mănânci şi tot este puţin... Iar după ce am fi mâncat, am fi ieşit noi din păduricea rară şi am fi mâncat din nou lângă Balta de Pâine – cresc acolo nişte cereale bune, dulci, de te minunezi, nu alta, că în mlaştină cresc aşa cereale, direct din noroi... Şi apoi, bineînţeles, direct după soare, am fi mers trei zile, iar acolo este deja Stufărişul...

— Noi doi mergem spre Stâncile Dracului, îi aminti răbdător Candid. Poimâine plecăm. Merge şi Pumnul.

Şchiopul clătină capul a îndoială.

— Spre Stâncile Dracului..., repetă el. Nu, Mâlcule, n-o să ajungem la Stâncile Dracului, n-o să putem ajunge. Tu ştii unde sunt Stâncile Dracului? Poate că de fapt nici nu există pe undeva, lumea le spune doar aşa: Stâncile, cică, ale Dracului... Aşa că eu nu merg spre Stâncile Dracului, eu nu cred în ele. Dacă ar fi însă la Oraş, de exemplu, sau încă şi mai bine până la Furnicare – asta e chiar aici alături, la o palmă de loc... Ascultă, Mâlcule, hai să mergem amândoi până la Furnicare! Merge şi Pumnul... N-am mai fost la Furnicare de când m-am rănit la picior. Altădată, Nhava tot aşa m-a rugat: să mergem, zice ea, Şchiopule, până la Furnicare... Vezi tu, avea chef să vadă scorbura unde mi-am rănit piciorul... Iar eu îi spuneam că nu mai ţin minte unde-i scorbura asta şi că poate, de fapt, Furnicarele nici nu mai există, că demult n-am mai fost acolo...

Candid mesteca bucăţile de ciupercă şi se uita la Şchiop. Iar Şchiopul vorbea şi vorbea, vorbea despre Stufăriş, vorbea despre Furnicare, ţinea ochii plecaţi şi doar rareori mai arunca vreo privire către Candid. Eşti un om bun, Şchiopule, şi cumsecade, şi remarcabil orator şi Starostele ţine cont de tine, la fel şi Pumnul, iar moşneagului pur şi simplu îi este teamă de tine şi nu degeaba ai fost cel mai bun prieten şi călăuza cunoscutului Furie-Martir, omul căutător şi neliniştit, care nu a găsit nimic şi a dispărut undeva în pădure... Totuşi, ăsta-i

necazul: nu vrei tu, Şchiopule, să mă laşi în pădure, ţi-e milă de nenorocit. Pădurea este un loc periculos, mortal, unde mulţi s-au dus şi puţini s-au întors, iar dacă s-au întors, atunci au venit speriaţi îngrozitor şi uneori chiar mutilaţi... cineva cu piciorul rupt, cineva cu... Şi uite cum umbli cu viclenii, sau te prefaci că eşti nebun, sau te prefaci când îl consideri smintit pe Mâlcul, dar în realitate eşti sigur doar de un lucru: chiar dacă Mâlcul a reuşit să se întoarcă o dată, pierzându-şi fata, atunci a doua oară nu se mai întâmplă astfel de miracole...

— Ascultă, Şchiopule, spuse Candid. Ascultă-mă cu atenţie. Poţi să spui ce vrei, poţi să gândeşti ce vrei, dar te rog un singur lucru: nu mă lăsa, mergi cu mine în pădure. Am mare nevoie de tine în pădure, Şchiopule. Poimâine plecăm şi eu vreau tare mult ca tu să fii cu noi. Înţelegi?

Şchiopul se uită la Candid, iar ochii lui decoloraţi erau de nepătruns.

— Cum să nu, spuse el. Te înţeleg pe deplin. Împreună o să şi mergem. Cum ieşim de aici, cotim la stânga, mergem pe câmp şi pe lângă două pietre, până la potecă. Se poate distinge imediat această potecă: acolo sunt atâţia bolovani, că poţi să-ţi rupi picioarele... Dar tu mănâncă din ciuperci, Mâlcule, mănâncă, sunt tare bune... Deci, pe poteca asta ajungem până la satul de ciuperci, dar nu aşa, cum sunt astea, de exemplu, ci proaste, noi nu le mâncăm pentru că te poţi îmbolnăvi, ba chiar poţi muri. Aşa că noi nici nu ne vom opri în acest sat, ci vom merge imediat mai departe. Iar după un timp, vom ajunge la satul ciudat, acolo unde fac oale din pământ, uite unde au ajuns! Asta s-a întâmplat de când a trecut iarba albastră prin ei. Şi nu li s-a întâmplat nimic, nici măcar nu s-au îmbolnăvit, atât că au început să facă oale din pământ... Nici la ei nu ne vom opri, că n-avem de ce să ne oprim acolo, ci o să plecăm imediat la dreapta – şi uite aşa ajungem la Poiana de Lut.

Sau poate nu te mai iau? se gândi Candid. Ai mai fost acolo, deja pădurea te-a mestecat şi, cine ştie, poate chiar te-ai tăvălit la pământ, urlând de durere şi teamă, cu o fetişcană stând deasupra ta, muşcându-şi buza apetisantă şi răsfirându-şi pălmuţele de copil. Nu ştiu, nu ştiu. Trebuie totuşi să merg. Să prind vreo două sau măcar una, să aflu tot, să mă lămuresc până la sfârşit... Şi în continuare? Condamnaţi, condamnaţi nefericiţi. Sau mai degrabă nişte condamnaţi fericiţi, pentru că ei habar n-au că sunt condamnaţi, că puternicii lumii lor văd în

ei doar un trib mizerabil de violatori, că cei puternici i-au luat deja la ţintă cu nori de virusuri controlate, cu ziduri de pădure şi coloane de roboţi, că totul le este deja predestinat şi – cel mai groaznic – că aici, în pădure, adevărul istoric nu este de partea lor, ei nu sunt decât nişte relicve condamnate la moarte de legi obiective, iar a-i ajuta înseamnă să mergi contra progresului, să frânezi progresul pe un sector infim din frontul lor. Pe mine nu mă interesează însă asta, se gândi Candid. Ce treabă am eu cu progresul lor, ăsta nu este progresul meu şi îl numesc progres doar pentru că nu există un alt cuvânt mai potrivit... Aici nu capul alege. Aici inima alege. Legile obiective nu sunt nici rele, nici bune, sunt doar în afara moralităţii. Dar eu nu sunt în afara moralităţii! Dacă aceste prietene m-ar fi ridicat de jos, m-ar fi vindecat şi m-ar fi mângâiat, dacă m-ar fi primit ca pe unul de-al lor şi ar fi avut milă de mine – păi, atunci poate că aş fi fost cu uşurinţă, în mod natural, de partea acestui progres, iar Şchiopul şi toate aceste sate ar fi reprezentat pentru mine doar o supravieţuire enervantă, de care ne ocupăm de prea mult timp... Sau poate nu, poate n-ar fi fost nici simplu, nici uşor: n-aş putea aşa, când oamenii sunt trataţi ca animalele. Sau poate că e doar o chestiune de terminologie şi dacă aş fi învăţat graiul femeilor, toate astea ar fi sunat altfel pentru mine: duşmanii progresului, trântori îmbuibaţi... Idealuri... Mari idei... Legile fireşti ale naturii... Şi pentru asta să distrugi jumătate din populaţie! Nu, asta nu-i de mine. În orice limbă, asta nu-i de mine. Puţin îmi pasă mie că Şchiopul este o pietricică între pietrele de moară ale progresului lor. Dar am să fac totul ca această pietricică să frâneze pietrele de moară. Iar dacă voi reuşi vreodată să ajung la staţia biologică, ceea ce probabil că n-am să reuşesc, voi face tot ce-mi stă în puteri să opresc aceste pietre de moară. De altfel, dacă am să reuşesc să ajung la staţia biologică. Mda... Ce ciudat că până acum niciodată nu mi-a trecut prin cap să privesc Administraţia din afară. Şi nici Şchiopului nu i-a trecut prin minte să privească pădurea din afară. Şi nici acestor prietene, probabil. Că doar este o privelişte interesantă – Administraţia, vedere de sus. Bine, o să mă gândesc la asta mai târziu.

— Deci, ne-am înţeles, spuse el. Poimâine plecăm.

— Bineînţeles, răspunse prompt Şchiopul. De la mine, imediat faci la stânga...

Deodată, o agitaţie zgomotoasă se auzi dinspre câmp. Femeile începuseră să ţipe. Mai multe voci strigau la unison:

— Mâlcule! Hei, Mâlcule!

Şchiopul tresări.

— Sigur sunt mortăciunile! spuse el, ridicându-se în grabă. Hai, Mâlcule, nu mai sta, vreau să văd.

Candid se ridică, scoase scalpelul de la piept şi porni agale spre marginea satului.

Postfaţă

Încet, spre cele mai înalte culmi...

În ciuda faptului că literatura SF anglo-saxonă s-a impus pretutindeni şi domină genul, există câţiva reprezentanţi ai Europei răsăritene care au fost recunoscuţi şi apreciaţi pretutindeni, inclusiv în Statele Unite. Mă refer în principal la Stanislaw Lem şi la fraţii Strugaţki.

Cine sunt, de fapt, fraţii Strugaţki?

Arkadi (1925—1991) şi Boris (născut în 1933) sunt fiii unui critic de artă şi ai unei profesoare. Familia Strugaţki a locuit la început în Batumi, în Georgia (Arkadi s-a născut acolo), apoi s-a mutat în Leningrad (unde s-a născut Boris), şi a suportat aici rigorile blocadei germane. În ianuarie 1942, Arkadi şi tatăl său au părăsit oraşul (tatăl a decedat în timpul călătoriei), iar Boris şi mama sa au rămas în oraş pe toată durata blocadei. Arkadi a fost înrolat în Armata Roşie şi a urmat şcoala de artilerie, apoi Institutul Militar pentru Limbi Străine din Moscova, pe care l-a absolvit în 1949 (specialitatea engleză-japoneză). A lucrat ca traducător pentru armată până în 1955, când a devenit redactor la o editură. Boris a studiat astronomia la Universitatea din Leningrad şi a lucrat la un observator astronomic din apropierea Leningradului.

Într-un interviu publicat în 1981, Arkadi Strugaţki a povestit cum a început să scrie SF şi cum a început colaborarea scriitoricească cu fratele său. Într-o zi, cei doi fraţi se plimbau prin Leningrad, împreună cu soţia lui Arkadi. Bărbaţii discutau despre un roman SF proaspăt apărut şi-l criticau de zor. Probabil că modul în care făceau asta a exasperat-o pe soţia lui Arkadi, pentru că a pus pariu cu ei (pe o sticlă de coniac) că vorbesc fără să ştie despre ce-i vorba şi că nu sunt în stare să scrie ceva mai bun decât cartea pe care o criticau cu atâta ardoare. Fraţii au acceptat pariul, iar rezultatul efortului lor comun a fost romanul *Ţara norilor purpurii.*

În acelaşi interviu, Arkadi Strugaţki a povestit şi modul în care colabora cu fratele său. E demn de reţinut că fraţii Strugaţki locuiau în oraşe diferite. Aşadar, mai întâi fraţii cădeau de acord asupra unui idei – prin scrisori sau convorbiri telefonice –, apoi fiecare dintre ei medita la subiectul ales, timp de câteva luni, după care rediscutau subiectul (se întâlneau sau vorbeau la telefon), până când defineau definitiv tema. Apoi Boris venea la Moscova şi stabileau împreună fiecare frază, pe care Arkadi o dactilografia (pentru că se pricepea mai bine decât fratele său să folosească maşina de scris). Ca urmare a faptului că fiecare frază fusese îndelung discutată, cei doi făceau foarte rar corecturi şi modificări în text. Reuşeau să termine patru, cinci pagini pe zi.

Colaborarea lor a durat din 1958 până în 1991 (când a murit Arkadi).

Din cele de mai sus, câteva elemente mi se par interesante: fraţii Strugaţki s-au născut la ceva timp după revoluţia bolşevică şi au crescut într-o atmosferă specifică regimului comunist. Fiind de origine evreiască, au resimţit ameninţarea nazistă mai puternic decât alţi copii, iar suferinţele îndurate (precum şi pierderea tatălui) i-au făcut să fie solidari cu conducerea sovietică în războiul împotriva Germaniei. Au făcut, deci, parte dintr-o generaţie care a trecut prin suferinţe înfiorătoare şi care a fost devotată patriei şi ideologiei pe care au considerat-o salvatoarea ţării. Evoluţia Uniunii Sovietice în anii de după război, transformarea acesteia într-o superputere mondială, creşterea evidentă a nivelului de trai (în comparaţie cu situaţia groaznică din timpul războiului) şi încrederea în viitor generată de această evoluţie a făcut ca acea generaţie să creadă cu o convingere sinceră şi deplină în viitorul comunist al omenirii. Toate acestea, combinate cu dezgheţul ideologic de după moartea lui Stalin, au avut ca urmare o emulaţie creatoare. Nu-i de mirare că primele romane SF ale fraţilor Strugaţki vor oglindi încrederea lor în ideologia oficială – adică într-un viitor plin de împliniri şi de fericire.

Oricât de bizar ar părea acum acest lucru, a fost vorba de o convingere sinceră, care era rezultatul propagandei oficiale, dar – aşa cum am arătat anterior – şi al unei anumite conjuncturi morale şi spirituale.

Ca urmare, fraţii Strugaţki vor exprima această convingere în romanele lor ce fac parte din *ciclul progresorilor.*

Această serie de romane începe – destul de ciudat – cu o culegere de povestiri, intitulată *Amiaza: Secolul XXII.* Povestirile – care au eroi comuni, alcătuind un soi de roman compus din fragmente disparate – descriu o lume în care nu se mai folosesc banii, cu un nivel de trai ridicat, fără conflicte şi fără suferinţe. Adică autorii descriau viitorul comunist, aşa cum şi-l imaginau ei, o lume în care omenirea a colonizat planete, a cucerit spaţiul cosmic şi a întâlnit alte specii inteligente.

Dar nu toate speciile inteligente au ajuns la nivelul de dezvoltare tehnologică şi ideologică de pe Pământ. Oamenii colaborează cu unele dintre specii – ajutându-le să progreseze –, iar pe altele le studiază discret, fără a se amesteca în evoluţia lor. Acei specialişti ai oamenilor, care studiază celelalte specii inteligente şi descoperă modalităţi de a le ajuta să evolueze conform modelului sovietic se numesc *progresori.* Rolul lor este de a interveni doar după o analiză îndelungată a situaţiei, pentru a nu perturba cursul dorit al evoluţiei. Dar poţi să stai de o parte şi să priveşti, ca un spectator indiferent, suferinţele altora, fără să te implici în niciun fel, fără să dai o mână de ajutor?

Această întrebare capătă răspuns în unul dintre cele mai reuşite romane ale frăţior Strugaţki, *E greu să fii zeu.* Observatorii tereştri s-au infiltrat pe o planetă în care locuitorii au atins doar nivelul unui feudalism în care intrigile machiavelice, comploturile şi asasinatele sunt mijloace uzuale pentru cucerirea puterii, iar clasă conducătoare dovedeşte un egoism scandalos, fiind indiferentă la suferinţele pe care le provoacă făpturilor de rând.

Conform normelor morale obişnuite, autorilor li s-a părut normal ca observatorii tereştri să încalce instrucţiunile primite şi să intervină în sprijinul celor sărmani.

Idealismul este un lucru frumos şi înălţător, dar are o hibă fundamentală: cu excepţia fanaticilor şi a celor reduşi mintali, toţi ceilalţi vor descoperi – la un moment dat – că între teorie şi practică există diferenţe mari, uneori catastrofal de mari. Iar dezamăgirea poate fi extrem de puternică.

Această dezamăgire nu a fost caracteristică doar fraţilor Strugaţki. O întreagă generaţie de artişti a resimţit-o, iar reacţiile au fost foarte variate.

Ca să încheiem cu ciclul progresorilor (sau, după alte opinii, ciclul *Universului Amiază*) – pentru că seria de cărţi care

tratează acest subiect conţine şi volume care au fost scrise mai târziu, spre sfârşitul carierei literare a celor doi fraţi – trebuie să amintim două dintre cele mai interesante romane (şi printre ultimele texte scrise de fraţii Strugaţki): *Valurile liniştesc vântul şi Scarabeul în muşuroi.*

Autorii nu neagă rolul imaginat de ei pentru progresori, dar introduc un element nou, care poate da un alt înţeles atât evoluţiei omeneşti, cât şi evoluţiei altor specii inteligente.

Este vorba de *pelerini,* o specie mai degrabă legendară – pentru că n-a întâlnit-o nimeni, niciodată.

Pelerinilor li se atribuie o serie de artefacte ciudate, cu rost nedescoperit (şi care sunt, poate, doar nişte obiecte de origine naturală), care ar demonstra un nivel tehnologic mult deasupra celui omenesc. Există suspiciunea că pelerinii au intervenit în trecutul oamenilor şi că – probabil – intervin şi acum. Acesta suspiciune – ajunsă la nivel de paranoia – îi face pe şefii progresorilor să se îndoiască de rolul lor, de corectitudinea a ceea ce au gândit...

Într-un mod discret şi fără a cădea în misticism, fraţii Strugaţki încep să se întrebe dacă lucrurile au stat vreodată aşa cum credem noi, oamenii obişnuiţi, sau dacă în spatele a ceea ce ştim nu cumva există forţe necunoscute – nu neapărat ostile, dar care urmăresc ţeluri pe care nu le putem înţelege şi care ne dirijează către o destinaţie pe care n-o cunoaştem.

Atunci, dacă există progresori ai progresorilor, ne putem imagina că şi în spatele acestora există alte forţe şi că, de fapt, nu există o evoluţie naturală, ci doar parcurgerea dirijată a unor căi stabilite de alţii, conform unor logici străine nouă. Asta nu înseamnă că acea logică ne este dăunătoare (chiar dimpotrivă), ci doar că suntem simpli pioni mutaţi de inteligenţe superioare...

O logică prea puţin marxistă, spunem noi acum, dar o logică strecurată subtil în romane bine scrise...

Revenind la opera fraţilor Strugaţki, e de remarcat faptul că începând cu 1965 – adică, într-un fel bizar, cam în acelaşi timp cu încetarea dezgheţului ideologic din URSS –, cei doi autori încep să-şi pună tot felul de întrebări prea puţin conforme cu ideologia partidului comunist. Încep să manifeste un scepticism evident, să-şi exprime îndoiala că viitorul imaginat de ei în ciclul progresorilor are vreo şansă de transpunere în realitate.

Perioada 1965—1967 este nu numai rodnică din punct de vedere scriitoricesc, ci este şi perioada în care frământările ideologice ale fraţilor Strugaţki capătă cea mai concretă (şi artistică) exprimare.

În această perioadă au fost scrise romanele *Melcul pe povârniş, Lebede urâte şi A doua invazie a marţienilor.*

Despre *Melcul pe povârniş* vom vorbi pe larg mai târziu. Vom sublinia, deocamdată, că trecerea de la optimismul mai mult sau mai puţin moderat oglindit în seria progresorilor la scepticismul amar din *A doua invazie a marţienilor* nu a putut fi posibilă decât datorită *Melcului pe povârniş,* roman care a fost, iniţial, doar o extrapolare a situaţiilor imaginate anterior. Această extrapolare – metodă foarte obişnuită în imaginarea temelor SF – a dus însă la rezultate prea puţin aşteptate, care au avut ca urmare schimbarea completă a mentalităţii şi tematicii celor doi autori.

Pentru a defini cât mai corect nouă orientare ideologică a fraţilor Strugaţki trebuie să discutăm un pic despre un roman pe care mulţi critici nu îndrăznesc să-l numească SF, pentru că în el nu apar decât foarte, foarte indirect şi foarte vag posibile elemente SF. Este vorba de *A doua invazie a marţienilor,* roman pe care îl consider cea mai reuşită exprimare artistică a fraţilor Strugaţki. Şi, în ciuda opiniilor unor critici literari avizaţi, îl consider a aparţine domeniului SF – recunoscând, în acelaşi timp, că este o operă accesibilă tuturor, o lucrare ce tratează un subiect atât de omenesc, încât nu poate fi încadrată într-un gen anume.

Mulţi critici – şi la fel de mulţi cititori – consideră acest roman ca fiind unul satiric. Nu există o abordare mai greşită. Da, aparent avem de-a face cu o satiră – dar satira este atât de amară, concluziile sunt atât de pline de disperare, imaginea omului – aşa cum rezultă din acest roman – este atât de descurajantă, încât cred că *A doua invazie a marţienilor* este o distopie de-un tip aparte – o distopie în care viitorul sumbru este plasat în prezent.

A doua invazie a marţienilor este un roman în care nu apar marţieni. Da, există nişte zvonuri legate de o posibilă aterizare a extratereştrilor, iar noile autorităţi impun folosirea unor plante ce ar putea să provină din afara spaţiului terestru..., dar avem de-a face doar cu oameni.

Acţiunea se desfăşoară într-un orăşel banal, care nu poate fi localizat precis în timp şi spaţiu. Personajele au nume luate din mitologia greacă, dar comportarea lor, preocupările lor şi grijile lor sunt cele obişnuite în orice colţ al lumii. Avem de-a face cu o lume măruntă, cu preocupări meschine – care va reacţiona cu meschinărie atunci când se zvoneşte că Pământul a fost cucerit de extratereştri.

Nu numai că personajele acceptă cu fatalism schimbarea stăpânirii şi transformarea oamenilor în producători de suc gastric – pentru că se pare că asta căutau marţienii pe planeta noastră –, dar, din dorinţa de a-şi menţine cu orice preţ existenţa banală şi, cumva, comodă datorită pretenţiilor proprii reduse, a lipsei de idealuri şi a fricii de schimbare, se împotrivesc oricărei tentative de opoziţie armată împotriva cuceritorilor. Cetăţenii aceia banali se supun cu oarecare entuziasm noii stăpâniri şi-i hăituiesc pe proprii lor concetăţeni care îndrăznesc să lupte împotriva marţienilor.

Fraţii Strugaţki dezvăluie astfel un mecanism important în succesul oricărei dictaturi, fie ea de stânga sau de dreapta: lipsa de reacţie a oamenilor, acceptarea cu fatalism a stăpânirii, colaborarea cu aceasta sau rezistenţa printr-o opoziţie fictivă ce constă în pălăvrăgeli fără niciun efect în cârciumi sau cafenele. Fraţii Strugaţki descoperiseră, şi au considerat că-i nevoie să comunice acest lucru şi cititorilor lor, un fapt îngrozitor: nu se putea ajunge la edificarea unei societăţi de-un tip nou, nu se putea obţine un om nou atâta timp cât omul obişnuit era laş, indiferent, delator. Atâta timp cât omul avea mentalitate de sclav şi accepta orice doar de dragul de a supravieţui (mă rog, nu chiar oricum, ci primind ceva de mâncare şi de băut) nu putea exista progres.

A doua invazie a marţienilor este un roman al dezamăgirii, un roman al lipsei de încredere în capacitatea evolutivă a omului. Este un roman inspirat din viaţa cotidiană a Uniunii Sovietice – dar la fel de bine ar putea fi inspirat din viaţa de zi cu zi din oricare ţară a lumii. Omul e o făptură dezgustătoare, ne spun fraţii Strugaţki, şi o asemenea fiinţă lipsită de coloană vertebrală nu va ajunge niciodată stăpânul lumii, stăpânitorul naturii şi al universului. Omul e o fiinţă demnă de dispreţ şi nu are nimic de-a face cu făptura superioară imaginată de filosofii materialişti, fie ei marxişti sau liberali.

Pentru om nu există viitor – pentru că va fi întotdeauna sclav, sclavul unor conducători lipsiţi de scrupule sau al unor extratereştri ce-şi urmăresc cu tenacitate propriile interese.

Oamenii pot fi făcuţi să creadă orice, printr-o propagandă isteaţă, care combină interesele meschine cu idealuri populiste şi cu folosirea abilă a unor instincte primare (invidie, egoism, dorinţa de a supravieţui cu orice preţ...).

Oare nu există nicio salvare? Suntem meniţi pieirii – ca specie –, din cauză că nu putem trece peste propriile noastre greşeli şi defecte?

O posibilă cale de salvare este prezentată în romanul *Lebede urâte.*

Ca şi în precedentul roman, acţiunea are loc într-o ţară şi un oraş neidentificabile, într-un timp nedefinit.

Romanul fusese scris cu intenţia de a fi publicat într-o revistă pentru tineret, dar cenzura i-a interzis apariţia datorită conţinutului său politic evident. Textul a circulat clandestin printre cititori, iar în 1972 a fost publicat în RFG, fără permisiunea autorilor.

Eroul principal al acestui roman este un scriitor celebru – Victor Banev –, marele bard naţional, tovarăşul de luptă al Conducătorului, pe care l-a proslăvit în operă sa.

Banev – om între două vârste, alcoolic şi singuratic – se întoarce în oraşul său natal, încercând să-şi pună ordine în gânduri. Are nevoie de singurătate, pentru că a început să-şi dea seama că viaţa sa a fost o imensă minciună, că iubitul Conducător – în care a crezut sincer şi pentru care şi-a pus viaţa în joc – nu este cel pe care l-a crezut a fi. Ca atare, nu mai poate participa la circul făcut de acesta, nu mai poate fi părtaş la o minciună pe care o consideră dăunătoare ţării.

În oraşul copilăriei lui Banev plouă fără încetare (prima variantă a romanului se numea *Timpul ploilor*). Însă nu ploaia îl şochează pe Banev, nici atitudinea dictatorială a autorităţilor locale, ci faptul că tinerii din oraş, copiii şi adolescenţii de acolo (inclusiv fiica lui Banev), admiră *leproşii* şi se strâng în jurul acestora.

Leproşii sunt, de fapt, nişte indivizi care suferă de o boală ciudată şi care trăiesc în localul unei foste leprozerii. Bardul descoperă cu surprindere că adolescenţii strânşi în jurul leproşilor au un intelect superior adulţilor, că tinerii aceia

reprezintă o alternativă pentru lumea coruptă a adulţilor, pe care tinerii îi dispreţuiesc.

Sunt *leproşii* o nouă rasă, o nouă formă a oamenilor, o rasă a viitorului? Încearcă fraţii Strugaţki să ne spună că singura speranţă pentru viitorul omenirii e în mâinile tinerilor, cu condiţia ca aceştia să părăsească lumea coruptă a adulţilor, să refuze să continue modul greşit de viaţă al părinţilor lor?

Lebede urâte e romanul dezamăgirii celor ce-au cântat conducători ce păreau geniali, al dezamăgirii celor ce-au crezut sincer într-o ideologie ce s-a dovedit mincinoasă. Dar este şi romanul unei speranţe firave, o speranţă legată de generaţiile ce vor urma.

La scurt timp după ce au scris *A doua invazie a marţienilor şi Lebede urâte* (adică în 1970), fraţii Strugaţki au conceput un nou roman, unul care nu va vedea lumina tiparului decât în 1989, publicarea sa fiind interzisă până atunci de cenzură. Este vorba de *Oraşul damnat.* Povestea este ciudată şi, aparent, SF. Undeva, într-un oraş bizar, are loc un experiment despre care cititorul nu va afla foarte multe. Va şti (ca şi cei supuşi acestui experiment) doar că în oraşul acela sunt strânşi oameni din diferite locuri şi timpuri: nemţi din anii 1940, ruşi din anii 1950, suedezi din anii 1960, oameni care sunt lăsaţi să se descurce singuri... în ciuda originilor diferite, indivizii se înţeleg între ei şi încearcă să se organizeze, să facă fiecare câte ceva util comunităţii în care sunt siliţi să convieţuiască.

Lucrurile scapă de sub control – sau, poate nu existase niciun control, poate în asta consta experimentul. Oricum, anumite grupuri reuşesc să pună mâna pe putere şi să instaureze un soi de dictatură. Apoi este organizată o expediţie al cărei scop este să descopere dacă există vreo cale de scăpare din oraş. Membrii expediţiei găsesc ruine bizare, îndură lipsuri groaznice şi pier, unul câte unul – însă eroul principal, un astronom din Leningrad (să ne reamintim că şi Boris Strugaţki era astronom şi locuia în Leningrad...), revine la viaţă în locul din care fusese luat. I se spune că a trecut testul – însă numai prima parte a acestuia...

Intriga, deosebit de captivantă, nu poate să ascundă scepticismul manifestat şi de data aceasta de autori. Indiferent care fusese scopul experimentului, oamenii par să demonstreze că, indiferent de societatea din care provin, au în ei un soi de

genă a egoismului, care-i împinge spre dictatură, care-i face să refuze orice societate bazată pe colaborare şi întrajutorare.

Dacă fraţii Strugaţki arătaseră, în romanele publicate după 1965, că nu au încredere în capacităţile omului de a deveni stăpânul universului – pentru că omul era o făptură slabă, egoistă, plină de defecte şi incapabilă de a se ridica deasupra condiţiei sale, romanul din 1972, *Picnic la marginea drumului,* are un mesaj şi mai descurajant.

Acest roman – poate cel mai cunoscut din întreaga operă a fraţilor Strugaţki şi a cărui ecranizare, filmul *Călăuza* al lui Tarkovski, a avut un succes deosebit – este, poate, unul dintre textele cele mai marcat SF ale celor doi scriitori sovietici.

Cândva, prin anii 1970, extratereştrii au vizitat Pământul. Nimeni nu i-a văzut, nimeni n-a avut de-a face cu ei, dar în zonele în care au aterizat aceştia se întâmplă lucruri bizare, se găsesc tot soiul de artefacte – unele cu folos imediat, cum ar fi baterii electrice ce nu se descarcă niciodată, altele de neînţeles pentru oameni, fără a le mai pomeni pe cele evident periculoase.

Autorităţile au interzis accesul în aceste zone, dar valoarea – uneori inestimabilă – a artefactelor îi face pe curajoşi să încalce interdicţia. Mai ales că se zvoneşte că undeva, în zonă, există un glob de aur, care îndeplineşte orice dorinţă...

Să trecem peste poveste – probabil că este cea mai cunoscută dintre poveştile imaginate de fraţii Strugaţki.

Să ne mulţumim să discutăm un pic despre o posibilă explicaţie a fenomenelor din zonă: teoria picnicului la margine de drum.

Până atunci, toţi cei care scriseseră despre extratereştri ajunşi pe Pământ îşi imaginaseră două variante posibile: extratereştri invadatori (care aterizează pe planeta noastră ca să ne cucerească) sau extratereştri buni (care vin să ne ajute în Progresul nostru). După cum am văzut anterior, şi fraţii Strugaţki scriseseră cărţi atât despre progresori, cât şi despre invadatori. De data asta, autorii îşi imaginează că extratereştrii au trecut pe aici într-o simplă excursie, aşa cum oamenii se duc într-o plimbare la iarbă verde. Şi aşa cum în urma excursioniştilor rămân tot soiul de resturi – cutii de conserve şi sticle golite de conţinut, bucăţi de ziare, chibrituri şi diferite obiecte uitate la margine de drum –, tot aşa extratereştrii au lăsat resturi în urma lor, resturi fără nicio importanţă pentru ei,

dar care par adevărate minuni pentru noi. De ce n-au luat legătura cu noi? Pentru că nu ne-au băgat în seamă, aşa cum nici oamenii nu bagă în seamă furnicile sau animalele pădurii…

De data asta, disperarea fraţilor Strugaţki depăşeşte limitele omenescului. Cei doi consideră că specia noastră nu poate aştepta o mână de ajutor de nicăieri. Diferenţa de cultură, de tehnologie şi de logică e atât de mare, încât extratereştrii nu îşi pot da seama că suntem o specie inteligentă. Suntem, deci, o specie condamnată, care nu-şi poate găsi salvarea decât în ea însăşi – dar acest lucru e imposibil, pentru că omul e o fiinţă egoistă şi autodistructivă.

De fapt, fraţii Strugaţki dau dovadă în acest roman de un umanism simplu şi fără fasoane. Soluţia pe care o întrevede eroul lor – cel care ajunge la Globul de aur şi-şi exprimă dorinţa ce speră că-i va fi îndeplinită – este înduioşătoare în naivitatea ei: *„fericire la toată lumea, pe gratis, şi nimeni să nu fie nemulţumit!”.*

În fapt, ca mulţi intelectuali sovietici, fraţii Strugaţki şi-ar fi dorit ca societatea comunistă să poată exista, o societate în care toată lumea primeşte tot ce-i trebuie şi în care fiecare munceşte din convingere, fără a fi silit în vreun fel. Adică fericire la toată lumea şi toţi să fie mulţumiţi – un slogan frumos, dar fără legătură cu practica, după cum descoperiseră de multă vreme cei doi autori.

Şi, pentru că am ajuns la această dorinţă simplă şi imposibil de îndeplinit, să revenim la *Melcul pe povârniş,* romanul cel mai acid, cel mai descurajant şi cel mai curajos din SF-ul sovietic.

Scris în 1965, romanul a fost precedat de o variantă ce se încadra în universul Amiază. *Îngrijorare* descrie întâmplări care se desfăşoară pe planeta Pandora, o planetă pe care oamenii au instalat o bază menită să exploateze bogăţiile pădurii ce se întinde peste tot. Romanul este – după cum putem să ne dăm seama uşor – o extrapolare logică a poveştilor din ciclul lor de succes. Autorii şi-au imaginat de data aceasta un mediu mai ostil ca de obicei.

Povestea se desfăşoară pe două planuri: unul descrie activitatea coloniştilor şi încercările lor de a exploata pădurea, iar altul urmăreşte tentativele lui Athos de a ajunge în Oraş. Athos trăieşte printre băştinaşi şi nu-şi aduce aminte cine este – dar autorii ne fac să bănuim că este un colonist care a suferit un accident în urma căruia şi-a pierdut memoria –, însă bănuieşte

că în legendarul Oraş (pe care nu l-a văzut niciunul dintre săteni) ar putea să găsească o rezolvare a problemelor sale.

Autorii ne sugerează că pădurea este un organism unic, extins la nivel planetar, un organism cu o logică imposibil de descifrat de coloniştii umani. Aceştia remarcă doar aspectul schimbător al pădurii, capacităţile acesteia de a produce fiinţe bizare – şi faptul că, practic, nu poate fi exploatată ca o pădure obişnuită.

Dacă vreţi, mesajul fraţilor Strugaţki este neliniştitor: rolul omului este – conform ideologiei comuniste – de a cuceri natura, de a o folosi pentru progresul uman. Dar dacă natura are forme care îi permit să opună rezistenţă, să nu se lase cucerită şi subordonată omului, atunci cum îşi va îndeplini omul rolul său istoric?

Aplicând în continuare formula consacrată a extrapolării, cei doi autori au încercat să vadă ce avea să se întâmple în condiţiile în care şi lumea oamenilor avea să se abată de la standardele pe care le stabiliseră chiar ei.

Rezultatul a fost uimitor. Romanul *Melcul pe povârniş* are şi el o acţiune ce se desfăşoară pe două planuri, dar mesajul ce răzbate din roman este extrem de diferit – nu numai de cel din romanul *Îngrijorare,* ci şi de cel transmis de întreaga lor operă de până atunci.

Urmările au fost cel puţin interesante: cartea a fost ruptă în două şi a fost publicată în reviste sub formă a două povestiri separate. Povestea despre pădure s-a bucurat de succes în rândul cenzurii – datorită stranietăţii sale şi datorită aparentei neutralităţi ideologice – şi revista în care a apărut a avut un tiraj de peste şaizeci de mii de exemplare. În schimb, povestea despre oameni a apărut într-un tiraj de 5000 de exemplare, într-o revistă din nordul îndepărtat. Iar despre apariţia în volum nu s-a putut vorbi decât după zeci de ani... Demn de reţinut că publicarea sub formă a două povestiri diferite a fost menţinută şi de unele edituri occidentale, care au tradus cartea ulterior.

Şi, dacă tot discutăm generalităţi despre *Melcul pe povârniş,* să amintim că au existat acuzaţii aduse realizatorilor filmului *Avatar,* cărora li s-a reproşat că s-au inspirat din romanul fraţilor Strugaţki. Aceste acuzaţii au fost respinse chiar de Boris Strugaţki, care a arătat că asemănările sunt doar aparente şi superficiale.

Deci fraţii Strugaţki au scris un roman alcătuit din două părţi, despre două acţiuni ce nu se intersectează, dar care se completează reciproc. Partea despre pădure a fost preluată fără schimbări esenţiale din romanul *Îngrijorare.* Partea despre oameni a fost rescrisă atât de mult, încât nu mai are nicio legătură cu *universul Amiază.* Numele personajelor au fost schimbate, iar eroul din povestea despre pădure se numeşte acum Candid – o aluzie atât la candoarea personajului, cât şi la eroul lui Voltaire.

Pădurea este – după cum am amintit anterior –, un organism complex, imposibil de înţeles, pentru că acţionează conform unei logici neomeneşti. Pădurea produce fiinţe vii, care apoi se îneacă în lacuri – lacuri, care, la rândul lor, apar şi dispar fără nicio logică.

Oamenii din pădure – cei printre care a nimerit Candid – pălăvrăgesc fără încetare, chiar dacă (sau, mai bine zis, tocmai pentru că) nu au nimic de spus. Candid, care al cărui debit verbal nu depăşeşte normalul, este considerat tăcut, i se spune Mâlcul, pentru că din punctul de vedere al majorităţii tace tot timpul. Comunicarea verbală devine o caricatură, în realitate nimeni nu comunică în vreun fel cu ceilalţi. Candid încearcă să obţină informaţii de la săteni, dar nu reuşeşte să se facă înţeles. Chiar şi mintea să pare să funcţioneze cu încetinitorul (ca şi a celor printre care locuieşte), iar cititorii se întreabă la ce modificări a fost supus de sătenii care l-au găsit fără cunoştinţă şi cum trebuie interpretată afirmaţia că lui Candid i s-a tăiat capul.

Pădurea asigură hrana şi cele necesare oamenilor care trăiesc în ea, iar aceştia par a fi mulţumiţi de existenţa lor parazitară. Societatea lor este, de fapt, o caricatură de societate umană, iar autorii ne sugerează că umanoizii care se mulţumesc să se îndoape şi să facă sex, fără să depună eforturi considerabile pentru a-şi câştiga existenţa, nu au idee despre ce înseamnă progresul şi trăiesc într-un soi de resemnare, acceptând ciudăţeniile pădurii fără întrebări, fără curiozitate. Viaţa lor e alcătuită din adevăruri simple, care trebuie acceptate ca atare: plantezi hrană, faci tărăboi când vin *mortăciunile* să fure femeile, fugi când vin bandiţii să te jefuiască…

Insistenţa lui Candid de a ajunge în Oraş – pentru a-şi regăsi identitatea pierdută – pare a nu-i deranja pe săteni, care

consideră expediţia spre locul acela mitic ca o joacă la care pot renunţa oricând, pentru că nu se implică emoţional în ea.

De fapt, sătenii nu se implică emoţional în nimic. Ei acceptă fără mari drame ca femeile să le fie răpite de *mortăciuni,* nu se sinchisesc prea mult dacă trebuie să abandoneze satul, nu sunt uimiţi de lucrurile bizare care se întâmplă în jurul lor. Motto-ul umanoizilor din pădure pare a fi „nu-ţi pune întrebări, fă ceea ce se aşteaptă de la tine şi o să-ţi fie bine”.

Expediţia lui Candid prin pădure, împreună cu Nhava – perechea ce-i fusese atribuită de săteni –, duce, din punctul său de vedere, la o serie de descoperiri uluitoare, care-i schimbă complet părerile despre lumea în care trăia de la un timp. Lucrurile care păreau întâmplătoare – chiar fără rost – se dovedesc a se desfăşura conform unei logici şi unui scop. Numai că logica aceea pare a fi în totală contradicţie cu viziunea eroului nostru asupra lumii şi vieţii.

Dacă lumea pădurii funcţionează conform unei logici bizare (vom reveni ulterior asupra acestei logici), atunci poate că lumea coloniştilor, a celor care vor să cucerească pădurea, este mai logică.

Descrierea lumii oamenilor este similară celei a lumii pădurii. Şi aici avem un erou – Pereţ – care face o călătorie iniţiatică prin lumea sa, încercând să ajungă în pădure. Este, într-un fel, o imagine în oglindă a lui Candid. Candid încearcă să iasă din lumea pădurii pentru a se înapoia printre oameni, Pereţ vrea să părăsească lumea oamenilor pentru a se refugia în pădure.

Pentru că pădurea reprezintă, pentru unii dintre oameni, „un lucru extraordinar, care te înnobilează şi trezeşte în tine cele mai înalte sentimente. Ea favorizează progresul. Ea poate fi identificată cu simbolul progresului”. Pentru alţii, e un lucru care trebuie stârpit, care trebuie înlocuit cu platforme betonate.

Adică oamenii nu ştiu mai nimic despre pădure, iar imaginea pe care şi-au făcut-o despre ea nu seamănă deloc cu cea pe care şi-o face Candid, cel care cunoaşte pădurea din interior.

În mod surprinzător, lumea oamenilor – aşa cum o descoperă Pereţ în peregrinările sale – nu pare mai logică şi mai coerentă decât pădurea. În această lume domnesc arbitrariul şi absurdul, după cum descoperim chiar în primele pagini ale romanului. Pereţ stă pe marginea unei râpe şi aruncă pietre în gol. Este

supus unui interogatoriu de-o rea-voinţă evidentă – întrebat dacă are permis pentru a sta pe marginea râpei...

Oamenii printre care lucrează Pereţ au câteva preocupări majore: să-şi facă treaba fără să dea în brânci, să se îndoape şi să bea kefir în cantităţi industriale (ne dăm seama că, de fapt, se bea alcool), să facă sex. Dacă suntem atenţi, observăm că, de fapt, au cam aceleaşi preocupări ca şi oamenii din pădure, în ciuda diferenţelor tehnologice.

Încercarea lui Pereţ de a discuta cu directorul întreprinderii pare un fragment dintr-o piesă de Eugen Ionescu sau de Samuel Beckett.

Ne lămurim, treptat, că relaţiile dintre oameni sunt supuse unei logici absurde, care nu diferă cu nimic de absurditatea fenomenelor din pădure. Începi să te întrebi, la un moment dat, cine pe cine imită: societatea oamenilor imită natura, sau natura, în starea sa cea mai pură, este o imitaţie a lumii oamenilor?

Lumea pe care o descriu în acest roman fraţii Strugaţki nu are nimic în comun cu cea a *universului Amiază,* fie doar şi pentru că această lume foloseşte banii, iar mărimea salariilor şi a primelor au o importanţă deosebită pentru cei care o locuiesc.

Tentativa lui Pereţ de a discuta cu conducerea pentru a fi trimis în pădure are o consecinţă neaşteptată: când, în cele din urmă, eroul nostru, obosit şi dezorientat, cedează ispitei şi ajunge în patul Alevtinei („pe care nimeni n-a iubit-o tandru şi curat"), descoperă că acest lucru este suficient pentru a fi promovat la conducerea coloniei umane.

De fapt, dacă ne gândim bine, cam la fel de logică era (pentru cetăţeanul sovietic obişnuit) şi promovarea în fruntea statului şi partidului. Nefiind vorba de o democraţie, în care conducătorii să fie aleşi în mod direct, prin votul cetăţenilor, accederea în fruntea ierarhiei de partid erau rezultatul unor manevre oculte, în care contau elemente desprinse din teatrul absurd...

Oricum, încercarea lui Pereţ de a ajunge în pădure – pe care o consideră mai pură decât lumea oamenilor (pentru că oamenii beau până la nebunie, joacă gajuri şi învârtitul sticlei, schimbă femeile între ei...) – dă greş. Nu numai că ajunge în fruntea ierarhiei oamenilor, dar descoperă, odată ajuns acolo, că nu-ţi trebuie niciun soi de cunoştinţe sau de calităţi ca să te menţii acolo. De fapt, subordonaţii aşteaptă din partea directorului să

dea directive, indiferent cât de absurde sunt acestea – şi le vor aprecia şi se vor strădui să le ducă la îndeplinire tocmai pentru că sunt absurde. Un sistem birocratic nu se bazează pe logică, nici nu-i menit să ducă la rezultate folositoare societăţii, ci doar să facă sistemul să funcţioneze.

Ar fi demn de menţionat faptul că fraţii Strugaţki n-au acordat mare atenţie sexului în operele lor. Sigur, eroii lor iubeau sau sufereau din dragoste – dar era vorba despre dragoste, nu despre sex. În *Melcul pe povârniş* e vorba de sex – nu în scene explicite, ci doar sugerat –, pentru că autorii vor să sublinieze că omul nu-i fiinţa superioară care stăpâneşte natura, ci o fiinţă stăpânită de instincte animalice. Bărbaţii sunt nişte ţapi – cum îi caracterizează femeile însetate de putere din pădure –, şi poate că lumea ar fi mai bună fără ei. Oricum, unele dintre femei – şi ne referim aici la Alevtina – ştiu să-şi folosească darurile, dar prin asta nu devin mai bune decât masculii lor...

Pereţ este înfrânt şi asimilat de sistem, în ciuda convingerii sale că sistemul e greşit, pentru că nu opune rezistenţă, pentru că naivitatea sa este folosită împotriva sa.

În schimb, Candid nu acceptă absurdul pădurii, iar ultimul capitol al cărţii reprezintă nu numai opinia acestuia, ci şi a autorilor.

Întors din expediţia sa, el meditează la ce a văzut şi îşi dă seama că – din punct de vedere dialectic – plasarea sa alături de oamenii din pădure e un lucru greşit. „Adevărul istoric nu este de partea lor, ei sunt doar nişte relicve condamnate la moarte de legi obiective, iar a-i ajuta înseamnă să mergi contra progresului, să frânezi progresul. Pe mine nu mă interesează asta. Ce treabă am eu cu progresul lor, ăsta nu este progresul meu. Dacă aceste prietene” – concluzionează el, gândindu-se la femeile pădurii, amazoanele partenogenezei – „m-ar fi ridicat de jos, m-ar fi vindecat şi m-ar fi alinat, dacă m-ar fi primit ca pe unul de-al lor şi ar fi avut milă de mine, atunci, poate că aş fi fost de partea acestui progres.” Dar, meditând mai profund, îşi dă seama că nici în aceste condiţii n-ar fi putut accepta distrugerea a jumătate din populaţie.

Şi, spre deosebire de Pereţ, Candid consideră că singura soluţie este lupta, iar romanul se încheie în momentul în care eroul îşi ia scalpelul şi porneşte să înfrunte *mortăciunile* – roboţii bionici ai amazoanelor nebune.

Cu ce şanse? Viitorul său şi al autorilor – care este acum prezentul nostru – a arătat că împotrivirea a fost încununată de succes.

În aparenţă, pentru că oamenii nu sunt mai buni decât erau atunci când îi judecă Pereţ, iar natura nu-i mai logică sau mai binevoitoare...

Atunci sunt fraţii Strugaţki nişte pesimişti, iar *Melcul pe povârniş* transmite un mesaj fatalist? Nu, pentru că adevăratul mesaj este să luăm scalpelul – în ciuda faptului că-i o armă insignifiantă – şi să luptăm. Pentru că, aşa cum se spune în haiku-ul de la început, melcul urcă încet, încet, povârnişul muntelui şi, cândva, va ajunge pe culme...

LIVIU RADU